

Aleg 2

Sprawozdanie

Wydziału krajowego

z czynności urzędowych.

Wysoki Sejmie!

W myśl postanowienia §. 26. statutu krajowego przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie z czynności swoich za czas od 1-go lipca 1912 do końca czerwca 1913.

Marszałek krajowy:

Adam Gołuchowski w. r.

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.

2 202

1917

2 202

1917

Sprawozdanie

z czynności

Biura prezydyalnego

Wydziału krajowego

za czas od 1-go lipca 1912 do końca czerwca 1913.

Biuro prezydyalne.

Gratulacje
i kondolen-
cye.

Z okazji zaręczyn, a następnie zaślubin córek Ces. i król. Wysokości Najdostojniejszego Arcyksięcia Karola Stefana, złożył Marszałek krajowy imieniem własnem i Wydziału krajowego życzenia.

Dziękując za przesłane na ręce Marszałka krajowego wyrazy wdzięczności i uznania, przesłane Wysokiemu Sejmowi i Wydziałowi krajowemu przez Uczestników szóstego Zjazdu techników polskich za pracę koło podniesienia przemysłu krajowego, przesłał Marszałek imieniem własnem i Wydziału krajowego na ręce prezydium Zjazdu życzenia wydatnej pracy dla dobra kraju i społeczeństwa naszego.

Z powodu urodzin w domu Ces. i król. Wysokości Najdostojniejszego Arcyksięcia Karola Franciszka Józefa przesłał Marszałek imieniem swoim i Wydziału krajowego życzenia.

Z powodu zgonu Ces. i król. Wysokości Najdostojniejszego Arcyksięcia Rainera, wystosował Wydział krajowy pismo kondolencyjne na ręce c. k. Namiestnika z prośbą o przedstawienie wyrazów najgłębszego żalu i współczucia u stóp Najwyższego Tronu.

Z powodu zgonu nieodżałowanej pamięci byłego Marszałka krajowego ś. p. Stanisława hr. Badeniego, przesłał Wydział krajowy na ręce syna Dr. Stanisława Henryka Badeniego, posła na Sejm krajowy, pismo kondolencyjne z wyrazami współczucia dla rodziny, złożył u trumny srebrny wieniec z napisem: „Stanisławowi Badeniemu, Marszałkowi krajowemu w latach 1895—1901 i 1903—1912, imieniem kraju Wydział krajowy 1912.“ i wziął udział w obrzędzie pogrzebowym in corpore z Marszałkiem krajowym na czele.

Z powodu zgonu ś. p. Jana hr. Szeptyckiego, posła na Sejm krajowy, wystosował Wydział krajowy pismo kondolencyjne na ręce syna JE. Andrzeja Aleksandra hr. Szeptyckiego, metropolity halickiego obrządku grecko-katolickiego.

Z powodu zgonu ś. p. Stanisława Ciuchcińskiego, prezydenta miasta Lwowa i posła na Sejm krajowy, wystosował Wydział krajowy pismo kondolencyjne do Prezydium miasta.

Z powodu zgonu ś. p. Adolfa Vayhingera, byłego posła na Sejm krajowy tudzież byłego członka Wydziału krajowego, wysłał Wydział krajowy pismo kondolencyjne do wdowy.

Z powodu zgonu ś. p. Dra Józefa Hanczakowskiego, posła na Sejm krajowy tudzież zastępcy członka Wydziału krajowego, wystosował Wydział krajowy pismo kondolencyjne do wdowy.

Z powodu zgonu ś. p. Jerzego ks. Czartoryskiego, wysłał Wydział krajowy pismo kondolencyjne na ręce wdowy, a imieniem Wydziału krajowego wziął udział w pogrzebie członek Wydziału krajowego, Dr. Władysław Jahl.

Z powodu zgonu ś. p. Dra Damiana Sawczaka, byłego posła na Sejm krajowy, tudzież byłego członka Wydziału krajowego, przesłał Wydział krajowy wdowie wyrazy współczucia.

Z powodu zgonu ś. p. Dra Bohdana Krynickiego, posła na Sejm krajowy, wysłał Wydział krajowy do wdowy telegram kondolencyjny.

Zmiany w składzie Wysokiego Sejmu i w składzie jego członków.

Przy wyborze uzupełniającym z okręgu wyborczego kuryi gmin wiejskich powiatu jaworowskiego w dniu 20 stycznia 1913 wybrany został w miejsce ś. p. Jana hr. Szeptyckiego, Iwan Kochanowski, c. k. sędzieja powiatowy i naczelnik sądu powiatowego w Krakowcu.

Przy wyborze uzupełniającym z okręgu wyborczego kuryi gmin wiejskich powiatu kamioneckiego w dniu 30 stycznia 1913 wybrany został w miejsce ś. p. Stanisława hr. Badeniego, byłego Marszałka krajowego — Stanisław Henryk hr. Badeni.

Przy wyborze uzupełniającym z okręgu wyborczego kuryi gmin wiejskich powiatu turczańskiego, w dniu 30. stycznia 1913 wybrany został w miejsce ś. p. Dra Józefa Hanczakowskiego — Teodor Rożankowski, c. k. radca sądu krajowego i naczelnik c. k. Sądu powiatowego w Boryni.

Przy wyborze uzupełniającym z okręgu wyborczego kuryi większych posiadłości byłego obwodu żółkiewskiego, wybrany został w dniu 17. stycznia 1913., w miejsce Zdzisława Obertyńskiego, który mandat złożył — Paweł ks. Sapięha, właściciel dóbr.

Przy wyborze uzupełniającym z okręgu wyborczego miasta Lwowa, wybrany został w dniu 11. lutego 1913., w miejsce ś. p. Stanisława Ciuchcińskiego — Józef Neuman, prezydent miasta.

W dniu 4. lutego 1913. zmarł Dr. Bohdan Krynicki, poseł na Sejm krajowy z kuryi gmin wiejskich powiatu bohorodeczańskiego, a w dniu 19. kwietnia 1913. Wojciech Szwed, poseł z kuryi gmin wiejskich powiatu żywieckiego. Nadto złożyli swoje mandaty poselskie :

1. Dr. Stanisław Henryk hr. Badeni, poseł z kuryi gmin wiejskich powiatu buczackiego ;

2. Dr. Franciszek Stefczyk, poseł z kuryi gmin wiejskich powiatu jasielskiego ;

3. Stanisław Niezabitowski, poseł z kuryi większych posiadłości dawnego obwodu samborskiego ;

4. Hr. Stefan Komorowski, poseł z kuryi większych posiadłości dawnego obwodu samborskiego.

Wybory uzupełniające na opróżnionych powyższych sześć mandatów poselskich nie odbyły się z powodu rozwiązania Wysokiego Sejmu patentem cesarskim z dnia 2. maja 1913.

Powszechne wybory odbyły się w okręgach gmin wiejskich dnia 30. czerwca 1913., w okręgach wyborczych miast dnia 3. lipca 1913, w Izbach handlowych i przemysłowych dnia 4. lipca 1913, a w okręgach wyborczych wielkiej własności ziemskiej dnia 8. lipca 1913. O wyniku powyższych wyborów przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdania.

W składzie członków Wysokiego Sejmu zasiadających na mocy § 3 lit. a) i b) statutu krajowego zaszły następujące zmiany :

Na rok szkolny 1913/14. wybrani zostali rektorami: Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie Dr. Kazimierz Kostanecki, Uniwersytetu lwowskiego Dr. Stanisław Starzyński, Szkoły politechnicznej we Lwowie Dr. Kazimierz Olearski.

Urlopy i za-
stępstwa
członków
Wydziału
krajowego.
Nominacje
i zmiany w
składzie
urzędników
i sług
Wydziału
krajowego.

Podczas urlopów członków Wydziału krajowego p. Mieczysława Onyszkiewicza i Dra Władysława Jahla, urzędowali w sierpniu 1913.: p. Oktaw Sala jako zastępca pierwszego, Dr. Stanisław Jabłoński jako zastępca drugiego.

Od ostatniego sprawozdania zaszły następujące zmiany w składzie urzędników i sług Wydziału krajowego :

I. Oddział konceptowy.

Uchwałą z dnia 6. sierpnia 1912. LW. 118.721 udzielił Wydział krajowy koncepcie Dr. Wawrzyńcowi Kubali, dziesięciomiesięcznego bezpłatnego urlopu celem wyjazdu za granicę dla uzupełnienia studiów ekonomicznych.

Uchwałą z dnia 20. sierpnia 1912. LW. 127.194 mianowano praktykantami konceptowymi *extra statum*: Piotra Dobrzańskiego, praktykanta kasy krajowej i Antoniego Iwanowicza, absolwenta praw.

Uchwałą z dnia 3. września 1912. LW. 133.501 przyznano V. rangę rady Władysławowi Żeńczakowi.

Uchwałą z dnia 24. września 1912. LW. 144.881 mianowano konceptistami *extra statum* w X. randze praktykantów konceptowych: Dra Edwarda Dubanowicza, Zygmunta Kozłowskiego i Włodzimierza Markowskiego, zaś praktykantami konceptowymi prowizorycznie *extra statum*: Stefana Kokurewicza i Edwarda Józefa Holzera, praktykantów konceptowych c. k. Dyrekcji poczt i telegrafów.

Uchwałą z dnia 16. października 1912. LW. 155.649 mianowano wicesekretarzem w VIII randze, adjunkta konceptowego Zdzisława Brezanyego.

Uchwałą z dnia 16. października 1912. LW. 155.650 mianowano konceptistę Dr. Stanisława Gruńskiego, adjunktem konceptowym w IX. randze.

Uchwałą z dnia 18. października 1912. LW. 156.529 mianowano wicesekretarzem w VIII. randze Dr. Juliusza Birkenmayera, adjunkta konceptowego, zaś praktykantami konceptowymi prowizorycznymi *extra statum*: Dr. Kunona Blachier, praktykanta konceptowego c. k. Dyrekcji poczt i telegrafów we Lwowie, oraz Wilhelma Markhausera, praktykanta konceptowego c. k. Namiestnictwa.

Uchwałą z dnia 9. stycznia 1913 LW. 4520 mianowano praktykantami conceptowymi *extra statum* stałe Karola Habernogę, dyetariusza conceptowego Wydziału krajowego, a prowizorycznie: Tadeusza Narzymskiego, absolwenta praw i Romana Kulczyckiego praktykanta conceptowego c. k. Namiestnictwa.

Uchwałą z dnia 5. kwietnia 1913 LW. 64.863 udzielił Wydział krajowy jednorocznego bezpłatnego urlopu celem objęcia posady sekretarza Rady powiatowej w Sniatynie.

Uchwałą z dnia 27. maja 1913 mianowano inspektora szkół rolniczych sekretarza Konstantego Jasińskiego radcą w etacie dla spraw rolniczych.

II. Biuro statystyczne.

Uchwałą z dnia 27. maja 1913 LW. 90.016 mianowano konceptistę Dr. Marcina Nadobnika adjunktem conceptowym w IX. randze.

III. Oddział techniczno-drogowy.

Uchwałą z dnia 2. sierpnia 1912 LW. 42.123 mianowano praktykantami technicznymi: z adjutum wyższem Karola Freunda, a z adjutum niższem Antoniego Lachowicza, absolwentów politechniki.

Uchwałą z dnia 17. grudnia 1912 LW. 178.335 mianowano inżynierem I. klasy w VIII. randze Józefa Łukawskiego inżyniera II. klasy, inżynierem II. klasy w IX. randze Czesława Gołkowskiego inżyniera adjunkta, inżynierem adjunktem Karola Freunda praktykanta technicznego, praktykantem technicznym Mieczysława Lerskiego asystenta politechniki lwowskiej. Nadto przyznano praktykantowi Antoniemu Lachowiczowi wyższe adjutum.

Uchwałą z dnia 13. stycznia 1913 stabilizowano Mikołaja Walentiuka na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 11. marca 1913 LW. 34.983 stabilizowano Mirona Dolnickiego na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 11. marca 1913 stabilizowano Maksymiliana Geislera na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 2. maja 1913 LW. 39.744 zwolniono ze służby Eustachego Żebrowskiego, prowizorycznego inżyniera adjunkta, a uchwałą z dnia 24. czerwca 1913 LW. 108.153 przyznano mu zaopatrzenie na starość w kwocie 1.622 K. 40 h. rocznie.

Uchwałą z dnia 23. maja 1913 LW. 76.228 stabilizowano Stanisława Rozmuskiego na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 27. maja 1913 mianowano inżynierem adjunktem Antoniego Lachowicza praktykanta technicznego. Nadto przyznano praktykantowi Mieczysławowi Lerskiemu wyższe adjutum.

IV. Krajowe biuro melioracyjne.

Uchwałą z dnia 5 lipca 1912 LW. 99.141 mianowano inżynierem I. klasy *extra statum* w VIII. randze Franciszka Chudobę, inżyniera II. klasy.

Uchwałą z dnia 12. lipca 1912 LW. 103.301 mianowano praktykantem technicznym Tadeusza Sekundę absolwenta politechniki.

Z końcem sierpnia 1912 ustąpił ze służby krajowej inżynier adjunkt Józef Makowski na skutek rezygnacyi z posady.

Uchwałą z dnia 3. września 1912 LW. 130.971 stabilizowano Karola Heczkę na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 4. października 1912 LW. 137.341 mianowano praktykantem technicznym Józefa Aleksandra Schwakopfa.

Uchwałą z dnia 17. grudnia 1912 LW. 179.666 mianowano praktykantem technicznym Ludwika Skopińskiego absolwenta politechniki.

Uchwałą z dnia 13. stycznia 1913 LW. 192.844 mianowano: prowizorycznymi inżynierami adjunktami praktykantów technicznych Kazimierza Brąglewicza, Stefana Zajączkowskiego, Stanisława Mostowskiego, Leona Senyka, Tadeusza Sekundę, tudzież absolwenta politechniki Konrada Jana Maryana z im. Fangora.

Uchwałą z dnia 28. marca 1913 LW 36.269 stabilizowano Antoniego Hajduka na posadzie inżyniera adjunkta

Uchwałą z dnia 9. kwietnia 1913 LW. 54.942 stabilizowano Kazimierza Brąglewicza na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 25. kwietnia 1913 r. LW. 61.956 stabilizowano Stanisława Mostowskiego na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 25. kwietnia 1913 LW. 61.957 stabilizowano Stefana Zajączkowskiego na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 25. kwietnia 1913 LW. 62.912 stabilizowano Józefa Pietruszewicza na posadzie inżyniera adjunkta.

Uchwałą z dnia 27. maja 1913 LW. 83.342 stabilizowano Leona Senyka na posadzie inżyniera adjunkta.

V. Krajowe biuro kolejowe.

Uchwałą z dnia 15. listopada 1912 LW. 156.525 mianowano aplikantem rachunkowym Wojciecha Traczewskiego dyetaryusza rachunkowego.

Uchwałą z dnia 10 grudnia 1912 LW. 184.429 stabilizowano Henryka Ziembickiego na posadzie inżyniera adjunkta.

Z dniem 31. stycznia 1913 opuścił służbę krajową inżynier adjunkt Kazimierz Nowakowski.

Uchwałą z dnia 21. stycznia 1913 LW. 9.371 mianowano praktykantem rachunkowym w XII. randze Wojciecha Traczewskiego aplikanta rachunkowego.

Uchwałą z dnia 10. czerwca 1913 mianowano od dnia 1. lipca 1913 LW. 100.691 starszymi inżynierami *extra statum* w VII. randze: Stanisława Filipiego, Ferdynanda Gismanna, Karola Ruebenba-

uera inżynierów I klasy; inżynierami I. klasy w VIII. randze: Maksymiliana Komorowskiego, Dominika Gembarzewskiego, Ludwika Christelbauera, Józefa Seremeta, inżynierów II. klasy, tego ostatniego *extra statum*; inżynierami II. klasy w IX. randze: Jana Lewickiego, Władysława Martiniego i Henryka Ziembickiego, inżynierów adjunktów. Nadto mianowano inspicjenta rysownika w XI. randze Władysława Grabowicza rysownikiem w randze X., a dyetaryusza Wacława Kühnela rysownikiem w XI. randze.

W końcu posunięto konsumenta taryfowego Bronisława Chodkiewicza z rangi VIII. do VII. *extra statum*, pozostawiając go w poborze dotychczasowego dodatku osobistego. Potrzebę tych nominacji *extra statum* uzasadnia Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu w sprawie zmian etatowych w biurze kolejowem.

VI. Oddział rachunkowy.

Z dniem 20. sierpnia 1912 ustąpił ze służby krajowej Wilhelm Włodek, aplikant rachunkowy, zwolniony na skutek wniesionej rezygnacji z posady.

Uchwałą z dnia 13. września 1912 LW. 137.484 mianowano asystentem rachunkowym w XI. randze Józefa Bielówkę, praktykanta rachunkowego; praktykantem rachunkowym w XII. randze mianowano Karola Paluchowskiego, aplikanta rachunkowego; aplikantami rachunkowymi Szymona Chmiela i Stanisława Wróbla, dyetaryuszy rachunkowych.

Uchwałą z dnia 29. października 1912 LW. 156.522 mianowano: adjunktem rachunkowym w IX. randze Kajetana Lisiewicza, oficyała rachunkowego; oficyałami rachunkowymi w X. randze Edmunda Iwanickiego i Józefa Duniewskiego; asystentami rachunkowymi w XI. randze: Henryka Zbijewskiego i Franciszka Ossetzkiego, praktykantów rachunkowych; praktykantami rachunkowymi w XII. randze: Stanisława Łabęckiego i Andrzeja Zagórskiego, aplikantów rachunkowych; aplikantami rachunkowymi: Bronisława Bałdowskiego i Jana Maciejnego, dyetaryuszy rachunkowych.

Uchwałą z dnia 13. stycznia 1913 LW. 4.551 przyznano Stanisławowi Dobrzańskiemu, aplikantowi rachunkowemu wyższe adjutum w kwocie 1.400 K rocznie.

Uchwałą z dnia 13. stycznia 1913 LW. 4.552 przyznano Stanisławowi Kopaczyńskiemu, aplikantowi rachunkowemu wyższe adjutum w kwocie 1.400 K rocznie.

Uchwałą z dnia 21. stycznia 1913 LW. 196.920 przeniesiono rewidenta rachunkowego Filipa Olpińskiego na własne żądanie w stały stan spoczynku, przyznając mu pełną emeryturę w kwocie 5.280 K rocznie.

Uchwałą z dnia 21. stycznia 1913 LW. 5.925 przeniesiono dyrektora Wiktora Krobickiego na własne jego żądanie w stały stan spoczynku, przyznając mu pełną emeryturę w kwocie 7.840 K rocznie.

Uchwałą z dnia 31. stycznia 1913 LW. 17.769 mianowano zastępcę dyrektora Józefa Schmidta dyrektorem oddziału rachunkowego.

Uchwałą z dnia 11. lutego 1913 LW. 23.280 przeniesiono rewidenta Władysława Janikowskiego w stały stan spoczynku, przyznając mu emeryturę za 22 lat służby.

Uchwałą z dnia 14. marca 1913 LW. 40369 mianowano zastępcą dyrektora w VII. randze Adama Mamczyńskiego, rewidenta; rewidentami w VIII. randze: Mieczysława Wronowskiego, Gustawa Neussera i Kazimierza Złotnickiego adjunktów rachunkowych; adjunktami rachunkowymi w IX. randze: Aleksandra Polickiego, Władysława Bielicha i Stanisława Przemyckiego, tego ostatniego *extra statum*, tudzież Eugeniusza Hermanna oficyałów rachunkowych; oficyalami rachunkowymi w X. randze: Władysława Roszkowskiego, Zygmunta Olszewskiego i Jana Weissa asystentów rachunkowych; asystentami rachunkowymi w XI. randze: Franciszka Czarnika, Feliksa Skórskiego i Adama Rawskiego; praktykantami rachunkowymi w XII. randze: Stanisława Dobrzańskiego, Rajmunda Pragłowskiego i Marcina Pawłowskiego aplikantów rachunkowych; aplikantami rachunkowymi: Ludwika Holdemayera, Karola Lipmana i Józefa Jana 2 im. Bratrę, dyetaryuszy rachunkowych.

Uchwałą z dnia 27. maja 1913 LW. 84.606 przeniesiono asystenta rachunkowego Stanisława Dąbskiego ze względu na jego stan zdrowia, na własne żądanie, w stały stan spoczynku, przyznając mu emeryturę za 10 lat służby.

Uchwałą z dnia 1. lipca 1913 LW. 114.841 mianowano: asystentem rachunkowym w XI. randze praktykanta rachunkowego Alojzego Głowackiego; praktykantami rachunkowymi w XII. randze: Stanisława Kopaczyńskiego i Franciszka Eugeniusza Krausego, aplikantów rachunkowych; aplikantami rachunkowymi: Stanisława Rudolfa Wissmüllera i Jana Piotra Stefana Zawadzkiego, dyetaryuszy rachunkowych.

VII. Kasa krajowa.

Uchwałą z dnia 24. września 1912 LW. 144.468 mianowano: asystentem w XI. randze praktykanta kasowego Leona Maryana Klebana, praktykantem kasowym w XII. randze Mieczysława Stronera aplikanta kasowego, aplikantem kasowym Tadeusza Górskiego dyetaryusza kasowego

Uchwałą z dnia 24. września 1912 LW. 114.886 mianowano prowizorycznego nadetatowego praktykanta kasowego Cezara Horodyskiego etatowym prowizorycznym praktykantem kasowym.

Uchwałą z dnia 21. lutego 1913 LW. 26.005 stabilizowano Cezara Horodyskiego na posadzie praktykanta kasowego.

W dniu 3. sierpnia 1913 zmarł praktykant kasowy Cezar Horodyski. Pozostałej po nim rodzinie przyznał Wydział krajowy kwartał pośmiertny.

VIII. Oddział manipulacyjny.

Uchwałami z dnia 13 stycznia 1913 LW. 4.563, 4.564, 4.565, 4.566 przyznano aplikantom oddziału manipulacyjnego Michałowi Kaznow-

skiemu, Stanisławowi Nowosadowi, Leopoldowi Krajewskiemu i Stanisławowi Chołoniewskiemu wyższe adjutum w kwocie 1.400 koron rocznie począwszy od dnia 30. stycznia 1913.

IX. Krajowy zarząd sprzedaży soli.

Uchwałą z dnia 6. grudnia 1912 LW. 183.041 mianowano: zarządcą III. klasy w XI. randze Zygmunta Bobreka praktykanta, praktykantem rachunkowym w XII. randze Władysława Michalskiego dyetaryusza rachunkowego, pisarzem w XII. randze Franciszka Struszkiewicza aplikanta manipulacyjnego.

X. Biuro Patronatu dla spółek oszczędności i pożyczek.

Uchwałą z dnia 18. kwietnia 1913 LW. 56.193 powierzono prowizorycznie pełnienie obowiązków młodszego lustratora Tadeuszowi Grabowskiemu, funkcyonaryuszowi rachunkowemu w tem biurze.

Z dniem 30. kwietnia 1913 LW. 56.193 został zwolniony Teofil Przybylski od pełnienia obowiązków prowizorycznego lustratora.

Uchwałą z dnia 20. maja 1913 LW. 74.341 powołano prowizorycznie Michała Browińskiego, absolwenta praw, do pełnienia obowiązków lustratora.

Uchwałą z dnia 20. maja 1913 LW. 83.341 mianowano: referentami *extra statum* w VIII. randze: Leona Twareckiego sekretarza, przyznając mu zarazem dodatek osobisty w kwocie 200 koron, do emerytury nie policzalny, tudzież Dr. Edwarda Taylora, starszego lustratora; rewidentem w VIII. randze Walentego Drozdowicza starszego lustratora, przyznając mu zarazem dodatek osobisty w kwocie 200 koron rocznie, do emerytury nie policzalny; starszymi stałymi lustratorami w IX. randze: Marcina Wojnarowicza i Mieczysława Strzetelskiego stałych młodszych lustratorów, tudzież Antoniego Kolarza pełniącego prowizorycznie obowiązki młodszego lustratora; młodszymi lustratorami w X. randze: Karola Kostkę, Karola Tarantliuka, pełniących obowiązki prowizorycznych młodszych lustratorów, tudzież Władysława Jurkiewicza prowizorycznego nadetatowego konceptistę. Nadto przyznano czterem lustratorom Bazylemu Korolowi, Izydorowi Piotrowskiemu, Janowi Szwedowi i Janowi Kani dodatki osobiste po 200 koron rocznie do emerytury niepolicalne.

XI. Biuro mleczarskie.

Uchwałą z dnia 6. czerwca 1913 LW. 84.256 powierzono prowizorycznie p. Romualdowi Sozańskiemu pełnienie obowiązków młodszego lustratora za wynagrodzeniem 2400 koron rocznie.

XII. Krajowy Patronat rękodzieł i drobnego przemysłu.

Uchwałą z dnia 7. marca 1913 LW. 42.986 mianowano inżynierem II. klasy w IX randze Andrzeja Jana Webera, inżyniera miejskiego muzeum techniczno-przemysłowego w Krakowie, przydzielając go do służby w Patronacie, jako referenta techniczno-komercyjnego.

XIII. Biuro krajowej komisji dla włości rentowych.

Uchwałą z dnia 9. stycznia 1913 LW. 196.236 a 1912 powierzono prowizorycznie pełnienie obowiązków drugiego referenta hipotecznego Dr. Janowi Arnoldowi, koncypientowi adwokackiemu, za wynagrodzeniem po 300 koron miesięcznie.

Uchwałą z dnia 18 lutego 1913 LW. 1601 podwyższono Władysławowi Biesiadeckiemu wynagrodzenie za pełnienie obowiązków referenta rolniczego do kwoty 5000 koron rocznie.

XIV. Referent przemysłowy.

Uchwałą z dnia 23. maja 1913 udzielił Wydział krajowy inżynierowi Wacławowi Jarze sześciomiesięczny bezpłatny urlop od dnia 1 czerwca b. r. celem objęcia przez niego obowiązków w krajowym Związku przemysłowym.

XV. Referent-statystyki przemysłowej.

Uchwałą z dnia 22 listopada 1912 LW. 168.305 stabilizowano Dr. Aleksandra Szczepańskiego na posadzie referenta statystyki przemysłowej w IX randze urzędników conceptowych.

XVI. Służba stała.

Uchwałą z dnia 16. października 1912 LW. 155 642 mianowano woźnymi: Grzegorza Sałę i Michała Procaka zastępców woźnych, a zastępcą woźnego Jana Franczuka stróża gmachu sejmowego. .

Uchwałą z dnia 21 stycznia 1913 LW 6.201 mianowano prowizorycznie woźnym extra statum Pawła Psiurkę, stróża gmachu sejmowego.

Uchwałą z dnia 21. stycznia 1913 LW. 9.373 mianowano zastępcą woźnego Piotra Gentosza, stróża gmachu sejmowego.

W dniu 10 kwietnia 1913 zmarł Franciszek Schweitzer prowizoryczny woźny. Żonie jego, której nie przysługuje prawo do pensji wdowiej, przyznał Wydział krajowy jednorazowy zasiłek w kwocie 200 K.

Uchwałą z dnia 18. kwietnia 1913 LW. 11.629 mianowano woźnym Jana Franczuka zastępcę woźnego.

Pensje wdowie i zaopatrzenia.

Z końcem stycznia 1913 zamknięto wypłatę dodatku na wychowanie dla Maryi Leokadyi Leonii 3 im. Schmittównej, córki śp Mieczysława Schmitta, emerytowanego adjunkta rachunkowego, z powodu zawarcia związku małżeńskiego w dniu 28. stycznia 1913.

W lipcu 1912 zmarła Janina Hupezcycowa, wdowa po protokoliście rachunkowym.

W dniu 9. kwietnia 1913 zmarł Władysław Rudzki, emerytowany kontrolor Kasy krajowej. Pozostajej po nim wdowie Eugenii Rudzkiej przyznał Wydział krajowy uchwałą z dnia 27. maja 1913 LW. 83.343 kwartał pośmiertny i pensję wdowią.

W dniu 15. czerwca 1913 zmarł Michał Lewicki, emerytowany woźny. Pozostajej po nim wdowie Eleonorze Lewickiej przyznał Wydział krajowy uchwałą z dnia 24. czerwca 1913 LW. 109.307 kwartał pośmiertny, pensję wdowią i dodatki na wychowanie dla pięciorga nieletnich dzieci.

Petycje o dary z łaski

Wszystkie petycje wniesione do Wysokiego Sejmu o przyznanie jednorazowych lub stałych darów z łaski zostały petentom zwrócone z nadmianieniem, że Sejm nie powziął o nich uchwały.

Petycja inżyniera M. Röhricha o policzenie lat do emerytury.

Uchwałą z dnia 14. lutego 1912 Ls. 9881 odstąpił Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania petycję Ls. 8.898 Maryana Röhricha, starszego inżyniera krajowego biura melioracyjnego, o policzenie do emerytury w drodze łaski lat służby w spółce wodnej dla regulacji Nowego Brnia z dopływami.

W wykonaniu tej uchwały Wydział krajowy, nie przesądzając ze swej strony decyzji Wysokiego Sejmu, przedstawia jak w poprzedniej sesji tak i teraz ponownie następujące sprawozdanie:

Inżynier Maryan Röhrich mianowany został dekretem z dnia 18. września 1894 LW. 41.659 inżynierem asystentem extra statum w krajowym biurze melioracyjnym z płacą 1600 K. i dodatkiem aktywalnym 400 K. rocznie, prawem do dwu pięcioleci po 160 K rocznie i dodatkiem osobistym w kwocie 400 K. i budowlanym w kwocie 200 K rocznie, przyczem zastrzeżono policzalność lat służby do emerytury od daty powyższego dekretu.

Przed powyższą nominacją pozostawał inżynier Röhrich w czasie od 15. maja 1885 do końca roku 1890 w służbie Wydziału spółki wodnej dla regulacji Nowego Brnia jako kierownik robót regulacyjnych przeprowadzonych na tej rzece na podstawie ustawy krajowej z dnia 13 maja 1885 Nr. 34 Dz. u. kr. Z chwilą objęcia powyższych robót regulacyjnych w zarząd kraju, poruczył Wydział krajowy p. Röhrichowi dekretem z dnia 26 marca 1890 LW. 12.058 dalsze ich kierownictwo, które sprawował nieprzerwanie aż do nominacji inżynierem asystentem krajowego biura melioracyjnego.

Otrzymawszy nominację powyższą wniósł p. Röhrich prośbę do Wydziału krajowego o policzenie mu do emerytury lat spędzonych w charakterze kierownika regulacji Nowego Brnia zrazu w służbie Wydziału spółki wodnej a następnie po objęciu robót regulacyjnych w zarząd kraju z ramienia Wydziału krajowego Rezolucją z dnia 22. stycznia 1895 LW. 71.085 zawiadomił Wydział krajowy petenta, że policzenie lat służby spędzonych przy spółce wodnej nie leży w zakresie

kompetencji Wydziału krajowego, zaś co do lat służby od czasu poruczenia mu przez Wydział krajowy dalszego prowadzenia robót regulacyjnych do nominacji inżynierem asystentem krajowego biura melioracyjnego, to kwestya ta stanie się aktualną dopiero, stosownie do §. 11. ust. ostatni statutu emerytalnego, przy przeniesieniu go w czasowy lub stały stan spoczynku.

Obecnie uprasza p. Röhrioh Wysoki Sejm o policzenie mu do służby krajowej względnie do emerytury czasu służby od 15. czerwca 1885 do końca marca 1890 spędzonego w służbie Wydziału spółki wodnej dla regulacji Nowego Brnia z dopływami w charakterze kierownika tej regulacji.

Sprawozdanie

z czynności

Departamentu I. Wydziału krajowego

za czas od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913 r.

Departament I.

Szef Departamentu Mieczysław Onyszkiewicz, Członek Wydziału krajowego.

Departament I. ma przydzielone do załatwienia następujące sprawy:

A) Sprawy powiatowe i gminne oraz sprawy policji ogniowej.

B) Sprawy szkolne, teatralne, archiwa krajowe i pomniki historyczne.

C) Sprawy fundacyjne i stypendyjne.

D) Sprawdzanie wyborów poselskich.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje działy spraw powiatowych i gminnych, policji ogniowej, szkolnych i teatralnych oraz stypendyjnych i fundacyjnych.

Sprawy funduszków koszarowych i wyborów poselskich są przedmiotem osobnych sprawozdań.

A) Sprawy powiatowe, gminne i policji ogniowej.

a) Ustawy sankcyonowane.

Pożyczka król. stoł.
miasta Lwowa w sumie
6,000.000 K.

Najwyższem postanowieniem z dnia 27. sierpnia 1912 otrzymał sankcyę uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 9. lutego 1912 projekt ustawy o poręczeniu przez kraj pożyczki król. stoł. miasta Lwowa w sumie 6,000.000 K na cele inwestycyjne miejskich zakładów elektrycznych.

b) Ustawy, które bądź nie zostały przedłożone do sankcyi, bądź nie otrzymały sankcyi.

Nie został przedłożony do sankcyi:

1) Uchwalony na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z 19. października 1910 projekt ustawy o utworzeniu z przysiółka Siółko ad Bożyków, powiat Podhajce, samoistnej gminy ad-

ministracyjnej według pisma Prezydium c. k. Namiestnictwa z 24. października 1912 nie został przedłożony do sankcyi.

W sprawie tej przedkłada Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

2) Pismem z dnia 3. października 1912 l. 14.057/pr. udzieliło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu odpis reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 28. września 1612 l. 28.096, wyłuszczającego powody, dla których c. k. Ministerstwo nie mogło przedłożyć do Najwyższej sankcyi uchwalonego na posiedzeniu Wysokiego Sejmu z dnia 14. lutego 1912 projektu ustawy o obowiązku właścicieli domów w stoł. król. mieście Krakowie wybudowania kanałów domowych, połączenia ich z kanałami miejskimi, oraz o opłatach gminnych za to połączenie.

Wskutek przedłożenia przez Magistrat m. Krakowa nowego projektu ustawy kanałowej, w którym częściowo uwzględniono postulaty Ministerstwa, częściowo zaś wprowadzono zupełnie nowe postanowienia, przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawozdaniem z 4. kwietnia 1913 LW. 44.101 nowy projekt ustawy.

Ponieważ Wysoki Sejm o sprawozdaniu tem nie powziął żadnej uchwały, przeto Wydział krajowy obecnie osobnem sprawozdaniem ponawia swój wniosek o uchwalenie projektu ustawy kanałowej dla m. Krakowa.

c) Ustawy jeszcze niesankcyonowane.

Do dnia zamknięcia tego sprawozdania jeszcze nie otrzymały sankcyi:

1) Uchwalony przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z 7-go października 1909 projekt ustawy o utworzeniu z rozparcelowanych dóbr tabularnych w Wiszniowie, powiat Rohatyn, samostnej gminy administracyjnej pod nazwą Łukowiec wiszniowski.

W dalszym ciągu ostatniego sprawozdania zaznaczamy, że sprawa utworzenia z tej osady osobnej gminy katastralnej w granicach projektowanej gminy administracyjnej, jest jeszcze przedmiotem dochodzenia władz katastralnych, wobec czego powyższy projekt nie może na razie otrzymać sankcyi.

2. Uchwalone przez Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 5. października 1908 projekty ustaw o zezwoleniu Reprezentacyom powiatowym w Myślenicach i Wieliczce na przyjęcie gwarancyi czystego dochodu od części kapitału zakładowego kolei lokalnej Wieliczka-Myślenice-Mszana dolna.

Pismem z dnia 9. maja 1913 l. 8.830/pr. oznajmiło c. k. Prezydium Namiestnictwa, że wedle reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 30. kwietnia 1913 l. 14.501 projekt ustawy odnoszący się do finansowego zabezpieczenia kilku lini kolejowych niższego rzędu, między innymi także projektowanej kolei lokalnej Wieliczka-Myślenice-Mszana dolna, znajduje się jeszcze w c. k. Ministerstwie kolei żelaznych, że jednak prace przygotowawcze dla wspomnianego projektu ustawy postąpiły już o tyle, że prawdopodobnie wkrótce nastąpi sfinalizowanie tej sprawy.

Wobec tego i projekt powyższej ustawy jeszcze nie został przedłożony do sankcyi.

d) Wezwania do c. k. Rządu.

Odszkodowanie gmin za poruczony zakres działania. Powołując się na zeszłoroczne sprawozdanie Wydział krajowy zaznacza, że w sprawie tej nie otrzymał dotąd żadnej dalszej wiadomości i że równocześnie odnosi się do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o powiadomienie, czy i jaką decyzję powzięło w tej sprawie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Rewizya przepisów o rejonach fortecznych. W sprawie rezolucyi Wysokiego Sejmu z 16. września 1907 i 3. listopada 1908 wzywających c. k. Rząd, aby przyspieszył rewizyę przestarzałych przepisów o rewersach demolacyjnych w rejonach fortecznych, zaznaczamy, że według pisma c. k. Prezydyum Namiestnictwa z 15. września 1912 l. 12.067/pr. w sprawie tej nie nadeszła dotąd z Ministerstwa spraw wewnętrznych i obrony krajowej żadna decyzja, ani polecenie i że tutejszem pismem z 20. marca 1913 l. 43.488 odnieśliśmy się ponownie do c. k. Prezydyum Namiestnictwa z prośbą o wyjednanie przyspieszenia decyzji pomienionych Ministerstw.

e) Uchwały niepodlegające sankcyi.

Przyłączenie Podgórze do miasta Krakowa. W tym przedmiocie Wydział krajowy przedkłada Wysockiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Utworzenie z kilku przysiółków w Zabiem samostnej gminy administracyjnej. W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania zaznacza się, że wdrożone w tej sprawie dochodzenia nie zostały jeszcze dotychczas ukończone.

Utworzenie z rozparcelowanych obszarów dworskich w Bednarówce ad Majdan średni i Mołodyłowie, nowej gminy administracyjnej. W sprawie tej przedkładamy Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie.

Petycja gminy Borysław o podniesienie do rządu miasteczek. Pismem z dnia 23. września 1912 l. III. 242/9 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy, że akta sprawy przesłało c. k. Starostwu w Drohobyczu celem pouczenia Zwierzchności gminnej w Borysławiu, że w sprawie podniesienia tej miejscowości do rządu miasteczek winna wnieść należyte udokumentowaną i na uchwałę Rady gminnej opartą formalną prośbę do Tronu.

f) Inne sprawy ważniejsze.

Nadzór nad majątkiem i działalnością Reprezentacyi gminnych tu- W okresie sprawozdawczym dokonał Wydział krajowy lustracyi w następujących gminach:

a) Z miast objętych ustawą gminną z r. 1889: w Gródku

dzień Reprezentacyi powiatowych. jagiellońskim, Jasle, Jaworowie, Krośnie, Tarnopolu, Wieliczce, Złoczowie i Żółkwi.

b) W gminach objętych ustawą gminną z r. 1896: Busk, Bolechów, Brzozów, Dolina, Dobromil, Kosów, Łańcut, Mielec, Niżankowice, Oświęcim, Podhajce, Przeworsk, Rawa ruska, Sucha i Żywiec.

c) W gminach objętych ustawą gminną z r. 1866: Czehów (powiat Brzesko), Milówka (powiat Żywiec) i Wysocko wyżne (powiat Turka).

Wydział krajowy dokonał lustracyi gospodarstwa Reprezentacyi powiatowych: w Białej, Brzozowie, Kamionce strumiłowej, Kołomyji, Kosowie, Lwowie, Łańcutcie, Nadwórnie, Nowym Targu, Podhajcach, Przemyslanach, Rawie ruskiej, Rohatynie, Rudkach, Stanisławowie, Turce, Wieliczce, Zaleszczykach, Żywcu i Jaworowie.

W pomienionym okresie rozwiązana została Rada gminna w Dereżycach (powiat Drohobycz), w Gawłowie (powiat Bochnia), w Halicy (powiat Stanisławów), w Konotopach (powiat Sokal), w Łosiu (powiat Gorlice), w Mikołajowie (powiat Żydaczów), w Mrażnicy (powiat Drohobycz), w Tarnobrzegu (powiat Tarnobrzeg), w Ułazkowcach (powiat Czortków) i w Winnikach (powiat Lwów).

Prócz tego z powodu utworzenia nowych gmin i innych zmian terytoryalnych zostały rozwiązane Reprezentacye gminne w Bystrzycy dolnej i górnej (powiat Ropczyce), w Gogolowie część I. i część II. (powiat Jasło) i w Grodzisce starej, nowej i wilkowskiej (powiat Biała).

Złożenie z urzędu naczelników gmin.

W okresie sprawozdawczym c. k. Namiestnictwo złożyło za zgodą Wydziału krajowego 40 naczelników gmin z urzędu na podstawie wyniku dochodzeń dyscyplinarnych, przeciw nim przeprowadzonych, przyczem w 28 wypadkach polecilo c. k. Starostwom, ażeby spowodowały wdrożenie karno-sądowego śledztwa z powodu zarzutu sprzeniewierzenia fundusów gminnych.

Kurs pisarzy dla gmin wiejskich w r. 1912.

Na mocy uchwały Wydziału krajowego z 10. maja 1912 l. 68.119 urządzonym został w r. 1912 XVIII z kolei cztero-miesięczny kurs dla pisarzy gmin wiejskich, który się odbył w czasie od 1. sierpnia 1912 do końca listopada 1912.

Z przyjętych 46. kandydatów nie zgłosiło się na kurs dwóch, opuściło zaś kurs sześciu. Do egzaminu kwalifikacyjnego przystąpiło tedy 40. kandydatów, którzy wszyscy otrzymali świadectwa kwalifikacyjne, z tych:

5.	z	postępem	celującym
13.	"	"	bardzo dobrym
16.	"	"	dobrym
6.	"	"	dostatecznym

Przeprowadzone dotąd kursy wydały ogółem 801. ukwalifikowanych kandydatów na pisarzy gmin wiejskich.

Imienny wykaz ukwalifikowanych kandydatów z podaniem daty urodzenia, miejsca zamieszkania, powiatu i stopnia kwalifikacyi przesyła Wydział krajowy po odbytych kursie wszystkim Wydziałom powiatowym do wiadomości i poparcia kandydatów.

W roku 1913 Wydział krajowy z powodu bardzo słabych finansów kraju i nieuchwalenia budżetu zaniechał urządzania tego kursu.

Dodatki gminne do podatków bezpośrednich.

Z mocy §. 80. ustawy z dnia 13. stycznia 1909 Dz. u. kr. Nr. 20, względnie §. 82. ustawy z dnia 13. stycznia 1909 Dz. u. kr. Nr. 22. i §. 86. ustawy z dnia 13. stycznia 1909 Dz. u. kr. Nr. 21. Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem zezwolił na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich w wysokości ponad 50% następującym gminom:

Powiat Biąła

w roku 1913 36 gminom

Powiat Bóbrka

w r. 1912 37 gminom

Powiat Borszczów

w r. 1913 2 gminom

Powiat Brody

w r. 1913 9 gminom

Powiat Brzeżany

w r. 1912 36 gminom

Powiat Brzozów

w r. 1913 11 gminom

Powiat Buczac

w r. 1912 6 gminom

Powiat Chrzanów

w r. 1913 5 gminom

Powiat Cieszanów

w r. 1912 48 gminom

Powiat Czortków

w r. 1913 17 gminom

Powiat Dobromil

w r. 1912 49 gminom

w r. 1913 30 gminom

Powiat Dolina

w r. 1912 63 gminom

Powiat Drohobycz

w r. 1912 1 gminie

w r. 1913 23 gminom

Powiat Gorlice

w r. 1912 39 gminom

Powiat Grybów

w r. 1913 29 gminom

Powiat Horodenka

w r. 1912 3 gminom

Powiat Jarosław

w r. 1913 2 gminom

Powiat Jasło

w r. 1912 1 gminie

w r. 1913 2 gminom

Powiat Kałusz

w r. 1912 20 gminom

Powiat Kołomyja

w r. 1911 1 gminie

w r. 1913 1 gminie

Powiat Kosów

w r. 1912 1 gminie

Powiat Krosno

w r. 1913 3 gminom

Powiat Limanowa

w r. 1913 22 gminom

Powiat Lisko

w r. 1913 14 gminom

Powiat Łańcut

w r. 1912 1 gminie

Powiat Myślenice

w r. 1913 20 gminom

Powiat Nowy Targ

w r. 1913 10 gminom

Powiat Nowy Sącz

w r. 1913 48 gminom

Powiat Przemyśl

w r. 1912 47 gminom

Powiat Przemyślany

w r. 1913 2 gminom

Powiat Rawa ruska

w r. 1912 6 gminom

Powiat Rohatyn

w r. 1912 8 gminom

Powiat Ropczyce

w r. 1913 6 gminom

Powiat Rzeszów

w r. 1913 2 gminom

Powiat Rudki

w r. 1912 20 gminom

Powiat Sambor

w r. 1913 3 gminom

Powiat Sanok

w r. 1912 33 gminom

Powiat Skałat

w r. 1912 18 gminom

Powiat Śniatyn

w r. 1912 1 gminie

Powiat Sokal

w r. 1912 1 gminie

Powiat Stary Sambor

w r. 1913 10 gminom

Powiat Tarnobrzeg.

w r. 1912 2 gminom

Powiat Tarnopol

w r. 1912 2 gminom

w r. 1913 8 gminom

Powiat Tłumacz

w r. 1912 5 gminom

Powiat Trembowla

w r. 1912 12 gminom

w r. 1913 7 gminom

Powiat Turka

w r. 1912 1 gminie

Powiat Zaleszczyki

w r. 1911 2 gminom

w r. 1912 10 gminom

Powiat Zbaraż

w r. 1913 2 gminom

Powiat Złoczów

w r. 1912	1 gminie
w r. 1913	3 gminom

Powiat Żydaczów

w r. 1912	1 gminie
w r. 1913	25 gminom

Powiat Żywiec

w r. 1912	4 gminom
w r. 1913	18 gminom

Dodatki gminne do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.

Na mocy §. 86. ustawy z 13. stycznia 1909 dz. u. kr. Nr. 21, względnie §. 82. ustawy z 13. stycznia 1909 dz. u. kr. Nr. 22 i §. 80. ustawy z 13. stycznia 1909 dz. u. kr. Nr. 20. Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem zezwolił na pobór dodatków gminnych od podatku konsumcyjnego od mięsa i wina następującym gminom:

- Bełż — 75% od mięsa na lat 5 od r. 1913.
- Chodorów — 60% od mięsa na lat 5 od r. 1913.
- Dąbrowa — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1913.
- Jarosław — 100% od mięsa na lat 5 od r. 1913.
- Jedlicze — 100% od mięsa na lat 5 od r. 1913.
- Kałusz — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1913.
- Kołomyja — 100% od mięsa, moszczu i wina na lat 5 od r. 1913.
- Nadwórna — 75% od mięsa na lat 5 od r. 1914.
- Przemyśl — 100% od wina na lat 5 od r. 1913.
- Sanok — 80% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1913.
- Stryj — 100% od wina na lat 5 od r. 1913.
- Strzyżów — 80% od mięsa i 100% od wina na lat 5 od r. 1913.
- Tarnopol — 100% od mięsa i wina na lat 5 od r. 1913.
- Trembowla — 100% od mięsa na lat 5 od r. 1913.

Opłaty gminne od trunków.

Z mocy postanowień ustawy z dnia 28. września 1910 dz. u. kr. Nr. 208. zezwolił Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa następującym gminom na pobór opłat od trunków:

1. Gminie Alwernia (powiat Chrzanów) do końca r. 1919.
2. „ Andrychów (powiat Wadowice) do końca r. 1919.
3. „ Budzanów (powiat Trembowla) do końca r. 1919.
4. „ Delatyn (powiat Nadwórna) do końca r. 1915.
5. „ Jawornik (powiat Rzeszów) do końca r. 1919.
6. „ Jezierna (powiat Zborów) przez trzy lata.
7. „ Kolbuszowa (powiat Kolbuszowa) do końca r. 1919.
8. „ Kutry stare (powiat Kosów) do końca r. 1919.
9. „ Majdan (powiat Kolbuszowa) do końca r. 1914.
10. „ Łęki górne (powiat Pilzno) do końca r. 1914.
11. „ Oświęcim (powiat Biała) przez lat 6, zaś od piwa do końca r. 1914.
12. „ Ottynia (powiat Tłumacz) do końca r. 1919.
13. „ Sędziszów (powiat Ropczyce) przez sześć lat.
14. „ Sołotwina (powiat Bohorodzany) przez 6 lat.
15. „ Sułkowice (powiat Wadowice) przez sześć lat
16. „ Strzyżów (powiat Rzeszów) do końca r. 1919.

17. Gminie Swoszowice (powiat Wieliczka) do końca r. 1919.
18. " Targanica (powiat Wadowice) do końca r. 1919.
19. " Zabłotów (powiat Śniatyn) przez pięć lat.
20. " Żmigród (powiat Jasło) do końca r. 1918.
21. " Wojnicz (powiat Brzesko) do końca r. 1917.

Opłaty gminne od psów.

Z mocy postanowień § 83. ustawy z 3. lipca 1896 dz. u. kr. Nr. 51. Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem zezwolił gminie Andrychów na dalszy pobór opłaty gminnej od psów na lat pięć począwszy od roku 1913.

Z mocy postanowień ustawy z 19. stycznia 1891 dz. u. kr. Nr. 9. zezwolił Wydział krajowy gminie Biała na dalszy pobór podwyższonych opłat gminnych od psów na lat 10 od r. 1913 i gminie Sanok również na lat 10 od r. 1913.

Taksy i opłaty gminne od czynszu najmu.

1) Z mocy postanowień §. 81. ustawy z dnia 18. marca 1888 dz. u. kr. Nr. 36. zezwolił Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa gminie Ciche (powiat Nowy Targ) na pobór taks cmentarnych w wysokości po 2 kor. za grób na cmentarzu w Miętustwie ad Ciche dla zmarłych do gminy Ciche nieprzynależnych.

2) Z mocy postanowień § 83. ustawy gminnej z dnia 5. lipca 1896 dz. u. kr. 51. zezwolił Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa gminie m. Oświęcimia (powiat Biała) na pobór taks za użycie trupiarni w wysokości oznaczonej w uchwale rady gminnej w Oświęcimiu z dnia 23. marca 1911 r.

3) Z mocy postanowień §. 87. ustawy z dnia 13. marca 1889 dz. u. kr. Nr. 24. zezwolił Wydział krajowy za zgodą c. k. Namiestnictwa gminie m. Przemyśla na dalszy pobór opłaty gminnej od czynszów najmu w wysokości oznaczonej w rozporządzeniu Wydziału krajowego z dnia 11. lutego 1908 dz. u. kr. 35. (po 2% od czynszów rocznych nad 200 do 600 kor., po 3% od czynszów nad 600 do 1000 kor. i po 4% od czynszów ponad 1000 kor) na przeciąg lat pięciu od 1. stycznia 1913 r. do końca roku 1917.

Dodatki powiatowe do podatków bezpośrednich.

Z mocy postanowień §. 23. ustawy z dnia 17 czerwca 1874 dz. u. kr. Nr. 51. Wydział krajowy zezwolił w r. 1913 pobierać następującym powiatom dodatki powiatowe ponad 20% podatków bezpośrednich, a mianowicie powiatowi:

1. Biała	33%
2. Bohorodczany	40%
3. Borszczów	35%
4. Brody	33%
5. Chrzanów	40%
6. Drohobycz	38%
7. Jasło	36%
8. Kraków	40%
9. Lisko	34%
10. Lwów dla funduszu administracyjnego 5% od podatku domowoczynszowego i 14% do wszystkich innych podatków bezpośrednich, zaś dla funduszu drogowego	26%
11. Mościska	40%
12. Myślenice	38%

obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.

13. Nadwórna	32%	} obok 18% ustawowego dodatku na cele drogowe.
14. Nowy Sącz	36%	
15. Przemyśl	21%	
16. Ropczyce	40%	
17. Rzeszów	32%	
18. Sambor	30%	
19. Sanok	36%	
20. Sniatyn	40%	
21. Tarnopol	40%	
22. Tarnów	27%	

Rachunki i preliminarze powiatów i gmin.

W myśl polecenia Wysokiego Sejmu z 16. września 1907 Wydział krajowy przedkłada zamknięcia rachunkowe powiatów i gmin a mianowicie:

- Alegat A)** 1) Zamknięcia rachunków za r. 1911 w dochodach funduszów powiatowych.
- Alegat B)** 2) Zamknięcia rachunków za r. 1911 w wydatkach funduszów powiatowych.
- Alegat C)** 3) Zamknięcia rachunków za r. 1911 w dochodach 30 miast.
- Alegat D)** 4) Zamknięcia rachunków za r. 1911 w wydatkach 30 miast.
- Alegat E)** 5) Wykaz dochodów i wydatków m. Lwowa i Krakowa wedle zamknięć rachunkowych za r. 1910.
- Alegat F)** 6) Zamknięcia rachunków za r. 1909 w dochodach gmin małopolskich i wiejskich.
- Alegat G)** 7) Zamknięcia rachunków za r. 1909 w wydatkach gmin małopolskich i wiejskich.

Nadto złożone są do przeglądu w kancelaryi sejmowej wykazy wynikłości budżetów powiatowych, budżetów 30 miast i budżetów miasta Lwowa i Krakowa za r. 1911 i wreszcie wykazy wynikłości budżetów gmin małopolskich i wiejskich za r. 1910.

Autonomiczne instytucje kredytowe w roku 1909.

Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi wykazy autonomicznych instytucyj kredytowych podług stanu za r. 1909 a mianowicie:

- Alegat H)** 1) Wykaz gminnych kas pożyczkowych,
- Alegat I)** 2) Wykaz powiatowych kas pożyczkowych,
- Alegat K)** 3) Wykaz powiatowych kas oszczędności i wreszcie
- Alegat L)** 4) Wykaz miejskich kas oszczędności.

Wykaz podatków bezpośrednich i dodatków krajowych, powiatowych i gminnych.

Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi wykazy podatków bezpośrednich i dodatków krajowych, powiatowych i gminnych według budżetów na r. 1913.

Alegat M)

Wykaz stanu majątku powiatów i 30 miast.

Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi wykazy stanu majątku powiatów i 30 miast z końcem r. 1911.

Alegat N) O)

Rekursy w sprawach zarządu majątkiem i dobrem gmin oraz ich zakładów.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło do Wydziału krajowego 452 rekursów w przedmiocie administracji majątkiem i dobrem gmin, oraz ich zakładów.

Z tych uwzględniono w całości lub częściowo 83, nieuwzględniono 152, zwrócono do uzupełnienia 217.

Rekursy w sprawach budowlanych.

W okresie sprawozdawczym wpłynęło do Wydziału krajowego 498 rekursów budowlano-policyjnych.

Z tych uwzględniono 96, nieuwzględniono 188, zwrócono do uzupełnienia 191, pozostaje w toku załatwienia 23.

Orzeczenie c. k. Trybunału administracyjnego.

C. k. Trybunał administracyjny odrzucił następujące zażalenia :

1) Jana i Wiktoryi Gesellów z Białej od orzeczenia Wydziału krajowego z 12. maja 1911 LW. 60.738.

2) Gminy Turka i Józefa Armatysa z Turki od orzeczenia Wydziału krajowego z 3. października 1911 LW. 119.873 w sprawie opłat gminnych od napojów spirytusowych.

3) Heleny Steczko z Liszek od orzeczenia Wydziału krajowego z 27. czerwca 1911 LW. 80.559 w sprawie budowlanej.

4) Bazylego Koronowicza z Borszczowa od orzeczenia Wydziału krajowego z 13. października 1911 LW. 132.056 w sprawie terminu rekursowego.

5) Samuela Majera Waldhorna ze Stanisławowa od orzeczenia Wydziału krajowego z 27. stycznia 1911 LW. 2.898 w sprawie ważności uchwał Rady gminnej w Bohorodczanach.

6) Firmy „A. Schwanenfeld“ w Tarnowie od orzeczenia Wydziału krajowego z 2. maja 1911 LW. 51.383 w sprawie zwrotu opłat gminnych od napojów spirytusowych.

7) Leiby Baumöhla z Kałusza od orzeczenia Wydziału krajowego z 17. października 1911 LW. 111.664 w sprawie terminu rekursowego.

8) Klary Knopf i Jety Eichenbaum z Przemyśla od orzeczenia Wydziału krajowego z 21. listopada 1911 LW. 151.200 w sprawie terminu rekursowego.

9) Michała Lityńskiego ze Lwowa od orzeczenia Wydziału krajowego z 16. lutego 1912 LW. 8.660 w sprawie legitymacji do wnoszenia rekursu.

10) Mikołaja Kreczkowskiego z Ilnika od orzeczenia Wydziału krajowego z 12. marca 1912 LW. 17.315 w sprawie użytkowania lasu gminnego.

11) Mikołaja Jaciowa z Tużyłowa od orzeczenia Wydziału krajowego z 3. kwietnia 1912 LW. 41.083 w sprawie budowlanej

12) Weli Werten ze Lwowa od orzeczenia Wydziału krajowego z 4. czerwca 1912 LW. 80.589 w sprawie budowlanej.

13) Iwana Gabowskiego i Teresy Kityk zastępców małoletniego Konrada Kityk z Jaworza od orzeczenia Wydziału krajowego z 10. lutego 1912 LW. 5.060 w sprawie poboru drzewa z lasu gminnego.

14) Dra Teofila Kormosza z Przemyśla od orzeczenia Wydziału krajowego z 17. listopada 1911 LW. 139.996 w spra-

wie odebrania względnie zwrotu zarządzenia policyjno-budowlanego.

15) Wreszcie częściowo odrzucił c. k. Trybunał administracyjny zażalenie Bolesława Krokowskiego i tow. z Bełża od orzeczenia Wydziału krajowego z 3. lutego 1911 LW. 111.956/910 w sprawie ważności uchwał Rady gminnej.

Natomiast c. k. Trybunał administracyjny uchylił następujące orzeczenia Wydziału krajowego:

1) orzeczenie z z 30. sierpnia 1911 LW. 94.372 w sprawie budowy domu Barucha Posamenta we Lwowie;

2) orzeczenie z 6. czerwca 1911 LW. 69.194 w sprawie terminu rekursowego Arona Lorberbauma i Piotra Mazura ze Schodnicy;

3) orzeczenie z 9. czerwca 1911 LW. 71.018 w sprawie braku legitymacji do rekurowania po stronie Feiwla Charego i Herscha Kuttana z Buska;

4) orzeczenie z 29. sierpnia 1911 LW. 91.853 w sprawie budowlanej Leona Kaufmana w Przemyśle;

5) orzeczenie z 14. lipca 1911 LW. 85.076 w sprawie sprzedaży pastwiska gminnego w Białobóznicy;

6) orzeczenie z 20. lipca 1911 LW. 68.160 w sprawie zaległej opłaty wodociągowej Józefa Feilera w Białej;

7) orzeczenie z 14. listopada 1911 LW. 146.880 w sprawie opłaty gminnej od automatu muzycznego Jakóba Pollaka w Krakowie;

8) orzeczenie z 31. maja 1912 LW. 78.768 w sprawie opłaty gminnej od automatu muzycznego Jakóba Charapa w Krakowie;

9) orzeczenie z 24. listopada 1911 LW. 147.478 w sprawie opłaty gminnej od zapasów napojów spirytusowych Mendla Ratha, Mendla Spindla i Markusa Scharfa i Spółki w Kołomyi;

10) orzeczenie z 23. stycznia 1912 LW. 7.478 w sprawie rowu granicznego w Kamionkach;

11) orzeczenie z 14. listopada 1911 LW. 143.839 w sprawie opłaty m. Lwowa za prawo frontu;

12) orzeczenie z 26. marca 1912 LW. 38.479 w sprawie opłaty gminnej od zapasów napojów spirytusowych Arona Goldberga i tow. w Krakowie.

Fundacya ś. p. Edwarda Lewińskiego.

Po myśli § 5 aktu fundacyjnego ś. p. Edwarda Lewińskiego rozdzielił Wydział krajowy w roku 1913 odsetki od majątku zakładowego tej fundacyi w kwocie 2.700 K. między zubożałych włościan w powiecie Tarnopolskim.

Od czasu wejścia w życie tej fundacyi t. j. od roku 1883 korzystali z zapomóg włościanie następujących powiatów: Żydaczów, Mościska, Kraków, Żywiec, Stary Sambor, Bochnia, Turka, Chrzanów, Rohatyn, Wieliczka, Borszczów, Brzozów, Ropczyce, Przemyślany, Nowy Targ, Jaworów, Dąbrowa, Cieszanów, Tarnów, Dobromil, Wadowice, Podhajce, Grybów, Rawa ruska, Limanowa, Buczacz, Brzesko, Kamionka strumiłowa, Husiatyn, Mielec i Tarnopol.

Galicyjska Kasa oszczędności we Lwowie.

Sprawę galic. Kasy oszczędności we Lwowie przedstawia Wydział krajowy w osobnem sprawozdaniu.

Policja ogniowa.

Pożyczki z krajowego funduszu pożyczkowego przeznaczonego na ułatwienie krycia budynków materiałem ogniotrwałym.

Alegat P)

W czasie od 1 lipca 1912 do 30. czerwca 1913, Wydział krajowy przyznał z krajowego funduszu pożyczkowego, przeznaczonego na ułatwienie krycia budynków materiałem ogniotrwałym, według dołączonego % wykazu, pożyczki w ogólnej kwocie 220.000 K. Tę kwotę przyznano powiatom wyłącznie na pożyczki dla ubogiej ludności wiejskiej i małomiejskiej celem ułatwienia jej krycia budynków materiałem ogniotrwałym.

W dniu 30. czerwca 1912 z pożyczek poprzednio przyznanych pozostało promes niezrealizowanych na kwotę 93.162 K. 11 h, w czasie od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913 wyasygnowano tytułem pożyczek 196.931 K. 60 h., a pozostało promes niezrealizowanych z dniem 30. czerwca 1913 na 116.230 K. 51 h.

Subwencya dla krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych.

Ze stałej subwencji dla krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych na r. 1913 w kwocie 10.000 K. wypłacił Wydział krajowy temu Związkowi w kwietniu 1913 pierwszą ratę w kwocie 5.000 K.

Kursa pożarnictwa i powodziowe.

Według pisma krajowego Związku ochotniczych straży pożarnych z 24 listopada 1912 l. 2.459 przeprowadzono w ciągu roku 1912 następujące kursy pożarnictwa:

1) Powiatowy kurs dla Kółek rolniczych w Jaśle, Gorlicach, Gródku jagiellońskim, Dukli (powiat Krosno), Tarnowie, Grybowie, Kałuszu, Brzozowie, Krakowie, Bochni, Dobczycach (powiat Wieliczka), Brzesku, Wadowicach, Nowym Targu i Sieniawie (powiat Jarosław).

2) We Lwowie z uczestnikami kursu dla pisarzy gmin wiejskich.

3) We Lwowie z członkami ruskich drużyn im. Kaczkowskiego.

Nadto staraniem kraj. Związku ochotniczych straży pożarnych odbył się w Haliczu, przy zasiłku z funduszu krajowego, kurs ratownictwa wodnego dla instruktorów straży powodziowych.

Lustracye straży pożarnych.

Podobnie jak w latach poprzednich przeprowadził krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych w roku 1912, względnie 1913 lustracye niektórych straży pożarnych, a dotyczące sprawozdania przedkładane Wydziałowi krajowemu, służyły za podstawę do zarządzeń mających na celu usunięcie dostrzeżonych braków w organizacji tych straży.

Egzaminy kwalifikacyjne naczelników zawodowych (gminnych) straży pożarnych.

W czasie objętym sprawozdaniem nie odbyły się egzaminy na naczelników zawodowych (gminnych) straży pożarnych na podstawie rozporządzenia Wydziału krajowego z 2. lipca 1907 dz. u. kr. Nr. 102, ponieważ nie zgłosiła się stosowna liczba kandydatów.

Krajowy zjazd strażacki.

Według pisma kraj. Związku ochotniczych straży pożarnych ma się odbyć XV. krajowy zjazd strażacki we wrześniu 1913 r.

Statystyka pożarów.

W roku 1912 było w kraju 901 wypadków pożarów znanych krajowemu Związkowi ochotniczych straży pożarnych. W szczególności według wykazu dostarczonego nam przez krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych, spaliło się 1.282 domów mieszkalnych, 1.743 budynków gospodarczych, 23 zakładów przemysłowych i jeden kościół.

Wypadków śmierci z powodu pożaru było 4. Szkodę materialną obliczono na 4,935.388 K, z czego ubezpieczono szkody na 1,886.651 K. Przyczyną pożarów było w 83 wypadkach podpalenie, w 47 wypadkach zachodziło podejrzenie podpalenia, w 128 wypadkach nieostrożność, w 68 wypadkach wadliwa budowa, w 24 wypadkach pożar wzniecił piorun, zaś w 551 wypadkach nie zdołano zbadać przyczyny pożaru.

B) Sprawy szkolne, oświatowe, teatralne, konserwatorskie i t. p.

1. Sprawy szkolne i oświatowe.

Rezolucje Wys. Sejmu
w sprawie nadzoru
technicznego budowy
szkół ludowych.

W uzupełnieniu sprawozdania z czynności Dep. I. Wydziału krajowego za czas od 1. października 1911 do 30. czerwca 1912 podaje Wydział krajowy do wiadomości Wysokiego Sejmu odpowiedzi, jakie otrzymał z c. k. Rady szkolnej krajowej na uchwalone przez Wysoki Sejm rezolucyje, mające związek ze sprawozdaniem o stanie wychowania publicznego.

Uchwałą z dnia 9. lutego 1912 Wysoki Sejm wezwał c. k. Rząd, ażeby jak najrychlej zorganizował przy władzach szkolnych odpowiedni nadzór techniczny nad budynkami szkolnymi, zaś Radę szkolną wezwał, ażeby w porozumieniu z Wydziałem krajowym w miejsce obecnych t. zw. wzorowych planów szkół ludowych wprowadziła w życie plany odpowiadające charakterowi budownictwa poszczególnych okolic kraju.

Na powyższe rezolucyje c. k. Rada szkolna krajowa pismem z dnia 31. października 1912 L. 9.651/II (LW. 167.070/1912) zawiadomiła Wydział krajowy, że w sprawie utworzenia nadzoru technicznego nad budynkami szkolnymi odniosła się do Ministerstwa Wyznań i Oświaty ze stosownymi wnioskami.

Na tę relacyę, która o ile c. k. Radzie szkolnej krajowej wiadomo, stanowi przedmiot rokowań między kilku interesowanymi w tej kwestyi Ministerstwami nie nadeszła dotąd odpowiedź, należy się jednak spodziewać, że władze centralne zajmą przychylne stanowisko i wstawią do budżetu państwowego na ten cel odpowiednią kwotę.

Również zajęła się c. k. Rada szkolna krajowa sprawą wygotowania nowych planów budowy szkół ludowych odpowiadających charakterowi budownictwa poszczególnych okolic kraju.

Sporządzenie szkiców takich planów poruczono architektom państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie i Lwowie.

Szkice tę będą przedmiotem obrad specjalnej Komisji fachowej, poczem dopiero Rada szkolna krajowa będzie mogła zarządzić wygotowanie szczegółowych planów.

Pismem z dnia 3. maja 1913 L. 3345/II zawiadomiła następnie c. k. Rada szkolna krajowa Wydział krajowy, iż Ministerstwo Wyznań i Oświaty nie załatwiło jeszcze wniosków c. k. Rady szkolnej krajowej w sprawie utworzenia nadzoru technicznego nad budynkami szkolnymi. Na podstawie informacji zaciągniętych w tem Ministerstwie przez Radę szkolną krajową, należy się jednak spodziewać, że potrzebna na ten cel kwota będzie wstawiona do budżetu państwowego na r. 1914.

Szkice planów budowy szkół ludowych odpowiadających charakterowi budownictwa poszczególnych okolic kraju są już sporządzone przez architektów państwowej szkoły przemysłowej w Krakowie i Lwowie.

Wygotowanie szczegółowych planów można będzie zarządzić dopiero po zorganizowaniu przy c. k. Radzie szkolnej krajowej osobnego oddziału technicznego, o którym powyżej mowa.

Przed uzyskaniem tej fachowej pomocy c. k. Rada szkolna krajowa nie miałaby odpowiednich sił technicznych, którym by tę czynność poruczyć mogła z pełnem zaufaniem, że to ważne zadanie będzie należycie rozwiązane.

Sprawa pomnożenia ilości posad c. k. inspektorów szkolnych okręgowych.

Uchwałą z dnia 14. lutego 1912 Wysoki Sejm wezwał c. k. Rząd, aby przyspieszył akcyę pomnożenia ilości posad inspektorów szkolnych okręgowych przez tworzenie drugich posad po powiatach, tudzież, aby umożliwił inspektorom oddanie się zupełniejszej pracy wizytacyjnej przez zapewnienie im dostatecznych sił pomocniczych do czynności kancelaryjnych.

Na powyższą rezolucyę Prezydyum c. k. Rady szkolnej krajowej pismem z dnia 15. listopada 1912 L. 451/pr. zawiadomiło Wydział krajowy, że wskutek jej starań systemizowało c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty reskryptem z dnia 5. grudnia 1910 do L. 21.432 dwie nowe posady c. k. inspektorów od roku szkolnego 1911/12 dla okręgów szkolnych w Kołomyi i Oświęcimiu, reskryptem zaś z dnia 25. października 1912 do L. 15.853 począwszy od dnia 1. lipca 1913, jeszcze dalsze trzy posady, które w razie uwzględnienia wniosku Rady szkolnej krajowej przeznaczone będą dla największych okręgów szkolnych, posiadających dotąd jednego inspektora w Chrzanowie, Nowym Sączu i Rzeszowie.

Nadto jest w toku sprawa systemizowania jeszcze dwóch posad c. k. inspektorów szkolnych okręgowych.

Fundusz szkolny krajowy.

A. Majątek zarodowy.

Ogólny stan majątku zarodowego.

Ogólny stan majątku zarodowego wynosił z końcem roku 1912 wedle zamknięcia rachunku:

1. W papierach wartościowych zastrzeżonych na rzecz:
 - a) funduszu szkolnego krajowego . . . 53.149 K 11 g
 - b) poszczególnych szkół ludowych . 1,122.379 „ 49 „ 1,175.528 K 60 g

Z przeniesienia . . . 1,175.528 K 60 g

2. W należnościach czynnych:

a) w kapitałach hipotekowanych	5.305 K 54 g		
b) w pożyczce udzielonej na uposażenie fund. pożyczkowego na budowę szkół	655.529 „ 29 „	660.834 „ 83 „	
razem		1,836.363 K 43 g	

Po strąceniu należności biernych do rachunku funduszu galicyjskiego stypendyjnego 36.485 „ 84 „
okazuje się **czysty stan czynny** majątku zarodowego z końcem roku 1912 1,799.877 K 59 g

W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1911 wykazanym w ostatnim sprawozdaniu 1,779.551 „ 77 „
wynosi **przyrost** majątku zarodowego 20.325 K 82 g
spowodowany wylosowaniem części efektów, za które zakupiono inne po niższym kursie, tudzież dopisaniem odsetek za rok 1912 od kapitału udzielonego na uposażenie funduszu pożyczkowego na budowę szkół.

W czasie od 30. czerwca 1912 zaszły następujące ważniejsze zmiany w stanie majątku zarodowego:

Jak LW. 1461/12 zakupiono z gotówki 17.759 K nadesłanej przez c. k. Radę szkolną krajową z tytułu wykupna ciężaru świadczeń w naturze na rzecz szkoły w Magielnicy, 4 $\frac{1}{2}$ % listy rentowe im. wartości 18.000 K, natomiast jak LW. 153.359/11 wydano c. k. Radzie szkolnej krajowej dla szkoły w Białkowcach efekta będące własnością tej szkoły ogółem na kwotę 1.200 K i gotówkę 49 K 02 g po wybraniu jej z książeczki Banku krajowego Nr. 25.502.

B. Majątek obrotowy.

Zaległości czynne odebrane od byłych funduszy szkolnych okręgowych.

Należności czynne byłych funduszy szkolnych okręgowych, przelanych do funduszu szkolnego krajowego, wynosiły z końcem roku 1911 wedle ostatniego sprawozdania ogółem	11.997 K 26 g
Z tego odpisano w ciągu r. 1912	1.340 „ 34 „
Uiszczono	10.656 K 92 g
	17 „ 88 „

pozostała w zaległości z końcem r. 1912 kwota 10.639 K 04 g
u gminy miasta Bochni spłacalna w ratach rocznych po 1.200 K.

Zaległości czynne od gminy miasta Krakowa.

Należność od miejskiego funduszu szkolnego okręgowego krakowskiego z tytułu zwrotu udzielonych z funduszu krajowego po koniec roku 1894 zaliczek wynosiła wedle ostatniego sprawozdania z końcem roku 1911 126.708 K 11 g

W roku 1912 spłaciła gmina miasta Krakowa	12.678 „ 11 „
pozostała w zaległości z końcem 1912 roku kwota	114.030 K — g

Zaległość powyższa w myśl uchwały Wydziału krajowego do LW. 109.975/910 ma być spłacona w ratach rocznych w latach 1913—1921 po 12.670 K.

Należność zaległa od gminy miasta Krakowa z tytułu ustawowej 12% prestacyi szkolnej za lata 1895 do 1898 wynosiła z końcem roku 1911 wedle ostatniego sprawozdania 50.765 K 24 g

W roku 1912 spłaciła gmina miasta Krakowa 12.691 „ 31 „

pozostała zatem w zaległości z końcem 1912 roku kwota 38.073 K 93 g

płatna w myśl uchwały Wydziału krajowego do LW. 18.762/910 w 4 ratach rocznych 1912 do 1915 w grudniu każdego roku.

Prestacje szkolne.

1. Należność zaległa z początkiem roku 1912 z tytułu zobowiązań dobrowolnych w gotówce gmin, obszarów dworskich i stron innych, tudzież z przewyżki dochodów majątków zarodowych miast i miasteczek, oraz od gminy miasta Białej na płace nauczycieli wynosiła wedle ostatniego sprawozdania kwotę 472.763 K 26 g

Z tego odpisano w ciągu roku 1912 5 963 „ 11 „
pozostało 466.800 K 15 g

Należność bieżąca za r. 1912 wedle zamknięcia rachunków wynosiła 787.295 „ 45 „

razem 1,254.095 K 60 g

Na to zapłacono w roku 1912 680.999 „ 63 „

pozostała zaległość z końcem roku 1912 w kwocie 573.095 K 97 g

w której mieści się także wykazana wyżej reszta zaległej należności od gminy miasta Krakowa za lata 1895 do 1898 w kwocie 38.073 K 93 g.

2. Należność zaległa z tytułu dodatków do podatków od gmin i obszarów dworskich tudzież 3% dodatku okręgowego wynosiła z początkiem roku 1912 wedle ostatniego sprawozdania 736.914 K 60 g

Należność bieżąca za rok 1912 z tego samego tytułu wynosiła wedle zamknięcia rachunku 2,964.041 „ 28 „

razem 3,700.955 K 88 g

Na to zapłacono w roku 1912 2,464.110 „ 15 „

pozostała zaległość z końcem roku 1912 1,236.845 K 73 g

Po doliczeniu zaległości wykazanej pod 1. w kwocie 573.095 „ 97 „

okazuje się ogólna suma zaległych prestacyi szkolnych z końcem roku 1912 w kwocie 1,809.941 K 70 g

a po strąceniu zaległości biernych z końcem roku 1912, które wynosiły wedle zamknięcia rachunku 118.985 „ 77 g

właściwa zaległość czynna z końcem roku 1912 wynosiła 1,690.955 K 93 g

Celem przyspieszenia ściągnięcia zaległych prestacyi w gotówce (ryczałtów) przesłano do LW. 86.733/13 jak corocznie szczegółowe wykazy zaległości wszystkim c. k. Starostwom. Zarazem odniesiono się do Prezydium c. k. Namiestnictwa z prośbą o ponaglenie w tej sprawie odnośnych c. k. Starostw.

Zaliczki na budynki szkolne.	Stan niespłaconych zaliczek na budynki szkolne wynosił wedle ostatniego sprawozdania z końcem 1911 roku	386 K 32 g
	Na to spłacono w roku 1912	150 „ — „
	Pozostała zatem z końcem roku 1912 niespłacona jeszcze reszta zaliczek w kwocie	236 K 32 g

Od czasu utworzenia po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z 22. września 1892 osobnego funduszu pożyczkowego na budowę szkół, nie udziela się już zaliczek z funduszu szkolnego krajowego, lecz ściąga się tylko raty dotychczas niespłacone.

Taksy szkolne.	Należności zaległe z tytułu taks spadkowych przypadających na rzecz funduszu szkolnego krajowego, wynosiły z końcem roku 1911 wedle ostatniego sprawozdania	183.900 K 69 g
	Z tego odpisano w ciągu roku 1912	10.372 „ 91 „
	pozostało	173.527 K 78 g
	Sprostowana należność bieżąca na rok 1912 wynosiła wedle zamknięcia rachunku	297.715 „ 83 „
	razem	471.243 K 61 g
	Na to spłacono w roku 1912	251.761 „ 73 „
	pozostała zaległość z końcem roku 1912	219.481 K 88 g

Szczegółowe wykazy zaległych z końcem roku 1912 taks szkolnych zostaną przesłane niebawem c. k. Urzędowi wymiaru należności we Lwowie i Krakowie i wszystkim c. k. Starostwom z prośbą o rychłe przymusowe ich ściągnięcie, a równocześnie odniesie się Wydział krajowy jak corocznie do Prezydium c. k. Namiestnictwa z prośbą o przynaglenie c. k. Starostw do tej czynności.

Oprócz tego prowadzi się w tej sprawie liczne korespondencye z c. k. Sądami, Starostwami, Dyrekcjami skarbowemi. Urzędami wymiaru należności we Lwowie i Krakowie i Urzędami podatkowymi.

10% opłaty od zamężnych nauczycielek.	Należności zaległe z tytułu 10% opłat potrącanych z poborów zamężnych nauczycielek po myśli § 36. ust. kraj. z 11. czerwca 1905 (Dz. ust. i rozp. kraj. Nr. 73) wynosiły z końcem roku 1911 wedle ostatniego sprawozdania	13.286 K 19 g
	Z tego odpisano w ciągu roku 1912	3.412 „ 64 „
	pozostało	9.873 K 55 g
	Sprostowana należność bieżąca za rok 1912 wynosiła wedle zamknięcia rachunku	134.757 „ 45 „
	razem	144.631 K — „
	Na to zapłacono w roku 1912	124.379 „ 71 „
	pozostała w zaległości z końcem roku 1912 kwota	20.251 K 29 g

Inne należności funduszu szkolnego krajowego.	Inne należności czynne wynosiły z końcem roku 1911 wedle ostatniego sprawozdania :	
	Odsetki od kapitałów	164 K 43 g
	Dochody z dóbr realności i innych praw	371 „ 27 „
	Daniny (dodatki)	367 „ 80 „
	Rozmaite wpływy	6.394 „ 96 „
	razem i do przeniesienia	7.298 K 46 g

Z przeniesienia	7.295 K 46 g
Z tego odpisano w ciągu roku 1912	1.511 " 67 "
pozostało	<u>5.786 K 79 g</u>

Należności bieżące za rok 1911 wynosiły wedle zamknięcia rachunku:

Odsetki od kapitałów	72.602 K 37 g	
Dochody z dóbr, realności i innych praw	41.073 " 15 "	
Daniny (dodatki)	704 " 20 "	
Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	5.670 " — "	
Dodatek z c. k. Skarbu Państwa	109.885 " 92 "	
Rozmaite wpływy	326.112 " 04 "	556.047 " 68 "
razem		<u>561.834 K 47 g</u>

Na to spłacono w roku 1912	550.371 K 78 g
pozostała zaległość z końcem roku 1912 w kwocie	11.462 K 69 g

Zaliczki na płace nauczycieli.

Z kredytu 200.000 K na zaliczki dla stałych nauczycieli szkół ludowych i wydziałowych wstawionego do budżetu funduszu szkolnego krajowego na rok 1911 w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 16. listopada 1910 pozostała jak to w ostatnim sprawozdaniu zaznaczono niezużytkowana w r. 1911 reszta powyższego kredytu w kwocie 56.489 K — g którą Wydział krajowy uchwałą z dnia 29. grudnia 1911 LW. 170.578 na wniosek Rady szkolnej krajowej zezwolił przenieść na rachunek roku 1912.

W myśl powołanej wyżej uchwały Wysokiego Sejmu „zwroty pochodzące ze spłaty udzielonych zaliczek stanowić mają fundusz na dalsze zaliczki“.

Na rok 1912 miała zatem c. k. Rada szkolna krajowa do dyspozycji niezużyta resztę z roku 1911 w kwocie j. w.	56.489 K — g
zwroty rat za rok 1911 jak w ostatnim sprawozdaniu zaznaczono w kwocie	27.189 " 18 "
i część rat, które z tego tytułu wpłynęły w roku 1912 t. j. w kwocie	36.256 " 82 "
Razem kwotę	<u>119.935 K — g</u>

W takiej też wysokości asygnowała c. k. Rada szkolna krajowa za zezwoleniem Wydziału krajowego zaliczki w roku 1912.

W roku 1912 wpłynęła do funduszu szkolnego krajowego z tytułu zwrotu rat ogółem wedle zamknięcia rachunku kwota 113.624 K 45 g

Z tego asygnowała c. k. Rada szkolna krajowa w roku 1912 jak wyżej wyszczególniono na kwotę 36.256 " 82 "

resztę zaś w kwocie 77.367 K 63 g będącą spłatą rat za ostatnie miesiące roku 1912 asygnowała już c. k. Rada szkolna krajowa w roku 1913.

Po wyczerpaniu zatem zasadniczego kredytu w kwocie 200.000 K — g asygnuje c. k. Rada szkolna krajowa dalsze zaliczki w myśl powołanej uchwały Wysokiego Sejmu na podstawie wykazów uiszczonych rat, które Wydział krajowy udziela c. k. Radzie

szkolnej krajowej w możliwie najkrótszych terminach t. j. kwartalnie, z tego zaś powodu, kwoty uzyskane ze spłat rat za ostatnie miesiące danego roku, mogą być rozdane dopiero w roku następnym.

Z kredytu na ten cel przez Wysoki Sejm w roku 1911 uchwalonego i rozdanego w kwocie	200.000 K — g
odpisano po koniec roku 1912 z powodu śmierci resztę niespłaconych zaliczek a to do LW. 68.125/12, 93.148/12, 117.798/12, 18.822/13 i 85 991/13 ogółem na kwotę	1.560 „ — „
o którą też fundusz został umniejszony.	
Ogółem zatem należitości czynne wynoszą w tym funduszu kwotę	<u>198 440 K — g</u>

10 milionowa pożyczka krajowa z roku 1907 na budowę szkół ludowych.

Wedle ostatniego sprawozdania asygnowała Rada szkolna krajowa na podstawie udzielonych jej przez Wydział krajowy upoważnień poszczególnym gminom tytułem zasiłków na budowę szkół po koniec roku 1911 ogółem

9,115.673 K 85 g

W roku 1912 asygnowała Rada szkolna krajowa z tego samego tytułu wedle zamknięcia rachunku

728.400 „ — „

razem 9,844.073 K 85 g

Z tego wypłacono:

a) po koniec roku 1911 wedle ostatniego sprawozdania

9,013.351 K 65 g

a) w roku 1912

817.103 „ 39 „ 9,830.455 „ 04 „

reszta w kwocie 13.618 K 81 g

pozostała z końcem roku 1912 w zaległości.

Szczegółowy wykaz zasiłków, udzielonych na budowę szkół w roku 1912 dołączono do zamknięcia rachunku 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1907 za r. 1912.

Wypłacone w roku 1912 zaliczkowo z funduszu szkolnego krajowego zasiłki na budynki szkolne w kwocie j. w. wykazano

817.103 K 39 g

znalazły tylko częściowe pokrycie w funduszu 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1907 w zapasie gotówki pozostałym w tym funduszu w kwocie

296.454 „ 03 „

resztę zaś w kwocie 520.649 K 36 g

przeniesiono na razie dla braku pokrycia z pożyczki krajowej z roku 1907 do rachunku funduszu szkolnego krajowego na rok 1913 celem pokrycia tej kwoty w roku 1913 z zaciągnięciem się mającej drugiej 10 milionowej pożyczki na budowę szkół z roku 1912 (Uchwała Wys. Sejmu z 9. lutego 1912).

Jak z powyższego okazuje się, fundusz 10 milionowej pożyczki na budowę szkół z roku 1907 został już zupełnie wyczerpany z końcem roku 1912.

Z emisji bowiem 4% obligacji tej pożyczki nominalnej wartości . . .	10,000.000 K — g
uzyskano gotówkę ogółem w kwocie . . .	9,309.805 „ 68 „
strata zatem na kursie wyniosła . . .	<u>690.194 K 32 g</u>

Z pozostającej zatem z tej pożyczki do dyspozycji gotówki j. w. w kwocie 9,309.805 K 68 g

pokryto wedle zamknięć rachunkowych funduszu 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1907 następujące kwoty a to: w roku 1909 (za lata 1907, 1908 i 1909)

kwotę . . .	1,500.970 K — g
„ „ 1910 „ . . .	3,262.490 „ — „
„ „ 1911 „ . . .	4,249 891 „ — „
„ „ 1912 pokryto	

j. w. zaznaczono z pozostałego zapasu gotówki część zasiłków wypłaconych w roku 1912 w kwocie . . .

296.454 „ 03 „

Ogółem zatem wyczerpano całą gotówkę uzyskaną z emisji tej pożyczki w kwocie j. w. . .

9,309.805 K 68 g

Ponieważ Wydział krajowy zezwolił c. k. Radzie szkolnej krajowej asygnować na rachunek 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1907 zasiłki do pełnej kwoty

10,000.000 „ — „

przeżo nie ma pokrycia w tej pożyczce reszta przyznanych już gminom zasiłków w kwocie . . .

690.194 K 32 g

t. j. kwocie równej stracie na kursie przy emisji tej pożyczki.

Fundusz drugiej 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1912 na budowę szkół, mającej się zaciągnąć na mocy uchwały Wysokiego Sejmum z 9/II. 1912.

Pismem z dnia 25. stycznia 1913 L. 11.868 za LW. 75.108/13 przesłała c. k. Rada szkolna krajowa Wydziałowi krajowemu wykaz gmin, dla których wydano już orzeczenia na budowę nowych szkół w roku 1912 i 1913, wykazującą zapotrzebowanie na ten cel w roku 1913 na łączną sumę w kwocie . . .

1,827.300 K — g

z prośbą, by zasiłki dla tych gmin mogły być asygnowane w roku 1913 na rachunek drugiej pożyczki 10 milionowej na budowę szkół z roku 1912. Jak LW. 100.721/13 z powodu asygnowania dla szkoły w Huraniu (Stryj) kwotę . . .

6 000 „ — „

Z kredytu na rok 1913 budżetu funduszu szkolnego krajowego rubr. V. poz. 17. zmniejszyła c. k. Rada szkolna krajowa powyższą sumę do kwoty . . .

1,821.300 K — g

Wydział krajowy do LW. 75.108/13 przyznając objętym odnośnym wykazem gminom zasiłki na budowę szkół w wysokościach przez c. k. Radę szkolną krajową podanych, zezwolił c. k. Radzie szkolnej krajowej asygnować w roku 1913 część tych zasiłków na rachunek zaciągnąć się mającej nowej 10 milionowej pożyczki na budowę szkół z roku 1912, jednak na razie tylko do wysokości w kwocie . . .

500.000 K — g

z zastrzeżeniem, by po wyczerpaniu tego

Z przeniesienia . . . 500.000 K — g
 kredytu przedłożyła c. k. Rada szkolna krajowa Wydziałowi krajowemu zestawienie sposobu użycia tego kredytu.

W myśl tego zastrzeżenia przedłożyła c. k. Rada szkolna krajowa do LW. 100.721/13 wykaz w którym uwidoczniło wysokości zasiłków asygnowanych na poszczególne budowy w granicach do kwoty 500.000 K z równoczesną prośbą o upoważnienie do asygnowania na rachunek zaciągnąć się mającej pożyczki na ten cel w r. 1912 — dalszych zasiłków, względnie zaliczek w wysokości przynajmniej

800.000 „ — g
 Wydział krajowy upoważnił c. k. Radę szkolną krajową do asygnowania zasiłków do tej wysokości, z tem samem zastrzeżeniem jak przy kredycie . 500.000 K
 Razem zatem Wydział krajowy upoważnił dotychczas c. k. Radę szkolną krajową do asygnowania na rachunek zaciągnąć się mającej 10 milionowej pożyczki krajowej z r. 1912 zasiłków na poczet wykazanego j. w. zapotrzebowania w kwocie 1,821.300 K tylko do kwoty . . . 1,300.000 K — g

Jak z powyższego przedstawienia okazuje się, będzie musiała być pokrytą w roku 1913 z zaciągnąć się mającej 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1912:

1) wypłacona w roku 1912 z funduszu szkolnego krajowego reszta niepokrytych z funduszu 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1907 zasiłków w kwocie 520.649 K 36 g

2) reszta z przyznanych już zasiłków na rachunek 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1907, która niewątpliwie w roku 1913 wypłaconą zostanie w kwocie 169.544 „ 96 „

czyli cały niedobór pozostały z 10 milionowej pożyczki z roku 1907 w kwocie . . . 690.194 K 32 g

3) Wykazane do LW. 75.108/13 względnie LW. 100.721/13 zapotrzebowanie w kwocie 1,821.300 „ — „
 czyli ogółem 2,511.494 K 32 g

Na poczet tej kwoty asygnowała już c. k. Rada szkolna krajowa w roku 1913 dotychczas wedle odpisów asygnat udzielonych Wydziałowi krajowemu:

a) z zasiłków przyznanych już pierwotnie na rachunek 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1907 ogółem kwotę 60.356 K 15 g

b) na rachunek zasiłków z drugiej 10 milionowej pożyczki krajowej z roku 1912 przyzwolony przez Wydział krajowy kredyt do LW. 75.108/13 w kwocie . . . 500.000 „ — „

Razem 560.356 K 15 g

Fundusz szkół ludowych z roku 1872.

Majątek tego funduszu wynosił w efektach nominalnej wartości z końcem roku 1912 wedle zamknięcia rachunku	207.887 K 60 g
Odsetki od tych efektów przyniosły w roku 1912 ogółem	8.271 „ 34 „
Rozdzielono tytułem bezzwrotnych zasiłków na budowę szkół w gminach:	
a) Babice, Żabińce, Kamionka wielka, Rosochowaciec, Szufnarowa, Klimkowce po 800 K	4.800 K — g
b) Żeleźniakowa	700 „ — „
c) Bzianka	600 „ — „
d) Patlikowce, Puźniki, Niskołyzy, Jabłonów po 500 K	2.000 „ — „
Ogółem rozdano w roku 1912	8.100 K — g

Wydawnictwa ludowe
Twa »Proświta« i Twa
im. »M. Kaczkowskiego«

W r. 1913 wyasygnowano subwencję na wydawnictwo dziełek ludowych dla ruskich towarzystw oświatowych »Proświta« i Towarzystwa im. »M. Kaczkowskiego«, dla każdego z tych towarzystw po 9.000 K. Ponieważ Towarzystwo im. Kaczkowskiego wydało między innymi książeczkę p. t. »Jak pokłócił się Iwan Iwanowicz z Iwanem Nikiforowiczem« (Gogola) w języku rosyjskim, przeto Wydział krajowy asygnując subwencję przestrzegł Towarzystwo przed używaniem w przyszłości języka rosyjskiego w wydawnictwach ludowych, z zagrożeniem wstrzymania wypłaty subwencji, gdyby Towarzystwo do tego ostrzeżenia się nie zastosowało. (LW. 194.457/12 i 37.615/13).

Fundacya im. Wł.
Niemekszy.

Z będącego w r. b. do dyspozycji dochodu z fundacyi im. Niemekszy przyznał Wydział krajowy na cele kolonii wakacyjnych następujące zasiłki:

Towarzystwu nauczycieli szkół wyższych we Lwowie 800 K, Polskiemu Towarzystwu pedagogicznemu we Lwowie 600 K. Towarzystwu kolonii wakacyjnych dla uczniów szkół średnich Krakowa i Podgórze 500 K.

Macierz Polska i fun-
dacya im. Kościuszki
w r. 1912.

Urząd Kuratora Macierzy Polskiej piastuje Marszałek krajowy JE. Adam hr. Gołuchowski.

Do Rady Nadzorczej należą: JE. Najprzewielebniejszy Ks. Arcybiskup Józef Bilczewski, ksiądz Andrzej Lubomirski, prof. Uniwersytetu dr. Wilhelm Bruchnalski i JE. dr. Stanisław Głąbiński.

Przewodniczącym Rady wykonawczej był prof. dr. Ludwik Finkel, zastępcą przewodniczącego Członek Wydziału krajowego i zastępca marszałka dr. Tadeusz Pilat, w skład zaś Rady wchodził jako członkowie: Rektor Akademii rolniczej w Dublinach dr. Kazimierz Miczyński, Dyrektor biura Patronatu Spółek rolniczych dr. Franciszek Stefczyk, JE. Najprzewielebniejszy Ks. Arcybiskup Józef Teodorowicz, prof. dr. Ignacy Zakrzewski i Radca dworu c. k. inspektor szkolny krajowy Mieczysław Zaleski.

W obradach Rady wykonawczej „Macierzy“ brali udział członkowie Komitetu fundacji im. Kościuszki: prof. Wiktor Brzeziński i prof. Edward Szajowski.

Sekretarzem Macierzy Polskiej jest dr. Konstanty Wojciechowski.

Czynności administratora pełni dyrektor Józef Bałaban.

Niezmiernie bolesną stratę poniosła Macierz Polska przez śmierć długoletniego swego Kuratora wielkiej pamięci Stanisława hr. Badeniego. Znakomity obywatel, niestrudzony pracownik, mimo wyczerpujących zajęć znalazł czas na gorliwe opiekowanie się fundacją i na popieranie zabiegów Rady Wykonawczej. Rozwój Macierzy był jedną z jego licznych zasług, które położył około oświaty i dobra narodu. Na ręce syna Stanisława Henryka hr. Badeniego przesłała Rada Wykonawcza w dniu pogrzebu dostojnego Orędownika instytucji wyrazy gorącego współczucia i najgłębszego żalu.

Mimo utrudnionych warunków Rada Wykonawcza starała się przeprowadzić w całości program prac, nakreślony z końcem ubiegłego roku administracyjnego. W związku z pełną wspomnień chwilą dziejową wydała dwie książki o roku 1812 — jedną ściśle historyczną, drugą o charakterze powieściowym, następnie obszerną pracę o założycielu Macierzy i pierwszym jej kuratorze J. I. Kraszewskim (przeznaczoną dla warstw najszerzych), nadto zaś książkę o Piotrze Skardze i Hugonie Kollataju. Obok tych wydawnictw aktualnych nie zapomniała Rada Wykonawcza o dziełkach treści gospodarczej, z zakresu higieny i o książkach ogólnie kształcących. Na szerzenie wśród ludu znajomości dziejów ojczystych zwracała jednak szczególnie baczną uwagę.

W bibliotece Macierzy wyszło książek dziesięć t. j.:

- 1) Dzieje odkryć geograficznych, część I., przez dr. M. Gawlika (cena 1 K 20 h.).
- 2) Wspomnienia żołnierza - tułacza (1848 — 1863) przez Pankracego Wodzińskiego (cena 50 h.).
- 3) Pszczelnictwo przez K. Godzienia (cena 50 h.).
- 4) Z życia zwierząt, część II., przez J. Ciembroniewicza (cena 1 K).
- 5) Napoje alkoholowe, przez B. Duchowicza (cena 50 k.).
- 6) Rok 1812 przez A. M. Skałkowskiego (cena 1 K 30 h.).
- 7) J. I. Kraszewski, życie i dzieła, przez dra M. Piekarskiego (cena 2 K).
- 8) Przez pogrom, przez A. St. Bassarę (cena 1 K).
- 9) Obrazki polskie, przez W. Studnicką (cena 1 K).

W wydawnictwach wyszły:

- 1) Pan Tadeusz A. Mickiewicza (cena 20 h.).
- 2) Kilka chwil z dziejów naszych przez Niedźwieckiego (wyd nowe, cena 40 h.).
- 3) Nowy projekt ustawy o ubezpieczeniu społecznym przez dra E. Dubanowicza (cena 10 h.).

„Pana Tadeusza“ wydała dotychczas Macierz 170.000 egzemplarzy.

Z dochodów, płynących z kapitałów Fundacji im. Tadeusza Kościuszki, wydała Macierz Polska w roku 1912:

- 1) Piotr Skarga przez K. Wojciechowskiego (cena 1 K).
- 2) Hugo Kollataj przez E. Kipę (cena 1 K 20 h.).

Ogółem wydała Macierz Polska w r. 1912., z obydwu funduszków, którymi rozporządza, książek 14 w ogólnej ilości 55.000 egzemplarzy. Rozeszło się wydawnictw z fundacji Macierzy 51.091, z fundacji im. T. Kościuszki 6.025, razem 57.116 egzemplarzy.

Statystyka wydawnictw Macierzy z obu funduszków z ostatnich lat 3 przedstawia się w sposób następujący:

Rok	Ilość wydanych			Wybito egzempl.	Rozeszło się egzempl.
	książek	zeszytów	razem		
1910	11	—	11	36.000	41 060
1911	18	—	18	77.500	42.884
1912	14	—	14	55.000	57.116

Zmniejszenie w r. 1912 liczby wydawnictw i ilości bitych egzemplarzy było następstwem uchwały Rady Wykonawczej, w roku bowiem 1911 zjawiała się dysproporcja między ilością egzemplarzy wydrukowanych a sprzedanych. Ostrożność Rady Wykonawczej okazała się bardzo pożyteczną i na czasie, od listopada bowiem r. 1912 z powodu ogólnego przesilenia popytu na wydawnictwa Macierzy zmalał. Wolno wszelako żywić nadzieję, że jest to objaw przemijający, który zniknie, gdy powróci równowaga w stosunkach gospodarczych społeczeństwa. Niebawem też dochody Macierzy zasili nowe źródło. Fundacja ś. p. Felicjana Faleńskiego w kwocie 36.356 K 82 h. przeszła już w zarząd Akademii Umiejętności w Krakowie, a po podniesieniu się funduszu do wysokości 40.000 K nominalnej wartości odsetki będą przysyłane do kasy krajowej na rzecz wydawnictw Macierzy Polskiej.

Od początku istnienia „Macierzy“ wydano książek 201 w 1,257.500 egzemplarzy, rozeszło się 1,058.368 egzemplarzy.

Petycje przekazane Wydziałowi krajowemu do zbadania.

Petycja gminy miasta Krakowa o subwencję na koszty utrzymania wyższych klas wydziałowych.

Gmina miasta Krakowa wniosła do Wysokiego Sejmu petycję o wyznaczenie stałej rocznej subwencji na częściowe pokrycie kosztów utrzymania wyższych klas szkół wydziałowych.

Petycję tę przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania.

Ponieważ chodzi w tym wypadku o zasilek na utrzymanie IV. i V. klasy szkół wydziałowych, a według ustawy obowiązek ten ciąży wyłącznie na gminie po za konkurencją szkolną, dalej z uwagi, że gmina miasta Krakowa na płace nauczycieli uiszcza jedynie prestacyę ustawową, a zatem

traktowana jest jak żadne inne miasto w kraju petycyja, nie zasługuje na uwzględnienie.

Gdyby Wydział krajowy wszedł na drogę subwencyonowania wyższych klas szkół wydziałowych w Krakowie, pociągnęłoby to za sobą konieczność udzielania podobnych subwencji w innych miastach, skutkiem czego przepisy ustawy stałyby się iluzoryczne, a fundusz krajowy narażonyby został na znaczne wydatki.

Zakłady naukowe SS. Bazylianek w Jaworowie. W r. 1912 wniosło Zgromadzenie SS. Bazylianek w Jaworowie petycyę o subwencyę 4.000 K na utrzymanie szkoły pospolitej i wydziałowej.

Wydział krajowy, któremu Wysoki Sejm odstąpił tę petycyę do zbadania, zwrócił się do c. k. Rady szkolnej krajowej z prośbą o udzielenie opinii.

Treść pisma c. k. Rady szkolnej krajowej w sprawie powyższej brzmi następująco:

„Zgromadzenie SS. Bazylianek utrzymuje w Jaworowie prywatną 3 kl. szkołę wydziałową żeńską połączoną z 4-ro klasową szkołą pospolitą, oraz prywatne seminaryum nauczycielskie bez prawa publiczności. Szkoła pospolita obejmuje tylko dwie klasy III. i IV. o bardzo małej liczbie 6 + 8 = 14 uczenic, w szkole wydziałowej zaś było w ubiegłym roku szkolnym 43 uczenic.

Stan nauki w klasach pospolitych, w których uczyły nauczycielki świeckie był dość dobry — w klasach wydziałowych, gdzie uczyły zakonnice dostateczny, a częściowo nawet słaby.

Seminaryum nauczycielskie nie było zupełne i obejmowało tylko trzy pierwsze kursy.

Pomieszczenie zakładu dobre, środki naukowe bardzo skromne, grono nauczycielskie nieustalone i niewyrobione, oraz brak należytego kierownictwa.

Źródło złego tkwi w znacznej części w niepomysłnych stosunkach finansowych zakładu“.

Do preliminarza budżetu krajowego na rok 1913 wstawiono dla Zgromadzenia SS. Bazylianek w Jaworowie następujące subwencye:

1. Na utrzymanie szkół 1.600 K (Rubr. V. poz. 38.).
2. Na budowę budynku szkoły wydziałowej 400 K jako IX. ratę z subwencji 6.000 K (Rubr. V. poz. 58.).

Petycyja koła T. S. L. w Tarnopolu. Przekazaną Wydziałowi krajowemu do zbadania petycyę Koła Twa Szkoły ludowej w Tarnopolu o zasiłek na kursa analfabetów skwalifikowała c. k. Rada szkolna krajowa jako nieuzasadnioną, ponieważ Zarząd główny tego Twa otrzymał z c. k. Rady szkolnej krajowej na cel powyższy subwencyę 5.000 K do repartycyi między poszczególne koła. Również z funduszków państwowych otrzymał Zarząd główny Twa Szkoły ludowej 5.000 K do podziału między poszczególne koła, celem poparcia akcji zwalczania analfabetyzmu.

Petycyja komitetu wydawnictwa prac Maryi Bartusówny. Wydział krajowy odstąpił przekazaną sobie przez Wysoki Sejm petycyę komitetu wydawnictwa prac Bartusówny Macierzy Polskiej we Lwowie, która pismem do LW. 165.314, 12

zawiadomiła Wydział krajowy, że podejmie się nakładu tego wydawnictwa.

2. Sprawy teatralne.

Teatr miejski we Lwowie.

Sprawozdanie niniejsze o działalności teatru miejskiego we Lwowie, obejmuje okres 10-ciu miesięczny tj. za czas od 1. września 1912 r. do 1. lipca 1913 r.

W letnich miesiącach grał teatr lwowski jak corocznie w Krynicy i w Krakowie. W tym okresie czasu odbyło się ogółem 363 przedstawień; z tych 185 przedstawień dramatu; komedyi, 89 przedstawień opery i 89 przedstawień operetki.

W dziale dramatu podnieść należy z uznaniem wystawienie sztuk „Leci liście z drzewa“ Wiśniowskiego, „Wawrzyny“ Staffa i innych oryginalnych sztuk

Repertuar oryginalnych sztuk był niezwykle ożywiony i uwzględniany, gdyż na ogólną liczbę 185 przedstawień dramatu, dano 106 przedstawień oryginalnych. Wogóle przedstawienia dramatu były bardzo staranne, a niektóre z nich grano wprost koncertowo. Podnieść również należy, że obecnie scena lwowska może być dumna, że ma stanowczo najwięcej wybitnych sił z wszystkich polskich teatrów, co w znacznej części jest zasługą obecnej dyrekcji. Chociaż wszystkie przedstawienia dawane poza obrębem Galicji nie wchodzi w zwykłe sprawozdanie Wydziału krajowego, to jednak musimy zaznaczyć świetne powodzenie teatru lwowskiego w Paryżu.

Cała bez wyjątku krytyka zagraniczna wyraża się o tych przedstawieniach z niezwykłym uznaniem, gościna więc paryska ma dla naszej sztuki i naszego teatru znaczenie kulturalne, należy się też uznanie obecnej dyrekcji, że bez niczyjej pomocy i z własnej inicjatywy pokazała światu nasze utwory dramatyczne i naszych artystów.

Szczęśliwą również myślą było sprowadzenie zespołu teatru krakowskiego, który wystawił utwory we Lwowie nie grane, a w których Ludwik Solski i Irena Solska zdobyli prawdziwe uznanie.

Opera prowadzoną była w tym roku z większą niż w zeszłym roku intensywnością, a gościna wybitnej śpiewaczki Janiny Korolewicz-Waydowej podczas całego sezonu, była bardzo dodatnim wypadkiem sezonu. Przedstawień dano 89, zatem trzy razy więcej ponad wynikający z pobierania subwencji sejmowej obowiązek dania przedstawień.

W ubiegłym sezonie wprowadzono trzy nowe opery, a mianowicie: „Kuglarza“ Masseneta, „Zazę“ Leoncavalla i „Tajemnicę Zuzanny“ Wolf-Ferrarięgo. Wystawienie „Kuglarza“ bez żadnych zastrzeżeń przyniosło zaszczyt dyrekcji teatru. Przedstawienia operowe dawano przeważnie siłami polskimi, wśród których wystąpili: Janina Korolewicz-Waydowa (41 razy), Mann (7 r.), Leliwa (12 r.), a z obcych wybitniejszych artystów występowali z powodzeniem: Jadlowker (3 r.), Marya Labia (10 r.), Francillo Kauffmann (3 r.), Józef Schwarz (4 r.), Finzi Magrini (3 r.).

Wobec tego dodatniego rezultatu, Wydział krajowy wypłacił stosownie do uchwały Wys. Sejmu przypadającą teatrowi lwowskiemu subwencję sejmową na dramat w całości, na

operę zaś tylko w połowie, na podstawie skreślonego do połowy budżetu.

Teatr krakowski.

Komisya artystyczna dla nadzoru teatru miejskiego przedłożyła dotąd sprawozdanie tylko za I. półrocze 1912. Podnosi w niem Komisya anormalny stan teatru w tym okresie. Spowodował go zdaniem komisji artystycznej w znacznej części uprawiany przez Dyrekcyę teatru miejskiego system występów gościnnych. Na 319 przedstawień teatralnych 115, a zatem więcej niż trzecia część, przypadła na występy gościnne, to znaczy, że budżet artystyczny teatru w przeszło jednej trzeciej części opierał się na pożyczkach, które chociaż bezwrotne dowodzą i ubóstwa i nieopatrznej gospodarki.

Z drugiej strony występy gościnne przypomniały publiczności krakowskiej kilku znakomitych artystów jak Frenkel, Siemaszkowa, Przybyłko-Potocka.

Komisya wytyka Dyrekcyi zbyt intensywne popieranie w tym okresie bez ścisłego wyboru, najnowszej literatury polskiej, przy równoczesnym zaniedbaniu starszej klasycznej. Na 14 premier polskich cztery zaledwie miały po 3 przedstawienia, dwie zaś po 4. Szczęśliwą rękę okazała Dyrekcyja jedynie „wprowadzając na scenę H. Morstina „Lilie“ i Kończyńskiego „Straceńcy“.

Sprawa personalu artystycznego była główną troską tego okresu. Wielu wybitniejszych artystów przeniosło się dla korzystniejszych warunków materyalnych do Warszawy, skutkiem czego powstały w personalu miejskiego teatru w Krakowie dotkliwie luki.

Mimo niezbyt przychylniej oceny kierownictwa teatru, komisya oświadczyła się za wypłatą subwencji krajowej, tem niezbędną w okresie, gdy Dyrekcyę czekają zwiększone wydatki.

Teatr krakowski w czasie od 30. maja do włącznie 1. lipca 1913 z całym swoim zespołem dawał przedstawienia w miejskim teatrze we Lwowie. Wydział krajowy miał zatem sposobność naocznego ocenienia artystycznej działalności teatru krakowskiego.

W personalu teatru krakowskiego są niezawodnie pewne luki, ale nie można zapominać o tem, że wśród rzeszy artystów dramatycznych polskich, nie łatwo znaleźć odpowiednich sił, zwłaszcza, że wybitniejsi artyści angażowani w teatrach warszawskich, lub lwowskim, mając zapewnione korzystne warunki materyalne, nie chcą przenosić się na scenę krakowską. Wyszakowanie nowych sił napotyka zaś często na nieprzewidywane trudności z powodu nieznacznego napływu osób chcących się poświęcić sztuce dramatycznej.

Wydział krajowy musi jednakowoż stwierdzić, że na ogół wzięwszy, zespół krakowski nie jest wcale tak złym, jak to często w sprawozdaniach komisji artystycznej podnoszono. Teatr ten ma kilka wybitnych talentów; w wystawieniu sztuk znać wytrawną reżyserską rękę; strona dekoracyjna bez zarzutu. Dyrektor Solski jest zoyt wybitnym artystą, aby nawet przy skromniejszych środkach artystycznych nie zdołał osiągnąć dodatniego rezultatu.

Na repertuar teatru krakowskiego złożyły się sztuki wybitnej wartości literackiej. Publiczność i prasa nader przy-

chylnie oceniła pracę artystów krakowskich. Z bogatego repertuaru wymienić należy trylogię Łucyana Rydla „Zygmunt August“ (Królewski Jedynak, Złote więzy, Ostatni), Roztworowskiego „Judasza z Kariotu“, Wyspiańskiego „Legion“, Słowackiego „Beatrix Cenci“, Fredry „Dożywocie“, Corneille'a „Cyd“ w tłumaczeniu Wyspiańskiego; które cieszyły się wielkim powodzeniem. W cyklu przedstawień przesunęli się także Nowaczyński, Krzywoszewski, Szekspir, Tołstoj, Mereżkowski, Shaw i inni autorowie dramatyczni.

W składzie komisji artystycznej teatru krakowskiego zaszła ta zmiana, iż w miejsce Dra Flacha powołał Wydział krajowy na swego delegata p. Dr. Łucyana Rydla; drugim delegatem został nadal Dr. Jerzy hr. Mycielski.

Z powodu ustąpienia p. Ludwika Solskiego z kierownictwa sceną krakowską, gmina miasta Krakowa oddała w przedsiębiorstwo teatr p. Tadeuszowi Pawlikowskiemu. Odnosny kontrakt dzierżawny nie został jeszcze przedłożony Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia.

Fundacya hr. Róży
Lanckorońskiej.

Z fundacyi ś. p. hr. Róży Lanckorońskiej, z której dochód przeznaczony jest na zasiłki od 100 do 300 K dla artystów i artystek teatru miejskiego we Lwowie, potrzebujących kuracyi, rozdano w r. 1912 kwotę 6.550 koron.

Fundusz emerytury dla członków polskiego teatru miejskiego we Lwowie.

Powołując się na zeszlóroczne przez Wys. Sejm niezatwierdzone sprawozdanie z czynności Dep. I. Wydziału krajowego za czas od 1. października 1911 do 30. czerwca 1912, Wydział krajowy podaje do wiadomości Wys. Sejmu, iż statut „Kasy emerytalnej dla członków polskiego teatru miejskiego we Lwowie“ jako zakładu zastępczego pensyjnego, otrzymał zatwierdzenie rządowe i nowa ta instytucja została prawnie w dniu 28. stycznia 1913 ukonstytuowaną.

Z chwilą tą wszyscy członkowie pozostającego pod zarządem Wydziału krajowego funduszu emerytury dla członków polskiego teatru miejskiego we Lwowie, przeszli jako członkowie do Kasy emerytalnej.

Nowa Kasa emerytalna przyjęła na siebie wszystkie zobowiązania tak co do płynnych już emerytur, jako też co do praw przysługujących dotąd członkom funduszu emerytury polskiego teatru miejskiego we Lwowie. W zamian za to mają być Kasie emerytalnej na czas jej istnienia jako zakładu zastępczego pensyjnego przekazywane jedynie czyste dochody z majątku żelaznego fundacyi emerytalnej skarbkowskiej, bez naruszenia substancji majątkowej. W ten sposób cel fundacyi skarbkowskiej został w zupełności zachowany a nadto przeprowadzona została sanacja funduszu emerytury, który z powodu swej bierności musiałby był w r. b. wprowadzić redukcję płynnych emerytur, pobieranych przez byłych artystów teatru lwowskiego, a nadto dotkliwą redukcję praw nabytych przez członków czynnych.

Równocześnie z wprowadzeniem w życie Kasy emerytalnej, wydał Wydział krajowy nowy statut dla fundacyjnego fun-

duszu emerytury teatru lwowskiego, który to statut otrzymał zatwierdzenie c. k. Namiestnictwa reskryptem z dnia 11. stycznia 1913 L. XV/d—4606/36 ex 1912. W statucie tym zastrzeżono, że majątek funduszu emerytury, pochodzący z funduszu głównego byłego Zakładu emerytury aktorów teatru hr. Skarbka w sumie 500 000 Kor. w papierach wartościowych, jest nienaruszalny, nie może być ani uszczuplony, ani obciążony a jedynie czysty dochód z tego funduszu przekazywany będzie Kasie emerytalnej, jak długo spełniać będzie swe zadanie zapewnienia członkom polskiego teatru miejskiego we Lwowie pensji i zaopatrzeń.

Zastrzeżono również w nowym statucie, że na wypadek, gdyby teatr polski we Lwowie w ogóle przestał istnieć, fundusz emerytalny z zachowaniem praw nabytych przez emerytów i członków przechodzi na własność fundacji Stanisława hr. Skarbka, a gdyby i ta fundacja istnieć przestała, na własność kraju.

To szczęśliwe rozwiązanie sprawy zabezpieczenia emerytalnego artystów teatru miejskiego we Lwowie, oraz sanacji samego funduszu emerytury, zawdzięcza Wydział krajowy w pierwszej linii ofiarności Reprezentacji gminy miasta Lwowa, która powstanie Kasy emerytalnej ułatwiła a następnie rady Wydziału krajowego, panu Karolowi Kucharskiemu, który z wyjątkową gorliwością zajął się opracowaniem statutow obu funduszy, a następnie osobistą interwencją w Ministerstwach zdołał w ciągu niepraktykowanego dotąd terminu dwu tygodni uzyskać dla statutu Kasy emerytalnej zatwierdzenie rządowe.

Wydział krajowy reskryptem z dnia 31. stycznia 1913 LW. 12.962 w poczuciu miłego obowiązku wyraził też rady Wydziału krajowego Karolowi Kucharskiemu swe uznanie za tak sprężyste i skuteczne przeprowadzenie sprawy utworzenia Kasy emerytalnej.

W myśl art. IV. statutu z dnia 25/6 1906, zatwierdzonego przez c. k. Namiestnictwo dnia 17/7 1906 L 90022/XV i art. IV. nowego statutu z dnia 6/12 1912, zatwierdzonego przez c. k. Namiestnictwo dnia 11/1 1913 L. XV/d—4606/36 ex 1912, Wydział krajowy przedkłada jak corocznie następujące sprawozdanie z zarządu majątkiem funduszu emerytury dla członków polskiego teatru miejskiego we Lwowie.

A. Fundusz żelazny.

Stan funduszu żelaznego.

Stan tego funduszu wynosił z końcem roku 1911, wedle zamknięcia rachunku za rok 1911 i poprzedniego sprawozdania w efektach nominalnej wartości	500.502 K 21 g
a gdy zamknięcie rachunku za rok 1912 wykazuje stan tego funduszu w efektach nominalnej wartości	500.502 „ 21 „

wobec tego okazuje się, że stan tego funduszu nie uległ w ciągu roku 1912 żadnej zmianie.

B. Fundusz rezerwowy.

Stan funduszu rezerwowego.

Stan tego funduszu wynosił z końcem roku 1911, wedle zamknięcia rachunku za rok 1911 i poprzedniego sprawozdania w efektach nominalnej wartości 12.202 K 33 g

Celem pokrycia niedoboru funduszu obrotowego za rok 1912 spieniężono cały powyższy zapas efektów za kwotę 11.177 „ 33 „

Z uzyskanej gotówki wydano do funduszu obrotowego na pokrycie niedoboru za rok 1912 w myśl art. III. statutu kwotę 10.897 „ 89 „
resztę zaś w kwocie 279 „ 44 „

Wydano również do majątku obrotowego na rubrykę „rozmaite dochody“ i przeprowadzono rachunkowo na rachunek rozmaitych dochodów roku 1913, celem pokrycia ewentualnych nieprzewidzianych wydatków roku 1913.

Z powyższego przedstawienia okazuje się, że fundusz rezerwowy został z końcem roku 1912 zupełnie wyczerpany.

C. Fundusz obrotowy.

Stan funduszu obrotowego.

Wedle zamknięcia rachunku wynosiły w roku 1912:

Dochody:

1. Odsetki od efektów funduszu żelaznego i rezerwowego	21.313 K 61 g
2. Wkładki członków czynnych	16.291 „ 59 „
3. Wkładki emerytów	2.020 „ 86 „
4. Wpisowe nowo przyjętych członków	184 „ 80 „
5. 4% odsetki zwłoki	51 „ 38 „
6. Rozmaite nieprzewidziane	1.255 „ 14 „
<u>Suma dochodów</u>	<u>41.117 K 38 g</u>

Wydatki:

1. Pensje emerytalne wdowie i sieroce	50.698 K 42 g
2. Ekwiwalent	244 „ 76 „
3. Rozmaite	1.072 „ 09 „
<u>Suma wydatków</u>	<u>52.015 K 27 g</u>

Z porównania ze sumą dochodów w kwocie j. w. 41.117 K 38 g

okazuje się niedobór w funduszu obrotowym w kwocie 10.897 „ 89 „

który w myśl art. III. statutu pokryty z funduszu rezerwowego.

Fundusz obrotowy niema z końcem roku 1912 żadnych należności tak czynnych jakoteż i biernych.

Wedle stanu z końcem roku 1912 należało do funduszu emerytury członków czynnych 98, emerytów, wdów i sierot 40.

Teatr ruski.

Do dnia 22. kwietnia 1913 pozostawał teatr ruski pod dyrekcją p. Józefa Stadnika i od tego czasu Two „Ruska Besida“ we Lwowie, będąca właścicielem teatru, prowadzi teatr ruski we własnym zarządzie.

W czasie od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913 dał ruski teatr we Lwowie i na prowincyi 284 przedstawień utworów dramatycznych, oper i operetek. Nowych sztuk wystawiono 12. Personal teatralny składał się z 60 osób, wliczając w to pięć członków orkiestry. Wydział Towarzystwa „Ruska Besida“ i komisya artystycznego nadzoru w sprawozdaniach swych przedłożonych Wydziałowi krajowemu stwierdziły dodatnią działalność ruskiego teatru, wobec czego Wydział krajowy wyasygnował przeznaczone dla tego teatru subwencye na r. 1912., tudzież zaliczkę na r. 1913 w kwocie 3.000 K.

Związek teatrów i chórów włościańskich.

Zarząd główny Związku teatrów i chórów włościańskich przedłożył Wydziałowi krajowemu do LW. 82.040/913 sprawozdanie z dotychczasowej działalności, z którego podaje się następujące szczegóły:

Stale zorganizowanych drużyn teatralnych posiada Związek 158, rozsianych w 51 powiatach Galicyi. Tworzenie nowych teatrów utrudniał brak stałego instruktora, na którego utrzymanie nie miał Związek funduszy.

Celem dostarczenia teatrom ludowym sztuk do grania, wydaje Związek „Biblioteka teatrów włościańskich“, z której wyszło dotychczas 18 tomików. Wydawnictwo to zaspokaja potrzeby teatrów włościańskich, a nadto ma pewne znaczenie dla twórczości dramatycznej ludowej.

Oprócz „Biblioteki“ wydaje Związek od r. 1908 miesięczne pismo p. t. „Poradnik teatrów i chórów włościańskich“, który podaje praktyczne wskazówki i stale informuje o ogólnym ruchu teatralnym wsi polskiej.

Niezmiernie ważną rzeczą dla rozwoju teatrów włościańskich okazała się sprawa ułatwienia w nabywaniu odpowiednich kostyumów, szczególnie do sztuk treści historycznej. W tym celu założył Związek szatnię i zaopatrzył ją w kostyумы, potrzebne dla teatrów włościańskich, które wypożyczają im bądź darmo, bądź za bardzo małym wynagrodzeniem.

Subwencję dla Związku teatrów i chórów włościańskich za r. 1912 w kwocie 3.000 K wyasygnował Wydział krajowy do LW. 93.921/912.

3. Sprawy konserwatorskie.

Inwentaryzacja zabytków budownictwa drewnianego.

Grono c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej zawiadomiło Wydział krajowy, że z ramienia Grona w lipcu 1912 c. k. Konserwatorowie pp. Dr. Feliks Kopera i Leonard Lepszy zinwentaryzowali kościoły drewniane w następujących miejscowościach: Szalowa, Krużłowa, Wilczyńska, Libusza, Petno, Ropica ruska, Sękowa, Maniowy, Sromowce niżne, Dembno, Rzepiennik biskupi, Jedlicz, Haczów, Lipnica murowana,

Iwkowa parafialna, Iwkowa cmentarna, Chronów, Gosprzydów, Biesiadki, Tymowa, Złota, Królówka, Pogwizdów, Sobolów, Łapanów, Brzeźnica, Jurków, Porąbka uszewska.

Porobiono plany architektoniczne, zdjęcia fotograficzne, opisy, nadto w niektórych miejscowościach zinwentaryzowano ciekawe domy, spichlerze, dworki, sprzęty etc.

Pojawić się miała w druku publikacja architekta prof. Tarczałowicza obejmująca inwentaryzację drewnianych zabytków architektury w powiecie nowotarskim, jednakże Grono c. k. Konserwatorów Galicyi zachodniej nie przedłożyło jej Wydziałowi krajowemu, mimo kilkakrotnych urgensów. (LW. 124.249/12).

Grono c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej nie rozpoczęło dotychczas systematycznej inwentaryzacji zabytków budownictwa drewnianego, gdyż akcja taka wymaga znaczniejszych specjalnych funduszków, którymi Grono nie rozporządza.

Natomiast w miarę wpływania bardzo licznych w ostatnich czasach zawiadomień o zamierzonej demolacji lub rekonstrukcji kościołów i cerkwi drewnianych, Grono bada szczegółowo odnośne zabytki, sporządzając naukowe opisy i zdjęcia fotograficzne. W ten sposób zebrał się już spory materiał, który może być uważany jako początek ogólnej inwentaryzacji zabytków budownictwa drewnianego.

Pozatem materiały do takiej inwentaryzacji są w stosunkowo znacznej ilości zawarte w „sprawozdaniach komisji historii sztuki“ utworzonej w łonie krakowskiej Akademii Umiejętności, oraz w prywatnych publikacjach naukowych.

Cheąc uzyskać podstawę do rozpoczęcia systematycznej inwentaryzacji Grono c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej postanowiło sporządzić i ogłosić spis wszystkich zabytków drewnianych Galicyi wschodniej, które już zostały naukowo zbadane i w literaturze, czy to w wydawnictwach Grona, czy też w innych publikacjach zanotowane.

Akcentując ponownie potrzebę osobnego funduszu na cele inwentaryzacji, Grono c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej zwróciło się do Wydziału krajowego z prośbą o wstawienie do preliminarza budżetu krajowego na rok 1913 subwencji 2.000 K pod warunkiem, że i c. k. Rząd udzieli zasiłku przynajmniej w tej samej wysokości. W razie otrzymania subwencji Grono c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej utworzyłoby specjalną komisję, której zadaniem byłoby ułożyć szczegółowy plan inwentaryzacji i przy pomocy odpowiedniej liczby młodszych pracowników, słuchaczy architektury i historii sztuki, przeprowadzić systematyczną inwentaryzację zabytków budownictwa drewnianego.

Ponieważ prośba Grona c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej o subwencję wpłynęła już po zamknięciu i wydrukowaniu preliminarza budżetu krajowego na rok 1913, a także po zamknięciu sprawozdania z czynności Departamentu I-go, przeto Wydział krajowy uwzględnić jej nie mógł, jakkolwiek zdaniem Wydziału krajowego zasługuje ona ze wszelkich miar na uwzględnienie wobec życzliwego stanowiska zajętego przez Wysoki Sejm w sprawie inwentaryzacji zabytków budownictwa drewnianego, a zwłaszcza wobec faktu, że na ten cel Grono c. k. Konserwatorów Galicyi zachodniej

otrzymało już z funduszków krajowych subwencję 6.500 K, tudzież subwencję rządową w tej samej wysokości. (LW. 179.837/12).

Restauracya zamku
Żółkiewskiego.

Spełniając uchwałę Wysokiego Sejmu z dnia 31. stycznia 1910 L. 4942/09, Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi niniejsze sprawozdanie:

Sprawa restauracyi zamku królewskiego w Żółkwi posu-
nęła się w r. 1912 o tyle naprzód, że na skutek prośby gminy
m. Żółkwi, jako właścicielki zamku, o subwencję, wydelegowano
architekta Wydziału krajowego Alfreda Kamienobrodzkiego,
celem zbadania na miejscu stanu tego zabytku historycznego.
(LW. 64.167/912).

W porozumieniu z delegatem Grona c. k. Konserwatorów
Galicyi wschodniej, Dr. Aleksandrem Czołowskim, zbadał
architekt Kamienobrodzki stan zamku, poczem przedłożył
Wydziałowi krajowemu następujące sprawozdanie (L. W.
140.172/912):

„Stwierdziłem na miejscu, że szczegóły podane w piśmie
Zarządu miasta co do zniszczonego stanu zamku odpowiadają
prawdzie. Z powodu nieszczelnego pokrycia dachu zamakają
więźba dachu, powała i mury, sufity zapadają się, a zamek
zbliża się w szybkim tempie do ruiny. Dla ocalenia tych
resztek, jakie się jeszcze uratować dadzą, konieczne są adap-
tacye, przedewszystkiem dachu, podparcie sufitów, wstawienie
drzwi i okien, aby zamknąć mury i wewnątrz zamku przed
wpływami atmosferycznymi“.

Ażeby ustalić wysokość sumy potrzebnej na przeprowa-
dzenie najpotrzebniejszych robót konserwacyjnych, polecił
Wydział krajowy architektowi Tadeuszowi Mokłowskiemu
wykonanie zdjęć i rysunków obecnego stanu zamku Żółkiew-
skiego, mających służyć do zaprojektowania i obliczenia kosz-
tów potrzebnych w zamku adaptacyi, za wynagrodzeniem
w kwocie 800 Kor.

Na podstawie dostarczonych przez architekta Tadeusza
Mokłowskiego materyałów, sporządził następnie architekt
Kamienobrodzki kosztorys restauracyi południowego skrzydła
zamku. (LW. 101.761/13). Kosztorys obejmuje tylko te roboty,
które są potrzebne dla zachowania budynku, nie obejmują za-
tem adaptacyi wewnątrz, odbudowy zawalonych krużganków,
schodów zewnętrznych pod kolumnadą, jak również ubikacyi
szkolnych na parterze i w mieszkaniu dyrektora gimnazjum
już zaadaptowanych.

Z powodu zupełnie zdezolowanego stanu budynku, któ-
remu lata całe brakowało jakiegokolwiek konserwacyi, koszt
robót proponowanych jest znaczny. Potrzeba bowiem wykonać:

- 1) Nową więźbę dachową nad całym budynkiem wraz
z pokryciem dachówkowem i robotami blacharskimi; 2) na-
prawę względnie odnowienie murowanych gżemsów i kominów;
- 3) nowe stropy powałowe nad I. piętrem z posadzką stry-
chową ceglana; 4) wstawienie okien i drzwi zewnętrznych;
- 5) odbudowanie zawalonych party murów, zakotwienie (an-
krowanie) murów zarysowanych, zalanie cementem lub przy-
murowanie rysów i szpar w murach; 6) wykonanie schodów
drewnianych dla komunikacyi wewnętrznej. Część drzewa
z więźby dachowej i pował da się ponownie użyć, na razie

jednak nie można oznaczyć w jakim stosunku. Dlatego w kosztorysie przyjęte są wszystkie powały i dach nowy. Sam dach projektowany jest wyższy niż obecnie z dwóch powodów: 1) ponieważ dach taki o znacznej wysokości istniał w zeszłym wieku, jak to widoczne jest na współczesnych rycinach, 2) ponieważ nachylenie dachu jak obecne jest za małe i przyczyniło się w znacznym stopniu do zbutwienia pokrycia gontowego, zwięźby dachowej i stropów. Kosztorys opiewa na 51.000 koron; roboty wykonane być mogą partjami, jak to przewidziane jest w kosztorysie. Odnowienie głównej środkowej części zamku bez skrzydeł i baszt obliczone jest na 36.117 kor. Ponieważ kosztorysem objęte są tylko roboty potrzebne dla uratowania zamku od dalszej ruiny, przeto kosztą wypadną tem większe, im roboty później zostaną rozpoczęte, lub na dłuższy szereg lat rozłożone.

Sporządzony przez arch. Kamienobrodzkiego kosztorys wraz z planami i fotografiami zamku przedłożył Wydział krajowy za pośrednictwem Grona c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej c. k. Centralnej komisji dla zabytków historycznych w Wiedniu, celem uzyskania subwencji rządowej na restaurację zamku żółkiewskiego.

Skit maniawski.

Przy rozprawach nad rubryką VI. budżetu krajowego na r. 1910, powziął W. Sejm na posiedzeniu z dnia 31/1 1910 następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, by w porozumieniu z konserwatorami dla Galicyi wschodniej, zbadał stan ruin starożytnego monasteru „Skit maniawski“, obok Maniawy w powiecie bohorodczańskim i stosownie do uznanej potrzeby konserwacji tych ruin wstawił odpowiednią na ten cel sumę do budżetu krajowego na r. 1911“.

Grono c. k. konserwatorów Galicyi wschodniej, do którego odniósł się Wydział krajowy celem wykonania powyższej uchwały W. Sejmu, przedłożyło w listopadzie 1912 sporządzony przez architekta Tadeusza Mokłowskiego plan i kosztorys robót konserwacyjnych, oraz naukowy opis ruin „Skitu maniawskiego“.

Co do kosztorysu przedłożonego przez Grono, opiewającego na kwotę 37.063 K. należy zauważyć, że w pozycji 23 ciej przewidziane jest wybudowanie w obrębie ruin Skitu nowej cerkwi drewnianej kosztem przeszło 20.000 K.

Wobec brzmienia uchwały W. Sejmu z dnia 31/1 1910 pozycja ta nie może być brana pod uwagę przy ewentualnem oznaczaniu wysokości subwencji, w następstwie czego zmniejszyły się również koszt pozycji 25-tej (wydatek na kierownictwo i sporządzenie rysunków). Po takim zredukowaniu sumy kosztorysowej ogólny koszt robót konserwacyjnych około ruin Skitu maniawskiego wyniósłby około 16 000 koron.

Grono c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej zwróciło uwagę Wydziału krajowego, że właścicielem ruin jest br. Jan Liebig w Sołotwinie, jeden z najbogatszych ludzi w Galicyi; Wydział krajowy zwrócił się zatem do niego z prośbą o oznajmienie, czy i jaką kwotę byłby skłonny, jako właściciel ruin Skitu maniawskiego przyczynić się do utrzymania tego zabytku historycznego, lecz dotychczas mimo upływu siedmiu miesięcy i urgensu nie otrzymał żadnej odpowiedzi.

Ponieważ sporządzony przez architekta Tadeusza Mokłowskiego naukowy opis ruin Skitu maniaawskiego posiada, zdaniem Grona c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej, wartość naukową, Wydział krajowy przesłał przeto ten opis Akademii Umiejętności w Krakowie z prośbą o wydanie go we własnym nakładzie (LW. 177.460/12).

Wynagrodzenie architekta skuteczniło Grono c. k. Konserwatorów z własnych funduszków, poczem zwróciło się do Wydziału krajowego z prośbą o zwrot tego wydatku spowodowanego poleceniem Wydziału krajowego.

Przychylając się do prośby Grona, wstawił Wydział krajowy do preliminarza rubryki VI. budżetu krajowego na r. 1914 wydatek w kwocie 650 koron dla Grona c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej, tytułem zwrotu honorarium wypłaconego architektowi Tadeuszowi Mokłowskiemu za sporządzenie planu i kosztorysu konserwacji ruin Skitu maniaawskiego.

Ze względu na brak odpowiedzi ze strony br. Liebiga, który jako właściciel zabytku w pierwszym rządzie jest powołany do jego utrzymania, Wydział krajowy ogranicza się na razie na przedłożeniu niniejszej relacji.

Konserwacja starego
kościółka drewnianego
w Komorowicach.

Na wniosek c. k. Centralnej Komisji dla zabytków sztuki, zwróciło się c. k. Namiestnictwo do Wydziału krajowego z prośbą o oznajmienie, czy Wydział krajowy nie byłby skłonny przyczynić się zasiłkiem z funduszu krajowego do umożliwienia zachowania starego kościoła drewnianego w Komorowicach, pow. Biała (LW. 64.194/12.)

Grono c. k. Konserwatorów Galicyi zachodniej, do którego zwrócił się Wydział krajowy o bliższe informacje w tej sprawie, odpowiedziało w sposób następujący:

„Kościół w Komorowicach fundowany w r. 1500 jest jednym z nielicznych już zabytków architektury drewnianej w naszym kraju. Niezwykle piękne jego formy, a zwłaszcza wieża i malownicze położenie wśród starych dębów, nakazuje otoczyć ten kościółek szczególniejszą opieką. Kościół, z wyjątkiem uszkodzonego pokrycia dachu, znajduje się w stanie zupełnie dobrym.

W skutek powiększenia się ludności parafii nie wystarcza już ten kościół na potrzeby kultu, toteż gmina postanowiła wybudować nowy kościół murowany na miejscu dzisiejszego drewnianego, który ma być zburzony. Komitet parafialny bowiem twierdzi, że nie ma innego miejsca odpowiedniego pod budowę kościoła, a nadto z materiału zburzyć się mającego zabytku ma być zbudowany dom dla organisty.

Zamiarowi temu sprzeciwił się jak najenergiczniej właściciel c. k. konserwator, a po długich pertraktacjach z komitetem parafialnym stanęło na tem, że nowy kościół murowany wzniesiony zostanie na innem miejscu, w pobliżu starego kościoła. C. k. Rząd przyrzekł przyczynić się do budowy nowego kościoła kwotą 20.000 K., wzamian za co komitet parafialny zobowiązał się pozostawić drewniany kościółek na dawnym miejscu, zastrzegł się jednak, że nie będzie ponosić żadnych kosztów na jego konserwację“.

Przedkładając powyższą opinię, zwróciło się Grono c. k. Konserwatorów Galicyi zachodniej do Wydziału krajowego

z prośbą o wyjednanie u Wys. Sejmu subwencji na konserwację wyżej opisanego zabytku.

Ponieważ opinia Grona c. k. Konserwatorów Galicyi zachodniej wpłynęła do Wydziału krajowego już po zamknięciu preliminarza budżetu krajowego na r. 1914, Wydział krajowy zawiadomił Grono, że wyjednanie subwencji u Wysokiego Sejmu musi pozostawić własnym staraniom Grona (LW. 18.722/14).

Starożytny kościół
drewniany w Libiążu.

Pismem z dnia 5. kwietnia 1913 L. 4280 zawiadomiło Prezydium c. k. Namiestnictwa Wydział krajowy, że c. k. Centralna Komisya dla ochrony zabytków historycznych jest skłonna udzielić na cele konserwacji starożytnego kościoła drewnianego w Libiążu, pow. Chrzanów, stanowiącego godny utrzymania pomnik sztuki budownictwa drewnianego, subwencji w kwocie 2.000 koron; pod warunkiem, że resztę kosztów (wysokości nie podano) pokryją czynniki miejscowe.

Komunikując powyższą wiadomość Wydziałowi krajowemu, c. k. Prezydium Namiestnictwa prosiło o oznajmienie, czy na cel restauracji kościoła drewnianego w Libiążu mogłaby być przyznana subwencya z funduszków krajowych, ewentualnie w jakiej wysokości.

Wydział krajowy odpowiedział (LW. (55319/13), iż sprawa ewentualnego subwencyonowania z funduszu krajowego w mo- wie będącego zabytku nie była dotąd wcale brana pod rozwagę, gdyż żadna ze stron interesowanych nie ubiegała się dotychczas o subwencyę krajową.

Muzeum Narodowe
w Krakowie.

We wrześniu 1912 r. wniosła Dyrekcya Muzeum Narodowego podanie do Wydziału krajowego o subwencyę na częściowe zakupno zbiorów Giełdzińskiego z Gdańska, składających się głównie z zabytków polskich, które z końcem roku 1912 miały być sprzedane na publicznej licytacji w Berlinie. Nie posiadając na cel powyższy żadnych rozporządzalnych funduszków, Wydział krajowy zawiadomił Dyrekcję Muzeum, że w miarę wysokości ogólnego wydatku uczynionego na zakupno zbiorów i jeśli gmina m. Krakowa udzieli przynajmniej 12.000 koron, Wydział krajowy przedstawi Wys. Sejmowi wniosek udzielenia subwencji od sześciu do dziesięciu tysięcy koron. (LW. 142660 i 165946, 12).

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania, nie otrzymał Wydział krajowy od Zarządu Muzeum Narodowego dalszych informacji w tej sprawie.

Ruiny zamku Wiśniowickich w Tokach.

Wstawioną do preliminarza budżetu krajowego na rok 1913 subwencyę w kwocie 1500 koron na wykonanie najpilniejszych robót konserwacyjnych około ruin zamku książąt Wiśniowickich w Tokach, stanowiącym od r. 1910 własność kraju, zmuszony był Wydział krajowy skreślić, z powodu nieuchwalenia przez Wys. Sejm budżetu krajowego na r. 1913.

Kraj. Archiwum aktów
grodzkich i ziemskich
w Krakowie.

Otrzymawszy od Sądu krajowego w Krakowie znaczną ilość aktów z czasów Rzeczypospolitej krakowskiej, zwróciła się Dyrekcya kraj. Archiwum aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie do Wydziału krajowego z prośbą o zezwolenie umieszczenia tych aktów w jednej z sal t. zw. „Rekonwaleszentenhaus'u“ na Wawelu. Wydział krajowy przychylił się do tej prośby, oraz zawiadomił Dyrekcję, że zamierzone prze-

niesienie całego Archiwum do tego gmachu będzie mogło nastąpić po dokonaniu jego restauracji.

Zmiany personalne
w kraj. Archiwum
aktów grodzkich
i ziemskich w Krakowie.

Opróżnioną skutkiem ustąpienia Karola Drewnowskiego posadę aplikanta, nadał Wydział krajowy Adamowi Ferenzowi, uczniowi Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Archiwalia gminne.

W myśl polecenia Wydziału krajowego z dnia 6/6 1903 L. 44.338, zarządził Wydział powiatowy w Sanoku, przy sposobności lustracji gmin, wyszukanie dawnych aktów i odebrał je od gmin: Tyrawy solnej, Klimkówki, Wróblika szlacheckiego, Odrzechowej, Nowotańca, Jaćmierza, Ładzina, Mrzygłodu, Lipowca, Ulnicza i Hłomczy. Akta te wzięło następnie w przechowanie — jako depozyt gmin — kraj. Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie.

Załatwiając powyższą sprawę, wydał Wydział krajowy ponowny okólnik do Wydziałów powiatowych, by przy sposobności lustracji gminnych wyszukiwały i odbierały za zgodą reprezentacji gminnych dawne akta i księgi gminne, które w bardzo wielu wypadkach, nie przechowane należycie, niszczą z wielką nieraz szkodą dla nauki.

Petycje przekazane Wydziałowi krajowemu do zbadania.

Synagoga w Złoczowie.

Uchwałą z dnia 14. lutego 1912 przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania petycję Ls 8289/12 gminy izraelickiej w Złoczowie o dalszą subwencję na restaurację tamtejszej synagogi.

Grono c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej, do którego odniósł się Wydział krajowy, celem wykonania powyższej uchwały Wys. Sejmu, przedłożyło następujące sprawozdanie:

Restauracja synagogi złoczowskiej — zabytku w. XVII., wybudowanej na podstawie przywileju Jana III. Sobieskiego, kosztowała dotychczas 12.710 koron. Prócz wykonanych robót ma być jeszcze przeprowadzone: oczyszczenie fasady, osadzenie gżemsu głównego z kamienia, oraz brakujących części gżemsu przy oknach, wreszcie wykonanie futryny kamiennej przy bramie wchodowej.

Koszty tych robót obliczono na 6.200 koron.

Wobec tego, że wymienione wyżej roboty mają charakter ściśle konserwatorski, a koszt ich przerasta siły finansowe gminy izraelickiej w Złoczowie, Grono c. k. Konserwatorów Galicyi wschodniej proponuje udzielenie subwencji 1000 kor. na dalszą restaurację tego zabytku. Na ten cel przyznał już c. k. Rząd subwencję w kwocie 3000 koron a Wys. Sejm dwukrotnie po 600 koron (w r. 1910 i 1911).

Sprawę przyznania dalszej subwencji z funduszków krajowych pozostawia Wydział krajowy do decyzji Wys. Sejmu.

Petycja Dra Chybińskiego.

Petycję Dr. Adolfa Chybińskiego o subwencję na inwentaryzację zabytków muzycznych, przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania, którego wynik podaje się obecnie:

Do zakresu inwentaryzacji zabytków muzycznych, jaką Dr. Chybiński ma zamiar w Galicyi wschodniej przeprowadzić,

należą zabytki jedno i wielogłosowe muzyki religijnej i świeckiej i to zarówno rękopiśmienne jak drukowane, od najdawniejszych czasów aż do doby obecnej, dalej wszelkie traktaty treści muzycznej znajdujące się w zbiorach publicznych i prywatnych. Tu należą także instrumenty muzyczne, zwłaszcza dawniejsze i skonstruowane w Galicyi. Celem zaś inwentaryzacyi jest fachowe opisanie ich i oddanie do konserwacyi dla zapobieżenia zniszczeniu i zaginięciu, tak jak to miało i ma dotąd miejsce.

Ukończenia prac konserwacyjnych można spodziewać się po upływie 1 $\frac{1}{2}$ do 2 lat.

Oprócz subwencji sejmowej 1600 K, która żadną miarą zdaniem Dr. Chybińskiego i Grona c. k. konserwatorów Galicyi wschodniej, na cel zamierzony wystarczyć nie może, spodziewa się tenże uzyskać zasiłki od c. k. Centralnej komisji dla ochrony zabytków w Wiedniu, od komisji dla wydawnictwa „Denkmäler der Tonkunst in Oesterreich“, oraz od komisji „Corpus scriptorum de musica“ w Wiedniu

Wysokości tych zasiłków Dr. Chybiński oznaczyć nie mógł. (LW. 33.094/912, LW. 6.259/913 i LW. 44.641/913).

Cerkiew w Manasterku.

Petycję gr. kat. Komitetu parafialnego w Manasterku, w powiecie borszczowskim, o subwencję na restaurację tamt. cerkwi, przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania.

Cerkiew w Manasterku zmurowana jest z kamienia łamanego na glinie, pokryta jest dachem gontowym. Mury wskutek prymitywnego wykonania musiały zostać zabezpieczone ankrowaniem, co zostało już przed laty wykonane. Obecnie potrzebne jest nowe pokrycie dachu i wyprawa zewnętrzna ścian. Delegat Grona c. k. konserwatorów Galicyi wschodniej, arch. Tadeusz Mokłowski oblicza koszt tych robót na 1410 koron.

C) Sprawy fundacyjne, stypendyjne i religijne, towarzystw dobroczynności i ochronek.

Sprawy dobroczynne i religijne.

Sprawozdanie o rozdziale ryczałtu 4.500 K na zasiłki dla weteranów z r. 1831 i z r. 1863/4 (rubr. IV. poz. 24. prelimin. krajowego na r. 1913).

Ryczałt ten rozdzielił Wydział krajowy w ten sposób iż przyznał Stowarzyszeniu „Przytulisko uczestników powstania z roku 1863/4 w Krakowie zasiłek 2.000 K, a Towarzystwu wzajemnej pomocy uczestników powstania polskiego z roku 1863/4 we Lwowie zasiłek 2.500 K.

Sprawozdanie o rozdziale reszty ryczałtu 10.000 K wyznaczonego w rubr. IV. poz. 7. wydatków budżetu krajowego na r. 1912. na zasiłki dla ochronek, w kwocie 1.635 K.

Z reszty ryczałtu na zasiłki dla ochronek z r. 1912 w kwocie 1.635 K przyznał Wydział krajowy następujące zasiłki:

Kołu Towarzystwa szkoły ludowej w Peczyńszynie na ochronkę w Berezowie 100 K., dla ochronki ruskiej w Drohobyczu 100 K., dla ochronki ruskiej SS. Służebniczek Przechystej Dziewicy Maryi w Horodence 50 K., Towarzystwu PP. Ekonomek w Kołomyi na ochronkę 100 K., Komitetowi ochron w Krakowie 650 K., Organizacji narodowej VI. okręgu miasta Lwowa na ochronkę 100 K., dla ochronki ruskiej w Peczyńszynie 50 K., dla ochronki w Probużnej 50 K., Bractwu św. Mikołaja w Przemyślu na ochronkę (ruską) 65 K., dla ochronki im. Issakowicza w Stanisławowie 100 K., dla ochronki ruskiej w Stryju 50 K., dla ochronki w Zaleszczykach 50 K., dla ochronki w Żółkwi 100 K., dla ochronki w Żywcu 70 Koron.

Sprawa poprawy bytu organistów i dyaków.

Gr.-kat. Konsystorz metropolitalny we Lwowie nadesłał w uzupełnieniu swego pisma w sprawie poprawy bytu organistów i dyaków daty statystyczne, dotyczące dotacyi dyaków w gr.-kat. archidiecezyi lwowskiej. Sprawa w toku.

Fundacje stypendyjne i dobroczynne.

A) Fundacje czynne.

Ogólne sprawozdanie o funduszach stypendyjnych.

Z początkiem roku szkolnego 1912/13 pozostawało w zarządzie Wydziału krajowego czynnych fundacji stypendyjnych 252, z których jednakowoż trzy (fundacja Karola Cieszewskiego i Józefa Zawadzkiego, fundacja właściańska obwodu tarnowskiego tudzież fundacja Ks. Franciszka Foxa) są tylko warunkowo stypendyjnymi, a gdy warunki się nie ziściły, są na razie czynne w inny sposób, jedna zaś (imienia Leopoldyny z Rylskich Horodeńskiej) stanie się stypendyjną dopiero po roku 1924., na razie zaś służy na inne cele. Właściwa zatem liczba czynnych w roku szkolnym 1912/13 fundacji stypendyjnych było 248.

Sprawozdanie o rozdaniu stypendyów własnego rozdawnictwa Wydziału krajowego w roku szkolnym 1912/13.

Uchwałą z dnia 17. marca 1913. nadał Wydział krajowy stypendya swego rozdawnictwa, wystawione na konkurs z początkiem roku szkolnego 1912/13.

Posunięcie z niższego stypendyum na wyższe czyli nadanie innego wyższego stypendyum w miejsce pobieranego dotąd stypendyum niższego uzyskało 52 uczniów. Nadanie tych stypendyów nastąpiło w granicach kwalifikacji, wymaganych przez przepisy stypendyjne i statuty fundacyjne a mianowicie, w 1 wypadku z tytułu pokrewieństwa, w 13 wypadkach z tytułu szlachectwa, w 38 zaś wypadkach na podstawie ogólnych warunków.

Z obdarzonych 49 było obrządku łacińskiego, a 3 obrządku greckiego. Co do stanu rodziców było między obdarzonymi: 1 sierota po adwokacie (z tytułu szlach.), 2 sieroty po lekarzach, 1 syn radcy sądowego (z tytułu szlachectwa), 1 syn inspektora kolei państwowej (z tyt. szlach.), 1 syn sekretarza skarbu (z tytułu pokrewieństwa), 1 sierota po techn. kontrolorze skarbowym, 1 syn zarządcy podatkowego (z tytułu szlachectwa), 1 syn dyrektora urzędów pomocn. Dyrekcyi Skarbu (z tytułu szczególn. warunków), 1 sierota po pocztmistrzu, 1 sierota po inżynierze fundacyi hr. Skarbka, 2 synów nauczycieli seminar. naucz. (z tych 1 sierota), 1 sierota po przemysłowcu (z tytułu szlach.), 1 sierota po kupcu, 2 synów urzędników asekuracyjnych (obaj z tytułu szlachectwa, 1 z nich sierota), 3 synów urzędników prywatnych (z tych 2 sieroty, między tymi 1 z tytułu szlach.), 1 sierota po weterynarzu, 1 sierota po nauczycielu ludowym, 1 syn nauczyciela niższej szkoły rolniczej, 1 sierota po maszyniście kolejowym, 1 syn rusznikarza, 1 syn artysty dramatycznego (z tytułu szlach.), 3 synów rzemieślników (z tych 1 sierota), 1 syn organisty, 1 sierota (zupełny) po woźnym sądowym, 1 syn handlarza nierogacizny, 13 synów włóścian (z tych 4 sieroty, między temi 2 zupełne sieroty, 2 zaś z tytułu szlach.), 1 syn górnika, 1 syn dyetarysza, 1 syn sługi w bibliotece, 4 sierót (między tymi 3 zupełnych sierót) stan rodziców nie był określony (z tych 2 z tytułu szlach.).

Po raz pierwszy otrzymało stypendya 137, między tymi 24 z tytułu pokrewieństw, 21 z tytułu szlachectwa, 15 na pod-

stawie szczególnych warunków wymaganych statutami fundacyjnymi, 77 zaś na podstawie ogólnych warunków.

Między obdarzonymi było 8 uczennic (4 z tytułu pokrewieństwa, 1 z tytułu szlachectwa, 1 otrzymała stypendyum zastrzeżone dla uczennic lwowskich seminarjów naucz. żeńskich, 2 zaś na podstawie ogólnych warunków), z tych 3 uczennice Wydziału filozoficznego uniwers., 1 uczennica seminarjum naucz., 1 uczennica gimnazjum żeńskiego, 3 uczennice szkół wydziałowych (z tytułu pokrewieństwa).

Między obdarzonymi po raz pierwszy stypendjami 137 było 124 wyznania katolickiego obrz. łac., 10 obrządku greckiego, 3 zaś wyznania mojżeszowego. Pod względem zawodu i stanu rodziców było między nimi: 1 sierota po notaryuszu (z tytułu szlachectwa), 4 synów lekarzy (3 z tytułu pokrewieństwa, a 1 z tytułu szlachectwa), 2 sieroty po profesorach uniwersytetu, 1 sierota po profesorze szkoły politechnicznej, 2 synowie starostów (z tych 1 z tytułu pokrewieństwa, drugi sierota), 3 synów radców sądowych (1 z tytułu pokrewieństwa, 2 inni sieroty, z tych 1 z tytułu szlach.), 1 sierota po dyrektorze szkoły realnej, 1 córka st. inżyniera Wydziału krajowego (z tytułu pokrewieństwa), 1 syn c. k. zarządcy lasów skarbowych, 1 sierota po zastępcy prokuratora państwa (na podstawie szczególnych warunków, wymaganych statutem fund.). 2 synowie sekretarzy skarbu (obaj z tytułu szlach., z tych 1 sierota), 1 sierota po sekretarzu Rady powiatowej, 2 sieroty po st. komisarzu Dyrekcji Skarbu (obaj z tytułu szlachectwa) 1 sierota (zupełny) po st. komisarzu budowy kolei państw. (z tytułu szlach.), 1 syn st. komisarza straży skarbowej (z tytułu szlach.), 1 syn emer. kapitana (z tytułu pokrewieństwa), 1 syn rewidenta rach. Sądu krajowego wyższego, 1 syn rewidenta rach. Namiestnictwa, 1 syn rewidenta rach. kraj. Dyrekcji Skarbu (z tytułu pokrew.), 1 syn gr.-kat. katechety przy szkole wydziałowej (z tytułu pokrewieństwa), 1 sierota po zarządcy podatkowym (na podstawie szczególnych warunków), 2 dzieci dzierżawców dóbr (1 sierota), 4 dzieci przemysłowców (2 z tytułu szlachectwa, z tych 1 sierota, 2 zaś na podstawie szczególnych warunków), 1 syn adjunkta rach. Wydziału krajowego (z tytułu pokrewieństwa), 1 sierota po adjunkcie kolei państw., 2 synów kontrolorów pocztowych (1 sierota), 2 synów pocztmistrzów (obaj z tytułu pokrewieństwa, z tych 1 sierota), 1 sierota po koncypiscie Namiestnictwa (z tytułu szlach.), 1 syn oficjale pocztowego, 2 synów emerytowanych urzędników bez bliższego określenia (z tych 1 na podstawie szczególn. warunków), 2 synów urzędników instytucji finansowych (1 z tytułu szlachectwa, a 1 na podstawie szczególnych warunków), 1 syn nauczyciela szkoły wydziałowej (na podstawie szczególnych warunków), 5 synów nauczycieli ludowych (z tych 3 sieroty, między tymi 1 z tytułu szlachectwa, a 1 z tytułu pokrewieństwa), 1 syn zastępcy nauczyciela gimnaz., 1 sierota po zarządcy szpitala 1 syn lustratora Rady powiatowej (z tytułu pokrewieństwa), 12 synów urzędników prywatnych (2 z tytułu pokrew., 1 na podstawie szczególn. warunków, 5 z tytułu szlach., 4 sieroty), 3 synów podurzędników pocztowych (z tych 1 z tytułu pokrewieństwa, 1 na podstawie szczególnych warunków), 1 syn byłego banmistrza kolejowego obecnie niewiadomego miejsca pobytu, 1 córka konduktora kolejowego (z tytułu pokrewieństwa), 1 syn artysty malarza (z tytułu pokrewieństwa), 1 syn artysty dramatycznego (z tytułu szlachectwa), 1 córka byłego

agenta handlowego, 1 syn organisty, 1 syn kościelnego, 1 syn oficjanta Starostwa, 1 sierota po kalkulantcie Dyrekcyi funduszu propinacyjnego (z tytułu pokrewieństwa), 1 syn solycytatora adwokackiego, 1 syn werkmistrza fabryki tytoniu, 3 synów mieszczan (właściciele realności małomiejskich, z tych 2 z tytułu pokrewieństwa, trzeci zaś sierota), 7 synów rzemieślników (1 z tytułu pokrewieństwa, 1 na podstawie szczególnych warunków), 15 synów włościan (z tych 2 sieroty, a 1 z tytułu szczególnych warunków, 3 synów górników, 1 syn woźnego Towarz. ubezpiecz., 1 syn płatniczego w restauracyi (na podstawie szczególn. warunków), 1 syn szwaczki, 1 syn doróżkarza (na podstawie szczególn. warunków), 3 synów zarobników dziennych, stan rodziców 19-tu obdarzonych nie był określony (między tymi 12 sierót, z tych 3 zupełne sieroty. co do 2 nie podano, czy rodzice żyją), z tych 1 z tytułu pokrewieństwa, 2 na podstawie szczególnych warunków, 2 z tytułu szlachectwa.

Fundacye stypendyjne
wprowadzone w życie
z początkiem roku
szkolnego 1912/13

Z początkiem roku szkolnego 1912/3 wprowadziliśmy w życie następujące fundacye :

1. Fundacyę Stanisława hr. Badeniego, z której dochodów wypłacane mają być 2 stypendya, obecnie po 440 K rocznie, przeznaczone dla uczęszczających do szkół średnich synów urzędników Wydziału krajowego, pozostających w czynnej służbie. Zarząd i rozdawnictwo należą do Wydziału krajowego.

2. Fundacyę Augusta Goławskiego o jednym stypendyum na teraz w rocznej wysokości 500 K, przeznaczonem dla ucznia szkoły średniej narodowości polskiej, wyznania rz.-katol. z pierwszeństwem w pierwszym rzędzie dla krewnych fundatora, w drugim rzędzie dla krewnych Maryana Skrzyszowskiego, w trzecim rzędzie dla synów oficjalistów skarbu kurowieckiego. Zarząd i rozdawnictwo należą do Wydziału krajowego

3. Fundacyę imienia Jana Alojzego Lubicz Seferowicza. Stypendya z tej fundacyi mają wynosić po 200 K rocznie, jedno atoli może wynosić także mniej, przynajmniej jednak 50 K rocznie. W roku szkolnym istniały 2 stypendya po 200 K i 1 w wysokości 100 K rocznie. Stypendya z tej fundacyi przeznaczone są dla uczęszczających do szkół średnich w kraju dzieci urzędników pocztowych, pocztmistrzów, ekspedjentów i oficjantów pocztowych, tudzież sług pocztowych. Pierwszeństwo służy sierotom bez ojca i matki, po nich zaś sierotom tylko po ojcu. W równych zresztą okolicznościach służy pierwszeństwo młodzieży bliższej ukończenia odnośnej szkoły średniej. Co do jednego ze stypendyów po 200 K zastroszone jest pierwszeństwo dla dzieci funkcyjaryuszów pocztowych wyszczególnionych wyżej kategorii, członków Towarzystwa zaliczkowego urzędników pocztowych we Lwowie przed dziećmi względnie sierotami po funkcyjaryuszach pocztowych, którzy nie są względnie nie byli członkami wspomnianego towarzystwa.

Zarząd tej fundacyi należy do Wydziału krajowego, rozdawnictwo do JWnego Jana Alojzego Lubicz Seferowicza, byłego prezydenta Dyrekcyi poczt i telegrafów we Lwowie, po tegoż najdłuższem życiu należeć będzie do Wydziału krajowego.

B) Fundacje dawniejsze.

Rozdział ten odnosi się do fundacji objętych ostatniem sprawozdaniem str. 52—55, o ile co do nowych fundacji w tym okresie nastąpiła jakaś zmiana.

- Fundacya śp. Wojciecha Kucharskiego. Podług planu, na który zgodziła się c. k. Rada szkolna krajowa, budowa szkoły i (kaplicy) w Dobranowicach jest obecnie w toku i w tym roku przed zimą ma być ukończoną.
- Fundacya śp. Józefa Grygierca. Uperządkowanie spraw majątkowych tej fundacji możliwie wkrótce będzie ukończone. Jest projektowana sprzedaż realności fundacyjnej w Kaniowie, tudzież wydzierżawienie w Bestwinie pewnego obszaru na cel przeniesienia szkoły rolniczej w Kobiernicach do Bestwiny.
- Fundacya ś. p. Juliana Neuburga. Zrealizowaniem i zabezpieczeniem majątku tej fundacji zajmuje się w dalszym ciągu c. k. gal. Prokuratorya Skarbu i c. k. Namiestnictwo.
- Fundacya ś. p. Piotra Mieczkowskiego. Decyzją z 12. maja 1913, c. k. Namiestnictwo przyznało tej fundacji prawne istnienie i zarazem zarząd Wydziałowi krajowemu, majątek zaś zakładowy ustaliło do 20.000 koron (4% list zastawny gal. Towarzystwa kred. ziemskiego), a natomiast narosłe procenta obrócone być mają na stypendya. Zaofiarowany zarząd Wydział krajowy przyjął, jednak pod warunkiem, że i rozdawnictwo stypendyów należeć będzie do Wydziału krajowego, nadto zażądał ustalenia kwestyi uprawnień krewnych do korzystania z tej fundacji. Dalszej decyzji c. k. Namiestnictwo jeszcze nie wydało.
- Fundacya ś. p. Wiktora hr. Baworowskiego. O fundacji tej, w szczególności z zarządu za rok 1912 przedkłada Wydział krajowy osobne sprawozdanie.
- Fundacya śp. Antoniego Łukaszangla. Po lokacyi majątku podjęte będą dalsze czynności celem ukonstytuowania tej fundacji, poczem wprowadzona będzie w życie, a nastąpi to prawdopodobnie od roku szkolnego 1914/15.
- Fundacya śp. Eleonory Witoszyńskiej. Po lokacyi i wydaniu Wydziałowi krajowemu majątku tej fundacji wygotowany będzie akt fundacyjny podług ustalić się mającego projektu, poczem fundacya będzie wprowadzona w życie, a nastąpi to może już od bieżącego roku szkolnego 1913/14.
- Fundacya śp. ks. Jana Palicy. Majątek tej fundacji nie został jeszcze zrealizowany i zabezpieczony, nad tem czuwa Ekspozytura w Krakowie c. k. galic. Prokuratoryi Skarbu i c. k. Namiestnictwo.
- Fundacya imienia śp. Stanisł. Syroczyńskiego. Akt fundacyjny został już wygotowany i przedłożony c. k. Namiestnictwu do zatwierdzenia.

C) Nowe fundacje stypendyjne i dobroczynne.

- Fundacya śp. Floryana Zaczka. Zmarły w Spytkowicach 30. czerwca 1912 rozporządzeniem ostatniej woli z 21. lipca 1910 przeznaczył 6.000 koron

na utworzenie fundacyi stypendyjnej na utrzymanie sierót włościańskich pozbawionych obojga rodziców religii rzymskokatolickiej pochodzących z Galicyi nie posiadających żadnego majątku z tem, że na wypadek braku odpowiednich sierót pozbawionych obojga rodziców otrzymać mogą stypendyum sieroty posiadające tylko jedno z rodziców.

Zarząd tą fundacją należec ma do Wydziału krajowego. Sumę przeznaczoną na fundację WP. Anna Żaczkowa, wdowa po s p. fundatorze nadesłała już do Kasy krajowej.

W tym stanie rzeczy, gdy podług rozporządzenia fundatora szczegółowe warunki ułożyć ma w porozumieniu z Wydziałem krajowym WP. Anna Żaczkowa, Wydział krajowy podjął już właściwe czynności, iżby Anna Żaczkowa przedłożyła projekt lub przynajmniej zasady ukonstytuowania fundacyi, poczem po ustaleniu projektu fundacja będzie ukonstytuowana i wprowadzona w życie.

Fundacya śp. Dra Leopolda Gawętkiewicza.

Zmarły w Starym Sączu dnia 27. marca 1913 rozporządzeniem ostatniej woli z 21. listopada 1911, ustanowił fundację stypendyjną po najdłuższem życiu dwóch jego sióstr.

Zastępstwo i obrona interesów tej fundacyi należy w obecnym stanie rzeczy do c. k. Namiestnictwa i c. k. gal. Prokuratorzyi Skarbu.

Fundacya ś. p. Ksawerego Tomkiewicza.

Zmarły w Krakowie 22. marca 1913 ś. p. Ksawery Tomkiewicz przeznaczył 15.000 koron na fundację stypendyjną pod zarządem Wydziału krajowego.

Celem zrealizowania i zabezpieczenia majątku tej fundacyi Wydział krajowy odniósł się do c. k. Namiestnictwa.

Fundacye stypendyjne śp. Amalii Wysiatyckiej

Zmarła we Lwowie 6. grudnia 1904 ś. p. Amalia Wysiatycka ustanowiła dwie fundacye stypendyjne:

- 1) dla ucznia z rodziny Wysiatyckich ze Solca.
- 2) dla ucznia z rodziny Ptaszków w Busku.

Wydział krajowy odniósł się do c. k. Namiestnictwa o udzielenie bliższych wyjaśnień co do tej fundacyi.

Fundacya imienia Romana Juliana Vimpellera.

Celem uczczenia pamięci WP. R. J. Vimpellera, długoletniego dyrektora c. k. Seminarjum nauczycielskiego w Krakowie, zebrało grono nauczycielskie w drodze dobrowolnych darów kwotę przeszło 2.500 koron i ofiarowało ją Dyrektorowi przy przejściu Jego w stały stan spoczynku do dowolnego przeznaczenia na jakiś cel humanitarny, a WP. R. J. Vimpeller przeznaczył ofiarowany fundusz z p. n. na fundację pod kontrolą Wydziału krajowego dla wsparcia biednej i pilnej uczennicy Seminarjum w Krakowie. Celem ukonstytuowania i wprowadzenia tej fundacyi w życie podjęte będą właściwe czynności.

Fundacya imienia ś. p. Władysława Iwańskiego

WP. August Iwański z Gubernii kijowskiej oznajmił, że grono osób złożyło 5.500 rubli na fundację im. ś. p. Władysława Iwańskiego na 2 stypendya dla uczniów szkoły rolniczej w Czernichowie narodowości polskiej, religii rzymskokatolickiej. Zarząd należec ma do Wydziału krajowego, zaś rozdawnictwo stypendyów do Kuratora na propozycję Dyrekcyi szkoły przedstawioną Wydziałowi krajowemu. W sprawie tej fundacyi będą podjęte właściwe czynności.

Fundacya b. p. Hirscha
Kapelusza.

Zmarły w Brodach 9. stycznia 1913, b. p. Hirsch Kapeluszczyk rozporządzeniem ostatniej woli z 24. lipca 1895, przeznaczył 6.000 koron na fundusz budowy nowego obserwatorium astronomicznego w Galicyi.

Kwota ta ma być wypłacona Wydziałowi krajowemu przez uniwersalnych spadkobierców do trzech lat od dnia śmierci fundatora.

Zaś rozporządzeniem z 20. kwietnia 1912, zapisał realność whl. 1.277, w Brodach gminie miasta Brody, która z dochodów tej realności utrzymywać ma szkołę dla analfabetów.

Gdyby gmina nie zorganizowała takiej szkoły do 2 lat od dnia śmierci fundatora, ma być realność sprzedana, za cenę kupną zakupione być mają popularne papiery wartościowe, a z procentów utworzone być mają trzy stypendya dla uczniów gimnazjum lub szkoły kupieckiej w Brodach, dwa dla uczniów religii mojżeszowej, jedno dla uczniów bez różnicy wyznania.

Stypendya rozdawać ma Rada gminna w Brodach.

W sprawie zapisu na obserwatorium astronomiczne odniósł się Wydział krajowy do c. k. Namiestnictwa o wydanie stosownych zarządzeń, — sposób użycia tego legatu w swoim czasie będzie zadecydowany.

Wspomnianą wyżej realność Rada gminna w Brodach uchwaliła sprzedać i utworzyć fundacyę stypendyjną, a nie organizować szkoły dla analfabetów.

Fundacya stypendyjna
ś. p. ks. Michała Gułły.

Kodycylem z daty Borszczów 10. listopada 1911, przeznaczył ś. p. ks. Michał Gułła kwotę 6.200 koron ułożoną na książeczkach oszczędności na utworzenie fundacyi stypendyjnej, mianowicie na jedno stypendyum dla chłopca albo dziewczyny, obrządku grecko-katolickiego, ze szkoły średniej albo przygotowawczej; krewni fundatora mają mieć pierwszeństwo.

W sprawie tej fundacyi w obecnym stanie rzeczy do c. k. Namiestnictwa należy wydanie stosownych zarządzeń celem zrealizowania i zabezpieczenia majątku fundacyi, poczem i po ustaleniu, do kogo należeć ma zarząd i rozdawnictwo, fundacya ta będzie mogła być ukonstytuowana i wprowadzona w życie.

Fundacya dobroczynna
im. Zacharyasiewiczów.

Zmarła dnia 22. lutego 1913, ś. p. Rypsyna z Bohdanowiczów Zacharyasiewiczowa zapisała rozporządzeniem ostatniej woli z 3. listopada 1912, realność we Lwowie przy ulicy Chorażczyzny 26 a i 20.000 koron, zaś rozporządzeniem z 28-go listopada 1912, dodatkowo 10.000 koron na fundacyę dobroczynną im. Marcelego i Rypsyny z Bohdanowiczów małżonków Zacharyasiewiczów.

Mianowicie przeznaczeniem tej fundacyi jest udzielanie schronienia osobom, pochodzącym z podupadłych rodzin, obrządku rzymsko- i ormiańsko-katolickiego, narodowości polskiej, ułomnym lub niezdolnym do pracy tudzież małoletnim dzieciom takich osób, nie mogącym jeszcze na swe utrzymanie zapracować.

Pierwszeństwo do korzystania z tej fundacyi mają osoby, warunki powyższe mające, a należące do rodziny ś. p. fundatorki lub jej ś. p. męża.

Nadzór i zarząd ekonomiczny powierzyła ś. p. fundatorka Wydziałowi krajowemu, który uchwałą z 29. kwietnia 1913, ofiarowane mu prawa i obowiązki przyjął.

Na teraz Wielebny ks. Stanisław Tomaszewski wykonywać będzie prawo przyjmowania i oddalania osób, chcących korzystać z tej fundacyi, zaś po Jego najdłuższem życiu to prawo przyjmowania i oddalania przechodzi na każdoczesnego Najprzewielebniejszego rz. kat. ks. Arcybiskupa lwowskiego.

Celem zrealizowania i zabezpieczenia majątku tej fundacyi i uregulowania wszystkich stosunków, Wydział krajowy odniósł się do c. k. Namiestnictwa i czuwać będzie, iżby fundacya ta w czasie możliwie jak najkrótszym została ukonstytuowaną i wprowadzona w życie.

Fundacya stypendyjna
Michała Badarycza.

Michał Badarycz z Vorderberg koło Gródka Jagiellońskiego, złożył w kasie Wydziału krajowego 12.000 koron, w 4°/_o obligacyach komunalnych Banku krajowego z pierwszymi kuponami, płatnymi 1. października 1913, na utworzenie fundacyi stypendyjnej na dwa stypendya.

Zarząd tą fundacją powierzył fundator Wydziałowi krajowemu, również i rozdawnictwo stypendyów, a to na wniosek fundatora, zaś po jego najdłuższem życiu na wniosek Magistratu w Gródku na podstawie uchwały Rady gminnej.

Fundacya ta wkrótce będzie ukonstytuowana i wejdzie w życie prawdopodobnie od roku szkolnego 1913/14.

1. Stan majątku zarodowego funduszów stypendyjnych.

A) W e f e k t a c h :

1. Zapas z dniem 1. stycznia 1912 roku (z wyłączeniem fundacyi:

- a) Adamskich Teofila i Pauliny,
- b) Ks. Michny Wojciecha,
- c) Stowarzyszenia urzędników i sług kolei Karola Ludwika,
- d) Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie z r. 1877, należących do Dep. II.,
- e) Brześciańskiej Kunegundy,
- f) Bodziocha Tomasza,
- g) Bohdanowicza Dominika,
- h) Jeleńskiego Napoleona dla szkoły rolniczej w Czernichowie,
- i) Jeleńskiego Napoleona dla szkoły w Łuczycach,
- j) Krzczunowicza Ignacego,
- k) Krzczunowicza Waleryana,
- l) Kucharskiego Jana, które znowu należą do Dep. III.,
- m) Cesarza Franciszka Józefa I. jubileuszowej, należącej do Dep. VI.) wynosił 10,339.691 K 34 g

2. Zakupiono po dzień 1. stycznia 1913 438.185 " 47 "

3. Wpłynęło po dzień 1. stycznia 1913
efektami 122.232 " 96 "

Razem 10,900.109 K 77 g

4. Spieniężono po dzień 1. stycz. 1913 244.802 " 25 "

Pozostaje 10,655.307 K 52 g

B) W realnościach i dobrach:

Z przeniesienia			10,655.307 K 52 g
Winniki z przyległościami	196.684 K	— g	
Godowa	79.944	" — "	
Realność w Strzyżowie	54.040	" 12 "	
" w Rzeszowie	75.547	" 60 "	
Gmach ck. Seminarjum nauczycielskiego męskiego w Rzeszowie	156.845	" 48 "	
Gmach na pomieszczenie koszar żandarmeryi w Rzeszowie	81.014	" 91 "	
Gmach internatu przy temże seminarjum w Rzeszowie	118.408	" 20 "	
Parcela gruntowa l. k. 605/15 w Rzeszowie	2.704	" 50 "	
Jacowce	234.650	" — "	
Szypowce	231 570	" — "	
Realność w Tarnopolu	138.544	" — "	
Kuźmina	60.000	" — "	
Trzy realności we Lwowie	}	nie oszacowane	
Trzy realności we Wiedniu			
Trzy realności w Krakowie			
Kochanówka	—	" — "	
Urlów	—	" — "	
Ostrów	128.800	" — "	
Demeszkowce	102.150	" 20 "	1,660.902 " 81 "

C) W należnościach czynnych:

Fundacya Lipińskich, wierzytelności do Konstantego Lipińskiego		737 K 71 g	
" Lachowicza: reszta pożyczki na pokrycie kosztów melioracji gruntów w Kochanówce	12.664	" 11 "	
Fundusz Ciszewskiego i Zawadzkiego kapitał hipotekowany na realności galic. Towarzystwa pomocy naukowej we Lwowie	17.133	" 57 "	
" hr. Łosia kapitał hipotekowany na dobrach Werchrata	12.727	" 29 "	
" Głowińskiego kapitał hipotekowany na realności Popijarskiej a) od funduszu obłąkanych	56.322	" 39 "	
Do przeniesienia	99.585 K 07 g	12,316.210 K 33 g	

Z przeniesienia	99.585 K 07 g	12,316.210 K 33 g
b) od funduszu po- łożnic	14.080 K 60 g	
Głowińskiego: reszta ceny kupna realności w Winnikach		
1) „Nowy Świat“	7.000	„ — „
2) „Traktyernia“	10.804	„ — „
3) „Browarek“	14.400	„ — „
4) „Młyn Jarema“	9.360	„ — „
Dr. Jana Towarnic- kiego:		
1) reszta ceny kupna gmachu sprzedanego rządowi na pomiesz- czenie ek. gimnazjum II. w Rzeszowie	145.500	„ — „
2) reszta ceny kupna majątności Miłocin sprzedanej krajowina założenie szkoły rol- niczej	172.000	„ — „
Fundacya Marynowskiego resz- ta ceny kupna dóbr Kłodzianko	370.000	„ — „
Fundacya Soleskiego reszta ce- ny kupna dwu real- ności we Lwowie	102.000	„ — „ 944.729 K 67 g
Ogółem wynosi stan majątku zarodowego fun- duszów stypendyjnych po 1. stycznia 1913	13,270,940 K	- g
Z dniem 1. stycznia 1912 wynosił stan majątku zarodowego	12,826,308 K	48 g
W porównaniu zatem z rokiem ubiegłym zwięk- szył się majątek zarodowy w czasie od 1. stycznia 1912 do 1. stycznia 1913 r. o	444.631 K	52 g

2. Stan majątku zarodowego funduszów naukowych, dobroczynnych i pomnikowych.

A. W e f e k t a c h :

Fundusz	hr. Baworowskiego Wiktora	3,188,323 K	84 g
„	Brzozowskiego Beliny „dla Bursy stanisławowskiej“	6 388	„ 35 „
„	Bursika Wojciecha	3.428	„ 24 „
„	Emerytury członków sceny pol- skiej we Lwowie	500.502	„ 21 „
„	Gewürtzowej Mariem „dla nbogich izraelitów miasta Dębicy“	2.692	„ 46 „
„	Głowińskiego Samuela dla ubogich przy kościele w Winnikach“	187.093	„ 73 „
	Do przeniesienia	3,888.428 K	83 g

Z przeniesienia		3,888.428	K 83	g
Fundusz	Helclów Ludwika i Anny „Dom ubogich“ w Krakowie	1,919.705	„ 69	„
„	Hoffmanowej de Sternhort „dla sierót po wojskowych“	7.382	„ 32	„
„	Hoffmanowej de Sternhort „dla sierót po włościanach“	8.841	„ 79	„
„	Instytutu teologicznego żydowskiego we Lwowie	30.289	„ 41	„
„	Jabłońskiego Wincentego	2.494	„ 40	„
„	Jędrzejowiczowej Maryi	16.443	„ 09	„
„	Kielanowskiego Tytusa „dla gminy Kędzierzawce“	2.027	„ 79	„
„	Kielanowskiego Tytusa „dla gminy Zuratyn“	20.037	„ 71	„
„	Kochmana Franciszka „dla dziewcząt służących“	62.689	„ 83	„
„	Kochmana Franciszka „dla literatów polskich“	79.795	„ 19	„
„	Komarnickich im. posagowa	4.569	„ 12	„
„	Kościuszki — na cele oświaty polskiego ludu	58.832	„ 60	„
„	Kościuszki — na pomnik w Krakowie	31.773	„ 35	„
„	Koświtzky'ego Józefa II., „dla wychowanków Zakładu św. Józefa w Krakowie	9.385	„ 55	„
„	Kowalewskiego Izzydora	22.043	„ 59	„
„	Kucharskiego Wojciecha	62.381	„ 87	„
„	hr. Lanckorońskiej Róży	168.977	„ 28	„
„	ks. Lubomirskiej z ks. Ponińskich Karoliny	52.156	„ 15	„
„	Łukasiewicza Ignacego	10.175	„ 62	„
„	Łukowskiej Teofili	19.024	„ 47	„
„	Macierzy polskiej	80.680	„ 32	„
„	Dr. Malinowskiego Józefa Kazimierza :			
„	Dział I. „ku wspieraniu ubogich adwokatów i wdów po adwokatach“	55.347	K 17	h
	II. „ku wspieraniu artystów i literatów“	48.636	„ 87	„
	III. „ku popieraniu celów galic. Towarzystwa muzycznego“	43.651	„ 44	„
	IV. „ku wspieraniu ubogich sług prywatnych“	49.057	„ 59	„
	V. „posagowy dla ubogich dziewcząt służących“	29.450	„ 07	„
	VI. „ku wspieraniu ubogich chłopców uczących się rzemiosła“	42.410	„ 98	„
„	Mochnackiej Maryi	10.253	„ 84	„
„	Niemeksy Władysława	83.030	„ 12	„
„	Niezabitowskiej Ludwiki :			
	a) dla domu pracy pod godłem „Opatrzności“ we Lwowie	11.529	„ 61	„
Do przeniesienia		6,931.503	K 76	g

	Z przeniesienia	6,931.503 K 76 g
	b) dla „tanich kuchni ludowych“ we Lwowie	22.118 „ 19 „
	c) dla zboru św. Kłaudyi	18.546 „ 94 „
Fundusz	Ossolińskich-zakład narodowy	1 145.628 „ 98 „
„	Ostaszewskiego Józefa	12.600 „ 56 „
„	Pietruskich Konstantego i Michaliny z Ruckich	76.578 „ 05 „
„	Pietruskiego Oktawa	10.468 „ 56 „
„	Potockiego hr. Jakóba	22.231 „ 53 „
„	Dr. Przesmyckiego Tytusa	123.930 „ 12 „
„	Russanowskiej Pelagii — dla inwalidów polskich	136.571 „ 16 „
„	ks. Sapiehy Leona — bursa	63.427 „ 36 „
„	Schiffnera Antoniego.	5.220 „ 16 „
„	Siemianowskich — dla dziewcząt ubogich	44.488 „ 30 „
„	Siemianowskich — dla wdów po nauczycielach ludowych	47.627 „ 73 „
„	Stanowy — sierociński	107.016 „ 71 „
„	Schrammowej z Dembowskich Jadwigi	12.000 „ — „
„	Skrzyńskiego — dla dziewcząt wiejskich	13.508 „ 05 „
„	Skrzyńskiego dla panien szlacheckich	89.899 „ 88 „
„	hr. Stadnickiego Aleksandra	48.533 „ 34 „
„	ks. Jana Szaflarskiego i Franciszki Ksawery Czajkowskiej:	
	a) dla Czarnego Dunajca	1.880 „ 74 „
	b) dla Dębicy	1.827 „ 29 „
„	Szkół ludowych z r. 1872	207.887 „ 60 „
„	Szumańskiego Eustachego — posagowa	120.000 „ — „
„	Tarnowskiego byłego obwodu	25.878 „ 29 „
„	Tyzenhausa Wacława	7.507 „ 43 „
„	hr. Fredrowej Korduli — dla gminy Pacykowa	4.200 „ — „
„	hr. Fredrowej Korduli — dla gminy Zagwoździe	4.400 „ — „
„	Czajkowskich Henryka i Teofili	10.000 „ — „
„	Dra Hoszarda Franciszka	2.100 „ — „
„	Jankowskiej Olimpii	20.775 „ 36 „
„	Dr. Pareńskiego Stanisława	10.144 „ 95 „
	Razem w efektach	9,322.622 K 65 g

B. W n a l e ż y t o ś c i a c h c z y n n y c h :

Fundusz Ludwiki Niezabitowskiej dla „domu pracy pod godłem Opatrzności“ pożyczka udzielona na budowę własnego domu	16.728 K — g
Fundusz im. Tadeusza Kościuszki, pożyczka udzie-	
Do przeniesienia	16.728 K — g

Z przeniesienia	. 16.728 K — g
lona Komitetowi administracyjnemu na cele wydawnictw	10.000 K — g
Fundusz pamiąt. im. Kościuszki, kapitał hipotekowany na realności szkoły ludowej w Białej	. 30.000 „ — „
Razem w należyciach czynnych	. 56.728 K — g

C. W r e a l n o ś c i a c h :

Fundusz Ludwika i Anny Helclów, kapitały włożone na budowę i urządzenie „domu ubogich“ w Krakowie 1,467.335 K 10 g

Ogółem wynosi majątek zarodowy funduszków naukowych, dobroczynnych i pomnikowych w efektach, należyciach czynnych i realnościach po dzień 1. stycznia 1913 . 10,846.685 „ 75 „

Doliczywszy stan majątków zarodowych funduszków stypendyjnych 13,270.940 K — g

okazuje się, że kapitały, efekta, wartości dóbr fundacyi departamentowi I. przydzielone wynoszą ogółem 24,117.625 K 75 g

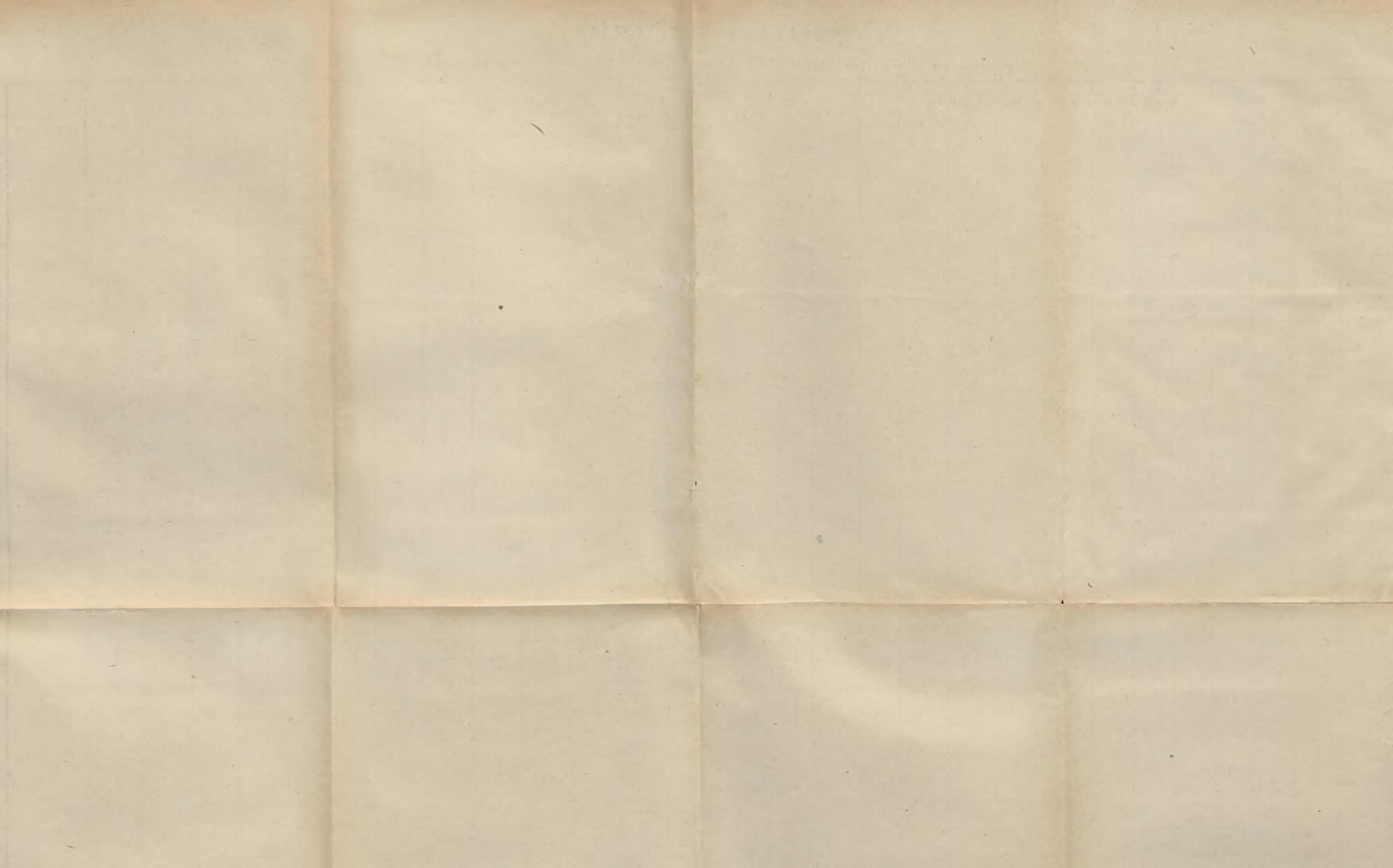
Doliczywszy do wykazanego powyżej stanu majątków zarodowych funduszków przydzielonych departamentowi I. w sumie 24,117.625 „ 75 „

stan majątków zarodowych po dzień 1. stycznia 1913 funduszków dobroczynnych i stypendyjnych, przydzielonych innym departamentom *) a pozostających w zarządzie Wydziału krajowego w łącznej sumie 2,320.443 K 76 g

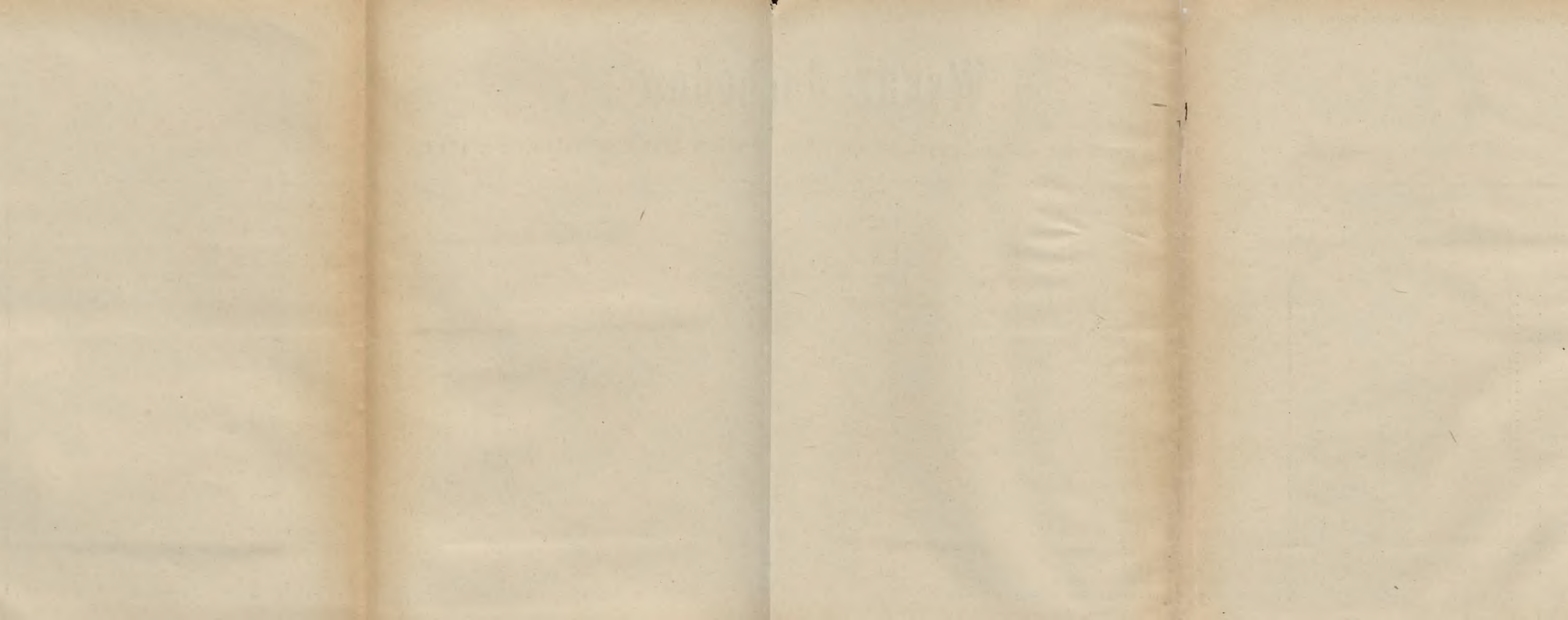
okazuje się ogólny stan majątku zarodowych funduszków stypendyjnych, dobroczynnych i pomnikowych w sumie 26,438.069 K 51 g

*) Dep. II. fund. styp. Adamskich	76.445	» 93	»
» » » » Michny	16 754	» 34	»
» « » » Stowarzyszenie Urzędników kolei Karola Ludwika	3.542	» 59	»
» » » » Wystawy kraj. przemysłowej i rolniczej 1877	57.442	» 87	»
» » » dobr. Edwarda Lewińskiego	69.238	» 04	»
» » » » Piotra hr. Wodzickiego	58.921	» 57	»
» » » » Stanisława Piotrowskiego dla domu ubogich w Strzeliskach nowych	18.924	» 11	»
» » » » »Sącz dom roboczy«	116.139	» 69	»
» » » » Straszewskiego dla ubogich robotników w Boguchwale	6.187	» 17	»
» » » » Czarkowskiej Feliksy Maryi	620.527	» 14	»
Do przeniesienia	1,044.123	K 45	g

		Z przeniesienia	1,044.123 K 45 g
*)	Dep. II. fund. dobr	Ponińskiego Wincentego Ło- dzia	121.954 » 95 »
	» » » »	na zakupno książek dla uczniów szkół przemysło- wych	2 644 » 37 »
	» » » »	Steczковского z Jasła	9.192 » 64 »
	» III. » »	Ciemierzyńskiego Józefa :	
		a) dla akademii rolniczej w Dublinach	1 643 » 07 »
		b) na cele oświaty ludowej Wężyków	1.723 » 12 »
	» » » styp.	Brześciańskiej Kunegundy	11.158 » 22 »
	» » » »	Bodziocha Tomasza	36.617 » 69 »
	» » » »	Bohdanowicza Dominika	25.705 » 73 »
	» » » »	Jeleńskiego Napoleona dla szkoły rolniczej w Czerni- chowie	26.385 » 71 »
	» » » »	Jelińskiego Napoleona dla szkoły w Łuczycach	40.526 » 33 »
	» » » »	Krzczunowicza Ignacego	35.457 » 25 »
	» » » »	» Walerego	22.332 » 08 »
	» » » »	Kucharskiego Jana	16.775 » 29 »
	» V. » dobr.	Weissenwolffowej dla obłą- kanych uzdrowieńców	6.196 » 65 »
	» » » »	Weissenwolffowej na rzecz przytułku dla dotkniętych wielką chorobą	23.702 » 96 »
	» » » »	Kosvitzky'ego dla ciemnych w Krakowie	3 293 » 76 »
	» » » »	» Morawieckiego Michała dla podrzutków	74.810 » 50 »
	» VI. » »	galicyjskich inwalidów woj- skowych z roku 1866	78.059 » 97 »
	» » » »	» niżankowicki inwalidów woj- skowych	6.672 » 63 »
	» » » »	Kosvitzky'ego dla poprawio- nych złoczyńców	3.363 » 85 »
	» » » styp.	Ces. Franciszka Józefa jubi- leuszowa	353.352 » 60 »
	» » » dobr.	galic. inwalidów wojskowych	244.750 » 94 »
		Razem jak wyżej	2,190.443 K 76 g

WYKAZ

wynikłości podług zamknięć za rok 1910 gminy miasta

LWOWA i KRAKOWA

DOCHODY

WYDATKI

Rubryka	Poszczególnienie	Lwów		Kraków		Rubryka	Poszczególnienie	Lwów		Kraków	
		K	gr.	K	gr.			K	gr.	K	gr.
	A) Fundusz administracyjny:						A) Fundusz administracyjny:				
I.	Zarząd główny	67.856	62	116.340	18	I.	Zarząd główny	1.458.699	19	1,029.422	49
II. a)	" majątku miejskiego	1,483.241	76	1,170.759	45	II.	" majątku miejskiego	107.047	55	169.586	82
II. b)	Dochód ze sprzedaży dóbr i majątku gminnego	227.160	—	—	—	III.	Opodatkowanie i opłaty gminne	41.974	56	781	78
III.	Opodatkowanie i opłaty gminne	4 646.551	05	2 438.357	28	IV.	Zarząd długu miejskiego	1.359.146	88	1 291.234	97
IV.	Zarząd długu miejskiego	39.384	66	549.822	59	V.	Bezpieczeństwo publiczne	422.161	18	423.208	65
V.	Bezpieczeństwo publiczne	11.194	17	7.108	15	VI.	Budowy i roboty	759.720	16	342.733	87
VI.	Budowy i roboty publiczne	—	—	150.898	64	VII.	Zarząd targowy	88.784	96	85.555	94
VII.	Upiększenie miasta	—	—	8.817	38	VIII.	Upiększenie miasta	735.074	05	88.408	09
VIII.	Zarząd targowy	131.279	32	176.733	03	IX.	Zdrowotność	376.375	10	661.431	34
IX.	Zdrowotność miasta	—	—	305.681	22	X.	Dobroczynność	595.282	—	237.452	49
X.	Dobroczynność	162.399	23	97.946	72	XI.	Sztuka i zabytki historyczne	—	—	193.139	29
XI.	Sztuka i zabytki historyczne	—	—	81.726	16	XII.	Oświata	1,841.068	95	831.081	93
XII.	Oświata	—	—	133.408	45	XIII.	Sprawy wojskowe	31.378	62	91.263	52
XIII.	Sprawy wojskowe	—	—	69.440	94	XIV.	Różne	230.680	35	278.701	87
XIV.	Różne	465.767	89	144.765	76	XV.	Zwroty przychodów rzeczywistych	28.114	29	—	—
XV.	Zwrot wydatków rzeczywistych	1,170.220	28	*) 169.494	61	XVI.	Wydatki pokryte z funduszu pożyczek, inwestycje i dotacje	279.804	63	—	—
XVI.	Operacje kredytowe	111.646	50	—	—	XVII.	Operacje kredytowe	596.400	25	—	—
XVII.	Przebieżne	8.046.903	31	12 401.126	40	XVIII.	Przebieżne	7,648.761	45	12,346.020	90
XVIII.	Zapas kasowy z początkiem r. 1910 { a) w gotówce b) w efektach	61.543-76 K 30.890-24	—	***) 47.596	99	XIX.	Zapas kasowy z końcem r. 1910 { a) w gotówce b) w efektach	14.672-40 K 40.892-22	62	***)) —	—
	Razem	16,656.038	79	18,070.023	95		Razem	16 656.038	79	18,070.023	95

*) Zaliczka z dochodów r. 1911 na pokrycie niedoboru r. 1910, wykazanego w stanie biernym majątku gminy m. Krakowa pod poz. I c. **) Ponadto w efektach po za zamknięciem w kw. K 85.790. ***) Zapas w efektach w kw. K 517.725.

B) Stan majątku gminy król. stoł. m. Lwowa

tudzież funduszków zostających pod jej zarządem.

I. Stan czynny:

1. Majątek gminy ruchomy czysto czynny w efektach	941.332 K 10 gr.
2. Fundusze samoistne (4 fundusze)	2,469.976 „ 33 „
3. Fundacje stypendyjne i dobroczynne (40 aktywowanych i 14 nieaktyw.)	3,249.709 „ 97 „
4. Fundusz depozytów i legaty	5 002.115 „ 31 „
Suma stanu czynnego	11,663.133 K 71 gr.

II Stan bierny:

1. Majątek gminy czysto bierny w gotówce	25,526.305 K 99 gr.
2. Fundusze samoistne (4 fundusze)	2,321.356 „ 52 „
3. Fundusz depozytów i legaty	5,002.115 „ 31 „
Suma stanu biernego	32,849.777 K 82 gr

B) Stan majątku gminy król. stoł. m. Krakowa

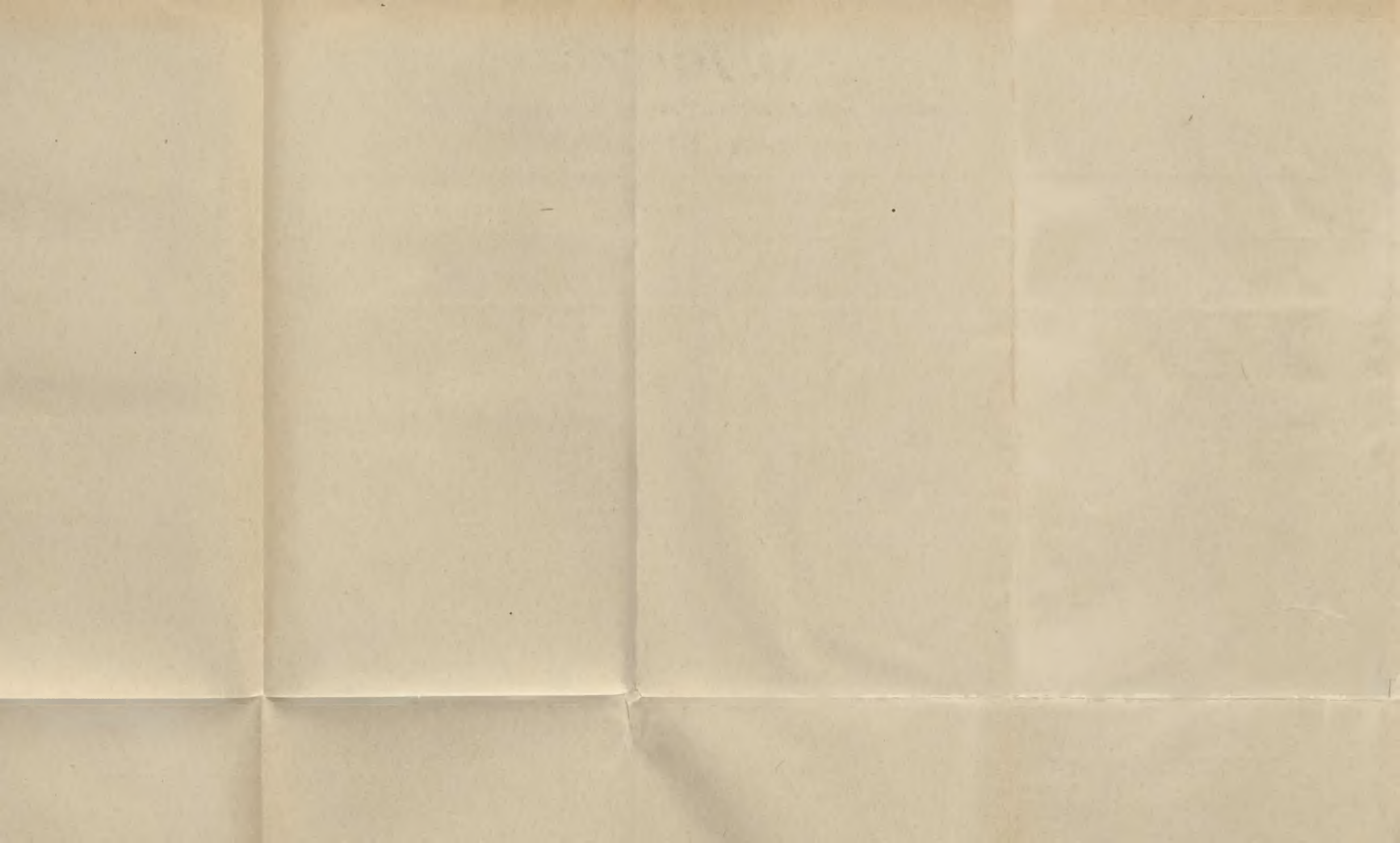
tudzież funduszków zostających pod jej zarządem.

I. Stan czynny:

1. Majątek gminny ruchomy i nieruchomy	35,360.201 K 29 gr.
2. Fundusze samoistne (6 funduszków)	948.124 „ 88 „
3. Fundacje stypendyjne i dobroczynne (57 fundacji)	1,576.669 „ 45 „
4. Fundusz depozytów	2 073.484 „ 17 „
Suma stanu czynnego	59,958.479 K 79 gr.

II. Stan bierny:

1. Majątek gminny	33,017.960 K 39 gr.
2. Fundusze samoistne (2 fundusze)	234.365 „ 25 „
3. Fundusz depozytów	2,073.484 „ 17 „
Suma stanu biernego	35,325.809 K 81 gr.

WYKAZ

stanu gminnych kas pożyczkowych za rok 1909.

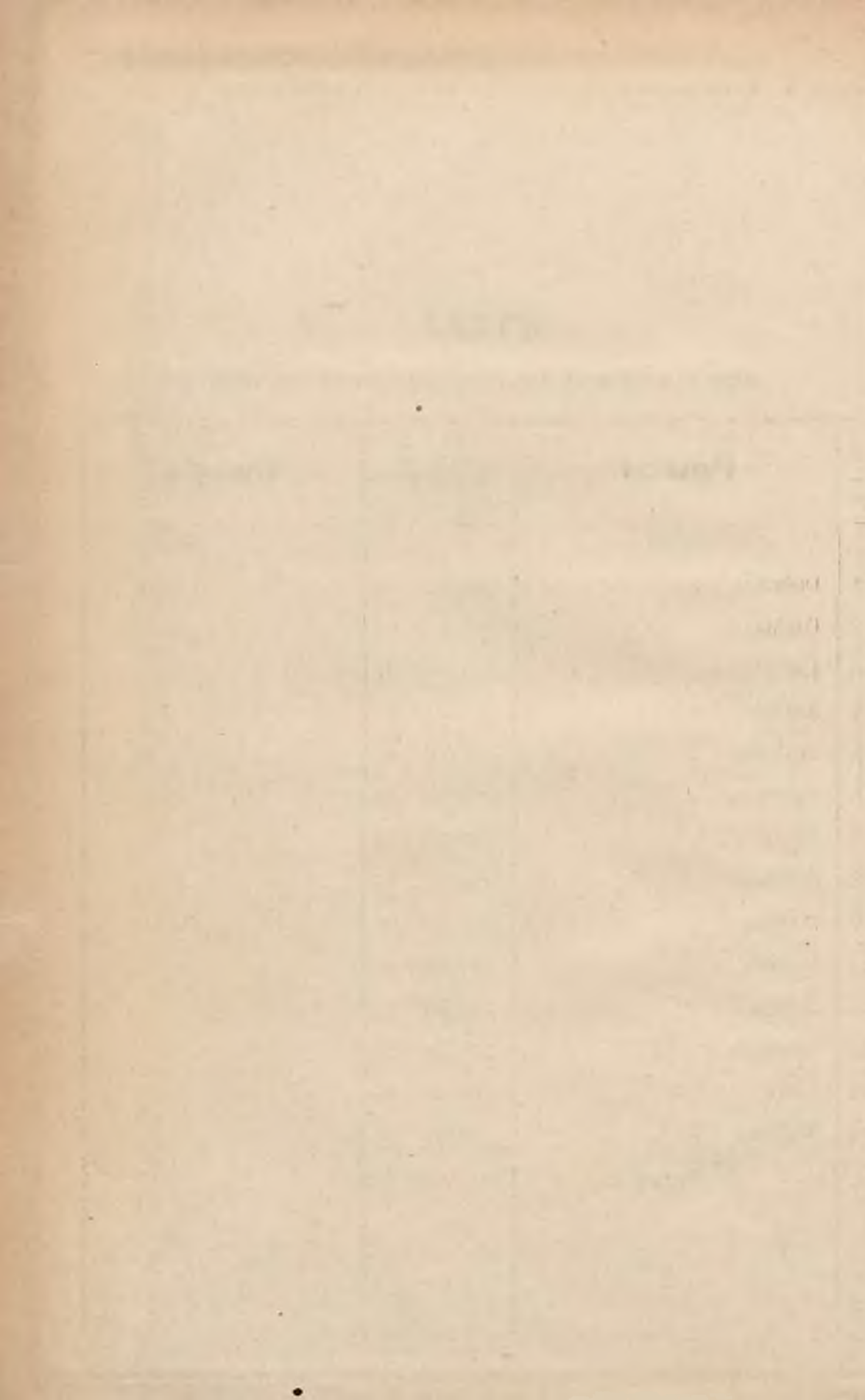
Liczba porz.	Nazwa powiatu	I l o ś ć		Stan kasy z końcem roku 1909		UWAGA
		gmin	kas pożyczkowych	K	gr.	
1	Biała	—	—	—	—	Mimo urgensów nie nadesłano żądanych dat.
2	Bóbrka	91	78	392.214	92	
3	Bochnia	140	111	191.710	97	
4	Bohorodczany	37	18	86.596	64	
5	Borszczów	75	57	197.625	51	
6	Brody	104	63	246.823	59	
7	Brzesko	112	110	552.490	61	
8	Brzeżany	74	44	199.439	88	
9	Brzozów	56	46	302.866	38	
10	Buczacz	—	—	—	—	
11	Chrzanów	84	1	8.011	01	
12	Cieszanów	66	7	37.861	34	
13	Czortków	44	44	423.419	66	
14	Dąbrowa	102	99	404.693	08	
15	Dobromil	96	9	22.779	98	
16	Dolina	87	57	249.789	88	
17	Drohobycz	78	41	369.044	88	
18	Gorlice	87	90	249.778	26	
19	Gródek Jag.	69	2	22.132	07	
20	Grybów	71	67	201.763	57	
21	Horodenka	49	46	371.588	51	
22	Husiatyn	52	54	604.491	02	
23	Jarosław	110	95	526.610	13	
24	Jaśło	154	155	390.909	16	
25	Jaworów	73	34	77.109	53	
26	Kałusz	71	67	521.569	23	
27	Kamionka str.	94	88	484.862	65	
28	Kolbuszowa	62	57	359.933	40	
29	Kołomyja	77	63	297.949	99	
30	Kossów	48	45	171.611	21	
31	Kraków	—	—	—	—	j. w.
32	Krosno	83	82	418.465	60	
33	Limanowa	91	89	218.403	72	
34	Lisko	154	10	22.829	53	
35	Lwów	134	98	494.158	45	
36	Łańcut	90	88	734.868	15	
37	Mielec	97	96	408.281	95	
38	Mościska	78	19	112.106	16	
39	Myślenice	65	8	35.817	28	
40	Nadwórna	33	16	151.686	73	
41	Nisko	58	42	163.387	42	
42	Nowy Sącz	164	98	283.268	18	
43	Nowy Targ	75	6	26.322	77	
44	Pilzno	59	39	145.853	36	
	Do prze-iesienia	3444	2339	11,181.126	36	

Liczba porz.	Nazwa powiatu	I l o ś ć		Stan kasy z końcem roku 1909		UWAGA
		gmin	kas pożyczkowych	K	gr.	
	Z przeniesienia .	3444	2339	11,181.126	36	
45	Podhajce . . .	65	59	329.998	17	
46	Przemyśl . . .	64	39	176.824	49	
47	Przemyślany .	69	12	70.268	18	
48	Rawa r.	—	30	288.124	68	
49	Rohatyn	100	75	303.112	06	
50	Ropczyce	79	51	101.480	50	
51	Rudki	—	—	—	—	Mimo urgensów nie nadesłano żądań; ch dat.
52	Rzeszów	115	107	438.204	64	
53	Sambor	88	21	97.909	79	
54	Sanok	128	69	207.886	20	
55	Skajłat	64	63	596.898	29	
56	Śniatyn	41	13	109.744	93	
57	Sokal	100	84	582.792	96	
58	Stanisławów . .	—	—	—	—	j. w.
59	Stary Sambor .	6	6	30.868	16	
60	Stryj	100	38	196.490	37	
61	Tarnobrzeg . .	71	65	527.235	70	
62	Tarnopol	85	83	858.776	72	
63	Tarnów	85	82	492.901	62	
64	Tłumacz	65	49	209.726	80	
65	Trembowla . .	—	—	—	—	j. w.
66	Turka	79	2	11.865	12	
67	Wadowice . . .	102	27	124.089	25	
68	Wieliczka . . .	—	—	—	—	—
69	Zaleszczyki . .	57	43	224.970	86	
70	Zbaraż	58	53	327.079	93	
71	Złoczów	140	98	483.910	56	
72	Żółkiew	73	15	103.794	19	
73	Żydaczów . . .	76	67	540.824	29	
74	Żywiec	70	1	173.113	96	
	Razem	5.424	3.591	18,790.018	78	Nie ma kas pożyczkowych.

WYKAZ

stanu powiatowych kas pożyczkowych za rok 1909.

L. porz.	Powiat	Stan kasy z końcem roku 1909		Uwaga
		K	gr.	
1	Dobromil	163 362	19	
2	Drohobycz	376.389	94	
3	Jaworów	13.497	04	
4	Kosów	450.224	97	
5	Myślenice	36.610	82	
6	Nadwórna	151 686	73	
7	Pilzno	60.942	53	
8	Przemyśl	278.750	35	
9	Rohatyn	303 112	06	
10	Rzeszów	233.438	67	
11	Sambor	243.561	52	
12	Tarnopol	858.776	72	
13	Turka	4.402	36	
14	Wieliczka	46.999	78	
	Razem	3,221.755	68	

WYKAZ

stanu powiatowych kas oszczędności za r. 1909.

Lp.	Powiatowa kasa oszczędności	Wysokość wkładów oszczędności		Pożyczki hipoteczne		Pożyczki komunalne		Weksle		Zastaw papierów wartościowych		Fundusz rezerwowy		Stan kasy z końcem roku		Uwaga
		K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	
1	Bochnia	2 971 083	—	1 992 989	84	188 127	34	606 811	—	3 855	—	131 703	99	19 021	06	
2	Bohordczany	810 691	72	502 490	61	10 181	28	243 407	—	—	—	19 369	28	4 507	32	
3	Brzesko	1 108 329	27	725 949	50	22 263	—	328 669	—	—	—	61 190	36	8 899	12	
4	Brody	2 139 566	15	1 791 398	77	45 063	57	291 138	90	30 407	47	180 982	28	22 709	23	
5	Brzeżany	1 763 618	43	1 294 519	63	—	—	353 931	13	3 999	57	129 917	81	17 013	60	
6	Buczacz	2 083 065	42	1 511 635	99	26 824	29	429 681	23	31 540	73	51 840	44	47 560	29	
7	Dolina	1 251 953	90	875 052	20	10 350	—	76 116	—	21 300	—	123 542	42	6 572	54	
8	Gorlice	1 754 504	70	1 438 558	11	14 347	40	384 028	11	3 215	—	54 101	74	15 041	64	
9	Gródek Jag.	1 594 739	32	1 063 825	96	—	—	270 411	—	100	—	152 736	65	24 696	80	
10	Horodenka	875 141	16	617 332	04	—	—	221 502	—	—	—	47 876	88	6 465	66	
11	Kałuż	858 422	02	416 476	53	79 627	17	197 917	—	2 700	—	67 651	15	6 686	24	
12	Kolbuszowa	507 552	96	471 548	74	—	—	40 613	—	200	—	15 818	90	5 445	25	
13	Kraków	23 362 703	65	16 412 844	65	247 227	18	4 273 718	19	3 465	—	1 005 319	83	106 974	31	
14	Mielec	735 524	01	668 249	24	1 810	—	43 140	—	—	—	37 146	30	10 835	57	
15	Myślenice	1 837 757	08	1 570 898	01	27 420	—	236 892	—	920	—	85 518	88	18 828	47	
16	Nowy Targ	2 280 115	80	1 482 920	63	—	—	709 196	80	43 775	—	90 585	08	14 559	21	
17	Ropczyce	1 417 543	12	1 183 870	81	7 500	—	125 779	—	5 150	—	89 849	40	13 485	15	
18	Rudki	346 076	19	317 908	27	—	—	127 665	—	80	—	—	—	1 325	93	
19	Sambor	721 894	33	501 387	33	41 218	69	112 765	—	—	—	46 387	95	3 200	99	
20	Sniatyn	1 546 542	74	1 482 879	28	—	—	456 500	—	2 000	—	97 275	32	18 945	79	
21	Stary Sambor	161 317	06	84 768	30	—	—	85 499	—	—	—	1 113	62	1 809	83	
22	Tarnobrzeg	1 456 525	60	1 515 805	17	—	—	424 112	—	—	—	54 248	38	9 696	14	
23	Trembowla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
24	Wadowice	5 056 176	80	3 303 832	30	452 545	09	849 000	30	28 656	20	252 682	54	22 322	84	
25	Wieliczka	4 173 167	47	3 028 836	69	—	—	428 552	55	24 368	78	28 575	01	—	—	
26	Zaleszczyki	864 358	39	652 565	38	1 391	81	192 180	04	13 052	—	30 625	27	3 140	73	
	Razem	61 678 370	29	44 908 544	04	1 175 896	82	11 509 225	25	218 784	85	2 856 059	48	409 743	71	

M mo urgensów nio nadesłano żądanych dat

Wykaz

stanu miejskich kas oszczędności za rok 1909.

L. porz.	Miejsta kasa oszczędności	Wysokość wkładów oszczędności		Pożyczki hipoteczne		Pożyczki komunalne		Weksle		Zastaw papierów wartościowych		Fundusz rezerwy		Stan kasy z końcem roku 1909		Uwaga
		K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.	
1	Biała	17,701.152	65	13 691.691	56	467 169	08	122 951	61	24 240	—	1 219 808	60	125.594	81	
2	Bochnia	3,397.933	24	2 404 526	93	—	—	765 309	50	27 320	—	314.548	73	27 606	18	
3	Dąbrowa	953 271	91	867 803	13	—	—	224 080	—	—	—	13 149	05	8.391	—	
4	Dobromil	790.069	—	497 392	26	—	—	305 412	60	458 50	—	42.104	31	11 877	77	
5	Drohobycz	3 363 329	81	2,137.962	81	—	—	562 563	43	420	—	287.058	22	41.307	36	
6	Jarostaw	2 698 820	44	2 013 906	02	—	—	581 006	98	9 570	—	165 107	15	27 991	72	
7	Jaśło	3 200.082	05	1,884 925	41	10 923	37	944 897	54	47 705	—	40.607	52	16 617	48	
8	Kołomyja	4 752 224	20	3 530.641	25	118 764	70	1,452.974	04	30 494	50	390.376	14	70 574	37	
9	Kraków	38,340 829	19	28 609.997	21	—	—	919 519	60	241.660	—	3 324 207	05	98 778	29	
10	Krosno	1 645 190	90	1,351 320	10	—	—	726 718	81	340	—	124.524	22	18.159	87	
11	Nowy Sącz	4 471 160	12	3 216.897	88	119 146	76	714 229	50	34 215	—	452 607	92	28 442	36	
12	Podgórze	3 511 196	18	1,841 991	30	—	—	1 548 321	74	6 216	79	—	—	27 021	96	
13	Przemysł	8,264 984	14	6 086 543	58	309	71	1,242.991	54	29 745	—	705 865	20	40.464	08	
14	Rzeszów	3 667 387	50	2 816 117	89	9 202	54	1,093 088	—	156	—	440 293	19	25 244	99	
15	Sambor	5 234 757	59	3,867.293	10	529 814	16	736 938	57	2 710	—	600 649	15	26 892	03	
16	Sanok	3 105.123	64	2,194.254	44	32.881	72	435.601	11	91.332	—	38.565	35	41.521	16	
17	Sniatyn	363.180	68	215 886	77	—	—	122 882	—	170	—	10.660	04	4.584	04	
18	Sokal	1,588.876	02	1 257.410	14	—	—	257 461	65	—	—	77 657	66	17.363	76	
19	Stanisławów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
20	Stryj	3,678 126	74	2 534 137	47	59 830	03	1 038.706	64	2 996	—	267 069	61	42.624	02	
21	Tarnopol	6 875 603	51	4 247.760	76	64.723	11	2 369 210	09	567 152	47	768.411	01	29.151	02	
22	Tarnów	11 411 934	31	8,298.339	04	1 104 413	46	758.016	34	28.424	—	868.942	37	74 098	19	
23	Zywiec	3 075.395	24	1 849.463	48	105 495	48	1 123.721	38	39.745	—	328 358	71	52.584	27	
	Razem	132,140.629	06	95 416.262	53	2,622.674	12	18 046 602	67	1 179.070	26	10 480.571	20	856.890	73	

Alimo urzędów nie nadstawo żądanych dat

WYKAZ

podatków bezpośrednich i dodatków krajowych, powiatowych i gminnych
wedle budżetów na rok 1913.

Liczba porządkowa	Powiat	Podatki bezpośrednie od których pobierane są dodatki powiatowe		Dodatki krajowe od podatku		Dodatki pow. od podatku bezpośred. wraz z 18% ust. na cele drogowe	Dodatki gminne na cele ściśle gminne i szkolne						Uwaga	
		K	gr.	grunto- wego i domo- wego	od innych podatków bezpośre- dnych		nie mają dodatkw	od 1-50%	od 51-100%	od 101-150%	od 151-200	ponad 200%		Razem gmin
1	Biała	520.951	—	72	78	51	1	13	30	15	7	3	69	Budżetu pow. na r. 1913 mimo urgensów nie nadesłano.
2	Bóbrka	233.244	—	72	78	87	—	8	53	24	4	2	91	
3	Bochnia	319.731	40	72	78	100	2	26	47	35	12	19	141	
4	Bohorodczany	122.122	51	72	78	58	—	8	21	8	—	—	37	
5	Borszczów	402.859	42	72	78	53	—	14	46	12	3	—	75	
6	Brody	381.665	04	72	78	51	1	13	56	26	6	1	103	
7	Brzesko	297.946	98	72	78	88	6	22	58	18	3	3	110	
8	Brzeżany	330.741	—	72	78	61	—	2	6	32	25	10	75	
9	Brzozów	166.617	91	72	78	68	—	8	26	13	4	5	56	
10	Buczacz	319.125	92	72	78	70	2	5	35	28	9	4	83	
11	Chrzanów	446.291	74	67	73	58	1	5	15	13	3	27	84	
12	Cieszanów	186.336	—	72	78	99	—	2	20	34	7	3	66	
13	Czortków	259.519	80	72	78	66	—	3	22	14	3	2	44	
14	Dąbrowa	213.550	72	72	78	100	4	23	65	12	—	—	104	
15	Dobromil	121.469	20	72	78	118	1	6	45	31	5	6	94	
16	Dolina	214.260	—	72	78	87	—	7	31	34	12	3	87	
17	Drohobycz	970.603	40	72	78	56	6	5	27	22	19	—	79	
18	Gorlice	167.719	72	72	78	79	—	5	36	33	8	5	87	
19	Gródek	217.478	—	72	78	70	—	16	22	25	7	—	70	
20	Grybów	87.575	—	72	78	81	3	4	30	27	6	2	72	
21	Horodenka	282.994	—	72	78	76	—	1	15	27	6	—	49	
22	Husiatyn	335.976	99	72	78	75	—	9	27	15	—	—	51	
23	Jarosław	538.336	—	72	78	59	2	47	47	10	3	—	111	
24	Jaśło	301.950	—	72	78	54	1	37	80	25	7	5	155	
25	Jaworów	195.760	95	72	78	—	2	13	54	—	3	2	74	
26	Kałusz	530.737	63	72	78	68	2	12	32	14	9	3	72	
27	Kamionka	324.660	18	72	78	70	1	21	48	19	4	1	94	
28	Kolbuszowa	135.480	43	72	78	67	4	20	26	5	5	2	62	
29	Kołomyja	464.814	96	72	78	77	—	8	40	23	5	4	80	
30	Kosów	153.221	46	72	78	76	1	3	24	13	1	—	42	
31	Kraków	207.221	51	67	73	58	1	11	54	32	1	—	99	
32	Krosno	225.723	65	72	78	71	—	39	32	8	2	—	81	
33	Limanowa	133.826	17	72	78	78	—	8	39	34	6	4	91	
34	Lisko	191.875	—	72	78	52	—	70	63	14	6	1	154	
35	Lwów	518.699	—	72	78	58	11	35	77	9	1	1	134	
36	Łańcut	510.503	—	72	78	80	2	23	49	22	10	5	111	
37	Mielec	226.604	43	72	78	93	—	10	46	31	7	3	97	
38	Mościska	209.796	06	72	78	58	—	14	39	23	—	2	78	
39	Myslenice	165.305	64	72	78	56	—	21	34	8	1	1	65	
40	Nadwórna	168.276	01	72	78	50	—	1	23	9	—	—	35	
41	Nisko	102.054	07	72	78	80	—	1	27	21	—	—	61	
42	Nowy Targ	229.010	34	72	78	83	1	15	37	15	5	4	77	
43	Pilzno	121.701	41	72	78	86	—	22	29	8	1	—	60	
44	Podhajce	258.265	25	72	78	107	—	21	30	14	—	—	65	
45	Przemysł	869.536	59	72	78	39	—	9	52	46	11	5	123	
46	Przemysłany	193.657	92	72	78	84	—	5	33	26	5	—	69	
47	Rawa	249.130	62	72	78	65	—	10	38	23	3	—	74	
48	Rohatyn	292.827	75	72	78	64	3	28	62	8	—	—	101	
49	Ropczyce	222.834	—	72	78	58	3	35	33	5	—	2	78	
50	Rudki	172.857	87	72	78	58	1	4	34	25	6	—	70	
51	Rzeszów	595.811	89	72	78	50	—	13	67	27	8	3	118	
52	Sambor	499.919	—	72	78	48	9	31	42	5	1	—	88	
53	Sanok	311.049	45	72	78	54	1	9	46	54	16	5	131	
54	Sącz nowy	443.940	98	72	78	54	5	44	75	33	5	4	166	
55	Skałat	318.158	—	72	78	72	—	7	45	11	1	—	64	
56	Śniatyn	210.891	—	72	78	58	6	4	23	8	—	—	41	
57	Sokal	365.560	63	72	78	65	—	3	39	42	15	2	101	
58	Stanisławów	921.691	80	72	78	26	3	11	53	7	1	—	75	
59	Stary Sambor	104.417	—	72	78	117	2	10	25	15	7	—	59	
60	Stryj	457.571	22	72	78	60	2	11	48	37	6	1	105	
61	Tarnobrzeg	218.379	49	72	78	82	—	1	20	31	13	7	72	
62	Tarnopol	676.617	—	72	78	58	—	3	66	15	—	—	84	
63	Tarnów	564.518	53	72	78	45	4	11	45	15	7	5	87	
64	Tłumacz	212.630	—	72	78	82	—	5	43	17	—	—	65	
65	Trembowła	2 2.682	94	72	78	78	—	2	8	12	5	2	39	
66	Turka	137.962	91	72	78	100	—	7	28	32	5	2	74	
67	Wadowice	282.124	35	72	78	74	2	15	42	27	11	6	103	
68	Wieliczka	472.625	84	72	78	71.5	2	19	59	46	23	14	163	
69	Zaleszczyki	224.331	—	72	78	68	—	3	26	27	—	1	57	
70	Zbaraż	230.440	72	72	78	68	—	9	35	10	4	—	58	
71	Złoczów	480.549	—	72	78	83	—	38	81	20	1	—	140	
72	Żółkiew	241.835	—	72	78	64	—	11	17	27	13	6	74	
73	Żydaczów	200.777	78	72	78	77.5	12	14	27	20	3	1	77	
74	Żywiec	289.264	94	72	78	70	—	9	27	18	7	9	70	
		23,287.784	83	—	—	—	110	1038	2916	1544	431	212	6251	

WYKAZ

stanu majątku miast objętych ustawą z r. 1889 z końcem roku 1911

wedle inwentarzy za r. 1911.

L. porząd.	Nazwa miejscowości	Stan czynny						Stan bierny						Z porównania czysty stan				UWAGI
		Majątek ruchomy i nieruchomości		Należytości czynne z zapasami		Razem		Długi		Należytości bierny		Razem		czynny		bierny		
		K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	K	g	
1	Biała	2 413.687	90	358.126	15	2 771.814	05	1,883.528	11	32.605	90	1,916.134	01	855.680	04	—	—	
2	Bochnia	2 036.668	93	68.726	63	2.105.395	56	1,933.044	66	92.348	66	2,025.393	32	80.002	24	—	—	
3	Brody	3,467.520	85	56.521	56	3 524.042	41	967.593	97	53.567	14	1 021.161	11	2 502.881	30	—	—	
4	Brzeżany	1 730.348	43	48.471	44	1,778.819	87	1,387.234	17	6.047	—	1 393.281	17	385.538	70	—	—	
5	Buczacz	164.870	36	44.279	82	209.150	18	477.719	53	23.196	35	500.915	88	—	—	291.765	70	
6	Drohobycz	1 161.101	08	1,745.817	03	2 906.918	11	1,211.168	83	93.400	—	1,304.568	83	1,602.349	28	—	—	
7	Gorlice	547.276	83	117.610	16	664.886	99	223.655	15	5.433	84	229.088	99	435.798	—	—	—	
8	Gródek	579.199	17	31.413	91	610.613	08	401.066	78	2.289	88	403.356	66	207.256	42	—	—	
9	Jarosław	3 671.449	42	913.565	39	4,585.014	81	1,821.349	52	1.065	49	1 822.415	01	2,762.599	80	—	—	
10	Jasło	550.951	41	25.087	88	576.039	29	425.332	08	7.859	92	433.192	—	142.847	29	—	—	
11	Jaworów	436.950	43	129.585	01	566.535	44	66.653	26	10.502	29	77.155	55	489.379	89	—	—	
12	Kołomyja	5,441.158	68	107.434	60	5 548.593	28	2 324.728	84	61.774	98	2,386.503	82	3,162.089	46	—	—	
13	Krosno	1,089.010	61	25.425	94	1 114.436	55	388.203	09	30.332	93	418.536	02	695.900	53	—	—	
14	Nowy Sącz	2,569.121	08	17.731	44	2 586 852	52	4,019.401	18	28.577	84	4,047.979	02	—	—	1,461.126	50	
15	Podgórze	4,801.984	24	1,315.833	97	6,117.818	21	1 365.979	44	520.540	81	1,886.520	25	4,231.297	96	—	—	
16	Przemyśl	4,274.019	49	365.337	14	4,639.356	63	2 523.279	55	68.932	76	2,592.212	31	2 047.144	32	—	—	
17	Rzeszów	2 934.730	69	108.984	23	3 043.714	92	2,152.755	70	9.401	95	2,162.157	65	881.557	27	—	—	
18	Sambor	2 272.958	40	244.000	18	2,516.958	58	1,552.208	04	103.168	27	1,655.376	31	861.582	27	—	—	
19	Sanok	2 850.487	32	72.827	47	2,923.314	79	742.312	03	115.398	91	857.710	94	2 065.603	85	—	—	
20	Śniatyn	1,136.822	76	356.521	16	1 493.343	92	474.041	19	176	02	474.217	21	1 019.126	71	—	—	
21	Sokal	559.972	72	21.480	62	581.453	34	347.598	74	13.209	—	360.807	74	220.645	60	—	—	
22	Stanisławów	4,243.449	03	1,045.473	47	5,288.922	50	3 149.742	35	19.795	35	3 169.537	70	2,119.384	80	—	—	
23	Stryj	2,889.489	25	401.345	36	3 290.834	61	1,554.451	97	174.606	38	1,729.058	35	1,561.776	26	—	—	
24	Tarnopol	4,710.684	50	246.187	14	4 956.871	64	2,876.334	47	246.288	48	3,122.622	95	1,834.248	69	—	—	
25	Tarnów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
26	Trembowła	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
27	Wadowice	617.210	76	14.197	24	631.408	—	344.239	05	10.433	80	354.672	85	276.735	15	—	—	
28	Wieliczka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
29	Złoczów	1 740.308	69	43.508	74	1 783.817	43	866.740	62	22.002	11	888.742	73	895.074	70	—	—	
30	Żółkiew	2,909.170	09	3.439	93	2 912.610	02	666.043	04	41.591	95	707.634	99	2,204.975	03	—	—	
		61,800.603	12	7,928.933	61	69,729.536	73	36 146.405	36	1,794.548	01	37,940.953	37	33,541.475	56	1,752.892	20	

Mimo urgensów nie nadesłano.

Nie nadesłano.

Wykaz

wydanych promes i pożyczek z krajowego funduszu pożyczkowego na ułatwienie krycia budynków materiałem ogniotrwałym od dnia 1. lipca 1912 do dnia 30. czerwca 1913.

Liczba porządkowa	Poszczególne	Pozostało promes niezrealizowanych z dniem 30. czerwca 1912 r.		Wydano promes od dnia 1 lipca 1912 do dnia 30 czerwca 1913								Wyasognowano pożyczki		Pozostało promes niezrealizowanych z dniem 30. czerwca 1913 r.		U W A G A
		K	g	na pożyczki dla ubogiej ludności na ogniotrwałe krycie budynków		na składy		na fabryki i warsztaty		Razem wydano promes od d. 1/7 1912 do 30/6 1913		K	g	K	g	
				K	g	K	g	K	g	K	g					
1	Biała Wydział powiatowy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Bóbrka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Bochnia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Bohorodczany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Borszczów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Brody	—	—	10.000	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	—	—	—
7	Brzesko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Brzeżany	—	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—
9	Brzozów	2.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.000	—	—	—	—
10	Buczacz	—	—	6.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6.000	—	—
11	Chrzanów	—	—	10.000	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	—	—	—
12	Cieszanów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Czortków	—	—	4.000	—	—	—	—	—	—	—	4.000	—	—	—	—
14	Dąbrowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Dobromil	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Dolina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Drohobycz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Gorlice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Gródek Jag.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Grybów	—	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—
21	Horodenka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Husiatyn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Jarosław	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Jaśło	—	—	12.000	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	7.000	—	—
25	Jaworów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Kałuż	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Kamionka str.	10.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	—	—	—
28	Kolbuszowa	—	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—
29	Kołomyja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	Kosów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	Kraków	10.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	—	—	—
32	Krosno	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—
33	Limanowa	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—
34	Lisko	10.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	—	—	—
35	Lwów	—	—	10.000	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	—	—	—
36	Łańcut	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Mielec	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—
38	Mościska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Myślenice	—	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—	—
40	Nadwórna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Nisko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42	Nowy Targ	5.475	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	475	—	—
43	Pilzno	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44	Podhajce	—	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	12.000	—	8.000	—	—
45	Przemyśl	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
46	Przemyślany	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—
47	Rawa	—	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—
48	Rohatyn	—	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	11.931	60	8.068	40	—
49	Ropczyce	—	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—
50	Rudki	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—
51	Rzeszów	5.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—
52	Sambor	—	—	6.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6.000	—	—
53	Sanok	—	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—
54	Sącz Nowy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	Skala	—	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	20.000	—	—	—	—
56	Sniatyn	14.400	—	20.000	—	—	—	—	—	—	—	24.400	—	10.000	—	—
57	Sokal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58	Stanisławów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Stary Sambor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Stryj	5.600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5.600	—	—	—	—
61	Tarnobrzeg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62	Tarnopol	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
63	Tarnów	—	—	5.000	—	—	—	—	—	—	—	5.000	—	—	—	—
64	Tłumacz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
65	Trembowla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
66	Turka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
67	Wadowice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
68	Wieliczka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
69	Zaleszczyki	—	—	10.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	—
70	Zbaraż	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
71	Złoczów	975	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	975	—	—
72	Zółkiew	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73	Żydaczów	—	—	7.000	—	—	—	—	—	—	—	7.000	—	—	—	—
74	Zywiec	4.712	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4.712	11	—
75	Turzańska Amala pow. Cieszanów	—	—	10.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10.000	—	—
76	Papst Antoni pow. Tłumacz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
77	Cieślak Jan i Lachowicz Ant. pow. Łańcut	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	93.162	11	220.000	—	—	—	—	—	—	—	196.931	60	116.230	51	—

Zestawienie.

1. Pozostało promes z dniem 30/6 1912	93.162 K 11 gr.
2. Wydano promes od dnia 1/7 1912 do dnia 30/6 1913	220.000 K — gr.
Razem było na	313.162 K 11 gr.
z tego:	
3. Wyasognowano pożyczek na	196.931 K 60 gr.
Pozostało promes niezrealizowanych z dniem 30/6 1913 na	116.230 K 51 gr.

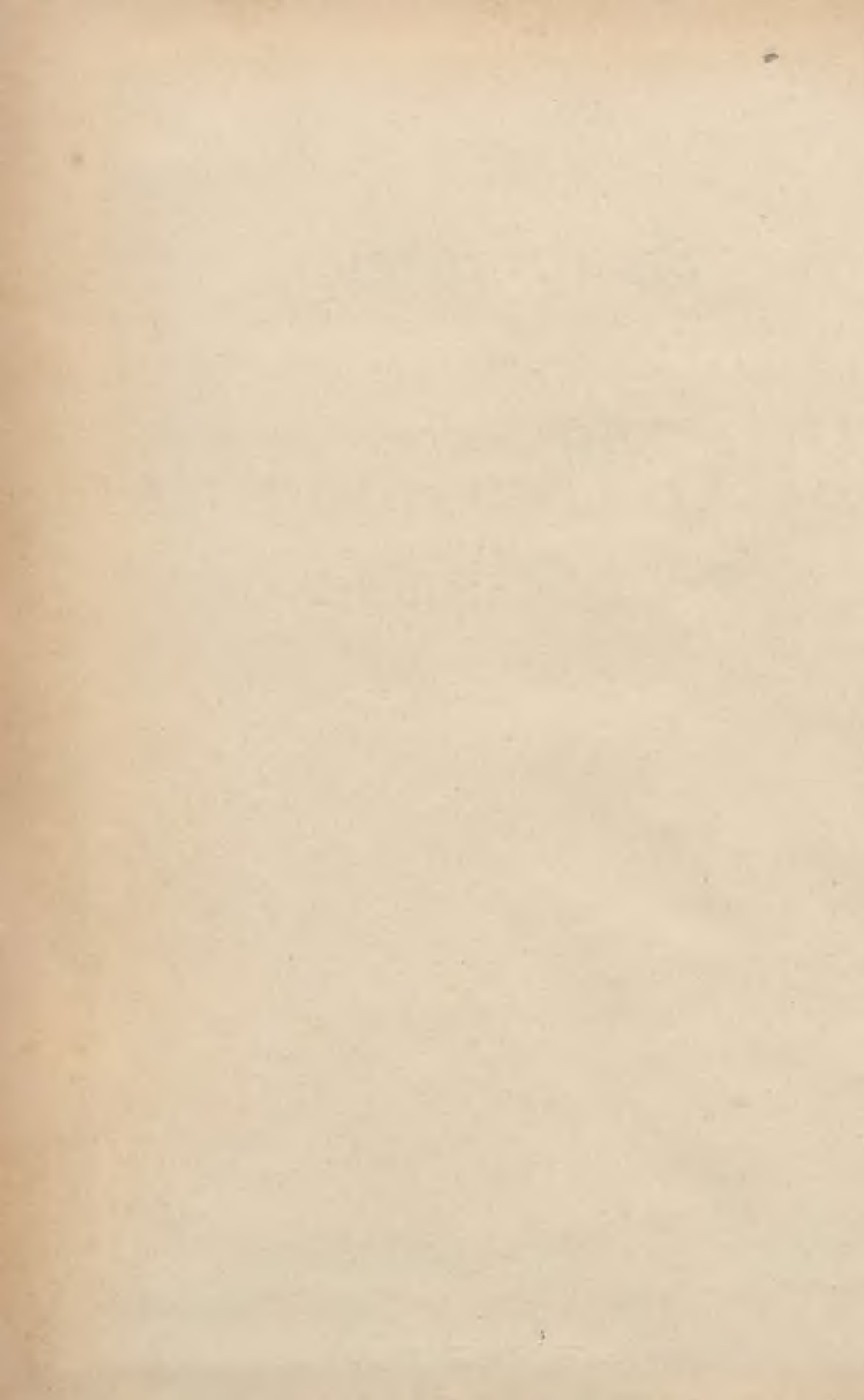
Sprawozdanie

z czynności

DEPARTAMENTU II.

Wydziału krajowego

za czas od 1. sierpnia 1912 do 31. lipca 1913.

Departament II.

Szef departamentu Dr. Władysław Jahl, Członek
Wydziału krajowego.

Sprawy finansowe, sprawy przemysłowe, sprawy fundacji stypendyj-
dych przeznaczonych dla przemysłowców i rękodzielników, sprawy gór-
nicze, sprawy krajowej sprzedaży soli, sprawy poboru krajowej opłaty
szynkarskiej i opłaty konsumcyjnej od piwa, sprawy funduszu propi-
nacyjnego.

Uchwały podlegające Najwyższej Sankeyi.

Prowizory-
czny pobór
dodatków
krajowych
do podatków
w IV. kwar-
tale r. 1912.

Uchwałą Wys. Sejmu z 14. lutego 1912 zostało uchwalone na czas
od 1. stycznia 1912 do końca września 1912 prowizoryum budżetowe
a mianowicie upoważnienie dla Wydziału krajowego pobierania dochodów
i czynienia wydatków z funduszu krajowego na podstawie sprawozdania
komisji budżetowej z 9. lutego 1912 o budżecie krajowym na r. 1912.

Gdy powyższe upoważnienie się kończyło a nie było widoków na
zwołanie Wysokiego Sejmu, postanowił Wydział krajowy uchwałą
z dnia 27. września 1912 odnieść się do c. k. Rządu o zezwolenie na
dalszy pobór w IV. kwartale r. 1912 dodatków krajowych w dotych-
czasowej wysokości tj. po 72 i 78 gr. względnie 67 i 73 gr. od każdej
korony państwowych podatków bezpośrednich, tudzież pokrywać w IV.
kwartale normalne wydatki krajowe w granicach wyżej przytoczonego
sprawozdania komisji budżetowej a wobec Wysokiego Sejmu usprawie-
dliwić te zarządzenia koniecznością utrzymania normalnego toku gospo-
darki krajowej.

Najwyższem postanowieniem z dnia 14. listopada 1912 zatwier-
dzoną została uchwała Wydziału krajowego z 27. września 1912 w sprawie
dalszego poboru dodatków krajowych w dotychczasowej wysokości
w ciągu IV. kwartału 1912.

Sprawozdaniem z dnia 15. stycznia 1913 LW. 63061/13 upraszał
Wydział krajowy Wysoki Sejm o przyjęcie rzeczonych zarządzeń do
wiadomości i uznanie czynności Wydziału krajowego za usprawiedliwione.

Sprawozdaniem z dnia 6. września 1912 LW. 141457 przedłożył
Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi preliminarz budżetu krajowego
na r. 1913.

Gdy jednak w ciągu IV. kwartału r. 1912 Wysoki Sejm nie został
zwołany i na rychłe uchwalenie budżetu na r. 1913 lub prowizoryum

Prowizory-
czny pobór
dodatków
krajowych
do podatków
w ciągu
r. 1913.

budżetowego na r. 1913 widoków nie było, odniósł się Wydział krajowy w myśl swej uchwały z 24. grudnia 1912 do c. k. Rządu o upoważnienie do pobierania dodatków krajowych w dotychczasowej wysokości w ciągu r. 1913 aż do czasu ustalenia przez Wysoki Sejm budżetu na r. 1913.

Pismem z dnia 17. stycznia 1913 r. l. 985/pr. zawiadomiło Prezydum c. k. Namiestnictwa Wydział krajowy, że Jego Cesarska i Królewska Mość raczył zatwierdzić uchwałę Wydziału krajowego z 24. grudnia 1912 w sprawie prowizorycznego dalszego poboru dodatków krajowych w dotychczasowej wysokości w ciągu r. 1913 aż do czasu stanowczego ustalenia budżetu krajowego na tenże rok.

Uchwała
w sprawie
upoważnienia
Wydziału
krajowego do
zaciągnięcia
pożyczki na
powiększenie
funduszu
przemysłowego.

Najwyższem postanowieniem z dnia 1. sierpnia 1912, zatwierdzoną została uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 9. lutego 1912 upoważniająca Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w $4\frac{1}{2}\%$ obligacjach komunalnych Banku krajowego III. emisji do wysokości nominalnej 7,000.000 K na uzupełnienie kapitału krajowego funduszu przemysłowego do sumy 10,000.000 koron.

Inne sprawy Departamentu II.

W zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Departamentu II. przedstawił Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi starania, jakie poczynił celem sfinansowania pożyczek uchwalonych przez Wysoki Sejm na spełnienie rozmaitych zadań gospodarczych kraju i wykazał zapotrzebowanie odnośnych zasobów pieniężnych na r. 1912 na 12,465.800 koron.

W skutek trudności panujących już wówczas na targu pieniężnym, starania te odniosły ten tylko rezultat, że konsorcjum tutejszych instytucji finansowych pod przewodnictwem Banku krajowego wniosło ofertę na otwarcie funduszowi krajowemu na te cele kredytu w rachunku bieżącym do wysokości 8,000.000 koron.

Z oferty tej przyjętej zasadniczo uchwałą do LW. 109.930/12 Wydział krajowy dotychczas nie korzystał a z pożyczek, które miały być zrealizowane w ciągu r. 1912, zaciągnął Wydział krajowy w tymże roku jedynie pożyczkę przeznaczoną na budowę szkoły kołodziejskiej w Kamionce strumiłowej 127.000 koron w $4\frac{1}{2}\%$ obligacjach komunalnych Banku krajowego, z której uzyskano gotówką 115.136 koron, a więc o 1.864 koron mniej niż wynosił przeznaczony przez Wysoki Sejm na ten cel kredyt 117.000 koron.

W r. 1913 przypadła do zrealizowania cały szereg dalszych przez Wysoki Sejm uchwalonych pożyczek, o zrealizowaniu wszakże tych pożyczek w czasie, kiedy przesilenie finansowe w kraju doszło do szczytu, nie mogło być mowy. Wydział krajowy zrealizował w tym roku tylko pożyczkę przeznaczoną na budowę warsztatów mechanicznych w krajowej szkole stolarskiej w Stanisławowie, która to budowa już wykończoną została a jej koszta musiały być bezwarunkowo zapłacone. Kredyt na ten cel przeznaczony wynosił 140.000 koron w gotówce, zaciągnięto $4\frac{1}{2}\%$ pożyczkę komunalną Banku krajowego 150.000 Kor uzyskując gotówkę 134.187 koron.

Pożyczki, które miały być zaciągnięte w r. 1912 i w r. 1913, a których z powodu ciągle trwającej depresji walorów publicznych, nie można było zrealizować, są następujące :

1. Pożyczka na budowę szkół w gminach wiejskich pierwsza część z uchwalonej 9/II. 1912 sumy 10,000.000 K.	2,000.000	K
2. Pożyczka na budowę szkół miejskich, pierwsza część z uchwalonych 9/II. 1912 5,000.000 K	1,000.000	"
3. Pożyczka na pokrycie niedoboru budżetowego z r. 1912, uchwała z 14/II. 1912	5,873.815	"
4. Pożyczka na powiększenie funduszu przemysłowego z uchwalonych 9/II. 1912 7,000.000 K, pierwsza część w r. 1912 4,000.000 K \	5,000.000	"
druga część w r. 1913, 1,000.000 K }		
5. Pożyczka na budowę 3 piętra gmachu sejmowego, uchwała z 14/II. 1912	400.000	"
6. Pożyczka na budowę domów dla urzędników Wydziału krajowego, uchwała z 14/II. 1913	200.000	"
7. Pożyczka na rozszerzenie koszar żandarmeryi, uchwała z 14/II. 1912	487.000	"
8. Pożyczka na szkołę lasową we Lwowie, uchwała z 14/II. 1912	250.000	"
9. Pożyczka na szkołę rolniczą w Bestwinie, uchwała z 14/II. 1912	160.000	"
10. Pożyczka na szkołę koszykarską we Lwowie, uchwała z 14/II. 1912	100.000	"
11. Pożyczka na stację ceramiczną we Lwowie, uchwała z 14/II. 1912	320.000	"
12. Pożyczka na szkołę tkacką w Krośnie, uchwała z 14/II. 1912	70.000	"
13. Pożyczka na szkołę stolarską w Kalwarii, uchwała z 14/II. 1912	57.000	"
14. Pożyczka na szpital św. Łazarza w Krakowie, uchwała z 14/II. 1912	920.222	"
15. Pożyczka na wodociągi i elektrykę w Kulparkowie, uchwała z 14/II. 1912	363.000	"
16. Projektowana ze względu na nowelę do ustawy kanałowej pożyczka na wpłacenie dodatku kraju (40%) na regulację rzek kanałowych w II. okresie	2,333.333	"
Nadto z dawniej uchwalonych pożyczek:		
17. Pożyczka na zakład poprawczy w Przedzielnicy uchwała z 12/X. 1909	1,500.000	"
18. Pożyczka na zakład obłąkanych w Kobierzynie a to:		
a) reszta z uchwalonych 12/X. 1909 7,000.000 K	3,00.000	"
b) dodatkowa w myśl uchwały z 16/XI. 1910 na dojazd	68.000	"
19. Pożyczka na budowę pawilonów w Kulparkowie uchwała z 18/II. 1910	416.000	"
20. Pożyczka na pokrycie datku kraju do kosztów uzupełnienia regulacji rzek kanałowych, reszta z wotowanych uchwałą z 6/9 1907 3,000 000 K	100.000	K
	<hr/>	
	24,618.370	K

Polecenie przedłużenia wniosków w sprawie popierania spółek włościańskich i małomieszczańskich dla wyrobu dachówek i płyt cementowych oraz rur betonowych.

Uchwałą z dnia 14. lutego 1912 upoważnił Wysoki Sejm Wydział krajowy do wykonania rezolucyi zamieszczonych w szczegółowych sprawozdaniach komisji budżetowej w budżecie krajowym za rok 1912.

Jedną z takich rezolucyi polecił Wysoki Sejm Wydziałowi kraj. przedłożyć na najbliższej sesji wnioski w sprawie popierania spółek włościańskich i małomieszczańskich dla wyrobu dachówek i płyt cementowych oraz rur betonowych, oraz wstawić na ten cel do preliminarza budżetowego odpowiednią dotację.

Celem przedłożenia konkretnych wniosków w tej sprawie, postanowił Wydział krajowy przekazać ją do zbadania Biuru statystyki przemysłowej.

Biuro statystyki przemysłowej po wszechstronnem rozpatrzeniu sprawy, oraz po zebraniu wiadomości od Izb handlowych i przemysłowych, zarówno jak od fachowych ceramików, stwierdziło, że:

1° w kraju istnieje już obecnie znaczna liczba zakładów dla wyrobów cementowo-betonowych i to właśnie w rękach drobnych przedsiębiorców mieszczańskich i włościańskich, o poparcie których chodziło wnioskodawcom;

2° że — wprawdzie — nie wszystkie miejscowości kraju są równie obficie uposażone w tego rodzaju zakłady, w niektórych wszakże miejscowościach powstał już ich nadmiar, podrywający byt istniejących obecnie tego rodzaju przedsiębiorstw przemysłowych;

3° że, dzięki brakowi należytej organizacji fachowej, przemysł wyrobów cementowo-betonowych popadł w kraju naszym już od paru lat w stan przesilenia, niezależnego od ogólnego przesilenia przemysłowego, spowodowanego warunkami finansowo-politycznymi;

4° że silne rozpowszechnienie się wyrobu dachówki cementowej, korzystającego z pomocy kraju może utrudnić położenie istniejących już w kraju fabryk dachówki glinianej, narażonych na współzawodnictwo starszego, doświadczonego i nie przebiegającego w środkach przemysłu obcego.

Tak wobec tego stanu rzeczy jak nie mniej ze względów finansowych postanowił Wydział krajowy nie wstawiać do preliminarza budżetu na r. 1914 żadnych sum, przeznaczonych na popieranie małomieszczańskiego i włościańskiego wyrobu dachówek i płyt cementowych rur betonowych i t. p. przedmiotów.

Oddzielne sprawozdania Departamentu II.

W oddzielnych przedłożeniach zdaje Wydział krajowy sprawę:

- 1) o preliminarzu budżetu krajowego na r. 1914;
- 2) o zamknięciu rachunków funduszu krajowego za r. 1912;
- 3) z czynności Wydziału krajowego: Komisji krajowej dla spraw przemysłowych, tudzież Patronatu rękodzielniczego w zakresie popierania przemysłu krajowego i rękodzieł;
- 4) w sprawach górniczych;
- 5) w sprawach krajowej sprzedaży soli;
- 6) o funduszu propinacyjnym i o preliminarzu tego funduszu na r. 1914;
- 7) o krajowej opłacie szynkarskiej i opłacie konsumcyjnej od piwa.

Nadto ponawia Wydział krajowy swoje zeszłoroczne przedłożenia przez poprzedni Sejm niezadowolone, a mianowicie:

- 8) o preliminarzu budżetu krajowego na r. 1913;
 - 9) o zamknięciu rachunków funduszu krajowego za r. 1911;
 - 10) o preliminarzu galic. funduszu propinacyjnego na r. 1913;
 - 11) z projektem ustawy o uwolnieniu na lat 20 od krajowych i gminnych dodatków do podatku czynszowego domów w Podgórzu, które dla asanacyi regulacyi miasta będą z gruntu przebudowane;
 - 12) z projektem ustawy o uwolnieniu od dodatków krajowych i gminnych 181 domów we Lwowie dla asanacyi regulacyi miasta przebudować się mających.
-

Sprawozdanie

z czynności

Departamentu III.

Wydziału krajowego

za czas od 1. września 1912 do 30. czerwca 1913 r.

Departament III.

Szef Departamentu: Dr. Tadeusz Pilat, Członek Wydziału krajowego; jego zastępca: Dr. Jan Hupka.

Sprawy kultury krajowej i melioracye. Szkoły rolnicze. Sprawy hodowli i mleczarstwo. Bank krajowy Sprawy kredytu rolniczego i włościańskiego. Organizacya Spółek oszczędności i innych stowarzyszeń rolniczych. Sprawy agrarne. Krajowy Skład publiczny w Krakowie.

Departament przedkłada osobne sprawozdanie w następujących przedmiotach:

1. Sprawozdanie o krajowych zakładach naukowych rolniczych, gorzelni i folwarku w Dublanach, tudzież o krajowych doświadczalnych stacyach rolniczych w Dublanach i we Lwowie.
2. Sprawozdanie o zastosowaniu postanowień statutu emerytalnego dla urzędników Wydziału krajowego z dnia 15. lutego 1898 do etatowych funkcyjnaruszów Akademii rolniczej w Dublanach i zakładów pokrewnych.
3. Sprawozdanie o krajowych niższych szkołach rolniczych, o szkołach zimowych, oraz o nauce wędrowniej gospodarstwa wiejskiego.
4. Sprawozdanie o krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie.
5. Sprawozdanie o krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie.
6. Sprawozdanie o krajowych zakładach ogrodniczych w Tarnowie, Zaleszczykach i na Wulce kapitańskiej pod Lwowem i o podniesieniu sadownictwa w kraju.
7. Sprawozdanie z czynności odnoszących się do podniesienia gospodarstwa nabiałowego i o szkole mleczarskiej w Rzeszowie.
8. Sprawozdanie w przedmiocie podwyższenia taks za oględziny zwierząt i mięsa.
9. Sprawozdanie z czynności dotyczących podniesienia hodowli bydła.
10. Sprawozdanie o Banku krajowym.

11. Sprawozdanie w przedmiocie podwyższenia gwarancji kraju dla emisji obligacyj kolejowych i zmiany statutu Banku krajowego.
 12. Sprawozdanie w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego Banku krajowego.
 13. Sprawozdanie z czynności biura Patronatu Wydziału krajowego nad Spółkami oszczędności i pożyczek.
 14. Sprawozdanie o krajowej centralnej Kasie dla spółek rolniczych.
 15. Sprawozdanie w przedmiocie zmiany statutu krajowej komisji dla spraw rolniczych.
 16. Sprawozdanie o włościach rentowych.
 17. Sprawozdanie w przedmiocie zmiany i uzupełnienia niektórych postanowień ustawy o rybołostwie z dnia 31. października 1887, Nr. 37. Dz. ust. i rozp. kraj. ex 1890.
 18. Sprawozdanie o melioracyach.
 19. Sprawozdanie o regulacji rzek kanałowych.
 20. Sprawozdanie o budowie dróg wodnych.
 21. Sprawozdanie o czynnościach agrarnych.
 22. Sprawozdanie o krajowym kursie praktycznym dozorców drenarskich.
-

Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej Sankcyi.

Ustawa o tę-
pieniu myszy
polnych.

Ustawa z dnia 24. października 1907 o tępieniu myszy polnych ogłoszona została w Nr. 137, Dziennika ust. i rozp. kraj. z 31/12 1912, zaś rozporządzenie c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 4. grudnia 1912, L. XVI a) 2.064/31 w sprawie wykonania tej ustawy o tępieniu myszy polnych ogłoszono w Nr. 1, Dziennika ustaw i rozp. krajowych z 27. stycznia 1913 roku.

Sprawa obje-
cia w zarząd
kraj, ewen-
tualnie wy-
dzierżawie-
nia dóbr i
lasów pań-
stwowych.

Sprawa ta nie posunęła się naprzód w okresie sprawozdawczym i znajduje się w stadyum przedstawionem w sprawozdaniu z czynności za czas od 1. lipca 1909 do 31. lipca 1910.

Projekt kra-
jowej usta-
wy lasowej.

W sprawie tej zakomunikowało c. k. Namiestnictwo we Lwowie Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 3. listopada 1912 L. 15.037, że c. k. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych oznajmiło, że wobec rozpoczętej pracy około reformy administracji nie jest wskazane w obecnej chwili zastanawiać się nad częściową reformą władz administracyjnych. Uwaga ta odnosi się do projektowanej organizacji władz powiatowych, któreby miały rozstrzygać w sprawach lasowych. Obecnie tedy Wydział krajowy zwrócił przedewszystkiem usiłowania swoje ku odpowiedniemu przeprowadzeniu ustaw o zalesieniach ochronnych i zarządzeniach policyjnych leśnych i wodnych w r. 1904, których znaczenie wobec klęsk tegorocznych spotęgowały.

Inne uchwały Wysokiego Sejmu, przekazane wnioski, tudzież ważniejsze sprawy z zakresu działania Departamentu.

W sprawie
ustawodaw-
czego uregu-
lowania par-
celacyi.

W sprawie prawnego uregulowania parcelacyi i organizacji pośrednictwa parcelacyjnego wygotowany został przez urzędnika w Dep. III. p. Dra Brzeskiego referat, przeznaczony dla kraj. Komisji dla spraw rolniczych, która zajmowała się w roku bieżącym tą sprawą na wniosek członka Komisji p. Budzyna. Z chwilą, z którą obrady te wydadzą pozytywny rezultat i wskażą drogę, którą pójść winna reforma na tem polu, Wydział krajowy nie omieszka przedstawić Wysokiemu Sejmowi odpowiednich wniosków.

Sprawa u-
bezpieczenia
bydła roga-
tego.

Powołany do życia uchwałą Wysokiego Sejmu z 14. lutego 1912 r. krajowy Zakład reasekuracyjny ubezpieczenia bydła rozpoczął swoją działalność, jak o tem już nadmieniliśmy w poprzedniem sprawozdaniu z dnia 1. sierpnia 1912 r.

Początkowa działalność Zakładu polegała na rozwinięciu szerokiej propagandy za tworzeniem lokalnych stowarzyszeń wzajemnego ubezpieczenia bydła, jakoteż na przygotowaniu wszystkich potrzebnych formularzy i druków.

W roku 1912 nie zawiązało się żadne stowarzyszenie, czego przyczynę należy szukać w niepewnym położeniu politycznym oraz krytycznym stanie gospodarczym, spowodowanym klęskami elementarnymi.

Pierwsze stowarzyszenia powstały dopiero w początkiem 1913 r. i do chwili niniejszego sprawozdania zawiązało się ich około 70, z których 25 funkcjonuje już normalnie, reszta zaś ma się dopiero ukonstytuować w najbliższym czasie.

Szczegółowe sprawozdanie z działalności Zakładu i zostających pod jego patronatem stowarzyszeń zostanie przedłożone osobno po zamknięciu pierwszego okresu administracyjnego powyższego Zakładu, który kończy się z dniem 31. grudnia 1913 r.

Ubezpieczenie od wypadków robotników rolnych i lasowych, zatrudnionych w Niemczech.

Powołując się na wyjaśnienia złożone w tym przedmiocie w zeszłorocznym naszym sprawozdaniu dodajemy, że do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymaliśmy wiadomości urzędowych o wyniku rokowań wdrożonych z państwem niemieckim co do ubezpieczenia austriackich robotników rolnych i lasowych zatrudnionych w Niemczech.

Sprawa targowicy eksportowej dla bydła i trzody chlewnej w Krakowie.

Z przyznanej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 21. listopada 1905 roku subwencji 200.000 K na urządzenie i rozszerzenie targowicy eksportowej dla bydła rogatego i trzody chlewnej w Krakowie, wyasygnował Wydział krajowy gminie miasta Krakowa VIII. ratę w kwocie 20.000 K, stwierdził bowiem, że targowica ta jest należycie urządzona i utrzymana i że z roku na rok coraz pomyślniej się rozwija.

Zmiana ustaw i przepisów weterynaryjnych.

Kwestyi złagodzenia przepisów policyjno-weterynaryjnych nie spuszcza Wydział krajowy z oka i jak w latach poprzednich tak i w roku sprawozdawczym interweniował w c. k. Namiestnictwie w rozmaitych sprawach dotyczących policyi weterynaryjnej, a zwłaszcza w sprawie zmniejszenia okręgów, w których nierogaczina podlega ewidencji i znaczeniu markami usznemi.

Kurs dla pogłębienia wiedzy fachowej autonomicznych lekarzy weterynaryjnych.

Dla braku funduszków, spowodowanego nieuchwaleniem przez Wysoki Sejm budżetu na rok 1913, Wydział krajowy nie mógł w roku sprawozdawczym urządzić kursu dla pogłębienia wiedzy fachowej autonomicznych lekarzy weterynaryjnych.

Powołując się na dodatnie wyniki takiego kursu w roku 1912 i na motywa podniesione w sprawozdaniu z czynności Departamentu III. za czas od 1. grudnia 1911 do 31. sierpnia 1912, Wydział krajowy wstawił do preliminarza budżetu na rok 1914 kwotę 1.500 K jako dotację zwyczajną na ten cel, albowiem zamierza kursa takie urządzić co roku.

Szczepienia ochronne przeciwko różycy świń.

W roku 1912 przeprowadzono szczepienia ochronne przeciwko różycy świń w 83 miejscowościach naszego kraju z bardzo dobrym wynikiem.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono wspomniane szczepienia dopiero w dwóch miejscowościach, albowiem szczegółowy program tej akcji na rok 1913 został zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo rolnictwa dopiero z końcem czerwca, a rozesłany Wydziałom powiatowym w pierwszych dniach lipca.

We wspomnianym programie uwzględniono na razie 65 miejscowości galicyjskich, mamy jednak nadzieję, że jak w r. 1912, tak i w roku sprawozdawczym wpłyną jeszcze dodatkowe zgłoszenia.

Odnosnie do tej akcyi należy nadmienić, że mimo niewątpliwych korzyści, jakie szczepienia ochronne przeciwko różycy przynoszą hodowcom nierogacizny, ograniczając do minimum rozmiary tej choroby, a przeważnie usuwając ją z miejscowości, w których szczepienia przeprowadzono, ludność włościańska na ogół wzięwszy nie ma jeszcze należytego zrozumienia dla tej akcyi, prowadzonej zupełnie bezpłatnie i nie korzysta z niej w tej mierze, jakby się tego należało spodziewać.

Wydatki spowodowane szczepieniami ochronnymi przeciwko różycy pokrywa Wydział krajowy w roku sprawozdawczym częściowo z zaoszczędzenia w r. 1912, a częściowo z zasiłku państwowego w kwocie 4.000 K, jaki uzyskał na r. 1913 od c. k. Ministerstwa rolnictwa.

Z uwagi na zaoszczędzenia w roku 1912, jakoteż z uwagi na wszelkie prawdopodobieństwo możliwości pokrycia wydatków na ten cel w roku sprawozdawczym z przyznanego zasiłku państwowego, Wydział krajowy wstawił do preliminarza budżetu na rok 1914 zamiast preliminowanej na rok 1913 kwoty 8.000 K, tylko kwotę 6.000 koron, w czem 3.000 K przypada na przewidywany zasiłek państwowy.

Przeróbka
zwłok zwie-
rząt padłych
i dobitych.

Powołując się w tej sprawie na poprzednie sprawozdanie z czynności Departamentu III. Wydział krajowy nadmienia, że tylko ogólna stagnacya ekonomiczna w kraju, spowodowana wypadkami na Bałkanie i groźbą wojny wstrzymała na razie sprawę powołania do życia zakładu przeróbki zwłok zwierzęcych w Rzeszowie.

Zaznaczamy jednak, że celem zebrania potrzebnych dat, zwiedzenia zagranicznych pod tym względem urzędzeń i zużytkowania ich w kraju, Wydział krajowy wydelegował krajowego lekarza weterynaryjnego Dr. Dalkiewicza do Szwajcaryi i do Niemiec.

Owocem tej wyciecki jest gotowy projekt powiatowego zakładu przeróbki zwłok zwierzęcych w Rzeszowie, który niewątpliwie zostanie urzeczywistniony po nastaniu normalnych stosunków ekonomicznych w kraju, gdyż stosowne miejsce zostało już wybrane, a plany i kosztorysy są wygotowane.

Wydział krajowy sądzi, że korzyści, jakie bez wątpienia osiągnie powiat rzeszowski z powołania do życia takiego zakładu, zachęcą także inne powiaty do wejścia na tę drogę.

Przepisy
w celu zapo-
biegania wy-
padkom przy-
ruchu ma-
szyn rolni-
czych.

Powołując się na zeszłoroczne sprawozdanie z czynności zaznaczamy, że pismem z dnia 18. czerwca 1913 LW. 83.307 oznajmił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, na podstawie opinii Komitetu c. k. Tow. rolniczego w Krakowie i c. k. galic. Tow. gospodarskiego we Lwowie, oraz sekcji stałej krajowej Komisji dla spraw rolniczych, że zgadza się na projekt rozszerzenia przepisów, mających na celu zapobieganie nieszczęśliwym wypadkom przy używaniu maszyn rolniczych, na wszystkie maszyny rolnicze, w brzmieniu opracowanem przez c. k. Namiestnictwo, lecz z pewnemi zastrzeżeniami, które Wydział krajowy wyszczególnił w powołanem piśmie do LW. 83.307/913.

Kursy rolni-
cze dla żoł-
nierzy c. k.
obrony kra-
jowej.

Podobnie jak w dwóch latach ubiegłych zorganizowało c. k. Ministerstwo rolnictwa także w r. 1913 kursy rolnicze dla żołnierzy c. k. obrony krajowej w trzech garnizonach, mianowicie: w Sanoku pod kierownictwem nauczyciela krajowej szkoły rolniczej w Suchodole p. Mieleckiego, w Nowym Sączu pod kierownictwem p. Oskara Sittauera, nauczyciela zimowej szkoły rolniczej w Chelmeu, i w Przemyślu gdzie naukę przeprowadził p. Benedykt Wygoda, powiatowy instruktor rolnictwa w Gródku. W kursach tych wzięło udział zaledwie po kilkunastu żołnierzach.

Zalesienia
ochronne.

W roku 1913. c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym utworzyło cztery nowe komisye powiatowe dla zalesień ochronnych a mianowicie w powiatach: Chrzanów, Kraków, Żółkiew i Gródek Jagielloński.

Do preliminarza budżetu krajowego za rok 1914 wstawiona została do Rubr. X. kwota 18.175 K jako połowa wydatków prelininowanych na roboty przy zalesieniach ochronnych w r. 1914.

Ogółem wydatki prelininowane zostały na kwotę 36.350 koron a mianowicie:

1) Utrzymanie 5·05 ha szkółek w powiatach Mielec, Tarnobrzeg, Jarosław, Cieszanów, Rawa ruska, Sokal, Brody, Kraków, Chrzanów, Nowy Taag, Nowy Sącz a 26 K za 1 ar	13.130 K
2) Koszta wydobywania i transportu sadzonek na miejsce przeznaczenia, nakrycie upraw gałęziami, ogrodzenie wydm piaszczystych, nadzór nad sadzeniem i subwencye w formie pokrycia części robocizny. Do zalesienia proponuje się 200 ha a 70 K	14.000 "
3) Wynagrodzenie dozorców przy robotach i renumeracye dla leśników za nadzór fachowy	6.720 "
4) Koszta podróży członków komisji krajowej i komisji powiatowych	500 "
5) Remuneracye dla osób prywatnych współdziałających w zbieraniu materiału dla akcji zalesień i pomiar wydm	1.500 "
6) Naprawa i zakupno narzędzi dla szkółek leśnych	400 "
7) Koszta sprawienia potrzebnych druków	100 "
Razem	36.350 K

z tego 50% na fundusz krajowy 18.175 K.

Stypendya
z fundacyj
dla uczniów
krajowych
szkół rolni-
czych.

Opróznione w roku szkolnym 1912/1913 stypendya z rozmaitych fundacyi przydzielonych do Dep. III. otrzymali następujący uczniowie szkół rolniczych:

Z fundacyi Krzeczunowiczów, utworzonej przez śp. Ignacego Krzeczunowicza otrzymali stypendyum Tadeusz Jurjewicz i Michał Kruszyński, uczniowie I r. Akademii rolniczej w Dublanach; z fundacyi im. śp. Dominika Bohdanowicza otrzymali stypendyum Tadeusz Tomczycki (III. r.) i Tadeusz Zaremba (I. r), uczniowie Akademii rolniczej w Dublanach; stypendyum z fundacyi śp. Napoleona Jeleńskiego otrzymał Władysław Gasztowtt uczeń III. r. kraj. średniej szkoły rolniczej w Czernichowie.

Stypendya
i zasiłki na
studya rol-
nicze.

Z kredytu uchwalonego przez Wysoki Sejm na stypendya dla kandydatów do zawodu nauczycielskiego otrzymali stypendya następujący kandydaci:

Michał Schwarzenberg Czerny, ukończony uczeń Akademii rolniczej w Tetschen Liebwerd, otrzymał po odbyciu trzyletniej praktyki gospodarskiej stypendyum w kwocie 1.600 K rocznie na odbycie praktyki nauczycielskiej w kraj. szkole rolniczej w Bereźnicy.

Dr. fil. Zdzisław Chmielewski, uczeń Akademii rolniczej w Dublanach, pobierał stypendyum w kwocie 1.600 K rocznie celem służenia pomocą kierownikowi stacyi ochrony roślin w Dublanach. Stypendysta ubiega się obecnie o stanowisko powiatowego instruktora rolnictwa we Lwowie.

Franciszek Boczek, ukończony uczeń Akademii rolniczej w Dublanach, otrzymał zasiłek w kwocie 1.600 K celem pogłębienia studyów w zakresie chemii rolniczej w odnośnych pracowniach naukowych w Akademii. We wrześniu 1913 ma p. Boczek objąć stanowisko pow. instruktora rolnictwa w Gorlicach.

Jan Królikowski, ukończony uczeń Wydziału chemii na politechnice lwowskiej i słuchacz Akademii rolniczej w Dublanach, otrzymał zasiłek 1.200 K rocznie celem pełnienia funkcji demonstratora przy katedrze żywienia zwierząt domowych w szkole dublańskiej.

Stanisław Bac, inżynier, słuchacz Akademii dublańskiej, pobierał stypendyum 1.200 K rocznie celem służenia pomocą profesorowi kierującemu stacją doświadczalną maszyn i narzędzi rolniczych w Dublanach.

Henryk Romanowski, ukończywszy Akademię rolniczą w Dublanach, otrzymał stypendyum 1.800 K rocznie celem odbycia praktyki na folwarku w Dublanach i pogłębienia swego przygotowania w zarządzie gospodarstwa wiejskiego.

Tadeusz Zajac ukończywszy seminaryum nauczycielskie w Zaleszczykach, otrzymał zasiłek w kwocie 600 K rocznie na naukę ogrodnictwa w wyższej szkole ogrodniczej w Lednicach (Eisgrub).

Wydział krajowy udzielał nadto, podobnie jak w latach ubiegłych, mniejszych zasiłków uczniom Akademii rolniczej w Dublanach, Studium rolniczego w Krakowie i Akademii ziemiańskiej we Wiedniu na uzupełnienie studyów, wycieczki naukowe i t. p

Zasiłki dla uczniów szkoły kucia koni przy c. k. Akademii weterynaryi we Lwowie.

W roku 1913 przyznał Wydział krajowy z kredytu 1.500 koron zasiłki następującym uczniom 6-cio miesięcznego kursu kucia koni: Aleksandrowi Druszlakowskiemu, Franciszkowi Mytiukowi, Michałowi Bachurskiemu, Terentemu Andrejczynowi, Franciszkowi Krawczykowi, Józefowi Dawidczakowi, Teodorowi Bilakowi, Franciszkowi Lubasowi i Stanisławowi Babuli.

Krajowa komisja dla spraw rolniczych.

W okresie sprawozdawczym obradowała kraj. Komisja dla spraw rolniczych dnia 4. września 1912 roku i 17 maja 1913 roku, stała zaś Sekcyja powyższej Komisji dnia 4. września 1912 r. i 16. maja 1913 r.

Z ważniejszych spraw przedmiotem obrad Komisji — względnie Sekcji były: Projekt statutu organizacyjnego i programu budowy Zakładu naukowego w Miłocinie, celem kształcenia nauczycielek dla szkół gospodyń wiejskich oraz sprawa subwencyonowania powiatowych instruktorów rolnictwa.

Drugim wiceprezesem Komisji w miejsce ś. p. Karola Czecha wybrano p. Stanisława Jędrzejowicza.

Na jesiennem posiedzeniu sekcyi stałej i pełnej Komisji krajowej traktowaną będzie, jak nadmieniono na wstępie tego sprawozdania, sprawa parcelacyi.

Rozdawnictwo pożyczek z funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego.

Stan funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego przedstawia się według zamknięcia za rok 1912 przedłożonego osobnem sprawozdaniem „o zamknięciu rachunków funduszu krajowego,„ jak następuje:

I. Dochody wraz z pozostałością kasową, czyli zapasem gotówki ulokowanym z końcem roku 1912	224.463 K 57 h
II. Wydatki	192.043 „ 57 „

Z porównania wypada zapas gotówki 32.420 K — h który z końcem roku 1912 ulokowany był w Banku krajowym.

Należitości czynne z tytułu udzielonych pożyczek wynosiły z końcem roku 1912	686.806 K 06 Ł
suma ta wraz z zapasem gotówki z końcem roku 1912 wykazany stanowi stan czynny funduszu, który wynosi	719.226 K 06 h
W porównaniu z takim stanem z końcem r. 1911 okazuje się przyrost majątku o	21.927 K 13 h

Od 1. września 1912, po który sięgało sprawozdanie przedłożone Wys. Sejmowi w roku zeszłym do dnia 30. czerwca 1913, wniesiono do Wydziału krajowego 20 podań o pożyczki z funduszu pożyczkowego dla przemysłu rolniczego (prócz podań o drobne pożyczki na urządzenie wag pomostowych, względnie podań Spółek mleczarskich, o których daty zamieszczono w osobnych sprawozdaniach z czynności dotyczących podniesienia hodowli bydła, względnie gospodarstwa nabiałowego.)

Żądania pożyczek dotyczyły następujących celów:

I. Dla stowarzyszeń i spółek przemysłowo-rolniczych wniesiono 3 podania.

II. Na rzecz przedsięwzięcia ogrodniczych i sadowniczych wniesiono 7 podań.

III. Na prowadzenie fabryki win owocowych wniesiono 1 podanie.

IV. O pożyczkę na założenie młyna wniesiono 5 podań.

V. Na prowadzenie zakładu i szkoły chowu drobiu, oraz na założenie kurnika zarodowego wniesiono 2 podania.

VI. Na prowadzenie, względnie rozszerzenie mleczarni wniesiono 2 podania.

Z powyższych podań nie uwzględnił Wydział krajowy 13 podań, przychylił się zaś do 5 prośb, a 2 prośby są w toku załatwienia.

Uwzględniając podania przyznano pożyczki:

I. Na prowadzenie spółek i stowarzyszeń rolniczych przyznano 3 pożyczki w łącznej kwocie 116.000 K. (Syndykatowi rolniczemu w Krakowie przyznano 100.000 K., Spółce handlowej członków Tow. rol. limanowskiego „Kosa“ w Limanowej przyznano 6.000 K., i Spółce handlowej „Sierp“ członków Tow. rol. okręgowego w Gorlicach przyznano pożyczkę w kwocie 10.000 K).

II. Na prowadzenie zakładu ogrodniczego przyznano 1 pożyczkę w kwocie 10.000 K.

III. Na prowadzenie i inwestycje zakładu i szkoły chowu drobiu przyznano 1 pożyczkę w kwocie 3.000 K.

Rozdawnictwo pożyczek z funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych.

Stan funduszu pożyczkowego, utworzonego przez Wysoki Sejm dla podniesienia handlowej działalności Kółek rolniczych, przedstawia się z dniem 31 grudnia 1912 w sposób następujący:

Dochody:

Stan lokacji w Banku krajowym z końcem roku 1911 wynosił	27.190 K — h
Splata pożyczek	19.019 „ 08 „
Odsetki pobrane od lokacji w Banku krajowym	670 „ 83 „
Odsetki pobrane od dłużników	1.525 „ 39 „
Razem	<u>48.405 K 30 h</u>

Wvdatki:

Pożyczki wypłacone	41.001 K 80 h
Prowizya wypłacona Bankowi za 1911 r.	59 " 86 "
Koszta administracyi	23 " 64 "
Stan lokacyi w Banku kraj. z 31/12 1912	7.320 " — "
Razem	<u>48.405 K 30 h</u>

Stan czynny:

Kapitał na udzielonych pożyczkach	67.131 K 94 h
Lokacya w Banku kraj. po 31/12 1912	7.320 " — "
Razem	<u>74.451 K 94 h</u>

Zamknięcie rachunku za rok 1912 wykazuje w tym funduszu przyrost majątku w kwocie 2.112 K 72 h.

W czasie od 1. września 1912 do 30. czerwca 1913 wydał Wydział krajowy promesy na pożyczki, a mianowicie:

Kółku rolniczemu w Wieprzu pożyczkę w kwocie	1.000 K
" " " Monasterzyskach pożyczkę w kwocie	3.000 "
" " " Leszczynach " " "	5.000 "
" " " Olezy " " "	1.000 "
" " " Sierszy " " "	800 "
Pow. Związkowi Kółek rol. w Chrzanowie " " "	5.000 "
Kółku rolniczemu w Krośnie " " "	5.000 "
" " " Dębicy " " "	1.500 "
" " " Baryszu " " "	3.500 "
" " " Ciscu " " "	2.000 "
" " " Pisarowcach " " "	800 "
" " " Klimkówce " " "	1.200 "
" " " Białym Kamieniu " " "	1.500 "
" " " Trzciniicy " " "	2.000 "
" " " Wielkich Oczach " " "	2.000 "
" " " Horodyskach " " "	800 "
" " " Ropczycach " " "	3.000 "
" " " Skomorochach starych " " "	700 "
" " " Dolinie " " "	1.000 "
" " " Szalowej " " "	3.000 "
" " " Dynowie " " "	5.000 "
" " " Płotyczy " " "	1.000 "

Organizacye rolnicze.

W preliminarzu budżetu krajowego na r. 1913 przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi wnioski o przyznanie organizacyom rolniczym subwencyj krajowych na rok 1913 w dotychczasowej wysokości tj. w łącznej kwocie 209.100 K., (Rub. X. poz. 62—77 wydatków prel. budżetu krajowego na r. 1913) wraz z zasiłkami na wydawnictwo czasopism rolniczych.

W stosunku do tej łącznej kwoty 209.100 K otrzymały tytułem subwencyj: c. k. Towarzystwo rolnicze w Krakowie 40.333 K tj. 19.29%, c. k. galic. Towarzystwo gospodarskie we Lwowie 49.167 K tj. 23.04%, Towarzystwo Kółek rolniczych 90.500 K tj. 43.28%, Towarzystwa

„Silskyj Hospodar“ i „Rilnyczyj Sojuz“ 15.000 K tj. 7·17%, całej łącznej kwoty subwencji w sumie 209.100 K.

Nadmienić należy, że Towarzystwo „Proświta“ miało jak dotychczas preliminowaną na rok 1913 subwencję na cele rolnictwa i sadownictwa w kwocie 28.000 K w osobnej pozycji, (Rub. X. poz. 48a, wyd. prel. budżetu kraj. na r. 1913).

Z powodu nieuchwalenia przez Wysoki Sejm budżetu krajowego na r. 1913, a tem samem wskutek braku rozporządzalnych funduszków, skreślił Wydział krajowy rozmaite pozycje wydatków w preliminarzu budżetu krajowego na r. 1913 na ogólną sumę 8,432.140 K.

W tych skreśleniach zmniejszył Wydział krajowy wspomnianą łączną kwotę subwencyjną 209.100 K na ryczałtową 80.000 K nie mniej skreślił osobno preliminowaną subwencję dla Towarzystwa „Proświty“ na cele rolnictwa i sadownictwa w kwocie 28.000 K. Z owego ryczałtu subwencyjnego w ogólnej kwocie 80.000 K zmuszony był Wydział krajowy wydzielić 10.000 K na udzielenie zaliczek na poczet subwencji na r. 1913 dla kraj. Towarzystw chowu drobiu, na utrzymanie szkoły i zakładu chowu drobiu w Zielonej, wreszcie na poparcie działalności rolniczej Tow. „Proświta“ (2.000 K) i na niezbędne stypendya, ponieważ specjalne na te cele zasiłki, jak np. dotychczasowy zwykły ryczałt na podniesienie chowu drobiu (12.000 K) zostały w całości skreślone.

Wskutek tego pozostała do rozdziału na subwencje dla organizacyj rolniczych kwota 70.000 K zamiast pierwotnej 209.100 K.

Ową kwotę 70.000 K rozdzielił Wydział krajowy między poszczególne organizacje rolnicze trzymając się ściśle stosunku procentowego, w jakim otrzymywały te Towarzystwa subwencje, gdy łączna ich kwota wynosiła 209.100 K.

Co się tyczy sprawy działalności wspomnianych organizacyj rolniczych w okresie sprawozdawczym, to odwołujemy się w tym kierunku do sprawozdań z działalności tych Towarzystw w r. 1912 przez nie osobno wydanych.

Towarzystwo
uprawy ty-
toniu w Śnia-
tynie.

Do chwili wygotowania niniejszego sprawozdania z czynności nie przedłożyło Towarzystwo sprawozdania z działalności za rok 1912/1913, lecz tylko rachunki z użycia subwencji krajowej za rok 1912. Rachunki te sprawdzono w dochodach w kwocie 10.602 K 74 h., w wydatkach w kwocie 7.309 K 65 h. Pozostały zapas kasowy w kwocie 3.293 K 09 h. przeniesiono do dochodów r. 1913.

Subwencję krajową za r. 1912 znał Wydział krajowy za wyrachowaną, a zarazem wyasygnował Towarzystwu kwotę 3.000 K, tytułem zaliczki na poczet subwencji krajowej na r. 1913.

Działalność
na polu
podniesienia
chowu dro-
biu.

Wysoki Sejm nie załatwił sprawozdania Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału kraj. w przedmiocie hodowli drobiu (Ls. 5.601/910 (LW. 83.612/909), i o sprawozdaniu z czynności za czas od 1. sierpnia 1910 do 30 listopada 1911 (Ls. 9.833/12), ani sprawozdania Wydziału kraj. z czynności Dep. III. za czas od 1. grudnia 1911 do 31. sierpnia 1912, w których zaznaczyliśmy działalność Wydziału krajowego na polu podniesienia chowu drobiu. Wskutek tego, jakoteż z powodu braku specjalnych poleceń, ogranicza się Wydział krajowy, podobnie jak w latach poprzednich, do podania w niniejszem sprawozdaniu z czynności dat, odnoszących się do akcji, mającej na celu podniesienie chowu drobiu.

W sprawie działalności Towarzystw, pracujących w tej dziedzinie, nadmieniamy, że Komitet galic. Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie wydzielił, podobnie jak w latach ubiegłych, i w r.

1912 na chów drobiu 10.600 K z ryczałtu przyznanego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa na hodowlę inwentarza drobnego. Z owych 10.600 K udzielono tytułem zasiłku kraj. Towarzystwu chowu drobiu we Lwowie 4.700 K, Galic. Towarzystwu chowu drobiu w Jarosławiu 2.300 K. Na wyposażenie zakładu chowu drobiu p. A. Kropińskiej w Przemyśle 500 K. Na budowę wzorowego kurnika przy filii Tow. w Brzeżanach 1.200 K, na wyposażenie kurnika w Bachórcu 150 K, na stację zarodową w Wołosówce 250 K. i tp. tak, że razem wydano 10.171 K. Wysłana z ramienia Komitetu delegacja dla zbadania szkoły i zakładu chowu drobiu p. K. Stasiniewiczowej w Zielonej pod Rawą ruską oświadczyła się za jak najżywcizszym popieraniem tej pożytecznej instytucji.

Założona z inicjatywy Komitetu galic. Tow. gosp. galicyjska Spółka zbytu jaj i drobiu wykazała w pierwszym swym bilansie za czas od 1. czerwca 1910 do 31. grudnia 1911, że sprzedała jaj za 1.030.000 K. Zysk z tej sprzedaży przyniósł brutto 32.000 K, a netto 2.386 K 87 h. Członków liczyła 107, którzy złożyli tytułem udziałów 22.616 K.

Komitet krakowskiego Towarzystwa rolniczego założył w r. 1912 w myśl programu hodowlanego 27 kurników w 10 miejscowościach.

Wszystkie sztuki były rasy krajowej „zielononózki“ i zakupione w znacznej części w kurnikach zarodowych Komitetu.

Oprócz kurników założył Komitet 10 gęśników zarodowych.

Krajowe Towarzystwo chowu drobiu, gołębi i królików we Lwowie liczyło w r. 1912 filii 14 i 1.242 członków, z której liczby przypada 468 na Towarzystwo macierzyste, a 774 na filie. Obrót kasowy Towarzystwa wykazał w r. 1912 w dochodach 14.459 K 87 h, w rozchodach 14.012 K 14 h, pozostała zatem reszta 447 K 73 h.

W r. 1912 założyło Towarzystwo 128 stacyj wartości 3.432 K od r. 1900 tj. od czasu istnienia do 1912 założyło ogółem 1626 stacyj zarodowych wartości 36.204 K.

Pomoc, jaką Towarzystwo udzieliło filiom, przedstawia wydatek 3.754 K.

Sprawa budowy Zakładu chowu drobiu na gruncie Akademii weterynaryi we Lwowie nie jest jeszcze załatwioną z powodu nieukończenia pertraktacyj z c. k. Rządem.

Pierwsze galic. Tow. chowu drobiu, gołębi i królików w Jarosławiu liczyło z końcem r. 1912 członków 582.

W tym roku założono 68 stacyj zarodowych, tak że z końcem r. 1912 posiadało Tow. 494 stadek drobiu i królików na 373 stacyach, wartości 9.035 K.

Sprawa budowy Zakładu chowu drobiu w Jarosławiu przedstawia się w ten sposób, że według kosztorysu z r. 1911 kosztą budowy wynoszą 58.618 K. Na ten cel ma Towarzystwo zapewnioną kwotę 36.254 K 56 h, a zamierza starać się o ponowną subwencję u c. k. Rządu i Wys. Sejmu. Wydział krajowy nie mógł wobec niezabezpieczenia reszty kosztów budowy wyasygnować przyznaną na ten cel w r. 1908 przez Wys. Sejm subwencji w kwocie 10.000 K, i wezwał Towarzystwo, by poczyniło kroki aby gmina m. Jarosławia przedłużyła termin, w którym budowa zakładu ma być rozpoczęta, od spełnienia którego to warunku uczyniła zawisłem wykonanie darowizny gruntu pod budowę Zakładu o obszarze 10.000 m².

Z powodu nieuchwalenia budżetu krajowego nie miał Wydział krajowy rozporządzalnych funduszków na subwencyonowanie wspomnianych Towarzystw i nie wypłacił zasiłków w dotychczasowej wysokości.

Uwzględniając jednak konieczną i wyjątkową potrzebę przyjscia z pomocą niektórym towarzystwom i instytucjom i nie chcąc dopuścić do zmarnowania prac będących w toku, udzielił Wydział krajowy załączek na poczet subwencji na r. 1913, a mianowicie kraj. Tow. chowu drobiu gołębi i królików we Lwowie w kwocie 1500 K, galic. Tow. chowu drobiu i królików w Jarosławiu w kwocie 1000 K. Szkole i zakładowi chowu drobiu w Zielonej w kwocie 2.000 K i Towarzystwu gosp. „Silskyj Hospodar“ we Lwowie w kwocie 800 K.

Sprawy
gospodarcze-
go wykształ-
cenia kobiet.

W tych sprawach powołujemy się przedewszystkiem na wyjaśnienia zawarte w ostatniem sprawozdaniu z czynności Departamentu III. Wydziału kraj. za czas od 1. grudnia 1911 do 31. sierpnia 1912. W okresie sprawozdawczym tj. do 30. czerwca 1913 zaszły następujące zmiany.

Budowa krajowej szkoły gospodarstwa wiejskiego dla kobiet w Miłocinie, mającej kształcić przedewszystkiem siły nauczycielskie dla szkół gospodyń wiejskich, a obok tego dawać wykształcenie rolnicze kobietom, któreby chciały je nabyć, uległa zwłocze, ponieważ pokazało się, że z oferty fundacyi ś. p. Jana Towarnickiego nie mógł Wydział krajowy korzystać wśród obecnych trudności finansowych i kredytowych.

Plany techniczne budowy, jakoteż statut organizacyjny tego zakładu zostały wypracowane i przedłożone c. k. Ministerstwu rolnictwa. C. k. Ministerstwo rolnictwa pismem z dnia 20. stycznia 1913 L. 37.452 ex 1912 oznajmiło Wydziałowi krajowemu, że wita z zadowoleniem założenie tego zakładu, zatwierdza statut organizacyjny z pewnemi m. l. zmianami, nie mniej przyrzeka w zasadzie udzielenie subwencji państwowej na częściowe pokrycie kosztów budowy szkoły. Według kosztorysu budowy obliczono kosztą wraz z wewnętrznem urządzeniem w kwocie 300.000 K. W przewidywaniu, że c. k. Rząd udzieli na ten cel zasiłek w wysokości $\frac{1}{3}$ części kosztów budowy, przedkłada Wydział krajowy Wys. Sejmowi wniosek o udzielenie 100.000 K w r. 1914 na kosztą budowy seminaryum w Miłocinie jako pierwszą ratę, i wstawił ten wydatek do Rub. X. poz. 54 wyd. preliminarza budżetu krajowego na r. 1914.

Prywatne seminaryum dla kształcenia nauczycielek gospodarstwa kobiecego wybudowało Towarzystwo gospodarczego wykształcenia kobiet we Lwowie w Snopkowie w obrębie m. Lwowa. Zakład ten z kursem dwuletnim ma być otwartym 4. listopada 1913. Ilość uczenic, które obowiązane są mieszkać w zakładzie ograniczono do 30. Wychodząc z założenia, że obecnie w zakresie gospodarczego wykształcenia kobiet jest pilną potrzebą powstanie zakładu, któryby kształcił fachowe nauczycielki dla nauki gospodarstwa kobiecego, jakoteż uwzględniając, że zamierzone prywatne seminaryum na Snopkowie we Lwowie może czasowo zaradzić brakowi należycie wykształconych nauczycielek, gospodarstwa wiejskiego i będzie także później uzupełniało działalność krajowego zakładu w Miłocinie, nie mniej z uwagi, że taki zakład jako internat ograniczony być musi do niezbyt wielkiej liczby uczennic, a więc kosztą utrzymania muszą być znaczne, postanowił Wydział krajowy przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek o przyznanie subwencye krajowej na utrzymanie w r. 1914 seminaryum w Snopkowie w kwocie 10.000 K i kwotę tę wstawił do preliminarza budżetu krajowego na r. 1914 (Rub. X. poz. 53 h. wyd. prel. budż. kraj. na r. 1914).

Wydział krajowy poparł zarazem u. c. k. Rządu prośbę Towarzystwa gospodarczego wykształcenia kobiet o udzielenie na ten cel subwencyi z funduszu państwa.

W końcu przyznał Wydział krajowy zasiłek w kwocie 500 K p. Maryi Madurowiczównej na kształcenie się w seminaryum w Snopkowie w roku 1912/1913.

Szkoła gospodyń wiejskich w Podegrodziu, jako zakład powiatowy, otwartą została w jesieni 1912 roku na podstawie statutu organizacyjnego. Kierownictwo szkoły tej powierzono p. M. Gostkowskiej, długoletniej kierownicze szkoły gospodyń wiejskich w Albigowej.

Z powodu aktywowania tej szkoły wstawił Wydział krajowy zasiłek na jej utrzymanie w r. 1914 w sumie 4.000 K do Rub. X. poz. 53 g, wyd. prel. budżetu kraj. na r. 1914.

Szkoła powiatowa gospodyń wiejskich w Albigowej, najdawniejsza w tym dziale, jest w toku reorganizacji. W miejsce dwóch 5, względnie 6 miesięcznych kursów, a to kursu dla gospodyń wiejskich i dla pomocniczych gospodarstwach, zaprojektowano 8 miesięczny kurs dla gospodyń wiejskich, a 4 miesięczny dla dziewcząt, zamierzających wykształcić się na służące. Również jest w projekcie ustanowienie kuratorzy dla tej szkoły, w miejsce dotychczasowego opiekuna. Do chwili wygotowania niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy decyzji Rady powiatowej w Łańcucie w przedmiocie reorganizacji zakładu.

Jak już w zeszłorocznym sprawozdaniu z czynności zaznaczyliśmy Towarzystwo gospodarczego wykształcenia kobiet we Lwowie, utrzymujące szkołę gospodyń wiejskich w Białym Kamieniu, zamknęło ją dnia 13 lipca 1912 z powodu, że wszelkie siły Towarzystwa zwrócono ku założeniu seminaryum gospodarczego w Snopkowie.

Mimo to powiat złoczowski nie stracił szkoły gospodarczej, ponieważ w jesieni 1912 roku otworzyły Siostry Miłosierdzia w Białym Kamieniu u siebie w klasztorze szkołę gospodyń wiejskich, na który to cel przyznał Wydział krajowy zasiłek z funduszu krajowego.

Druga szkoła zostająca pod opieką Towarzystwa dla gospodarczego wykształcenia kobiet t. j. szkoła w Podzamczu pod Żydaczowem została zwinięta z powodu zmiany w osobistych stosunkach właścicielki. Pozostaje obecnie zatem pod opieką rzeczonoego Towarzystwa szkoła w Tłumaczu, popierana przez reprezentację gminną i subwencyonowana przez Wydział krajowy, który pokrywa także koszty oprocentowania umorzenia pożyczki zaciągniętej na jej przebudowanie i urządzenie.

Szkoła w Szynwałdzie pod Tarnowem zostająca pod kierownictwem SS. Służebniczek funkcyjowała w okresie sprawozdawczym prawidłowo przy pomocy subwencji Wydziału krajowego i c. k. Rządu. Do tej szkoły, mającej odpowiednie ubikacje, został w tym roku przeniesiony trzymiesięczny kurs gospodarstwa domowego dla panien z warstwy wykształconej, który przez dwa lata odbywał się w domu macierzystym SS. Służebniczek w Starej wsi pod Brzozowem. Wydział krajowy udzielił subwencji na zaopatrzenie kursu tego w inwentarz potrzebny, reszta kosztów kursu pokrywaną jest w zupełności przez opłaty uczestniczek, których zawsze jest dosyć, co świadczy o potrzebie i pożytku tego urządzenia.

W końcu nadmieniamy, że dla szkoły gospodyń wiejskich w Uhercach wienawskich, pod zarządem Towarzystwa „Proświty“, podwyższył Wydział krajowy zasiłek na rok 1914 z kwoty 2.000 K na 3.000 K t. j. do wysokości subwencji, jakie pobierają inne tego rodzaju szkoły gospodyń wiejskich.

Ogółem wstawił Wydział krajowy do preliminarza budżetu krajowego na rok 1914 (Rubr. X. poz. 52—53 wyd.) na subwencye dla szkół gospodarstwa domowego i wiejskiego dla kobiet i na zasiłki na kształcenie sił nauczycielskich dla tych szkół sumę 56.000 K t. j. o 15.000 K więcej od sumy, jaką na ten cel wstawiono do preliminarza budżetu krajowego na rok 1913.

Krajowy skład publiczny połączony ze składem wolnym w Krakowie.

Wysoki Sejm nie załatwił dwóch ostatnich sprawozdań Wydziału krajowego, a mianowicie sprawozdania z dnia 12/7 1910 LW. 79.289 i z dnia 29 grudnia 1911 LW. 177.101/911, dotyczących Zarządu krajowym składem publicznym, połączonym ze składem wolnym w Krakowie.

Wskutek tego, jakoteż w braku specjalnych poleceń ogranicza się Wydział krajowy do podania kilku dat, dotyczących tej instytucji w ogólnym sprawozdaniu z czynności, podobnie jakto uczynił w roku zeszłym.

Owóż przedewszystkiem stwierdzić należy, że wskutek poczynienia całego szeregu inwestycji, o których mowa w poprzednim sprawozdaniu z czynności, następnie z powodu częstszej kontroli z ramienia Wydziału krajowego, i większej stosunkowo ruchliwości zarządu składu, dochody jego, jak wogóle obrót, były korzystniejsze. I tak:

Dochody rzeczywiste za rok 1912 wynosiły netto 53.138 K 81 h., w porównaniu z uchwalonymi w budżecie składu na podstawie wyniku lat poprzednich w kwocie 42.500 K okazały się większe o 10.638 K 81 h.

Wydatki rzeczywiste wynosiły netto 51.787 K 18 h, w porównaniu z uchwalonym kredytem 42.021 K okazały się większe o 9.766 K 18 h.

W budżecie składu na rok 1912 wynosiła przewidywana nadwyżka dochodów 479 K, faktycznie zaś wyniosła 1.351 K 63 h, czyli ogólny wynik za rok 1912 okazał się korzystniejszym o kwotę 872 K 63 h.

Znaczna stosunkowo różnica między kwotą wydatków preliminowanych, a rzeczywistych powstała stąd, że dokonano całego szeregu inwestycji i adaptacji na rachunek zwiększonych dochodów w r. 1912.

W roku 1913 umorzono w całości pożyczkę 800.000 K zaciągniętą w Towarzystwie wzaj. ubezpieczeń w Krakowie na założenie składów publicznych we Lwowie i w Krakowie tak, że wskutek tego odpadł w budżecie krajowym wydatek na ten cel w kwocie 52.834 K rocznie.

Dla ożywienia ruchu i zwiększenia klienteli wezwał Wydział krajowy Bank krajowy, aby uregulował udzielanie zaliczek na towary, złożone w składzie publicznym w Krakowie, a to w sposób jak najbardziej ułatwiony i dostępny dla szerszych kół handlowych.

Dla zabezpieczenia zaliczek, udzielanych na złożony w składzie towar ustanowiono kupiecki zastaw ręczny z art. 310 i 311 kodeksu handlowego.

Wskutek tego okazała się potrzeba zmiany §. 41 regulaminu składu, w szczególności uzupełnienia go postanowieniem, że Zarząd składu ma prawo sprzedać towar złożony także w wypadku przewidzianym w §. 16. ustawy z dnia 28/4 1889, Dz. p. p. Nr. 64 o zakładaniu domów skladowych publicznych.

Wydział krajowy prosił c. k. Namiestnictwo, aby zawiadomiło o tej zmianie c. k. Ministerstwo handlu po myśli postanowień §. 8. ustawy z 28/4 1889 Nr. 64 Dz. p. p. o zakładaniu domów skladowych publicznych. Do chwili przedłożenia niniejszego sprawozdania nie otrzymał Wydział krajowy wiadomości o decyzji c. k. Ministerstwa handlu w tym przedmiocie.

W końcu oznajmiamy, że w budżecie krajowym, począwszy od roku 1912 wstawiono 240 K jako dar z łaski dla robotnika Marcina Jarosza, który przez przeszło 40 lat pracował w składzie w Krakowie. Z uwagi, że robotnik M. Jarosz stał się niezdolnym do pracy, przyznał mu Wydział krajowy ten dar z łaski począwszy od 2. maja 1913 roku; co Wysoki Sejm zechce przyjąć do wiadomości.

Popieranie
gospodar-
stwa ry-
bnego.

Osobnem sprawozdaniem z dnia 5. września 1913, LW. 152.644, dotyczącem zmiany i uzupełnienia niektórych postanowień ustawy o rybołówstwie z dnia 31. października 1887 (Dz. u. i rozp. kr. Nr. 37 z roku 1890) przedłożył Wydział krajowy ponownie Wysokiemu Sejmowi do konstytucyjnego załatwienia projekt noweli do obowiązującej obecnie ustawy o rybołówstwie.

Ciągnąca się od roku 1901 sprawa zmiany wspomnianej powyżej ustawy, ma dla rozwoju gospodarstwa rybnego w kraju, a szczególnie gospodarstwa rybnego na rzekach, bardzo doniosłe znaczenie, a opóźnienie jej załatwienia uniemożliwia wdrożenie jakiejś energiczniejszej akcji dla podniesienia tej gałęzi gospodarstwa, uniemożliwia przeprowadzenie organizacji inspektoratu rybactwa, którego utworzenie nowela przewiduje, wogóle powoduje dalsze trwanie obecnego stanu, który właściwie jako prowizoryum uważanym być może.

Oczekując przeto załatwienia tej sprawy, Wydział krajowy musi na razie ograniczyć swe czynności do tej ochrony rybołówstwa, na jaką pozwalają dziś obowiązujące, bardzo niedostateczne postanowienia ustawy. Do tego rodzaju czynności zaliczyć należy interwencję Wydziału krajowego w sprawach zanieczyszczania wód płynących odpływami fabrycznymi, obrona interesów rybactwa w wypadkach, w których zamierzone budowle wodne przynieść by mogły szkodę gospodarstwu rybnemu, dalej interwencye w sprawach szkodliwego dla gospodarstwa rybnego wykonywania rybołówstwa i t. p.

Dużo zabiegów Wydziału krajowego pochłonęła od lat kilku prowadzona akcja uregulowania stosunków rybołówstwa na granicznych przestrzeniach wód Dunajca, Popradu i Białki. W przedmiocie tym doprowadzono już w roku 1908 do zebrania się komisji, w której brali udział reprezentanci rządu węgierskiego, a która ustaliła warunki prowadzenia gospodarstwa rybnego na powyżej wspomnianych rzekach. W skutek niechęci węgierskich władz komitatowych, które w niezrozumieniu interesu dobra ogólnego podporządkowują interesa ogólnego gospodarze interesom lokalnym, nie udało się dotąd doprowadzić do załatwienia tej sprawy, konsekwentnie jednak prowadzona akcja Wydziału krajowego dokonała tego, że c. k. Namiestnictwo działając na podstawie porozumienia się z władzami węgierskimi, zarządziło już zwołanie zebrania interesentów tak węgierskich jak i galicyjskich dla porozumienia się i ustalenia zasad dalszego prowadzenia gospodarstwa rybnego na granicznych przestrzeniach rzek.

Systematyczne zarybianie rzek narybkiem, zakupionym bądź to u prywatnych producentów, bądź to w zakładzie chowu ryb w Oparach, stanowi dalsze ogniwo w akcji Wydziału krajowego dla podniesienia rybności rzek. Na ten cel przeznacza Wydział krajowy od szeregu lat po 3.000 koron z funduszu rybactwa, tworzącego się z taks rewirowych rybackich. Łatwo zrozumieć, że akcja prowadzona tak małymi środkami nie może wydać większych rezultatów zwłaszcza w czasie, gdy intensywnie prowadzone roboty regulacyjne, gospodarstwu temu znaczne sprawiają utrudnienia i szkody. Mimo to niektóre gatunki ryb wpuszczanych do rzek przyjęły się i rozmnożyły, czego dowodem być może rozmnożenie się sandacza w Bugu, gdzie go dawniej nie było, zwiększenie się ilości łososia w Dunajcu i t. p.

Jak w kilku latach poprzednich, tak i w roku sprawozdawczym, nie mógł Wydział krajowy zarządzić lustracji choć części rewirów rybackich, ale czas i siły jedyne go urzędnika fachowego, jakim rozporządza Wydział krajowy, są tak zajęte, że nie możliwem było poruczyć mu jeszcze lustracji, która w każdym razie dosyć wymaga czasu. Uznając konieczną potrzebę systematycznego przeprowadzania lustracji wód rewirowych, będzie musiał Wydział krajowy pomyśleć o zwiększeniu sił fachowych rybackich, a jeżeli dotąd nie przedłożył Wysokiemu

Sejmowi odpowiednich w tej sprawie wniosków, to uczynił to tylko dlatego, że powiększenie to sił chciałby przeprowadzić przy organizacji inspektoratu rybactwa, zależnej od uchwalenia noweli do ustawy o rybołówstwie.

Chcąc sobie zapewnić i przygotować odpowiednio wykształconych pracowników dla powstać mającego biura, udziela Wydział krajowy od roku 1909 stypendya kandydatom chcącym studia swoje uzupełnić w kierunku gospodarzo rybactwim. I tak przy pomocy Wydziału krajowego odbył w latach 1909 i 1910 studia rybackie głównie w Monachium Dr. Franciszek Staff, późniejszy sekretarz krajowego Towarzystwa rybactwim w Krakowie i honorowany docent rybactwa na Uniwersytecie Jagiellońskim, a obecnie kierownik stacyi doświadczalnej rybactwim w Rudzie malenieckiej w gub. radomskiej.

W latach 1912 i 1913 odbywa studia fachowe w dziedzinie rybactwa, głównie w Berlinie i Friedrichshagen, drugi stypendysta Dr. Edward Schechtel, który w październiku b. r. po ukończeniu podróży przedsięwziętej dla praktycznego obeznania się z gospodarstwem rybnym, wraca do kraju. I znów zachodzi obawa, że i ta siła nie będzie mogła być zużytkowaną w służbie krajowej, gdyż Wydział krajowy bez przyznania przez Wysoki Sejm odpowiednich kredytów, nie będzie mógł na razie zaoferować mu odpowiedniej posady.

Równolegle z akcją około podniesienia gospodarstwa rybnego na rzekach, starał się Wydział krajowy jak i w latach poprzednich wspierać rozwój gospodarstwa stawowego prywatnego.

Wytyczenia budowy stawów, opracowanie projektów założenia tychże, udzielanie porady zagospodarowania stawów istniejących, a nadto subwencyonowanie zakładania i zarybiania stawków włościańskich i gminnych, to są środki używane w czasie sprawozdawczym dla poparcia rozwoju gospodarstwa stawowego, ale i przy tem okazuje się brak sił fachowych i energiczniejsze rozwinięcie tej akcji nie będzie możliwem bez powiększenia ilości sił odnośnego biura.

W każdym razie zaznaczyć należy, że z roku na rok zwiększa się ilość zgłoszeń, osobiwie zgłoszeń pochodzących od włościan, o pomoc fachową przy zagospodarowaniu i założeniu stawów, co świadczy, że w kraju rozszerza się przeświadczenie o korzyściach, jakie przynieść może gospodarstwo rybne. Dalszym objawem zrozumienia doniosłości tej sprawy, jest powstanie w czasie sprawozdawczym w Święcanach, w powiecie jasielskim, zakładu dla produkeyi narybku założonego przy pomocy subwencyi krajowej i rządowej przez powiatowe Towarzystwo rybactwim w Gorlicach. Zakład ten, podobnie jak istniejący od roku 1899 zakład chowu ryb w Oparach, ma na celu dostarczenie potrzebnego narybku do zagospodarowania stawów a częściowo także i wód płynących.

Sprawozdanie krajowego Biura statystycznego.

W okresie, będącym przedmiotem sprawozdania, krajowe Biuro statystyczne opracowało i wydało pierwszą i drugą część IX. tomu „Podręcznika statystyki Galicyi“.

Z prac, wymienionych w zeszłorocznem sprawozdaniu, Biuro prowadzi dalej :

1. Licytacje sądowe posiadłości włościańskich i małomiejskich. Praca ta opiera się na edyktach licytacyjnych, ogłoszonych w urzędowej „Gazecie Lwowskiej“. Zestawiono już tabelarycznie edykta licytacyjne za lata 1910—1912 i przystąpiono do analizy wyników cyfrowych.

2. Pogląd na gospodarstwo skarbowe kraju w latach 1905—1912.

Praca ta metodą zbliża się do opracowania finansów krajowych, dokonanego przez Ministerstwo Skarbu za r. 1905, a ogłoszonego p. t. „Die Landeshaushalte der im Reichsrate vertretenen Königreiche und Länder“, Wiedeń 1907. Kiedy jednak Ministerstwo Skarbu za podstawę wzięło budżet, Biuro statystyczne postanowiło oprzeć się na zamknięciach rachunkowych. Dotychczas zestawiono według bardzo szczegółowego formularza wyniki zamknięć rachunkowych wszystkich ważniejszych funduszy krajowych za lata 1905—1911. W czasie najbliższym zestawionym zostanie w ten sam sposób r. 1912 i nastąpi analityczne opracowanie przedmiotu.

W okresie sprawozdawczym podjęło Biuro trzy nowe prace:

1. Wydatki i dochody gmin w r. 1911. Celem pracy jest dać dokładny obraz gospodarki finansowej wszystkich gmin kraju. Materiał źródłowy stanowią dzienniki kasowe gmin, częściowo zamknięcia rachunkowe (w większych miastach). Pracę rozpoczęto w lutym, do chwili obecnej opracowano tabelarycznie gminy z 35 powiatów autonomicznych. Do końca roku zestawiony zostanie materiał cyfrowy z pozostałych 39 powiatów, o ile oczywiście Wydziały powiatowe w czas nadeślą potrzebne akta. Opublikowanie przedmiotu będzie mogło nastąpić dopiero w roku przyszłym.

2. Własność tabularna według stanu z r. 1913. Statystykę własności tabularnej Biuro przeprowadza peryodycznie. Opracowanie ostatnie dotyczy końca r. 1902. Sposób obecnego opracowania nie będzie prawie w niczem odbiegał od poprzedniego. Podstawę stanowi spis ciał tabularnych i ich właścicieli, dostarczony przez c. k. sądy krajowe i obwodowe. Spisy te uzupełniają c. k. urzędy podatkowe datami podatkowemi, a c. k. geometrzy ewidencyjni danemi co do rozmiarów poszczególnych kultur każdego ciała tabularnego. Dotychczas Biuro zebrało i przejrzało spisy ciał tabularnych nadesłane z odnośnych sądów, w czasie najbliższym spisy te wysłane zostaną c. k. urzędowi podatkowym i c. k. geometrom ewidencyjnym.

3. Wyniki wyborów do Sejmu krajowego z r. 1913. Z aktów wyborczych zaczęto zestawiać materiał cyfrowy. Wykończenie i opublikowanie tego przedmiotu nastąpi po zatwierdzeniu wyborów przez Wys. Sejm.

Poza pracami wyszczególnionemi powyżej zaabsorbowały znaczną część czasu i sił Biura, szczególnie w pierwszej połowie okresu sprawozdawczego, różne zestawienia cyfrowe i projekty okręgów wyborczych, wykonywane na żądanie komisji reformy wyborczej, lub jej poszczególnych członków.

Jak dawniej tak i w roku ubiegłym udzielano dość często stronom informacji statystycznych i starano się, w miarę możliwości, zadość uczynić żądaniom centralnej Komisji statystycznej. W szczególności zestawiono dla niej według szczegółowego formularza wydatki i dochody kraju za r. 1909 i 1910 i wydatki i dochody powiatów za r. 1910. Prócz tego na prośbę tejże Komisji Dr. Nadobnik na podstawie materiałów Biura i nadesłanych z biur statystycznych czeskiego i styryjskiego opracował „finanse reprezentacyi powiatowych“, w której to pracy opisuje stan statystyki finansów powiatowych i przedstawia w retrospekcyi historycznej wydatki i dochody i stan majątkowy powiatów w Galicyi, w Czechach i w Styryi, czyli w tych krajach, w których jedynie istnieją reprezentacye powiatowe. Praca ta, napisana w języku niemieckim i odesłana już centralnej Komisji statystycznej, ukaże się w XII. roczniku wydawnictwa „Statistisches Jahrbuch der autonomen Landesverwaltung“ pod tytułem „Die Finanzen der Bezirksvertretungen“.

Sprawozdanie

z czynności

Departamentu IV. Wydziału krajowego

w zakresie dróg

za czas od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913

(z 9 alegatami).

Departament IV.

Szef Departamentu: Dr. Stanisław Dąbski, członek Wydziału krajowego.

A.

Ustawy i uchwały podlegające Najwyższej Sankeyi.

Ustawa o publicznych dojazdach kolejowych.

W myśl żądania c. k. Ministerstwa robót publicznych, Wydział krajowy postanowił przedłożyć c. k. Rządowi niezależnie od usunięcia wytkniętych braków formalnych, projekt zmiany stylizacji § 1. noweli, uchwalonej przez Wysoki Sejm, a mianowicie w tym kierunku, że budowa większej ilości dojazdów konkurencyjnych do jednego dworca byłaby dopuszczalną przynajmniej w tych wypadkach, gdzie ze względu na sytuację najbliższych arterii komunikacyjnych jeden tylko dojazd kolejowy nie zapewnia dostatecznego połączenia ze stacją.

B.

Uchwały sejmowe nie podlegające Najwyższej Sankeyi i sprawy Wydziałowi krajowemu polecane i przekazane.

Budowa dróg konkurencyjnych.

Jak to Wydział krajowy w swem ostatniem sprawozdaniu z czynności Dep. IV. miał zaszczyt zaznaczyć, odbyła się dnia 3. lipca 1912 z inicjatywy c. k. Ministerstwa robót publicznych konferencja międzyministerjalna, na której przy udziale Szefa Departamentu IV. oraz zastępców c. k. Ministerstwa Skarbu i robót publicznych, JE. Pana Ministra Długosza, c. k. Ministerstwa wojny oraz c. k. Namiestnictwa ustalono ostatecznie program budowy t. zw. dróg konkurencyjnych w Galicji.

Alegat I.

Odezwą z dnia 2. grudnia 1912. l. 14.757/W udzieliło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu odpis reskryptu c. k. Ministerstwa robót publicznych z dnia 9. października 1912 l. 33503-IX b., streszczający wyniki powyższej konferencji. Reskryptem tym c. k. Ministerstwo robót publicznych przyznało w porozumieniu z c. k. Ministerstwem Skarbu Wydziałowi kraj. na cele budowy i konserwacji dróg wymienionych w załączonym wykazie (Aleg. 1) i mających się ukrajowić — subwencję z funduszków państwowych w następującej procentowej wysokości odnośnych kosztów budowy względnie konserwacji:

I. Do budowy :

1. dla dróg kategorii	I.	—	50%
2. " " "	II. i III.	—	40%
3. " " "	IV	—	33%

II. Do konserwacji:

1. dla dróg kategor.	I. II. III.	—	40%
2. " " "	IV.	—	25%

Ostateczny ten wynik przedstawia się — jak już w poprzedniem sprawozdaniu zaznaczyliśmy — jako pomyślnie zakończenie sprawy budowy t. zw. dróg konkurencyjnych w Galicji, poruszonej po raz pierwszy jeszcze uchwałą

Wysokiego Sejmu z dnia 12. października 1903, a na ogół jako przyjęcie przez c. k. Rząd prawie w całości wniosków zawartych w odezwie Wydziału krajowego z dnia 19. marca 1912 LW. 15627. Jak z załączonego alegatu wynika obejmuje program budowy dróg konkurencyjnych ogółem 1108 km. dróg, z czego 648 km. pozostaje jeszcze do budowy. Z 30 dróg konkurencyjnych 5 dróg nie jest objętych uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 13. października 1909 (l. s. 4.791/09), dotyczącą ustalenia zasadniczego programu ukrajowienia drog. Przyjęcie tych dróg do programu budowy przedstawia się jako ustępstwo, które Wydział krajowy zmuszony był poczynić w zamian za daleko idące koncesye ze strony c. k. Rządu, które oznaczają pozyskanie wogóle po raz pierwszy znaczniejszych funduszków państwowych na cele programowej budowy dróg w Galicyi. Do ustępstwa tego skłonił Wydział krajowy głównie wzgląd, iż c. k. Ministerstwo robót publicznych przyjęło między innymi także zasadniczy postulat Wydziału krajowego a mianowicie zgodziło się na konkurencyę funduszków państwowych także w kosztach konserwacyi dróg konkurencyjnych, porzucając w ten sposób nieprzejednane stanowisko zajęte w poprzednich swych odezwach. Nadto drogi wyżej wspomniane, przyjęte dodatkowo do programu ukrajowienia, stanowią dukta, na których czynnikiem państwowym ze względów strategicznych niezwykle zależało i których uwzględnienia zastępcy c. k. Ministerstwa wojny przedewszystkiem żądali.

Wobec tego stanu rzeczy Wydział krajowy nie wątpi, że Wysoki Sejm w uznaniu naprowadzonych wyżej okoliczności zaaprobuje stanowisko Wydziału krajowego w tej sprawie, przyjmując zarazem do wiadomości częściową zmianę zasadniczego programu ukrajowienia dróg. Wydział krajowy nadmienia, iż dotyczy to dróg wymienionych w alegacie pod 2), 3), 5), 9), 11), które to drogi pierwotnie nie były objęte programem ukrajowienia.

Co się tyczy sposobu unormowania konkurencyi państwa oraz sposobu przeprowadzenia budowy dróg konkurencyjnych to bliższe szczegóły zwłaszcza w kierunku współdziałania organów państwowych technicznych mają być w myśl życzenia c. k. Ministerstwa robót publicznych ustalone w drodze porozumienia między Wydziałem krajowym a c. k. Namiestnictwem.

Projekt odnośnego regulaminu udzielony nam odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 19. marca 1913 L. 4023/pr. akceptowaliśmy tutejszym piśmie z dnia 27. maja r. b. L. 49060. Zarazem Wydział krajowy oświadczył się, w interesie przyspieszenia toku sprawy oraz dla uniknięcia długotrwałych korespondencyi, za jak najżywszym i stałym kontaktem z organami technicznymi c. k. Rządu tak w czasie projektowania jak i przeprowadzenia budów.

Między innymi, ze względu na to, iż dla niektórych dróg konkurencyjnych brak jeszcze projektów, a kilka dróg niema ustalonych definitywnie kierunków na tyle, by przystąpić można do sporządzenia generalnego projektu, zaproponował Wydział krajowy przeprowadzenie reambulacyi trasy przy udziale zastępców c. k. Namiestnictwa i wojskowości oraz reprezentantów lokalnych czynników autonomicznych i zastępców stron interesowanych. Obejście takie ułatwi znacznie ustalenie kierunku drogi, pozwoli uwzględnić na miejscu słuszne życzenia stron interesowanych oraz przyczyni się do usunięcia ewentualnych sprzeczności w opiniach czynników kontrolujących t. j. Namiestnictwa i Wydziału krajowego. Również upraszał Wydział krajowy c. k. Namiestnictwo — ażeby w razie wątpliwości, dostrzeżonych czy to w projektach czy kosztorysach budowy dróg konkurencyjnych — zechciało zakomunikować je Wydziałowi krajowemu, zanim odnośne operaty będą przedłożone Władzom centralnym, gdyż w ten sposób daną będzie Wydziałowi krajowemu możność ewentualnego wyjaśnienia poszczególnych kwestyi względnie bliższego ich umotywowania, zaś Władzom centralnym fakt, iż przedkładane przez c. k. Namiestnictwo wnioski będą wyrazem wspólnego porozumienia się i zgodnego zapatrywania c. k. Namiestnictwa oraz Wydziału krajowego, ułatwi powzięcie stanowczej decyzji i decyzję tę przyspieszy,

Subwencję na budowę i utrzymanie dróg konkurencyjnych przyznało c. k. Ministerstwo robót publicznych od dnia 1. stycznia 1913. Wszelkie zatem roboty, wykonane około budowy dróg konkurencyjnych po tym terminie, korzystać będą z zasiłku z funduszków państwowych. Natomiast zasiłek na konserwację poszczególnych dróg stanie się płynnym z chwilą ich ukrajowienia i objęcia w zarząd kraju. W ogóle przewiduje reskrypt c. k. Ministerstwa robót publicznych koszt budowy wszystkich dróg konkurencyjnych na 18,099.000 koron, z czego wynika udział subwencji Państwa w kwocie 7,885.000 koron. Rzeczywisty wydatek będzie jednak faktycznie znacznie wyższy, gdyż obliczenie powyższe nie jest definitywne, a ustalenie subwencji państwowej dla poszczególnych dróg będzie dokonywane stopniowo w stosunku przyznaných udziałów procentowych na podstawie sporządzić się mających kosztorysów budowy.

Na razie tempo, w jakim budowa dróg konkurencyjnych będzie prowadzoną, musiał Wydział krajowy dostosować do wysokości kredytów, przewidzianych na ten cel przez c. k. Rząd na lata najbliższe. W szczególności do preliminarza państwowego na rok 1913. wstawioną została z tego tytułu kwota 324.700 K zaś na lata 1914. i 1915. przewidziano wydatek 402.000 K względnie 450.000 K, przez co nakreślono granice finansowe dla pierwszego trzyletniego programu budowy. Dalsze trzyletnie programy budowy ustalać będzie stopniowo c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Al. 2, 3, 4. Pierwszy trzyletni program budowy, obejmujący lata 1913—1915. dotyczy budowy dróg, uwidoczionych w alegatach 2, 3, 4. Jak z alegatów tych wynika, zamierzoną jest w ciągu tych lat budowa 89,3 km dróg kosztem 3,053.900 koron. Budowa będzie przeprowadzoną prawie w całości pod kierunkiem organów technicznych Wydziału krajowego.

Przystępując do realizacji tego programu, przedłożyliśmy odezwą z dnia 11. lutego 1913. LW. 183.097 c. k. Prezydium Namiestnictwa dotyczące wnioski.

Przedewszystkiem zwróciliśmy uwagę c. k. Namiestnictwa, iż ustalenie wysokości subwencji państwowych będzie musiało poprzedzić komisyjne zbadanie i ustalenie stanu robót z końcem roku 1912 na tych drogach konkurencyjnych, które znajdują się w budowie a dotychczas korzystały już z subwencji budowlanej państwowej względnie krajowej. Na pierwszych ustaleniach wartości robót po koniec roku 1912. wykonanych jest konieczne dla obliczenia wysokości udziału dotychczasowej subwencji państwowej i ewentualnych należytości z tego tytułu, na drugich zaś nastąpić winno skonstatowanie, jakie roboty wykonano po koniec roku 1912., gdyż dalsza budowa korzystać będzie już z konkurencyi funduszków państwowych.

Oдноsne komisye odbyły się już przy udziale delegata c. k. Namiestnictwa poczem Wydział krajowy wydelegował inżynierów do budowy ośmiu dróg, wskazanych w alegacie.

Gdy jak wyżej Wydział krajowy zaznaczył, wstawiono do budżetu państwowego na rok 1913. z tytułu subwencji na budowę dróg konkurencyjnych kwotę 324.700 K, przeto program budowy na ten rok musiał być na razie dostosowany do wysokości tego udziału Skarbu Państwa. Natomiast program budowy na lata 1914 i 1915. zestawil Wydział krajowy jako nieco obszerniejszy. Gdy bowiem c. k. Ministerstwo robót publicznych przewidywało pierwotnie wydatek Skarbu Państwa z tego tytułu na rok 1914 — 402.000 K, a na rok 1915 — 450.000 K, to według programu Wydziału krajowego udział Skarbu Państwa miałby wynieść w r. 1914 455.000 K, a w roku 1915 — 515.000 K.

Nadto dla przyspieszenia tempa budowy w roku 1913. Wydział krajowy odezwą z dnia 24. kwietnia 1913. LW. 47.655 przy sposobności przedkładania wniosków w sprawie dostarczenia zarobku ludności dotkniętej klęskami elementarnemi, zwrócił się do c. k. Prezydium Namiestnictwa z prośbą o przeznaczenie części oдноsnego kredytu na rozpoczęcie budowy dwóch

dróg konkurencyjnych, w programie budowy na rok 1913. nieprzewidzianych a mianowicie drogi Brzozów—Haczów i Żabie—Worochta.

Konieczność rozszerzenia programu budowy dróg konkurencyjnych wynika z łączności budowy tych dróg ze sprawą ukrajowienia.

Z jednej strony fakt, iż drogi konkurencyjne wskutek ich zamierzonego ukrajowienia będą miały zapewnioną należytą administrację i konserwację w zarządzie Wydziału krajowego, stanowił główny moment dla pozyskania przychylniej decyzji c. k. Rządu w sprawie przyczynienia się Skarbu Państwa do kosztów konserwacji — gdy pierwotnie c. k. Rząd zajmował w tym kierunku stanowisko negatywne.

Z drugiej strony nałożył, jak wiadomo, Wysoki Sejm uchwałą z dnia 13. października 1909 na Wydział krajowy obowiązek ukrajowienia w ciągu okresu 1911 do 1927 ogółem 2.500 km dróg powiatowych i gminnych, a w szczególności w latach 1911 i 1912 po 500 km rocznie, zaś w latach następnym po 100 km. Zakreślając tak obszerny program liczył się Wysoki Sejm z tem, iż z powyższych 2.500 km około 1.000 km zostanie w ciągu okresu wytkniętego dla przeprowadzenia całej akcji ukrajowienia zbudowanych przy udziale subwencji państwowej t. j. jako drogi konkurencyjne. Jak z załączonego programu budowy wynika zostanie w ciągu pierwszego trzylecia zbudowanych łącznie około 100 km dróg, gdy zaś Wydział krajowy w okresie tym winien objąć w zarząd kraju 300 km dróg, przeto około $\frac{2}{3}$ przypadną na drogi nie objęte programem konkurencyjnym. Gdyby zatem na przyszłość miała budowa dróg konkurencyjnych postępować tylko w tempie, przyjętem w pierwszym trzyleciu, nie byłby Wydział krajowy w możności utrzymania sprawy ukrajowienia dróg w tempie przez Wysoki Sejm zakreślonym, względnie zmuszony byłby, chcąc tempo to utrzymać, wcielić w program ukrajowienia drogi o charakterze lokalnym, zatem zasadniczo nie nadające się właściwie do uznania za drogi krajowe.

I inne ważne momenta przemawiają również za szybszą budową dróg konkurencyjnych. W szczególności niemal wszystkie drogi konkurencyjne są na większych lub mniejszych przestrzeniach częściowo zbudowane w interesie komunikacji leży zatem jak najszybsze wykonanie zaczętych budów. Dotyczy to zwłaszcza tych dróg, które częściowo zostały już objęte w zarząd kraju i będą konserwowane przy udziale funduszy państwowych. Budowa tych dróg już choćby ze względów prawidłowej administracji drogowej powinna być jak najprędzej ukończoną dla umożliwienia objęcia całości drogi w administrację Wydziału krajowego.

Niezależnie od budowy dróg już częściowo zbudowanych względnie ukrajowionych pragnąłby Wydział krajowy przystąpić jak najrychlej do budowy duktów, na których Państwu ze względów strategicznych najbardziej zależy, a które przyjęte zostały do programu konkurencyjnego, mimo iż nie są zamieszczone w zasadniczym programie ukrajowienia dróg, uchwalonym przez Wysoki Sejm (n. p. droga Lwów—Olesko—Brody, Zólkiew—Chlewczany—Uhnów, Kozowa—Sokołów—Darachów i t. d.).

W myśl przytoczonego reskryptu c. k. Ministerstwa robót publicznych subwencja państwowa do kosztów utrzymania dróg konkurencyjnych miałaby być ustalana z góry w okresach pięcioletnich jako ryczałt na podstawie odnośnych preliminarzy, zestawianych przez Wydział krajowy, a badanych przez c. k. Namiestnictwo. Preliminarze te obejmować mają tylko normalne koszty konserwacyjne, natomiast wydatki spowodowane ewentualnymi szkodami elementarnymi będą przedmiotem odrębnych układów.

Przedkładając w myśl powyższego preliminarze konserwacji na pierwszy okres pięcioletni tj. lata 1913—1917, Wydział krajowy zaznaczył jednak, iż jego zdaniem przyjęty okres lat pięciu jest zbyt długi i zaproponował ze swej strony przyjęcie okresów trzyletnich tembardziej, iż także programy budowy dróg konkurencyjnych mają być ustalone co trzy lata. Przemawiają zatem względy rzeczowe i bardzo doniosłe.

Od dłuższego czasu daje się odczuwać w całej Monarchii a przede wszystkim w Galicyi niezwykle wzrost cen materiałów i robocizny jako wynik zwiększającej się z roku na rok drożyzny. Wskutek tego tak budowa jak konserwacja dróg staje się coraz kosztowniejszą i wymaga większych wydatków, które znajdują swój wyraz w stałym wzroście preliminarzy poszczególnych robót drogowych. Preliminarze te po krótkim już czasie nie odpowiadają cenom i stosunkom faktycznym i wymagają przerobienia względnie uzupełnienia w formie dodatkowych kredytów. Z tego względu, zdaniem Wydziału krajowego, okres lat 3 jest okresem maksymalnym, który można przyjąć do zestawienia kosztorysów budowy lub konserwacji bez narażenia się na ewentualność znacznych przekroczeń wskutek wzrostu cen materiałów i robocizny. Natomiast okres pięcioletni proponowany przez c. k. Ministerstwo robót publicznych dla ustalenia ryczałtów subwencji państwowej w kosztach konserwacji dróg konkurencyjnych jest zbyt długi i zestawianie preliminarzy z góry na lat pięć według cen roku początkowego byłoby w wysokim stopniu niesłuszne i nałożyłoby na fundusz krajowy, jako drugą stronę konkurującą bardzo znaczne ciężary nie odpowiadające zupełnie stosunkowi procentowemu konkurencyi kraju i państwa. Wydział krajowy nie wątpi, iż przy życzliwym poparciu c. k. Namiestnictwa c. k. Ministerstwo przychyli się do powyższego wniosku Wydziału krajowego.

Jako zasadniczy warunek przyznania subwencji budowlanej względnie konserwacyjnej zastrzegło c. k. Ministerstwo robót publicznych, iż reszta kosztów ponad przyznany udział konkurencyjny Państwa będzie pokryte subwencją funduszu krajowego i czynników lokalnych, a nadto zabezpieczone zostanie utrzymanie budów w stanie odpowiadającym wymogom wojskowości.

Ten drugi warunek — o ile chodzi o przyszłość — zostaje spełniony przez wcielenie dróg konkurencyjnych w program ukrajowienia. Natomiast co się tyczy utrzymania tych dróg w odpowiednim stanie aż do chwili ich ukrajowienia i objęcia w zarząd kraju, to obowiązek ten będą musiały przyjąć interesowane Reprezentacje powiatowe i w tym względzie Wydział krajowy odniósł do Wydziałów powiatowych z żądaniem przedłożenia uchwał Rad powiatowych, zabezpieczających należyte utrzymanie zbudowanych dróg konkurencyjnych aż do chwili ich ukrajowienia.

W sprawie pokrycia reszty kosztów budowy ponad udział konkurencyjny Skarbu Państwa, Wydział krajowy zawiadomił odnośnie Reprezentacje powiatowe, iż z rokiem 1913 nastąpi odmienne unormowanie dotychczasowych udziałów subwencyjnych na drogach, które korzystają już z budowlanej subwencji krajowej. W tym celu, jak to wyżej nadmieniliśmy, zostało dokonane w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem skonstatowanie stanu robót wykonanych po koniec roku 1912, ocenienie wartości tych robót i ustalenie należytości z tytułu dotychczasowych udziałów ewentualnych subwencji krajowych lub państwowych.

Począwszy od roku 1913 udział subwencji państwowych unormowany jest, jak uwidoczniło się w alegacie 1. Celem zabezpieczenia pokrycia reszty kosztów budowy odniósł się Wydział krajowy do Reprezentacji powiatowych z żądaniem udziałów w maksymalnej wysokości 25% faktycznych kosztów budowy. Reszta, niepokryta konkurencyą państwa i powiatów, przypadnie do pokrycia z funduszu krajowego.

Co się tyczy płatności poszczególnych udziałów konkurencyjnych Skarbu Państwa, to wypłata tych udziałów następować będzie do rąk Wydziału krajowego każdym razem dla tych budów, których rozpoczęcie ze względu na stan technicznych czynności przygotowawczych oraz spełnienie zastrzeżeń c. k. Ministerstwa co do pokrycia reszty kosztów budowy i konserwacji albo już nastąpiło albo bezpośrednio jest zamierzone.

O wyasygnowanie kredytu przyznanego na rok 1913, Wydział krajowy odniósł się już do c. k. Prezydium Namiestnictwa pod 27. maja LW. 81622.

C.

Drogi krajowe.

Utrzymanie
dróg kra-
jowych.

Warunki atmosferyczne całego roku 1912, oraz pierwszej połowy r. 1913 były bardzo niekorzystne dla stanu i toku utrzymania dróg krajowych; prócz bowiem wspomnianych w poprzednim sprawozdaniu obfitych i nagłych opadów śnieżnych z wiosną 1912, słotne lato i jesień a następnie bardzo wczesna i zmienna zima r. 1912/13, oraz chłody i częste i nagłe opady w r. 1913, spowodowały nie tylko silne zużycie pokładu lecz i lokalne większe uszkodzenia, wymagające większych i spiesznych napraw dla utrzymania komunikacji.

Powyższe warunki spowodowały zarazem wielkie przeszkody w dostawie konserwy, utrudniając dojazdy do łomów względnie do szutrowisk rzecznych, oraz podrażając robociznę i transport, wskutek czego znacznie opóźnione lub niepełne dostawy nie dozwoliły w swoim czasie i we właściwej porze przystąpić do naprawy dróg nadmiernie uszkodzonych.

Skutki te dały się szczególnie odczuć na drogach nowo-ukrajowionych, których stan już przy odbiorze w zarząd kraju wykazywał znaczne braki, spowodowane bądź wadliwym założeniem, bądź długoletniemi zaniedbaniami, pochodzącym przeważnie z braku funduszy odnośnych powiatów.

Niezależnie od tego przy ogólnym toku i sposobie konserwacji dróg krajowych, stosowanym do wzrastających wymogów ruchu, powodującym zatem używanie trwalszych materiałów, napotykając na przeszkody wskutek wyczerpywania się zdatnych kamieniołomów, lub ograniczania poboru w żwirowiskach rzecznych w następstwie regulacji rzek, musiano prowadzić w dalszym ciągu starania w celu wyszukania nowych odpowiednich i wydających źródła i nabywania ich w miarę możliwości na własność funduszu krajowego. Wskutek tego zakupiono dwa kamieniołomy w okręgu buczackim i dwa w sądeckim oraz pięć żwirowisk rzecznych w okręgu sądeckim i dwa w borszczowskim. Mając przytem na uwadze tak zwiększone zapotrzebowanie jak i podrożenie robocizny, stosowano przy produkcji szutru motorowe tłukarki w okręgach.

Zarazem dla uzyskania większej trwałości nawierzchni, rozszerzono zastosowanie walców motorowych, prócz okręgu krakowskiego, także na okręgi: stanisławowski i nowotarski.

Stopniowe wprowadzanie tych machin na wszystkich drogach krajowych będzie stosowane w miarę zmieniających się warunków i rozporządzalnych funduszy.

W końcu zamieniono 112 mniejszych mostów i przepustów drewnianych na stałe.

Rekonstrukcje dróg krajowych.

W sprawie rekonstrukcji dróg krajowych Wydział krajowy przedstawia,

1. Przy nowoukrajowionej drodze Rzeszów—Kolbuszowa—Nadbrzezie ukńczono podjęte w r. 1912 roboty na początkowej przestrzeni 1.920 km.

2. Rozpoczęta w r. 1912 rekonstrukcja drogi krajowej Buczacz—Strusów w km. 40—43 jest dalej prowadzona przy użyciu trwalszego (skolskiego) kamienia.

3. Uskuteczniło uregulowanie dróg krajowych przez założenie ścieków z krawężnikami:

a) na drodze Jarosław—Bełzec założono ścieki obustronne w Narolu na długość 460 m;

b) na drodze Bochnia—Limanowa w Wiśniczu na długości 200 m.

4. Zamiana większych mostów drewnianych na stałe żelazno-betonowe:

a) w ciągu drogi Zakliczyn—Sącz—Niedzica dwa po 10 metrów i jeden 5 metrów św.;

b) w ciągu drogi Bursztyn—Stanisławów jeden 4 m i jeden 5 m św.

c) " " " Sielce—Kłubowce jeden 10 m św.

d) " " " Tyśmienica—Kołomyja jeden 6 m św.

- e) w ciągu drogi Przemysł—Sanok jeden 18 m i jeden 12 m św.
- f) " " " Przeworsk—Dynów jeden 8 m. św.
- g) " " " Jarosław—Bełzec dwa po 4 m św.

Sprawa prze-
łożenia drogi
krajowej:
Zakliczyn—
Niedzica mię-
dzy Zbyszy-
cami a Dą-
brową wraz
z budową
mostu na
Dunajcu.

Odnośnie do poprzedniego sprawozdania przesłano c. k. Namiestnictwu szczegółowy projekt (niosącej) górnej konstrukcyi żelazno-betonowej mostu na Dunajcu celem przedstawienia c. k. Ministerstwu do ostatecznego za-
twierdzenia.

Decyzyi w tej sprawie dotąd nie wydano, natomiast asygnowany przez c. k. Namiestnictwo zasiłek 40.000 koron z przeznaczeniem na bu-
dowę ramp dojazdowych do tego mostu i rekonstrukcyę przyległej części
drogi w celu dania zarobku ludności dotkniętej klęskami elementarnymi,
zostanie w r. 1913 użyty do wykonania odnośnych robót pod kierunkiem
inżyniera krajowego.

Zaznacza się przytem, że pomieniona kwota ma być zaliczona na ra-
chunek przyznanej 50% subwencyi państwowej na cel powyższy.

Przełożenie
drogi kra-
jowej Zakli-
czyn—Nie-
dzica przy
moście
Nr. 172.

Przy tem przełożeniu wykonano częściowo roboty między km. 63·9—64·4
a na dalszej przestrzeni do km. 65·16 uzyskano prawomocne orzeczenie na
wykupno potrzebnych gruntów.

Most Nr. 84
na Rabie
w ciągu drogi
krajowej:
Czorsztyn—
Chabówka.

Budowa tego mostu jako stałego o kratowej konstrukcyi żelaznej jest
na ukończeniu.

Most Nr. 17
na Białym
Dunajcu
w ciągu dro-
gi krajowej:
Nowy Targ—
Zakopane.

Budowę tę ukończono w zupełności.

Most Nr. 49
w ciągu dro-
gi krajowej:
Bursztyn—
Stanisławów.

Dolną konstrukcyę wykonano w r. 1912., obecnie zaś ma być kon-
strukcyą żelazna zmontowana na miejscu budowy.

Most Nr. 6
w ciągu dro-
gi krajowej:
Słotwina—
Sącz na
Uszwicy pod
Okocimem.

Przeciw warunkowi konsensu co do urządzenia chodników obustron-
nych przy tym obiekcie wniesiono rekurs, po załatwieniu którego budowa
będzie rozpoczętą.

Wynik licy-
tacji na wy-
dzierżawienie
dochodów na
stacyach my-
tnicznych przy
drogach kra-
jowych.

Z dniem 31 grudnia 1912 upłynął termin dzierżawy dochodów na 102
stacyach mytnicznych przy drogach krajowych. W celu wydzierżawienia tych
dochodów rozpiisał Wydział krajowy licytację, do której przyjęta cena wy-
wołania w wysokości dotychczasowego czynszu dzierżawnego wynosiła
łącznie kwotę 345.378 K 03 h
Przy licytacji uzyskano łączną kwotę 352.827 " — "
czyli wyższą od ceny wywołania o kwotę 7.448 K 97 h

Dochody na powyższych 102 stacyach wydzierżawiono na:

59. stacyach —	wyżej ceny wywołania
18. „ —	w wysokości dotychczasowego czynszu,
25. „ —	niżej ceny wywołania.

Ogólny wynik z administracji. Dochód z myt na drogach krajowych preliminowano na rok 1912 w kwocie 620.000 K — h

Według zamknięcia rachunkowego za rok 1912 wynosił rzeczywisty dochód kwotę 632.165 K 77 h
 Ponieważ zaś dochód za rok 1911 wynosił kwotę 574.969 „ 33 „
 przeto dochód za rok 1912 zwiększył się o kwotę 57.196 K 44 h

Na podstawie kontraktów dzierżawy dochodów na stacyach mytniczych przy drogach krajowych i nowoukrajowionych na rok 1913 łączna suma tychże dochodów ma wynosić kwotę 667.228 K 87 h

z której przypada na myta na nowoukrajowionych drogach łączna kwota 48.718 K 87 h

Zaległości czynszowe za dzierżawę dochodów mytniczych. Zaległości z tytułu czynszów dzierżawnych za myta krajowe wynosiły z końcem roku 1911 33.772 K 64 h
 w ciągu roku 1912 :
 a) odpisano jako nieściągalne 2.815 K 76 h
 b) ściągnięto 4.146 „ 34 „ 6.962 „ 10 „

pozostały zatem zaległości czynszowe z lat ubiegłych z końcem roku 1912 26.810 K 54 h

Zaległości te ciążą na byłych zawodnych dzierżawcach dochodów na stacyach mytniczych w:

Pomorzanach i Rozhadowie	9.355 K 02 h
Żydatyczach	4.860 „ 90 „
Miechocinie	2.834 „ 96 „
Repechowie i Szpilczynie	2.249 „ 34 „
Tłumaczu (Pałahicze)	1.973 „ 62 „
Darachowie, Dobropolu i Strusowie	1.645 „ 24 „
Jabłonowie i Kluwińcach	1.558 „ 92 „
Winnikach pod Żółkwią	956 „ 36 „
Cieszanowie, Makowisku, Płazowie, Oleszycach, Zapalowie i Bełzcu	926 „ — „
Haliczu, Jamnicy, Pobereżu i Sielcu	748 „ 38 „
Szlachcińcach	116 „ 80 „
Brzeżanach, Horodyszczu i Kozowej	85 „ — „

Razem j. w. 26.810 K 54 h

Rewizya i regulacya myt krajowych.

W porozumieniu z c. k. Namiestnictwem ustanowił Wydział krajowy dla stacji myta drogowo mostowego w Haliczu dwie zapory ochronne celem zapobieżenia objazdom, a zarazem zniżył Wydział krajowy opłaty myta drogowego na tej stacji o połowę (z taryfy II kl. na taryfę I kl.), porozumiał się z c. k. Namiestnictwem co do przesunięcia zapory mytniczej z Podzameczka do Buczacza i zakupił w Buczaczu domek mytniczy, odniósł się do c. k. Namiestnictwa o przeniesienie zapory mytniczej w Drahasymowie oraz zarządził przeniesienie zapory mytniczej w Turce.

Domki mytnicze.

Nowe domki mytnicze zbudowano w Graboszycach, Jablonce, Jeżowem. Uskuteczniiono zaś naprawę 33 domków mytniczych, a mianowicie: w Anopolu, Bagienicy, Bieńczykach, Branicach, Dachnowie, Dąbrowie, Gajach starobrodzkich, Gorzycach, Grabinie, Haliczu, Iwkowej, Jadachach, Jeżerzanach, Kluwińcach, Kodubińcach, Lubaczowie, Majdanie, Maliniu, Mie-

chocinie, Młynowcach, Ostrowcu, Przyszowie kameralnym, Radwanie, Rozwadowie, Sosnowie, Swarzawie, Szczawnicy, Szpilczynie, Wielowski, Wulce zapałowskiej, Zahajcach, Założcach i Żydaticzach.

Zmiany
w etacie
służby dróg
krajowych

W czasie objętym niniejszem sprawozdaniem zaszły następujące zmiany w etacie służby dróg krajowych:

1. Rozporządzeniem z dnia 20. listopada 1912 l. 163811 przeniesiono inżyniera I. klasy Szczęsnego Barzykowskiego, pełniącego obowiązki inżyniera okręgowego w Brzeżanach, w stały stan spoczynku, a w jego miejsce poruczono zarząd okręgu Brzeżańskiego inżynierowi II. Klasy Janowi Rapfowi.

2. Rozporządzeniem z dnia 27. grudnia 1912 l. 190923 mianowano inżynierem I. klasy inżyniera II. klasy Józefa Łukawskiego, sprawującego obowiązki inżyniera okręgowego w Nowym Sączu.

Wiadomość o dalszych zmianach w etacie inżynierów oddziału techniczno-drogowego podaje sprawozdanie biura prezydyalnego.

3. Rozporządzeniem z dnia 4. października 1912 l. 146161 wydalono ze służby krajowej konduktora III. Klasy Stanisława Solawę.

4. Rozporządzeniem z dnia 10. lutego 1913 l. 159369/912 przeniesiono w stan spoczynku starszego konduktora Feliksa Bilińskiego, ze względu na zły stan zdrowia i wymierzono mu emeryturę za 35 lat służby, w drodze wyjątkowego policzenia, po myśli § 11. ustęp 2. statutu emerytalnego.

5. Rozporządzeniem z dnia 13. stycznia 1913 l. 182884 oddalono ze służby krajowej konduktora III. klasy Feliksa Pillarza, a na opróżniony w ten sposób oddział konduktorski w Gorlicach, przeniesiono konduktora Aleksandra Szczerbana z oddziału Brzeskiego.

6. Rozporządzeniem z dnia 28. kwietnia 1913 l. 27247 uwolniono ze służby krajowej konduktora II. klasy Aleksandra Janusza.

7. Rozporządzeniem z dnia 4. marca 1913 l. 30340 uwolniono ze służby krajowej konduktora III. klasy Adama Kaczora.

8. Rozporządzeniem z dnia 4. października 1912 l. 141662 mianowano konduktorem prowizorycznym III. klasy ukończonego ucznia szkoły konduktorów Aleksandra Onyszczyszyna.

9. Rozporządzeniem z dnia 30. listopada 1912 l. 149023 mianowano prowizorycznie konduktorami III. klasy ukończonych uczniów szkoły konduktorów Witolda Śliwińskiego i Józefa Rykałę.

10. Rozporządzeniem z dnia 28. kwietnia 1913 l. 25473 poruczono prowizorycznie pełnienie obowiązków zastępcy konduktora Franciszkowi Łomnickiemu.

11. Rozporządzeniem z dnia 7. marca 1913 l. 31671 mianowano prowizorycznie konduktorem III. klasy dróg krajowych Stanisława Chwastowskiego.

12. Rozporządzeniem z dnia 7. marca 1913 l. 34028 poruczono prowizorycznie pełnienie obowiązków zastępcy konduktora Tadeuszowi Załęskiemu.

13. Rozporządzeniem z dnia 2. maja 1913 l. 37134 mianowano prowizorycznie konduktorem III. klasy ukończonego ucznia szkoły przemysłowej we Lwowie Franciszka Łańcuckiego, a równocześnie przeniesiono konduktora II. klasy Adolfa Misslika z Borszczowa do Śniatyna.

14. Rozporządzeniem z dnia 28. kwietnia 1913 l. 46755 mianowano prowizorycznie konduktorem III. klasy absolwenta szkoły przemysłowej we Lwowie Adama Deca.

15. Rozporządzeniem z dnia 23. czerwca 1913 l. 98661 mianowano etatowymi starszymi konduktorami, konduktorów I. klasy Nikodema Zurbickiego, Juliana Olchowskiego i Stanisława d' Hauterive'a.

16. Rozporządzeniem z dnia 23. czerwca 1913 l. 111105 mianowano konduktorami etatowymi I. klasy, konduktorów II. klasy Romana Cieślika, Apolinarego Dąbrowskiego, Karola Klapę, Aleksandra Szczerbana, Gustawa Simona i Władysława Kwiecińskiego.

17. Rozporządzeniem z dnia 24. czerwca 1913 l. 111106 mianowano etatowymi konduktorami II. klasy Ludwika Sitarza, Michała Dzidyka, Józefa Szubera i Jana Chmaja.

18. Rozporządzeniem z dnia 25. października 1912 l. 153448 zezwolono konduktorowi Józefowi Zubowi na zmianę siedziby urzędowej z Kozowej na Brzeżany.

19. Rozporządzeniem z dnia 30. czerwca 1914 l. 112274 mianowano konduktorami II. klasy konduktorów III. klasy Karola Kordyaczego, Bolesława Czarneckiego, Maryana Jarockiego i Karola Machowskiego, przy równoczesnem stabilizowaniu ich na zajmowanych posadach.

D.

Drogi powiatowe i gminne.

Subwencye

asygnowane w r. 1912 z funduszu krajowego Rubr. VIII, poz 8 a)
wydatków na budowę dróg gminnych i powiatowych.

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g	K	g
1	Biała	Osiek-Witkowice	5.198	22		
		Osiek-Przeciszów	15.000	—		
		koszta komis.	42	70		
		Droga w Kozach	1.320	26	21.561	18
2	Bóbrka	Strzeliska-Chodorów	1.000	—		
		Kołohury-Borynicze	8.000	—		
		Wybranówka-Borynicze	5.000	—	14.000	—
3	Bochnia	Ujście solne-Brzesko	2.248	23		
		Most na Rabie koszta komis.	285	57		
		rysownicy	44	74		
		Bochnia-Szczurowa	2.000	—		
		Marszowice-Podłęże	997	11		
		Niepołomice-Grabie	3.500	—		
		Dąbrowa-Brzezcie	5.000	—		
		Grodkowice-Kłaj	367	47	14.443	12
4	Bohorodeczany	Sołotwina-Nadwórna rys.			186	25
5	Borszczów	Borszczów-Cygany	27.000	—		
		Głębozec-Oleksińce	6 000	—	33.000	—
6	Brzesko	Dębno-Melsztyn			11.000	—
7	Brzozów	Brzozów-Haczów			10.000	—
8	Buczacz	Porhowa-Ścianka rys.			466	70
9	Cieszanów	Lubaczów-Wielkie Oczy			16.970	96
10	Dąbrowa	Szczucin-Radomyśl	5.600	54		
		Dąbrowa-Radomyśl	5.000	—		
		Przybysławice-Jagodniki	1.699	08	11.699	62
11	Dobromil	Krościenko-Bircza			5.000	—
12	Drohobycz	Dział-Opaka	3.000	—		
		Drohobycz-Truskawiec koszta kom.	1.415	20		
		Stebnik-Truskawiec	343	—		
		Orów-Truskawiec	744	78		
		rysownicy	169	94	5.672	92
13	Gródek Jag.	Gródek-Jaryna			325	—
14	Grybów	Florynka-Krynica	129.975	—		
		koszta komis.	1.759	52		
		rysownicy	50	56		
		Kąsna-Falkowa	1.500	—		
		Ciężkowice-Paleśnica	3.000	—		
		Do przeniesienia	136.285	08	144.325	75

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia	136.285	08	144.352	75
15	Husiatyn	Lipnica w.-Górowa	460	80	136.745	88
16	Jarosław	Uwisła-Krogulec			127	23
		Jarosław-Pruchnik	55.000	—		
		koszta komis.	3.370	40		
		rysownicy	54	75	58.425	15
17	Jaworów	Dobrosin-Hruszów	45.000	—		
			2.102	48	47.102	48
18	Kamionka	Tadanie-Streptów	8.000	—		
		Krystynopol-Brody	60.000	—		
		koszta komis.	1.190	60		
		rysownicy	21	20	69.211	80
19	Kolbuszowa	Kolbuszowa-Przeclaw			10.000	—
20	Kołomyja	Werbiąż-Pistyń	10.864	72		
		Jabłonów-Kosmacz rysownicy	101	16		
		Most w Przerowie "	27	30	10.993	18
21	Kosów	Kosów-Jasionów	135.000	—		
		koszta komis.	2.625	—		
		rysownicy	8	20		
		Worochta-Żabie	234	44	137.867	64
22	Kraków	Bronowice m.-Kopce	1.595	53		
		Baran-Niepołomice	6.254	60		
		Modlniczka-Brzezinka	1.529	14		
		Prokocim-Bierzanów koszta komis.	25	60	9.404	87
23	Krosno	Most w Jasienicy " "			91	12
24	Lisko	Ustrzyki-Lutowiska	3.000	—		
		koszta komis.	4.088	83		
		rysownicy	337	—	7.425	83
25	Lwów	Lwów-Nawarya-Szczerzec	20.000	—		
		koszta komis.	2.055	28		
		rysownicy	462	05		
		Barszczowice-Gaje	10.000	—	32.517	33
26	Łańcut	Siedlecza-Pantalowice	3.277	85		
		Głuchów-Grzęska	2.532	99	5.810	84
27	Mielec	Mielec-Kolbuszowa	2.002	90		
		koszta komis.	72	06		
		Przeclaw-Kolbuszowa rysownicy	1	92		
		Przeclaw-Radomyśl "	18	—		
		Mielec-Radomyśl koszta komis.	50	06	2.144	94
28	Mościska	Rudki-Dmytrowice	10.000	—		
		Sądowa Wisznia-Sambor	8.000	—		
		Pakość-Radochońce	1.181	72		
		Hussaków-Bojawiec rysownicy	26	82	19.208	54
29	Myślenice	Biała-Zawoja	12.000	—		
		koszta komis.	917	35		
		Do przeniesienia	12.917	35	691.402	58

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia	12.917	35	691.402	58
		Siepraw-Myślenice	20.000	—		
		koszta komis.	1.242	53		
		Raba w.-Klikuszowa	10.000	—		
		koszta komis.	496	88	44.656	76
30	Nadwórna	Nadwórna-Markowce	781	91		
		Nadwórna-Sołotwina koszta komis.	2.878	71		
		rysownicy	70	70	3.731	32
31	Nowy Sącz	Florynka-Krynica	5.000	—		
		Droga okr. w Szczawnicy koszta kom.	34	—		
		rysownicy	182	10		
		Regulacja dróg w Krynicy rysownicy	188	—		
		Piwniczna-Szczawnica rysownicy	4	48	5.408	58
32	Nowy Targ	Zakopane-Chochołów	6.890	—		
		koszta komis.	1.692	70		
		rysownicy	93	06		
		Bystra-Olcze koszta komis.	311	70		
		Klikuszowa-Sieniawa	5.000	—		
		Harkłowa-Tylmanowa	45.000	—		
		rysownicy	10	—		
		Chabówka-Raba w. "	17	80		
		Droga w Szczawnicy "	21	65		
		Zakopane-Morskie Oko koszta komis.	101	—	59.137	91
33	Pilzno	Zawadka-Tuchów rysownicy			288	52
34	Podhajce	Podhajce-Wiśniowczyk			7.104	84
35	Przemyśl	Przedmieście dubeckie-Jawornik pol.	9.454	23		
		Średnia-Łętownia	13.697	18	23.151	41
36	Przemyślany	Przemyślany-Jaktorów	10.000	—		
		" -Pomorzany	6.000	—		
		koszta komis.	3.511	64	19.511	64
37	Rawa	Rawa-Wulka mazowiecka	23.099	32		
		" -Magierów	12.000	—		
		Dojazd do łązienek w Niemirowie	5.000	—		
		koszta komis.	40	—	40.139	32
38	Rohatyn	Puków-Stratyn	8.000	—		
		Knihinicze-Psary	6.000	—		
		Cześniki do drogi kraj, Rohatyn-Tarnopol	2.500	—		
		Bołszowce-Sarnki średnie	22.000	—		
		koszta komis.	2.043	94		
		Słobódka bołszowska-Dryszczów koszta kom	500	—	41.043	94
39	Ropczyce	Sędziszów-Strzyżów	1.428	22		
		" -Kolbuszowa	3.754	73		
		" -Ocieka	3.388	72		
		Iwierzyca-Nockowa	3.000	—		
		Do przeniesienia	11.571	67	935.576	82

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g.	K	g.
		Z przeniesienia	11.571	67	935.576	82
40	Rudki	Most w Dębicy	1.409	07		
		koszta komis.	526	87		
		rysownicy	141	22		
		Czekaj-Wielopole	53	44	13.702	27
		Komarno-Tuligłowy	20.000	—		
		" -Szczerzec	1.625	87		
		" -Rudki	2.468	11		
		rysownicy	75	18	24.169	16
41	Rzeszów	Rzeszów-Stryżów-Jasło	20.000	—		
		Żywnów-Krosno	19.000	—		
		Tyczyn-Zarzecze	6.000	—		
		Babice-Niebylec	16.000	—		
		Nowa wieś-Pstrągowa	10.000	—		
		" " -Łańcut	1.500	—		
		Mrowla-Świlcza	1.000	—		
		Przybyszówka-Wola zgłobieńska	2.000	—		
		Borek-Ujazdy w Błazowej	7.770	—	83.270	—
42	Sambor	Sambor-Hermanowice	52.000	—		
		koszta komis.	1.800	—		
		rysownicy	962	48		
		" -Podbuż	6.072	25		
		Most w Dorozowie	12.000	—		
		koszta komis.	42	60	72.877	33
43	Sanok	Besko-Jasiel	100	40		
		Rymanów-Kolasne rysownicy	7	60	108	—
44	Skałat	Skałat-Orzechowiec	4.898	79		
		Zbaraż-Podwołoczyska	30.000	—	34.898	79
45	Śniatyn	Tułów-Stecowa	20.000	—		
		koszta komis.	478	98		
		Most w Rożnowie na Rybnicy	4.301	45	24 780	43
46	St. Sambor	Strzyżki-Hołowicko	22.000	—		
		koszta komis.	1.174	08		
		rysownicy	42	—		
		Zwór-Łużek	58	40		
		Topolnica-Turze	37	84	23.312	32
47	Stryj	Tucholka-Smorze			23.583	76
		Brandwica-Radomyśl	8.730	46		
48	Tarno- brzeg	Chwałowice	7.000	—		
		Turbia-Wulka turebska	2.499	33	18.229	79
49	Tarnopol	Denysów-Podhajce	6.144	—		
		Hołuboczek-Kokutkowce	367	50		
		Borki w.-Tustolug	5.000	—	11.511	50
50	Trembowla	Krowinka-Suszczyn	20.000	—		
		koszta komis.	2.617	32		
		rysownicy	265	16		
		Do przeniesienia	22.882	48	1,266.020	17

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia				
51	Turka	Dereniówka-Janów	10.000	—	35.927	48
		rysownicy	45	—		
		Most w Strusowie	3.000	—		
		Strzyłki-Hołowiecko	13.000	—		
		koszta komis.	500	—		
52	Wadowice	rysownicy	71	—	33.652	80
		Turka-Lutowiska	20.000	—		
		Ropa-Sianki koszta komis.	81	80		
		Biertowice-Zembrzyce	1.200	—		
		koszta komis.	440	73		
		Zator-Andrychów	12.417	24		
		Zator-Podolsze	3.892	18		
		koszta komis.	24	60		
		Brzeźnica-Pasieka	179	22		
		Wadowice-Jawiszowice	71	76		
		Brody-Lanckorona	500	—		
53	Wieliczka	Wielkie Drogi-Kalwarya	10.000	—	29.537	27
		Zbój-Ryczów	73	72		
		Leśnica-Skawce	737	82		
		Gdów-Stadniki	1.784	86		
		koszta komis.	39	60		
54	Zaleszczyki	Skawina-Krzywaczka koszta komis.	26	40	6.829	02
		Most na Podłężówce	4.978	16		
55	Zbaraż	Czerwonogród-Turskie			10.000	—
56	Złoczów	Zbaraż-Podwołoczyska	4.491	25	5.493	75
		koszta komis.	1.002	50		
		Olesko Podhorce	6.820	42		
57	Zółkiew	Złoczów-Dunajów	701	20	14.604	2i
		Krasne-Poczapy	6.808	83		
		koszta komis.	273	76		
		Mosty w. Wulka mazowiecka	23.538	74		
58	Żywiec	Żółkiew-Kamionka	20.000	—	43.538	74
		Juraszów-Ujsoły	95.360	—	98.083	70
		koszta komis.	2.409	68		
rysownicy	314	02				
		Zwrot mylnego poboru			185	—
		Wydano na pokrycie niedoboru w r. 1911			352.407	88
		Razem wydatki brutto			1,896.280	02
		Do przeniesienia			1,896.280	02

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia			1,896:280	02
		Odliczywszy od pomienionych wydatków:				
		1. Wpłaty c. k. Rządu na drogi:				
		Dobrosin-Hruszów	30.500	—		
		Florynka-Krynica	30.000	—		
		Juraszów-Ujsoty	10.000	—		
		2. Wydział powiatowy w Gródku Jag. na drogę Gródek-Jaryna .	7.201	—		
		3. Rozmaite zwroty od stron i powiatów	1.167	85		
		4. <i>Pobrano z kredytu w r. 1913 na pokrycie niedoboru w r. 1912 .</i>	217.411	17	296.280	02
		otrzymujemy zgodnie z zamknięciem za rok 1912 wydatki netto			1,600.000	—

Zasiłki

asygnowane w r. 1912 z funduszu krajowego Rubr. VIII. poz. 8 b,
wydatków na utrzymanie dróg powiatowych i gminnych I. kl. w myśl
§ 15. ust. drog.

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g	K	g.
I. Zasiłki ogólne dla powiatowych funduszów drogowych z mocy § 15. ust. drog.						
1	Biała	Międzybrodzka i Biała-Jawiszowice			12000	—
2	Bóbrka	Wodniki-Kurowice i Chodorów-Łukawiec	12000	—	12000	—
3	Bochnia	Na naprawę uszkodzeń elementarnych Nadwiślańska	4000	—	16000	—
4	Bohoredczany	Na naprawę uszkodzeń elementarnych Dzwiniacz-Sołotwina i Sołotwina-Porohy	14000	—	16000	—
5	Brody	Na naprawę uszkodzeń elementarnych Brody-Szczurowice	2000	—	12000	—
6	Brzesko	Brody-Szczurowice			10000	—
7	Brzeżany	Brzesko-Szczurowa i Wrzepia-Dołęga			16000	—
8	Brzozów	Kozowa Krzywe i Bożyków-Sarańczuki	10000	—	13000	—
9	Buczacz	Na naprawę uszkodzeń elementarnych Brzozów-Rymanów i Brzozów-Wara	3000	—	14000	—
10	Chrzanów	Buczacz-Potok			10000	—
11	Cieszanów	Brodelska i Zatorska			10000	—
12	Czortków	Oleszyce-Cewków i Cieszanów-Chotyłub			10000	—
13	Dąbrowa	Białobożnica-Wierzbowiec			6000	—
14	Dobromil	Dąbrowa-Żabno, Żabno-Ujście jezuickie i Szczucin-Otałęż			12000	—
15	Dolina	Krościenko-Kuźmina, Hubice-Bircza i Dobromil-Jureczkowa			20000	—
16	Drohobycz	Dolina-Perehińsko	10000	—		
17	Gorlice	Na zabezpieczenie usypiska pod Obłazem w Perehińsku (elementarny)	4000	—	14000	—
18	Gródek	Drohobycz-Stebnik i Górka-Truskawiec			10000	—
19	Grybów	Libusza-Lipinki i Biecz-Golanka			12000	—
20	Horodenka	Stradcz-Mszana, Gródek-Czerlany i Gródek-Załuże	14000	—		
21	Husiatyn	Na naprawę uszkodzeń elementarnych Grybów-Krynica, Florynka-Śnietnica i Wojnarowa-Korzenna	4000	—	18000	—
22	Jarosław	Na naprawę uszkodzeń elementarnych w Ptaszkowej	16000	—	18000	—
23	Jasło	Horodenka-Obertyn	2000	—	8000	—
24	Jaworów	Husiatyn-Probuzna			12000	—
		Sieniawa-Majdan	12000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	16000	—
		Warzyce-Lubla, Frysztak-Strzyżów, Frysztak Brzostek i Siepietnica-Joniny			12000	—
		Koblów-Przyłbice i budowa nowych mostów			10000	—
		Do przeniesienia			307000	—

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g.	K	g.
		Z przeniesienia			307000	—
25	Kałusz	Kałusz-Kopanki-Dolha, Kałusz-Petranka, Nowy Kałusz-Bołochów, Kałusz-Zawój	10000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	14000	—
26	Kamionka	Busk-Ghołojów			12000	—
27	Kolbuszowa	Kolbuszowa-Sokołów			10000	—
28	Kołomyja	Kołomyja-Obertyn	10000	—		
		Na naprawę uszkodzonych kłeskami element. obiektów	4000	—	14000	—
29	Kosów	Na naprawę uszkodzeń elementarnych			26000	—
30	Kraków	Na konserwację kilku dróg gmin. I. kl.			17607	58
31	Krosno	Korczyzna-Krasna, Krosno-Haczów i Iwo- nicz-Rogi			12000	—
32	Limanowa	Kamienica-Stopnica i Szczerzyce-Dobra			16000	—
33	Lisko	Ustrzyki-Lutowiska			14000	—
34	Lwów	Zboiska-Barszczowice, Jaryczów-Podli- ski małe i naprawa uszkodzeń ele- mentarnych			20000	—
35	Łańcut	Łańcut-Tarnogóra i Łańcut-Kańczuga			12000	—
36	Mielec	Bugaj-Otałęż			14000	—
37	Mościska	Hodyń-Sambor			10000	—
38	Myslenice	Biała-Skawica-Zawoja			10000	—
39	Nadworna	drogi gm. I. kl. w Majdanie średnim, Hawryłówce, Nadwórnej, Pasiecznej i naprawa uszkodzeń elementarnych na drodze Peczenizyn-Łanczyn			10000	—
40	Nisko	Nisko-Przyszów i Nisko-Rudnik			10000	—
41	Nowy Targ	Nowy Targ-Suchahora i Czarny Duna- jec-Piekielnik			14000	—
42	Pilzno	Pilzno-Dąbie, Brzostek-Fryszak i Pilzno- Szynwałd			12000	—
43	Podhajce	Podhajce-Halicz			10000	—
44	Przemyśl	Gdeszyce-Radochońce			1000	—
45	Przemy- ślany	Gliniany-Zadwórze i Przemyślany-Po- morzany	14000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	18000	—
46	Rawa	Rawa Uhnów i Rawa-Niemirów			12000	—
47	Rohatyn	Bursztyn-Oskrześnińce i Rohatyn-Czerce			10000	—
48	Ropczyce	Czekaj-Wielopole i Sędziszów-Kolbu- szowa	10000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	14000	—
49	Rudki	Rudki-Sądowa wisznia, Rudki-Milczyce i Komarno-Tuligłowy	12000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	16000	—
50	Rzeszów	Rzeszów-Strzyżów-Tulłowice			12000	—
51	Sambor	Przemyśl-Rudki			12000	—
52	Sanok	Rymanów-Haczów, Sanok-Bukowsko i Sanok-Mrzyglód			14000	—
		Do przeniesienia			673607	58

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia			673607	58
53	Nowy Sącz	Muszyna-Krynica-Krzyżówka	10000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	2000	—	12000	—
54	Skalał	Grzymałów-Husiatyn, Grzymałów-Sorocko i Skalał-Orzechowa			14000	
55	Śniatyn	Zabłotów-Rożnów			10000	
56	Sokal	Bełz-Waręż	12000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	16000	—
57	Stary Sambor	Topolnica-Turze			14000	—
58	Stryj	Stryj-Żurawno i Słobódka-Sokołów	10000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	14000	—
59	Tarnobrzeg	Tarnobrzeg-Grębów			10000	—
60	Tarnopol	Tarnopol-Grzymałów			10000	—
61	Tarnów	Tuchów-Jodłowa			10000	—
62	Tłumacz	Tłumacz-Bohorodyczyn, Tłumacz Tarnawica i Tłumacz Olsza			12000	—
63	Trembowła	Trembowła-Budzanów			10000	—
64	Turka	Droga powiatowa w Lipiu na Ostrem i Sokolniki-Boberka	14000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	18000	—
65	Wadowice	Tomice-Brzeźnica i Andrychów-Zator			10000	—
66	Wieliczka	Prokocim Grabie			18000	—
67	Zaleszczyki	Uścierzko-Jazłowiec, Kasperowce-Gródek, Tłuste-Lisowiec i Koszyłowce-Burakówka			10000	—
68	Zbaraż	Zbaraż-Ruda zbaraska i Załuże-Berezowica mała			10000	—
69	Złoczów	Złoczów-Ożydów			12000	—
70	Żółkiew	Żółkiew-Dąbrowica			12000	—
71	Żydaczów	Żydaczów-Rozwadów i Żydaczów-Żurawno	10000	—		
		Na naprawę uszkodzeń elementarnych	4000	—	14000	—
72	Żywiec	Polhorska			10000	—
		Suma działu I.			919607	58
		II. Zasiłki specjalne dla dróg ważnych ze względu na uzdrowiska, ukrajowienie i inne.				
1	Bohorodczany	Na budowę mostu na Bystrzycy na drodze gm. II, kl. Łysiec-Posiecz			8000	
2	Brzesko	Rekonstrukcja drogi Jadowniki-Maszkienice	2000	—		
		Rekonstrukcja drogi Łysa góra-Sufczyn	3000	—	5000	—
3	Brzozów	" " Harta-Piątkowa	5000	—		
		" " Brzozów-Jabłonka	2000	—	7000	—
		Do przeniesienia			20000	—

L. porz.	Powiat	D r o g a	Pojedynczo		R a z e m	
			K	g	K	g
		Z przeniesienia			20000	—
4	Buczacz	Most na Strypie na drodze gm. II. kl. Babulińce-Zarwanica			2500	—
5	Krosno	Droga dojazdowa do zakładu zdrojowego w Iwoniczu (75% kosztów utrzymania)			5060	73
6	Limanowa	Rekonstrukcja drogi gm. I. kl. z Mszany dolnej do Poręby wielkiej	5000	—		
		Stróże-Skrzydlna	1000	—	6000	—
7	Lwów	Budowa drogi dojazdowej do stacji Dublany			6000	—
8	Nowy Targ	Zakopane-Łysa Polana, Łysa Polana-Morskie Oko, Zakopane-Dolina kościeliska, Bystre Olcza i drogi i ulice wewnątrz Zakopanego			52896	—
9	Nowy Sącz	Nowy Sącz-Tylicz-Muszynka	8500	—		
		Pienińska	2500	—	11000	—
		Suma działu II.			103456	73
		III. Koszta komisyjne, administracyjne i nadzoru, dotyczące działu II.				
		1. Koszta komisyjne i administracyjne	3701	76		
		2. „ „ nadzoru	2999	93	6701	69
		Suma działu III.			6701	69
		Zestawienie sum:				
		Suma działu I.			919607	58
		„ „ II.			103456	73
		„ „ III.			6701	69
		Razem			1029766	—
		Do tego:				
		Przeniesiona do rachunku r. 1913 niezużyta reszta kredytu z r. 1912			1188	53
		Ogółem wydatki brutto			1030954	53
		<i>Od tego potrąca się:</i>				
		1. Wpłacone datki na utrzymanie dróg:				
		a) Pienińskiej	200	—		
		b) Ulic i dróg w obrębie stacji klimatycznej w Zakopanem	10806	06		
		2. Zwroty niezużytych reszt zaliczek na utrzymanie dróg, wymienionych w dziale II.	3900	92		
		3. Niezużyta reszta kredytu z r. 1911	16047	55	30954	53
		Pozostaje wydatek netto			1,000.000	—
		zgodnie z zamknięciem za r. 1912				

Zakładowy fundusz pożyczkowy na budowę dróg powiatowych i gminnych wynosił z dniem 31 grudnia 1911 kwotę	1,340.000 K — h
Dotacya z funduszu krajowego w myśl uchwały Wysokiego Sejnu z dnia 19 października 1908 z przyznanych 10 rat — IV rata za rok 1912	100.000 " — "
razem	<u>1,440.000 K — h</u>

Po koniec roku 1911 udzielono Wydziałom powiatowym pożyczek w sumie 4,195.297 K 64 h

zaś w roku 1912 następującym powiatom :

1. Bóbrka	10.000 K — h	
2. Brzozów	20.000 " — "	
3. Jarosław	26.000 " — "	
4. Kosów	40.000 " — "	
5. Kraków	30.000 " — "	
6. Lwów	30.000 " — "	
7. Mielec	20.000 " — "	
8. Myślenice	24.000 " — "	
9. Rohatyn	40.000 " — "	
10. Śniatyn	10.000 " — "	
11. Tarnobrzeg	20.000 " — "	
12. Wadowice	30.000 " — "	300.000 " — "
Razem		<u>4,495.297 K 64 h</u>

Na rachunek tych pożyczek spłacono po koniec roku 1911	2,820.773 K 89 h	
zaś w roku 1912	152.585 " 30 "	2,973.359 " 19 "

W porównaniu z sumą udzielonych pożyczek j. w. pozostaje do zwrotu w latach następnych 1,521.938 K 45 h

jak to w zamknięciu tego funduszu za rok 1912 wykazano.

Od ulokowanej rozporządzalnej gotówki na 3% rachunku bieżącym uzyskano odsetki po koniec roku 1911	47.353 K 04 h
zaś w roku 1912	547 " 77 "
razem uzyskano	<u>47.900 K 81 h</u>

z czego wypłacono bierne odsetki od chwilowych pożyczek funduszowi krajowemu w r. 1912	1.653 " 42 "
--	--------------

Stan z końcem roku 1912 46.247 K 39 h

Od Wydziałów powiatowych otrzymano z tytułu 6% odsetek zwłoki za niedotrzymanie terminu płatności rat pożyczkowych :

a) po koniec roku 1911	14.116 K 47 h
b) w roku 1912	829 " 03 h
Razem	<u>14.945 K 50 h</u>

Bilans z 31 grudnia 1912.

Należności czynne :

Od Wydziałów powiatowych :

a) z tytułu zwrotu kapitału	1,521.938 K 45 h
b) z tytułu zwrotu 6% odsetek	207 " 55 h

Suma stanu czynnego	1,522.146 K — h
Należności bierne	22.610 " 32 "
Czysty stan czynny	<u>1,499.535 K 68 h</u>

	Z przeniesienia	1,499.535 K 68 h
W porównaniu z takimże stanem z końcem roku 1911		1,399.761 K 64 h
	okazuje się przyrost majątku o kwotę	99.774 K 04 h

zgodnie z tymże przyrostem wykazany w zamknięciu rachunku tego funduszu za rok 1912.

Aleg. 5, 6. W załączeniu jako alegaty 5 i 6 przedkładamy wykazy dochodów i wydatków, miejscowych funduszków dróg gminnych za r. 1911 tudzież wykaz wyników zamknięć rachunkowych powiatowych funduszków drogowych za r. 1911.

Sprawa uznania dróg za drogi gminne I. kl.	Wydział krajowy zatwierdził uchwały Rad powiatowych uznające za drogi gminne I. klasy:			
	W powiecie:	bobreckim	1 drogę długości	6.320
		borszczowskim	2 drogi "	12.000
		chrzanowskim	2 " "	3.911
		cieszanowskim	2 " "	14.000
		kołomyjskim	1 drogę "	6.400
		mieleckim	4 dróg "	43.000
		nowosądeckim	1 drogę "	8.000
		mościskim	1 " "	6.000
		nowotarskim	1 " "	21.000
		podhajeckim	1 " "	19.000
		rawskim	1 " "	1.165
		rzeszowskim	2 drogi "	9.600
		samborskim	1 drogę "	10.400
		stanisławowskim	1 " "	16.000
	turczańskim	1 " "	2.000	
	wadowickim	1 " "	12.600	
		Razem	191.396	

Sprawa budowy drogi Krystynopol-Brody. Przy dalszej budowie tej drogi w r. 1912 wykonano w zupełności przestrzeń 1.740 km, wskutek czego przerwa między ukrajowionami częściami została zredukowaną do 9.6 km.

W r. 1913 jest prowadzona dalsza budowa jako drogi konkurencyjnej na terytorium powiatu Sokalskiego.

Sprawa budowy drogi Dobrosin-Hruszów. Droga ta na całej przestrzeni 39.3 km została ukończoną i oddana do użytku publicznego w r. 1912.

Sprawa budowy drogi Raycza-Ujsoły-granica węgierska. W dalszym ciągu wykonano roboty ziemne na długości 2.5 km, oraz dolną konstrukcję mostu stałego (żelaznego) na Sole o dwóch otworach po 30 m. św.

Sprawa budowy drogi Krakowiec-Wielkie Oczy-Lubaczów. Drogę Krakowiec—Wielkie Oczy—Lubaczów (dług. 25.850 km), przechodzącą przez terytoria powiatów Jaworowskiego i Cieszanowskiego, zaliczono do dróg konkurencyjnych, w następstwie czego koszt tej budowy będą pokryte przez c. k. Rząd ryczałtem odpowiadającym 50% kwoty kosztorysowej, udziałami obu powiatów po 20%, a to w stosunku do przestrzeni leżących w ich obrębie; reszty kosztów budowy pokryje fundusz krajowy.

Budowę rozpoczęto w r. 1913 pod kierunkiem inżyniera krajowego.

Sprawa budowy drogi Dolina-kościeliska-Chochołów. Budowa tej drogi jako dalszego ciągu drogi Zakopane-Dolina kościeliska-Chochołów na przestrzeni 300 m, rozpoczętej w r. 1912, wraz z budową mostu żelaznego (18 m św.) na Czarnym Dunajcu będzie w r. 1913 ukończona.

Sprawa budowy drogi Piwniczna-Szczawnica. Z powodu braku funduszków nie mogła być ta budowa dotychczas rozpoczęta.

Most na Rabie pod Ujściem solnem w powiecie bocheńskim. W dalszym toku sprawy na podstawie wodno-prawnego dochodzenia uzyskano konsens na tę budowę, zwiększający rozpiętość (w świetle) na 128 m. — Odnosny projekt szczegółowy żelaznego ustroju niosącego wypracowała firma „L. Zieleniewski“ w Krakowie, w celu zaś ustalenia rodzaju fundamentów i opracowania szczegółowego projektu ustroju dolnego, zarządzoano przeprowadzenie sondowań.

Plany powyższe będą przedłożone w r. b. c. k. Ministerstwu robót publicznych ze względu na przyznany zasiłek z funduszu państwowego.

Most na Wiśloce pod Dębicą. Na podstawie prawno-wodnego dochodzenia uzyskano konsens na budowę mostu o rozpiętości 220 m w świetle.

C. k. Ministerstwo robót publicznych zatwierdziło plany szczegółowe, a zaliczając tę budowę jako leżącą w ciągu drogi: Dąbrowa-Radomyśl-Dębica do dróg konkurencyjnych, przyznało zasiłek państwowy wysokości 40% w ryczałtowej kwocie 222.800 koron.

Wobec czego po rozpisaniu rozprawy ofertowej na wykonanie dolnego ustroju mostu i płyty pomostowej, oddano te roboty do wykonania firmie „Sosnowski i Zachariewicz“ za kwotę 136.906 50 kor.

Budowę mostu rozpoczęto w r. 1913 pod kierunkiem inżyniera krajowego.

Most na Wiśloce pod Przecławiem. Dla ostatecznego ustalenia światła mostu przeprowadzono dodatkową rozprawę wodną, decyzja jednak c. k. Rządu w kwestyi unormowania wysokości ryczałtu jako na obiekt, leżący na ciągu drogi konkurencyjnej: Przecław-Kolbuszowa, dotąd nie nadeszła.

Most na Poładzie pod Piwniczną. Przedłożony c. k. Rządowi projekt został zwrócony celem przerobienia ze względu na zwiększoną rozpiętość i zmianę rozkładu pręseł; zarazem przyznano w zasadzie 40% zasiłek państwowy na budowę mostu wraz z dojazdami.

W myśl podanych warunków zostanie projekt wstępny opracowany jako podstawa do przeprowadzenia wodno-prawnego dochodzenia.

E.

Publiczne dojazdy kolejowe.

W czasie od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913 przedstawiają się dalsze wyniki w urzędzeniu publicznych dojazdów kolejowych, jak następuje:

1. W powiecie bobreckim.

W podniesionej w r. 1912 sprawie skanalizowania odpływów dojazdu kolejowego w Chodorowie, po złożeniu oświadczenia władzy politycznej co do zachodzących tamże prawno-wodnych warunków, polecono Wydziałowi powiatowemu przeprowadzić ponowną rozprawę konkurencyjną, obejmując

nią także kwestyę założenia przy tym dojeździe ścieków z krawężnikami jako robót będących w związku z projektowanym kanałem i przedstawiających znaczniejszy wydatek.

2. W powiecie buczackim.

Prowadzone od kilku lat rokowania między obszarem dworskim w Pyszkowcach, a stronami konkurencyjnymi, utrzymującymi tamtejszy dojazd kolejowy, ukończone zostały postanowieniem zaniechania budowy nowej śluzy na tym dojeździe, zamiast czego wykonany zostanie most żelazno-betonowy o św. 8·00 m, obliczony w koszcie 12000·00 K. Budowa zostanie wykonaną w r. 1913.

3. W powiecie czortkowskim.

Na podstawie wyników rozprawy konkurencyjnej w sprawie rekonstrukcji pokładu dojazdu kolejowego w Czortkowie zarządono wypracowanie projektu szczegółowego wykonać się mających robót.

4. W powiecie drohobyckim.

Po zupełnem ukończeniu robót przy budowie dojazdów do stacji kolei lokalnej Drohobycz-Truskawiec przeprowadzono w jesieni r. 1912 kolaudacyę dojazdu kolejowego:

- a) od stacji Truskawiec (dług. 250 m)
- b) " " Stebnik salina (dług. 550 m).

Przedłożone w r. 1913 odnośne rachunki są w toku sprawdzenia.

5. W powiecie grodeckim.

Sprawy udzielenia przyrzeczonej zasadniczo pomocy technicznej:

- a) do przeprowadzenia trasy i opracowania projektu dojazdu kolejowego od stacji Mszana do gościńca państwowego i
- b) ukończenia budowy dojazdu kolejowego w Stawczanach (w drugiej części 1·5 km) nie mogły być ani w r. 1912, ani z wiosną r. 1913 załatwione wskutek braku rozporządzalnych sił w Oddziale techniczno-drogowym Wydziału krajowego.

6. W powiecie kamioneckim.

W r. 1912 ukończono budowę dojazdu kolejowego w Kamionce strumłowej, oddając go do użytku publicznego. Budowa tej drogi 1200 m. b. w charakterze ulicy miejskiej kosztowała 40.389·00 K.

7. W powiecie kołomyjskim.

C. k. Namiestnictwo nie uznało potrzeby budowy dojazdu kolejowego w Kołomyi, wobec czego przedłożono sprawę w drodze odwołania c. k. Ministerstwu kolei żelaznych i robót publicznych. Dotychczas odpowiedź nie nadeszła.

8. W powiecie krośnieńskim.

Roboty około rekonstrukcyi dojazdu Nr. 2. w Krośnie ukończono.

9. W powiecie lwowskim.

a) Budowę dojazdu kolejowego od stacji „Rudańce“ przy linii Lwów-Stojanów do m. Kukizowa (3·9 km) prowadzi w dalszym ciągu w r. 1913 lwowski Wydział powiatowy.

b) Budowy dojazdu kolejowego od stacji „Hermanów“ przy linii kolei lokalnej Lwów-Podhajce mimo kilku urgensów dotąd nie rozpoczęto.

c) Sprawę przeprowadzenia dojazdu kolejowego od stacji Glinna Nawarya do miasteczka Nawaryi (3 km) przedłożono do wydania orzeczenia.

d) Sprawa połączenia stacji „Zaszków“ przy linii kolei lokalnej Lwów-Bełzec-Tomaszów z gościńcem państwowym w Doroszowie nie postąpiła.

10. W terytorium m. Lwowa.

Na podstawie wyniku rozprawy, przeprowadzonej w myśl orzeczenia Trybunału administracyjnego, przystąpił Magistrat m. Lwowa z końcem r. 1912 do budowy publicznego dojazdu konkurencyjnego od stacji Lwów-Łyczaków do ulicy Łyczakowskiej (dług. 390 m) według typu ulicy miejskiej, która ma być ukończona w r. 1913.

11. W powiecie nadwórniańskim.

Opracowano przez krajowe Biuro drogowe projekta rekonstrukcji dojazdów kolejowych w Delatynie, Jaremczu, Mikuliczynie i Tatarowie, uwzględniając znaczenie komunikacyjne tych dojazdów, położonych w tych tak bardzo uczęszczanych miejscowościach klimatycznych. Długość tych czterech dojazdów wynosi 860 mb., a obliczony koszt rekonstrukcji 37450-00 K.

12. W powiecie nowosądeckim.

Sprawa rekonstrukcji drogi dojazdowej ze stacji kolejowej w Nowym Sączu do drogi krajowej Nowy Sącz-Tylicz-Muszynka jako publicznego dojazdu kolejowego nie postąpiła.

13. W powiecie pilzneńskim.

Sprawa rekonstrukcji dojazdu ze stacji kolejowej w Czarnej, przedstawiona w poprzednim sprawozdaniu z czynności, nie postąpiła w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem.

14. W powiecie rohatyńskim.

Przeprowadzono rozprawę konkurencyjną w sprawie uznania połączenia stacji „Bursztyn-Demianów“ z drogą krajową Bursztyn-Stanisławów za publiczny dojazd kolejowy; odnośny protokół przedłożył Wydział powiatowy dla uzyskania orzeczenia.

Budowa publicznego dojazdu kolejowego od stacji „Pamonięta Psary“ do drogi krajowej Lwów-Rohatyn jest w toku; z powodu znacznej długości i kosztów tego dojazdu (6.328 km) budowę tę rozłożono na kilkoletni okres.

15. W powiecie rzeszowskim.

a) Budowę publicznego dojazdu kolejowego w Dobrzeczkowie wykonano i wyznaczono już termin do przeprowadzenia kolaudacji.

b) W sprawie budowy drugiego dojazdu ze stacji w Rzeszowie do drogi państwowej, oznajmiono Wydziałowi powiatowemu, aby przeprowadził rokowania z Władzami kolejowymi, a w razie przychylnego wyniku, aby przeprowadził rozprawę konkurencyjną.

16. W powiecie stryjskim.

W sprawie urządzenia publicznego dojazdu kolejowego od drogi powiatowej Stryj-Żurawno do przemienionego na stację przystanku osobo-

wego w Wierczanach przy linii kolejowej Stryj-Chodorów, przeprowadzono w jesieni 1912 rozprawę konkurencyjną, na podstawie której c. k. Dyrekcya kolei państwowej w Stanisławowie oświadczyła się za wykonaniem tej budowy. Wobec jednak odradzającego wniosku stryjskiego Wydziału powiatowego, wskazano mu uzupełnienie odnośnego projektu i spowodowanie w tej kwestyi definitywnej uchwały Rady powiatowej.

17. W powiecie stanisławowskim.

Sprawa budowy dojazdu ze stacyi Dubowce do drogi powiatowej Tu-
stań-Maryampol nie postąpiła naprzód.

18. W powiecie tarnopolskim.

- a) Budowa dojazdu kolejowego w Szlachcińcach na ukończeniu.
- b) Polecono Wydziałowi powiatowemu wyjaśnić, dlaczego budowa do-
jazdu kolejowego w Denysowie nie została rozpoczęta.

19. W powiecie tarnowskim.

Dnia 27. lutego 1913 przeprowadzono rozprawę konkurencyjną w spra-
wie budowy dojazdu kolejowego w Gromniku.

20. W powiecie turezańskim.

Mimo przyrzeczenia pożyczki z funduszków krajowych na pokrycie ko-
szków udziału powiatu w ukończeniu budowy dojazdu kolejowego od stacyi
Sianki (w drugiej części 1'5) oraz mimo kilkakrotnych upomnień, Wydział
powiatowy nie przystąpił dotąd do podjęcia odnośnych robót.

21. W powiecie wadowickim.

Budowa dojazdu kolejowego do stacyi w Leńczach jest w toku.

22. W powiecie wielickim.

Sprawa budowy dojazdu kolejowego w Radziszowie nie postąpiła na-
przód.

23. W powiecie żółkiewskim.

Sprawa budowy drugiego dojazdu do stacyi w Żółkwi została na razie
odroczonej.

24. W powiecie złoczowskim.

Ukończono i skolaudowano w r. b. budowę dojazdu kolejowego do
stacyi w Skwarzawie.

25. W powiecie żywieckim.

Sprawa budowy dojazdu w Zwardoniu nie postąpiła naprzód.

F.

Inne ważniejsze sprawy.

Szkoła kon-
duktorów
drogowych
przy Wy-
dziale kra-
jowym.

O wyniku trzeciego roku nauki 1912—1913 piątego trzechlecia szkoły konduktorów drogowych przedkładamy następujące sprawozdanie:

Dnia 16. listopada 1912. po powrocie uczniów z praktyki letniej II. roku szkolnego zamknięto klasę II. i wpisano ich do klasy III-ciej.

Naukę zimową klasy III. rozpoczęto dnia 16. listopada 1912., a zakończono dnia 15. kwietnia 1913. po egzaminach kursowych.

Z dwudziestu ośmiu uczniów, wpisanych do klasy III-ciej, wszyscy zdali egzamin kursowy z pomyślnym wynikiem, a z końcem września przystąpią do egzaminu kwalifikacyjnego.

Po egzaminach kursowych wysłano powyższych uczniów na praktykę letnią do robót drogowych, pod kierownictwem inżynierów krajowych, jak to uwidoczniło w załączonym zestawieniu.

Alegat 7. W zestawieniu jako alegat 7. podano wyniki egzaminu kursowego klasy III-ciej.

Koszta utrzymania szkoły i stan funduszków na całe trzechlecie przedstawiają się następująco:

W y d a t k i

za czas od 13. lipca 1910 po dzień 30. czerwca 1913.

1. Remuneracya kierownika szkoły	1.800 00 K
2. Wynagrodzenie nauczycieli za wykłady	12.512 00 „
3. Stypendya uczniów	21.400 00 „
4. Zapomogi	100 00 „
5. Koszta wyjazdów uczniów na praktykę letnią	2.313 00 „
6. Potrzeby szkolne i inne wydatki administracyjne	3.160 04 „
7. Obsługa szkolna	300 00 „
Ogółem	<u>41.585 04 K</u>

D o c h o d y

Własne szkoły w piątym trzechleciu wynosiły	<u>3.310 00 K</u>
Z porównania okazuje się czysty wydatek kosztów utrzymania piątego trzechlecia szkoły w kwocie	38.274 14 K

Ponieważ dnia 15. lutego 1913. r. 28 uczni złożyło egzamin kursowy, przeto koszt wykształcenia jednego ucznia wynosił 1.367 00 „
czyli rocznie wydano na jednego ucznia około 456 00 „

Porównanie wydatków szkolnych w ostatnich dwóch trzechleciach t. j. IV. i V.		Na ucznia w trzechleciu		Przecięt- nie razem	
	1907	Razem			
Trzechlecie IV.	<u>1910</u>	kosztowało 40.604 98 K	1.450 00 K		483 33 K
	1910				
„	V. 1913	„ 38.274 14 „	1.367 00 „		456 00 „

Zatem ostatnie trzechlecie kosztowało mniej od poprzed- niego o 2.330 84 K 83 00 K 27 33 K

Krajowe
warstata dla
wyrobów
betonowych.

Ruch wyrobów betonowych w 6-ciu krajowych warsztatach a mianowicie: w Rzeszowie, Jarosławiu, Żółkwi, Kamionce Strumiłowej, Borszczowie i Brzeżanach w r. 1912 przedstawia się jak następuje:

1. Na budynki i narzędzia wydano	5.177·80 K
2. „ roboty betonowe	100.431·96 „
Razem	<u>105.609·76 K</u>

W y r o b i o n o :

Rur, krawężników i t. p. razem 57.667 sztuk
co stanowi 2.048 m³ betonu.

S p r z e d a n o :

Rur, krawężników, płyt i t. p. razem	54.382 sztuk
co stanowi 1.816 m ³ betonu.	
Ze sprzedaży uzyskano	80.152·85 K
Koszta założenia warsztatów, oraz koszta wyrobów betonowych od r. 1899 t. j. od założenia warsztatów do końca roku 1912 przedstawiają się następująco:	
1. Na założenie warsztatów wydano	113 405·27 K
2. „ wyroby betonowe	1,088.940·91 „
Razem	<u>1,202.346·18 K</u>

W y r o b i o n o :

Rur, krawężników, płyt i t. p.	561.884 sztuk objętości	24.400 m ³
Sprzedano „ „ „	518.665 „ „	22.936 „
Pozostało	43.219 sztuk objętości	1.464 m ³
Ze sprzedaży uzyskano		1,090.706·44 K
Należytość czynna za wyroby z końcem roku 1912 wynosiła		32.207·78 „
Wartość pozostałych wyrobów według cen z r. 1912		76.835·62 „
Wartość pozostałych materiałów surowych		1.237·18 „
Razem		<u>1,200.987·02 K</u>

Z porównania okazuje się strata 1.359·16 koron.

Alegat 8.

Rachunki
funduszu pro
praeterito
budowy dróg
krajowych
i powiatowych.

Podług wykazu załączonego jako alegat 8. funduszu pro praeterito budowy dróg krajowych i powiatowych po koniec roku 1912 przedstawiają się wyniki rachunków, jak następuje:

Należytości od stron konkurencyjnych	61.225 K 30 h
Zapasy efektami	19.727 „ 55 „
Razem	<u>80.952 K 85 h</u>

Należytości bierne przypadające stronom konkurencyjnym do wypłaty za przerobne 186.039 „ 12 „
Okazuje się niedobór 105.086 K 27 h

który w porównaniu z niedoborem za rok 1911 wykazany w sprawozdaniu za rok 1911 w kwocie 104.009 „ 63 „
zwiększył się o kwotę 1.076 K 64 h

Powodem tego zwiększenia się było odpisanie w r. 1912 z czynnych należytości kwoty 1.518 „ 54 „
Po potrąceniu dopisanych odsetek z lokacji gótowni 441 „ 90 „
wypada jak wyżej kwota 1.076 K 64 h

Stan zebranych zapasów kasowych efektami, przechowanych tymczasowo w Kasie krajowej w depozytach ogólnych funduszu krajowego wynosił — jak LW. 32.654/1913 — po koniec roku 1912 względnie po dzień 2. maja 1913, mianowicie:

1. Książeczka Banku krajowego Nr. 25.830 na	2.322 K 09 h
2. Listy rentowe z kuponami płatnymi dnia 1. października 1913	
a) 4½ % Ser. C. Nr. 79 na	500 K
Ser. B. Nr. 665 i 666 à 100 K =	200 „ 700 K
b) 4% Ser. A. Nr. 3.107 — 3.114 sztuk 8	
à 50 K =	400 „
Ser. B. Nr. 329, 330, 7.688—7.699 i 5.614 K	
do 5.658 sztuk 59 à 100 K	5.900 „
Ser. E. Nr. 108—122 sztuk 15 à 2.000 K = 30.000 „	36.300 37.000 „ —
Razem	39.322 K 09 h

Doliczając do tego zapasy kasowe, przechowane wedle powołanego na wstępie wykazu — w c. k. Kasach rządowych po koniec roku 1912 w kwocie j. w.	19.727 „ 55 „
wynosi ogólny stan zapasów tych z końcem roku 1912 efektami kwotę	59.049 K 64 h
Po doliczeniu należności (od stron konkurencyjnych) czynnych w kwocie j. w.	61.225 „ 30 „
wynosi suma stanu czynnego kwotę	120.274 K 94 h
W porównaniu zaś z należnościami biernymi w kwocie j. w.	186.039 „ 12 „
okazuje się niedobór w kwocie	65.764 K 18 h

Równocześnie zaznacza się, że sprawa ostatecznego zakończenia rachunków wszystkich funduszy pro praeterito budowy dróg krajowych i powiatowych, przedłożona została, jak LW. 32.654/1913 — ponownie przez c. k. Namiestnictwo c. k. Ministerstwu robót publicznych.

Ubezpieczenie robotników i drożników od wypadków. Zgodnie z ustawą z dnia 28. grudnia 1887 (Dz. p. p. z r. 1888 Nr. 1.) ubezpieczono w roku 1912 tych robotników i drożników na drogach krajowych i drodze gminnej Majdan-Stany-Rozwadów, którzy byli użyty przy robotach drogowych prowadzonych we własnym zarządzie.

Z tego zobowiązania wynikłe koszty przeniesiono z funduszu krajowego:

1. Na roboty zwyczajne wykonane przy utrzymaniu dróg krajowych, eksploatacji kamieniołomów i szutrowisk w kwocie	8.715 K 78 h
2. Na roboty nadzwyczajne przy konserwacji drogi Majdan-Stany-Rozwadów w kwocie	24 „ 95 „
razem	8.740 K 73 h
Nadto poniesiono w II. półroczu 1912 koszty ubezpieczenia robotników zajętych w latach poprzednich przy drogach krajowych	2 „ 80 „
ogółem	8.743 K 53 h

Gdy w roku 1911 wypłacono z powyższego tytułu kwotę 6.181 „ 55 „
zatem okazuje się, że koszt ubezpieczeń wynosił w roku 1912 więcej o kwotę 2.561 K 98 h

Przedłużenie udzielonych koncesyj mytniczych. Na podstawie § 7. ust. drog. Wydział kraj. w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem przedłużył na dalszych lat pięć koncesyje do pobierania opłat mytniczych:

- A) powiatom (Radom względnie Wydziałom powiat.):
- Chrzanów:
— od przewozów przez Wisłę pod Jankowicami i Podjarkami;
- Czortków:
— od mostu na Serecie i drogi dojazdowej Czortków-Wygnanka;
- Kraków:
— od przewozu przez Wisłę między Mogiłą a Rybitwami;
- Lisko i Turka:
— na drodze pow. Ustrzyki-Lutowiska;
- Rawa ruska:
— na drodze gminnej I. kl. Lubycza-Józefówka;
— na drodze gminnej Rawa-Wulka mazowiecka;
— na drodze powiat. Rawa-Niemirów;
— na drodze powiat. Rawa-Uhnów;
- Sambor:
— na drodze powiat. Sambor-Mościska;
- Sokal:
— na drodze powiat. Sokal-Tartaków-Perespa;
— na drodze powiat. Sokal-Uhrynów;
— na drodze powiat. Sokal-Krzystynopol;
- Tarnobrzeg:
— na drodze gmin. I. kl. Zaleszany-Radomyśl-Nowiny;
- Wieliczka:
— od mostu na Krzyworzece (dr. gm. Czasław-Wierzbanowa);
- B) obszarom dworskim:
Czernichów i Brzeznica od przewozu przez Wisłę.

Przedłużenie
koncesyi na
pobór myta
kopytko-
wego.

Wydział kraj. w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem przedłużył na dalsze trzy lata koncesye do pobierania kopytkowego gminom miast: Brzeżany, Jarosław.

Kontrola nad
miastami, po-
bierającymi
kopytkowe.

Tak — jak w latach poprzednich — wykonywał Wydział krajowy kontrolę nad miastami, które na mocy specjalnych ustaw uprawnione są do pobierania myta kopytkowego, w szczególności: w Brodach, Brzeżanach, Buczaczu, Jarosławiu, Kołomyi, Nowym Sączu, Przemyślu, Rzeszowie, Stanisławowie, Tarnowie, Tarnopolu i Zółkwi.

Stan tej kontroli w czasie od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913 przedstawia się jak następuje:

Wydział krajowy zbadał preliminarze miejscowego funduszu drogowego na rok 1912: Buczacza, Przemyśla, Rzeszowa, Stanisławowa, Tarnopola i Tarnowa; na rok 1913: Brzeżan, Jarosławia, Kołomyi, Nowego Sącza, Rzeszowa i Tarnopola, oraz zamknięcia rachunkowe tego funduszu miast: Buczaczu za rok 1910 i 1911, Kołomyi za rok 1911, Nowego Sącza za rok 1910, Rzeszowa za rok 1910, Tarnopola za rok 1910 i 1911, Tarnowa za rok 1910.

Preliminarze miejscowego funduszu drogowego na rok 1913 przedłożyły miasta: Brzeżany, Kołomyja, Rzeszów, Stanisławów i Tarnopol, zaś zamknięcia rachunkowe tego funduszu za rok 1911 wszystkie, z wyjątkiem miast: Brzeżan, Jarosławia i Tarnowa.

Zasiłki z fun-
duszów pań-
stwowych
z powodu
klęsk elemen-
tarnych.

Odezwą z dnia 8. września 1912 l. 12999/pr. zawiadomiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydział krajowy, iż c. k. Ministerstwo robót publicznych przyznało Wydziałowi krajowemu zasiłek państwowy w kwocie 510 000 K na roboty drogowe w celu dostarczenia zarobku ludności dotkniętej klęskami elementarnymi, czyniąc asygnowanie tej kwoty zależnem od tego, aby przy pomocy zasiłku państwowego wykonane zostały roboty na kwotę kosztorysową 850.000 K, zatem pozostała kwota zapotrzebowania w wysokości 340.000 K zabezpieczoną została przez zasiłki funduszu krajowego względnie autonomicznych czynników lokalnych.

Zarazem nadeszło e. k. Prezydium Namiestnictwa odnośnie projektu i kosztorysy wykonać się mających robót, sporządzone poprzednio wskutek wezwania c. k. Namiestnictwa przez Wydziały powiatowe i sprawdzone przez c. k. organa techniczne.

Wskutek tej odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydział krajowy odniósł się do interesowanych Wydziałów powiatowych z wezwaniem do nadesłania deklaracji w myśl żądania c. k. Rządu i w miarę spełnienia warunków asygnował poszczególnym Wydziałom powiatowym przypadające na nie zasiłki.

W szczególności otrzymał Wydział powiatowy:

1. Biała	kwotę	600 K
2. Bochnia	"	1.260 "
3. Borszczów	"	10.810 "
4. Brzeżany	"	16.370 "
5. Brzozów	"	3.420 "
6. Dolina	"	20.570 "
7. Gródek	"	22.880 "
8. Jarosław	"	8.100 "
9. Kałusz	"	17.390 "
10. Kosów	"	32.320 "
11. Kraków	"	4.260 "
12. Lisko	"	4.720 "
13. Lwów	"	32.410 "
14. Łańcut	"	2.010 "
15. Myślenice	"	23.300 "
16. Nowy Sącz	"	10.380 "
17. Nowy Targ	"	60.930 "
18. Pilzno	"	5.050 "
19. Podhajce	"	36.100 "
20. Przemyślany	"	14.960 "
21. Ropczyce	"	8.360 "
22. Rudki	"	15.420 "
23. Rzeszów	"	5.520 "
24. Rohatyn	"	7.050 "
25. Sambor	"	4.200 "
26. Sokal	"	9.290 "
27. Stryj	"	14.540 "
28. Tarnopol	"	17.150 "
29. Trembowla	"	11.510 "
30. Turka	"	5.100 "
31. Zaleszczyki	"	10.010 "
32. Złoczów	"	13.880 "
33. Żydaczów	"	25.440 "
34. Żywiec	"	7.920 "

Nadto nie asygnowano jeszcze zasiłków następującym Wydziałom powiatowym:

1. Jasło	w kwocie	5.040 K
2. Krosno	"	300 "
3. Tłumacz	"	14.770 "
4. Żółkiew	"	4.860 "

W swoim czasie będą przedłożone c. k. Rządowi należycie udokumentowane rachunki wykonanych robót.

Niezależnie od asygnowania zasiłków rządowych Wydział krajowy, nie rozporządzając specjalnymi funduszami na pomoc z powodu klęsk elementarnych w komunikacjach, uwzględnił przy rozdawnictwie dodatkowych zasiłków z ustępu czwartego § 15. u. dr. ośmnaście powiatów dotkniętych klęskami i przyznał im zasiłki w łącznej kwocie 65.000 K.

Przy sposobności starań o zasiłki z powodu klęsk elementarnych oświadczyły liczne Wydziały powiatowe i gminy, iż najracjonalniejszą formą pomocy dla ludności jest dostarczenie jej pracy przy robotach drogowych. W ten sposób bowiem ludność nawiedzona klęską rolniczą znajduje zarobek a nadto zyskuje pośrednio wskutek naprawy uszkodzonych komunikacji względnie budowy nowych dróg z korzyścią dla ruchu handlowego i gospodarki rolnej.

W myśl objawionych w tym kierunku życzeń ludności oraz reprezentacji powiatów c. k. Ministerstwo robót publicznych przeznaczyło dalsze fundusze na roboty drogowe celem dostarczenia sposobności do zarobku.

W szczególności odezwą z dnia 21. marca 1913 l. 5470/pr. zawiadomiło c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydział krajowy, iż c. k. Ministerstwo robót publicznych upoważniło je do wydatkowania kwoty 400.000 K na budowę dróg państwowych oraz autonomicznych, na te ostatnie w takim razie, jeżeli państwowa subwencja na ich budowę została już przyznana, ale w budżecie państwa na rok 1913 nie wstawiono na ten cel żadnych kredytów. Tytułem subwencji na drogi tej kategorii oświadczyło c. k. Namiestnictwo gotowość asygnowania kwoty 104.000 K. W odpowiedzi zaznaczył Wydział krajowy, iż jego zdaniem z funduszków powyższych mogłyby być udzielone pewne kwoty na budowę tzw. dróg konkurencyjnych, a mianowicie tych, dla których w roku 1913 nie wstawiono do budżetu państwa żadnego kredytu. W szczególności zaproponował Wydział krajowy dwie drogi konkurencyjne: Brzozów-Haczów i Żabie-Tatarów, jako uzupełnienie programu budowy dróg konkurencyjnych, ustalonego na rok 1913. Bliższe szczegóły w tym względzie podaje Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi osobno przy omawianiu sprawy budowy dróg konkurencyjnych.

Ostatecznie przyznało c. k. Namiestnictwo z powyższego kredytu łączny zasiłek w kwocie 200.000 K rozdziałając tę kwotę jak następuje:

1) na budowę drogi konkurencyjnej Brzozów-Haczów	30.000 K,
2) " " " " Żabie-Tatarów	36.000 "
nadto na roboty drogowe dla dostarczenia zarobku ludności otrzymały:	
3) powiat Nowy Sącz	54.000 K
4) " Nowy Targ	50.000 "
5) " Wadowice	30 000 "

Niezależnie od przyznanej jak wyżej kwoty 200.000 K zawiadomiło nas c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z dnia 21. marca rb. l. 5486/pr., iż c. k. Ministerstwo robót publicznych przeznaczyło na budowę dróg nieeraryalnych ważnych pod względem wojskowym i gospodarczym kwotę 200.000 K pod warunkiem, iż roboty odnośne będą wykonane na podstawie projektów sprawdzonych przez c. k. Namiestnictwo oraz, że zostanie zabezpieczone przyszłe utrzymanie wykonać się mających robót i w stanie odpowiadającym wymogom wojskowości.

Po porozumieniu się Wydziału krajowego z c. k. Namiestnictwem i odnośnymi reprezentacjami powiatowymi rozdzielono powyższy kredyt na następujące roboty drogowe:

	za kwotę	
1. w powiecie bobreckim	.	20.000 K
2. " bocheńskim	"	11.000 "
3. " chrzanowskim	"	5.000 "
4. " krakowskim	"	20.000 "
5. " lwowskim	"	15.000 "
6. " niseckim	"	15.000 "
7. " nowotarskim	"	15.000 "
8. " przemyskim	"	15.000 "
9. " ropczyckim	"	15.000 "
10. " sokalskim	"	15.000 "
11. " śniatyńskim	"	8.500 "
12. " stryjskim	"	18.500 "
13. " turczańskim	"	20.000 "
14. " wielickim	"	7.000 "

do końca czerwca r. b. zostały już wyasygnowane zasiłki pod 3, 4, 6, 7, 11, reszta zaś będzie asygnowaną po dopełnieniu przez poszczególne powiaty warunków zastrzeżonych przez c. k. Namiestnictwo.

Wreszcie odezwą z dnia 2. maja r. b. l. 8248/pr. podało c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu do wiadomości wykaz powiatów, którym wyasygnowało bezpośrednio zasiłki z kredytu 400.000 K, przyznanego przez c. k. Rząd, również na roboty drogowe dla dania zarobku ludności. W tym celu zastrzegło c. k. Namiestnictwo, iż przyznana subwencya może być użyta tylko na robocizną pieszą i ciągłą, a nie na pokrycie innych wydatków np. wykupno gruntów, nabycie materiałów i t. p. Ogółem korzystało z tego zasiłku 74 powiatów autonomicznych.

Alegat 9.
Subwencye państwowe na budowę i rekonstrukcyę dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

W załączeniu jako alegat 9 przedkładamy Wysokiemu Sejmowi wykaz zasiłków przyznanych w r. 1912 i 1913 z funduszów państwowych na budowę i rekonstrukcyę dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

Według odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 27. czerwca 1913 l. 12.274/pr. od 24 lipca 1912 nie wykonano żadnych dróg z wyjątkiem ukończenia drogi Mikołajów-Krzywula. W najbliższym czasie przystąpią organa państwowe do rekonstrukcyi części drogi Rymanów-Zdrój-Deszno w długości 2 km., na co przeznaczona jest kwota 30.000 K.

Orzeczenia c. k. Trybunału administracyjnego.

C. k. Trybunał administracyjny zniósł w skutek zażalenia Dawida Krumholza z Andrychowa orzeczenie Wydziału krajowego z dn. 25. czerwca 1912 r. L. 89965, którem zatwierdzono rozporządzenie zwierzchności gminnej w Andrychowie i Wydziału powiatowego w Wadowicach, zakazujące żalacemu się wieszania płócien koło drogi Andrychów-Zator w bliższej niż 5 m. odległości od krawędzi skarpy drogowej i nakazujące rekurentowi odsunięcie palików powbijanych przy drodze na odległość 60 cm. od krawędzi skarpy drogowej.

C. k. Trybunał administracyjny nie załatwił:

1) Zażalenia Dra Wacława Domaszewskiego, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 16 stycznia 1913 r. L. 146.169, którem nie uwzględniono rekursu żalącego się przeciw wezwaniu Wydziału powiatowego w Stryju z dnia 21. października 1911 r. L. 4.516, w przedmiocie niewykupionych prestacyi drogowych.

2) Zażalenia Władysława Matkowskiego, przeciw orzeczeniu Wydziału krajowego z dnia 6. grudnia 1912 L. 122.394, którem nie uwzględniono rekursu żalącego się przeciw rezolucyi Wydziału powiatowego w Drohobyczu z dnia 18. lipca 1912 r. L. 4.475 w sprawie dodatku na cele dróg gminnych i niezachowania formalności przy uchwalaniu budżetu na lata 1911 i 1912.

3) Zażalenia firmy „Kamieniołomy H. Kulki i Ska, Towarzystwo z o. p. w Opawie“ przeciw orzeczeniom Wydziału krajowego z dnia 8. października 1912 L. 142.227 i z dnia 7. grudnia 1912 L. 177.725, w sprawie zezwolenia na przekroczenie drogi krajowej wrocławskiej z km. 27.500 nadpowietrzną kolejką linową.

Orzeczenia c. k. Trybunału państwa.

1) Wskutek wniosku Wydziału krajowego c. k. Trybunał Państwa w sprawie dodatniego sporu kompetencyjnego między c. k. Sądem powiatowym w Tarnopolu a Wydziałem powiatowym w Tarnopolu, uznał pomieniony Wydział powiatowy kompetentnym do rozstrzygnięcia sporu o naruszenie przez Stefana Kozłowskiego całości drogi gminnej II. kl. lk. 1504/2 w Czernichowie ruskim.

2) C. k. Trybunał Państwa nie załatwił dodatniego sporu kompetencyjnego między c. k. Sądem powiatowym w Drohobyczu a Wydziałem powiatowym w Drohobyczu, co do orzekania w sprawie wytoczonego Zwierzchności gminnej w Schodnicy i Spółce rurociągowej producentów nafty „Jan Zeitleben i Ska w Schodnicy“ sporu prowizoryalnego przez Towarzy-

stwo Rohöl Handelsgesellschaft w Wiedniu, jako właściciela obszaru dworskiego w Schodnicy o rzekome naruszenie w posiadaniu parc. drog. I. k. 1.982 w Schodnicy, stanowiącej dotychczas drogę gm. II. kl. Mrażnica-Borysław.

Akademia
im. Maryi
Teresy we
Wiedniu.

Odezwą z dnia 23. maja 1912 r. L. V. b. 1266/8 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy o opróżnieniu jednego miejsca funduszowego w Akademii im. Maryi Teresy w Wiedniu.

Po rozpisaniu konkursu przez Wydział krajowy z dnia 29. maja 1912 do L. 80045 uczyniono przedstawienie do Najwyższego Tronu. Najwyższem postanowieniem z dnia 30. sierpnia 1912 r. nadał Najjaśniejszy Pan to miejsce funduszowe Grzegorzowi Kazimierzowi 2 im. Kostrakiewiczowi Zborowskiemu.

Następnie odezwą z dnia 5. sierpnia 1912 r. XIII. b. 662/4 zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Wydział krajowy o opróżnieniu znów jednego miejsca funduszowego w pomienionej Akademii.

Po rozpisaniu konkursu przez Wydział krajowy z dnia 8. sierpnia 1912 r. do L. 120.403 uczyniono przedstawienie do Najwyższego Tronu. Najwyższem postanowieniem z dnia 5. października 1912 r. nadał Najjaśniejszy Pan to miejsce funduszowe Grzegorzowi Janowi Ludwikowi 3 im. Gałęckicmu.

Sprawy szlacheckie
i zmiany
nazwisk.

W czasie od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913 r. załatwiono w dziale szlachectwa 326 exhibitów.

I. Co do staropolskiego szlachectwa:

Przy szesnastu podaniach udzielono opinii na żądanie c. k. Namiestnictwa.

Najwyższa decyzja nastąpiła w jednym wypadku pomyślnie dla proszących.

II. Certyfikatów szlachectwa wydano trzydzieści dwa, z tych jeden na podstawie Najwyższego zatwierdzenia staropolskiego szlachectwa, cztery na mocy upoważnienia ze strony c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, ponieważ legitymujący się pochodzili w trzecim, względnie w czwartym stopniu od osób zapisanych w metrykach szlacheckich galicyjskich, zaś dwadzieścia siedm certyfikatów szlachectwa wydał Wydział krajowy we własnym zakresie działania, ponieważ legitymujący się byli synami lub córkami, a najdalej wnukami osób zapisanych w metrykach szlacheckich galicyjskich.

Do sprawy certyfikatów szlachectwa odnosi się trzydzieści jeden exhibitów.

III. Spraw szlachectwa ogólnej treści, a mianowicie co do różnych opinii, wyjaśnień, wypisów z metryk szlacheckich galicyjskich i innych żądań, załatwiono sto sześćdziesiąt jeden, a w tych mieści się także peryodyczny wykaz wpisów dokonanych w metrykach szlacheckich galicyjskich w ciągu roku 1912, przedłożony c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych, za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa we Lwowie, z początkiem roku 1913.

IV. W sprawie zmiany nazwisk oznajmiono c. k. Namiestnictwu na żądanie tegoż — do stu ośmnastu podani, czy nadać się mające nszwiska służyć lub nie służyć rodom szlacheckim, zapisanym w metrykach szlacheckich galicyjskich i w dziele klasycznym księdza Kaspra Niesieckiego p. t. „Korona Polska“.

Ostatecznie ustalony

Program budowy dróg konkurencyjnych w Galicyi.

Liczba port.	Droga	Powiat	Długość w km.		Koszta budowy	Przyznana subwencja państwowa w %	Rata na rok 1913	Subwencja państwowa do kosztów utrzymania w %	UWAGA
			cała	zbudowana					
I a) Drogi kategorii I, których budowa jest najpilniejszą.									
1	Kulików-Dzibuki-Kamionka strumiłowa	Żółkiew, Kamionka strumiłowa	28:0	20:0	8:0	160.000	50	—	40
2	Lwów-Gliniany-Olesko-Brody	Lwów, Przemysłany, Kamionka strum., Złoczów, Brody	100:0	34:0	66:0	1,650.000	50	—	40
3	Płuhów-Pieniaki-Suchowola-Brody	Złoczów i Brody	41:0	10:0	31:0	930.000	50	—	40
4	Lubaczów-Krakowiec-Chotyńiec	Cieszanów-Jaworów i Mościska	42:0	1:2	40:8	1,333.000	50	25.000	40
5	Żółkiew-Chlewczany-Uhnów	Żółkiew i Rawa ruska	46:0	—	46:0	1,564.000	50	—	40
6	Kamionka strumiłowa-Busk	Kamionka strum.	26:0	7:0	19:0	292.000	50	—	40
7	Gródek-Jaryna-Magierów	Gródek i Rawa ruska	40:6	16:4	24:2	480.000	50	—	40
8	Założe-Alexiniec	Brody	9:0	—	9:0	139.500	50	—	40
Razem			332:6	88:6	244:0	6.548.500		25.000	

I. b) Drogi mniej ważne kategorii I.

9	Hermanowice-Sambor	Przemysł i Sambor	39:9	26:4	13:5	270.000	50	40.000	40
10	Dolina-Nowe Sioło	Dolina i Żydaczów	33:0	—	33:0	825.000	50	—	40
11	Kozowa-Iszczków-Sosnow-Sokołów-Darachów	Brzeżany, Podhajce i Trembowla	40:0	8:0	32:0	810.000	50	—	40
Razem						1.905.000		40.000	

II. Drogi zaliczone do kategorii II, ważności.

12	Dąbrowa-Radomyśl-Dębica i most na Wisłocze pod Dębicą	Dąbrowa i Ropczyce	39:0	9:0	30:0	1,020.000	40	60.000	40
13	Krystynopol-Radziechów	Sokal i Kamionka strum.	31:2	20:9	10:3	385.000	40	40.000	40
14	Zbaraż-Hnilice małe-Podwoleczyska	Zbaraż-Skałat	42:0	42:0	—	—	—	—	40
15	Lwów-Nawarya-Komarno	Lwów i Rudki	34:0	4:3	29:7	743.000	40	40.000	40
16	Czortków-Trembowla	Czortków i Trembowla	41:0	41:0	—	200.000	40	—	40
17	Sambor-Sądowa Wisznia	Sambor, Rudki, Mościska	35:5	5:8	29:7	714.000	40	15.000	40
18	Dachniów-Lubaczów, Hruszów-Niemirów-Dobrosin	Cieszanów, Jaworów, Rawa ruska i Żółkiew	61:8	57:3	4:5	74.000	40	6.700	40
Razem			284:5	180:3	104:2	3.136.000			

III. Drogi zaliczone do kategorii III, ważności.

19	Juraszów-Cięcina-Raycza-granica węgierska	Żywiec	30:2	5:0	25:2	675.900	40	65.000	40
20	Brzozów-Haczów	Brzozów	12:1	0:5	11:6	290.000	40	—	40
21	Rymanów-Nowotaniec-Kulaszne	Sanok	34:0	16:0	18:0	450.000	40	—	40
22	Bircza-Krościenko	Dobromil	27:5	12:4	15:1	302.000	40	—	40
23	Kałuż-Zurawno	Kałuż i Żydaczów	28:0	13:6	14:4	300.000	40	—	40
24	Przeclaw-Kolbuszowa z mostem na Wisłocze pod Przecławiem	Mielec i Kolbuszowa	31:0	23:0	8:0	680.400	40	5.000	40
25	Żabie-Tatarów	Kosów i Nadwórna	30:0	—	30:0	900.000	40	—	40
Razem			192:8	70:5	122:3	3.658.300			

IV. Drogi zaliczone do kategorii IV, ważności.

26	Ropczyce-Wielopole-Wisniowa	Ropczyce i Jasło	31:6	—	31:6	758.400	33	—	25
27	Jarosław-Pruchnik-Nienadowa	Jarosław, Przemysł	36:3	15:0	21:3	575.000	33	28.000	25
28	Łańcut-Leżajsk z mostem na Wisłoku w Dąbrówkach	Łańcut	28:0	28:0	—	300.000*)	33	—	25
29	Biecz-Rzepiennik-Golanka-Gromnik z mostem na Białej w Gromniku	Gorlice i Tarnów	25:0	—	25:0	625.000	33	—	25
30	Strzyki-Synowódzko wyżne	Stryj, Drohobycz i St. Sambor	64:2	43:0	21:2	593.600	33	—	25
Razem			185:1	86:0	99:1	2.852.000			

Z E S T A W I E N I E.

I. Kategoria	445:5	123:0	322:5	8,453,500	50		40
II. i III.	477:3	250:8	226:5	6,794,300	40		40
IV.	185:1	86:0	99:1	2,852,000	33		25
Razem	1.107:9	459:8	648:1	18,099,800			

Program budowy dróg konkurencyjnych w Galicyi na rok 1913.

L. porządkowa	NAZWA DROGI	Powiat	Długość drogi w pow., w km.	Zbudowano w km.	Do budowy w km.	Razem	Wartość robót wykonanych do końca r. 1912	Potrzebny fundusz na ukończenie na budowy	Przyznano udział pań- stwowy	krajowy	powiatow.	Preliminowane fundusze na r. 1913.			UWAGI	
												państw.	krajowy	powiatow.		Razem
												w %	w %	w %		
1	Lubaczów-Krakowiec Krakowiec-Hodynie	Cieszanów Jaworów Jaworów Mościska	14.5 11.3 5.0 15.0	— — — —	14.5 11.3 5.0 15.0	45.8		524.249 320.600	50	50%	25.000	25.000	50.000			
2	Hermanowice- Sambor Most na Wiarze z dojazd.	Przemysł Sambor Przemysł	14.5 25.4	13.6 12.4	0.9 13.0	39.9		20.000 408.000 150.000	50	50%	49.700	49.700	99.400			
3	Dąbrowa-Radomyśl- Dębica wraz z mostem na Wisłocie pod Dębicą Most na Wisłocie pod Dębicą z doj.	Dąbrowa Mielec Pilzno Ropczyce	14.5 8.0 7.9 4.1 3.1 7.6	9.0 7.9 4.1 —	5.5 8.0 3.1 7.6	45.2		10.000 165.000	60%	60%	20.000	30.000	50.000			
4	Krystynopol- Radziechów	Sokal Kamionka strumiłow.	17.1 15.2	10.8 10.0	6.3 5.2	32.2		190.000 205.000	40	60%	50.000	75.000	125.000			
5	Lwów-Nawarya- Komarno	Lwów Rudki	31.8 5.0	10.4 —	21.4 5.0	od km. 36.8		69.000	40	60	34.500	34.500	69.000			
6	Sambor-Sądowa Wisznia	Mościska Rudki Sambor	14.7 8.0 12.0	9.1 — —	34.7			140.000	40	60%	24.000	36.000	60.000			
7	Juraszów-Cięcina- Raycza-granica weg.	Żywiec	30.2	5.0	25.2			742.600	40	60%	65.000	97.500	162.500			
8	Jarosław-Pruchnik- Nienadowa	Jarosław Przemysł	29.0 7.3	17.0 —	12.0 7.3	36.3	dokm. 19.0	50.000	33	67	16.500	33.500	50.000			
											324700	441.200	765.900			

Razem budowa dróg na długości 22 km.

Program

budowy dróg konkurencyjnych w Galicyi na rok 1914.

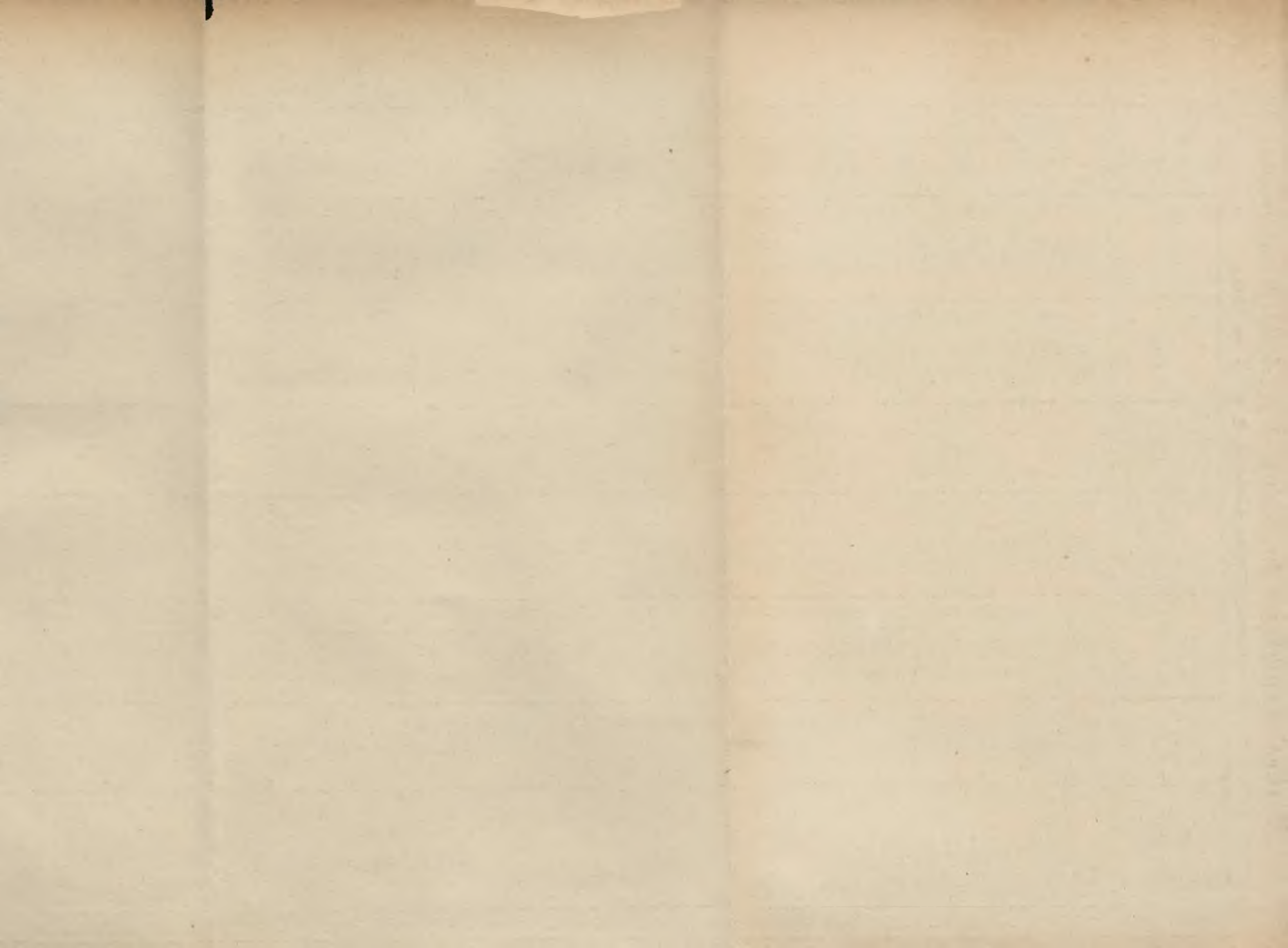
Liczba porz.	Nazwa drogi	Powiat	Długość drogi w pow. w km.	Zbudowano w km.	Do budowy w km.	Razem	Wartość robót wykonanych do końca r. 1913.	Potrzebny fundusz na ukonczenie budowy	Przyznany udział państw.	w %			Preliminowane fundusze na r. 1914.			UWAGI	
										Krajowy	powiatowy	Razem	państwowy	krajowy	powiat.		Razem
1	Kulików-Dzibułka-Kamionka strumił.	Żółkiew Kamionka	24·8 3·0	17·0 3·0	7·8 —	27·8		228.000	50	50	50	57.000	57.000	114.000			
2	I. Lubaczów-Krakowiec II. Krakowiec-Hodynje	Cieszanów Jaworów Jaworów Mościska	14·5 11·3 5·0 15·0	1·4 — — —	13·1 11·3 5·0 15·0	45·8		474.249 320.600	50	50	50	50.000	50.000	100.000			
3	Hermanowice-Sambor Most na Wiarze z dojazd.	Przemysł Sambor Przemysł	14·5 25·4	13·6 15·5	0·90 9·9	39·9		20.000 308.600 150.000	50	50	50	50.000	50.000	100.000			
4	Dąbrowa-Radomyśl-Dębica wraz z mostem na Wistocze pod Dębicą Most na Wistocze pod Dębicą z doj.	Dąbrowa Mielec Pilzno Ropczyce	14·5 8·0 7·9 4·1 3·1 7·6	12·0 7·9 4·1 —	2·5 8·0 3·1 7·6	45·2		50.000 165.000 56.900	40	60	60	20.000	30.000	50.000			
5	Krystynopol-Radzichów	Sokal Kamionka	17·1 15·2	10·8 13·1	6·3 2·1	32·3		190.000 80.000	40 40	60 60	60	20.000 32.000	30.000 48.000	50.000 80.000	130.000		
6	Sambor-Sądowa Wisznia	Mościska Rudki Sambor	14·7 8·0 12·0	11·5 — —	3·2 8·0 12·0	34·7		80.000	40	60	60	32.000	48.000	80.000			
7	Juraszów-Cięcina Raycza granica węgierska	Żywiec	30·2	10·5	19·7	30·2		580.100	40	60	60	60.000	90.000	150.000			
8	Przeclaw-Kolbuszowa z mostem na Wistocze pod Przeclawiem	Mielec Kolbuszowa	9·5 15·0	7·2 2·3 12·0	9·5 3·0	24·5		118.500 572.000 70.000	40	60	60	28.000	42.000	70.000			
9	Biecz-Rzepiennik-Golanka-Gromnik z mostem na Białej pod Gromnikami	Gorlice Tarnów	23·7 2·0	— —	23·7 2·0	25·7		625.000	33	67	67	19.000	38.500	57.500			
Razem budowa dróg na dług. 30·4 km.										455.000	614.000	1.069.000					

Program

budowy dróg konkurencyjnych w Galicyi na rok 1915.

Liczba porządk.	NAZWA DROGI	Powiat	Długość drogi w pow. w km.		Zbudowano w km.		Do budowy w km.		Razem	Wartość robót wykonanych do końca r. 1914.	Potrzebny fundusz na ukończenie budowy	Przyznany udział państw. %	Preliminowane fundusze na r. 1915.				Uwagi
			krajowy		państw.		krajowy						państw.		krajowy		
1	Kulików-Dzibułki-Kamionka strumiłowa	Żółkiew Kamionka	24.8 3.0	20.9 3.0	3.9 —	27.8	114.000	50	50%	57.000	57.000	114.000	57.000	57.000	114.000		
2	I. Lubaczów-Krakowiec II. Krakowiec-Hodynie	Cieszanów Jaworów Jaworów Mościska	14.5 11.3 5.0 15.0	4.1 — — —	10.4 11.3 5.0 15.0	45.8	374.249 320.600	50	50%	50.000	50.000	100.000	50.000	50.000	100.000		
3	Hermanowice-Sambor Most na Wiarze z dojazdem.	Przemysł Sambor Przemysł	14.5 25.4	14.5 17.1	— 8.3	39.9	228.000 150.000	50	50%	50.000	50.000	100.000	50.000	50.000	100.000		
4	Dąbrowa-Radomyśl-Dębica wraz z mostem na Wiłocze pod Dębicą Most na Wiłocze pod Dębicą z dojazdami	Dąbrowa Mielec Piłzno Ropczyce	14.5 8.0 7.9 4.1 3.1 7.6	14.5 7.9 4.1 —	— 8.0 3.1 7.6	41.2	165.000	40	60%	45.000	45.000	75.000	30.000	45.000	75.000		
5	Krystynopol-Radziechów	Sokal Kamionka	17.1 15.2	12.4 15.2	4.7 —	32.3	140.000	40	60%	84.000	84.000	140.000	56.000	84.000	140.000		
6	Sambor-Sądowa Wisznia	Mościska Rudki Sambor	14.7 8.0 12.0	14.7 — —	— 8.0 12.0	34.7	200.000	40	60%	30.000	30.000	50.000	20.000	30.000	50.000		
7	Juraszów-Cięcina-Raycza. granica węgierska	Żywiec	30.2	15.5	14.7	30.2	430.100	40	60%	90.000	90.000	150.000	60.000	90.000	150.000		
8	Przeclaw-Kolbuszowa z mostem na Wiłocze pod Przeclawiem	Mielec	9.5	7.2	9.5	—	118.500 572.000	40	60%	71.100	71.100	118.500	47.400	71.100	118.500		
9	Lwów-Nawarya-Komarno	Lwów Rudki	31.8 5.0	13.0 —	18.8 —	— 36.8	564.000	40	60%	45.000	45.000	75.000	30.000	45.000	75.000		
10	Biecz Rzepiennik-Golanka-Gromnik z mostem na Białej pod Gromnikiem	Tarnów Gorlice	23.7 2.0	2.3 —	21.4 2.0	25.7	567.500	33	67%	38.260	38.260	57.100	18.840	38.260	57.100		
Razem budowa dróg na długości 36.9 km.											515.000	704.000	1.219.000				

Most na Wiłocze z dojazdem 2.8 km.

Wykaz wynikłości

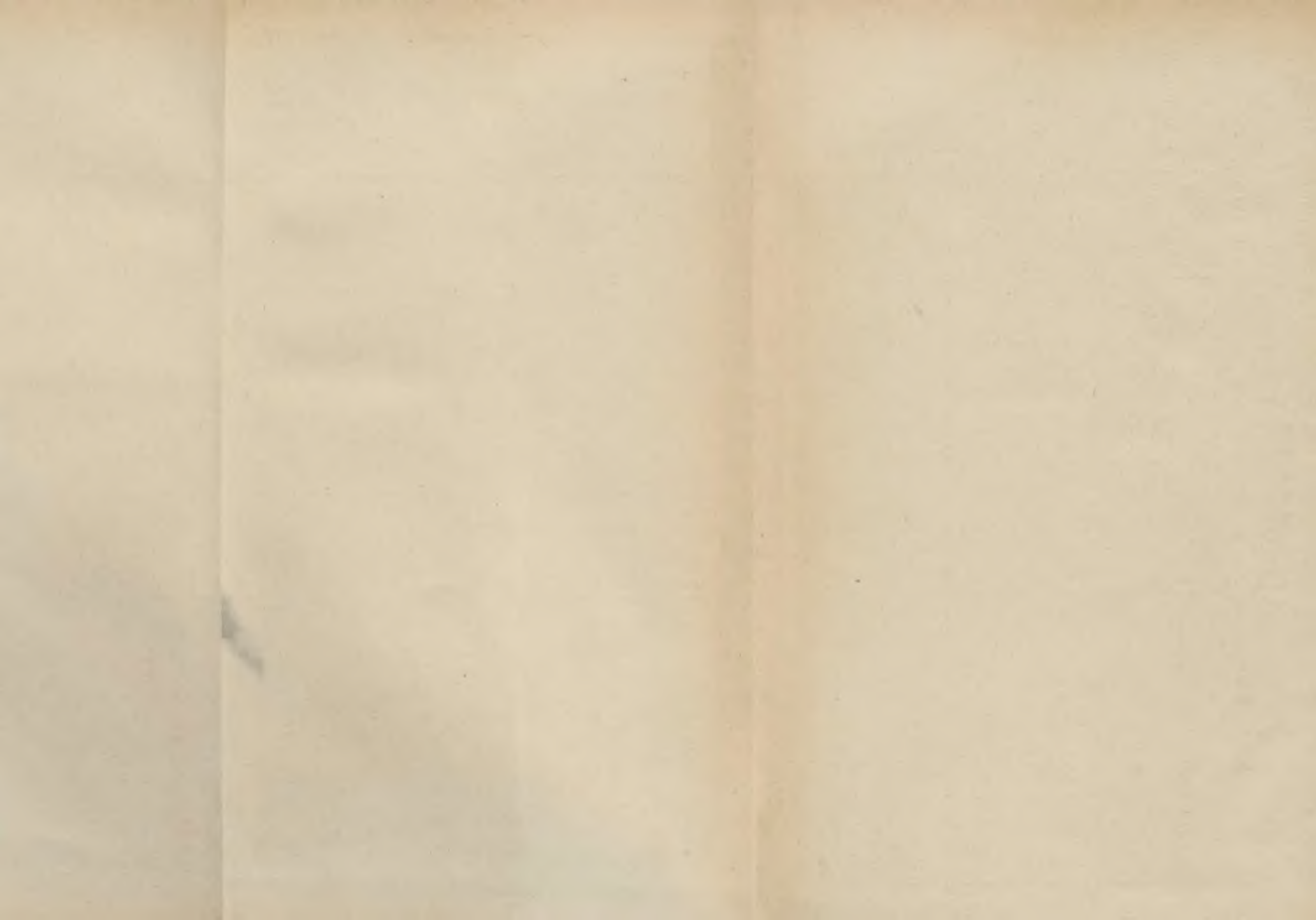
zamknięć rachunkowych powiatowych funduszy drogowych za rok 1911.

L. p.	Nazwa powiatu	Dochody		Wydatki		Zapas kasowy		Uwaga
		K	g.	K	g.	K	g.	
1	Biała	274 012	81	270 675	02	3.337	79	
2	Bóbrka	168.761	95	132 514	56	36.247	39	
3	Bochnia	282 461	23	282 125	81	335	42	
4	Bohorodczany	83 073	24	67.060	99	16.012	25	
5	Borszczów	151.189	93	143.637	82	7.552	11	
6	Brody	167.047	24	146.137	61	20.909	63	
7	Brzesko	255.673	51	248.655	57	7.017	94	
8	Brzeżany	158.318	43	157.653	26	660	17	
9	Brzozów	130 578	87	106.832	25	23.746	62	
10	Buczacz	147.932	49	147.898	54	33	95	
11	Chrzanów	263.339	44	263.145	19	194	25	
12	Cieszanów	164.874	76	142.708	14	22.166	63	
13	Czortków	165.579	55	165.579	55	—	—	
14	Dąbrowa	220.145	31	219.930	08	215	23	
15	Dobromil	88.473	41	85.149	63	3323	78	
16	Dolina	193.572	76	192.690	06	882	70	
17	Drohobycz	700.996	45	658.621	—	42.375	45	
18	Gorlice	157.317	37	157.317	37	—	—	
19	Gródek	162.733	41	124 913	06	37.820	35	
20	Grybów	184.302	79	168.440	47	15.862	32	
21	Horodenka	118.065	—	117.283	38	781	62	
22	Husiatyn	184.297	83	169.281	27	15.016	56	
23	Jarosław	388.551	41	388.547	67	3	74	
24	Jasło	213.550	56	199.252	48	14.298	08	
25	Jaworów	83.454	90	82.586	87	868	03	
26	Kałuż	85.898	25	85.898	25	—	—	
27	Kamionka str.	349 800	29	320.996	06	28.804	23	
28	Kolbuszowa	112.784	72	112.664	82	119	90	
29	Kołomyja	227.254	52	227.254	52	—	—	
30	Kosów	275.829	32	274.298	91	1.530	41	
31	Kraków	175.940	06	175.940	06	—	—	
32	Krosno	201.296	82	201.288	02	8	80	
33	Limanowa	132.594	42	129.815	24	2.779	18	
34	Lisko	106.936	83	106.847	48	89	35	

L. p.	Nazwa powiatu	Dochody		Wydatki		Zapasy kasowy	
		K	g.	K	g.	K	g.
35	Lwów	383.294	46	337.825	56	45.468	90
36	Łańcut	571.405	68	570.438	45	967	23
37	Mielec	157.734	36	157.658	44	75	92
38	Mościska	170.443	—	170.425	16	17	84
39	Myślenice	259.873	40	256.884	28	2.989	12
40	Nadworna	89.169	21	87.968	95	1.200	26
41	Nisko	151.254	72	122.926	78	28 327	94
42	Nowy Sącz	255.035	58	254.933	45	102	13
43	Nowy Targ	322.267	07	321.890	12	376	95
44	Pilzno	226.148	11	223.609	73	2.538	38
45	Podhajce	187.461	92	187.453	50	8	42
46	Przemyśl	317.656	93	309.906	14	7.750	79
47	Przemyślany	181.121	10	155.359	46	25.761	64
48	Rawa	252.960	88	227.420	61	25 540	27
49	Rohatyn	324.705	43	324.331	65	373	78
50	Ropczyce	187.183	34	167.178	16	20.005	18
51	Rudki	121.223	64	121.223	64	—	—
52	Rzeszów	412.709	81	409.752	56	2 957	25
53	Sambor	279.595	81	268 696	02	10.899	79
54	Sanok	146.253	91	146.141	41	112	50
55	Skalał	173.063	60	173 063	60	—	—
56	Śniatyn	245.724	74	241.547	77	4.176	97
57	Sokal	329.593	63	329.514	50	79	13
58	Stanisławów	114.347	54	112.646	50	1.701	04
59	Stary Sambor	137.649	07	128.817	78	8.831	29
60	Stryj	272.473	30	267.380	30	5.093	—
61	Tarnobrzeg	208 528	86	195.467	96	13.060	90
62	Tarnopol	383.141	53	375.354	24	7.787	29
63	Tarnów	366.657	11	366.180	65	476	46
64	Tłumacz	140.254	21	135.631	97	4.622	24
65	Trembowła	149.811	39	149.794	95	16	44
66	Turka	186.478	35	186 478	35	—	—
67	Wadowice	274.456	23	274.456	23	—	—
68	Wieliczka	249.038	61	249.038	61	—	—
69	Zaleszczyki	106.385	05	104.038	14	2.346	91
70	Zbaraż	171.864	34	163.404	90	8.459	44
71	Złoczów	298 505	94	295.522	30	2.983	64
72	Zółkiew	224.585	11	224.095	91	489	20
73	Zydzarów	143.313	15	137 446	79	5.866	36
74	Żywiec	280.042	81	277.982	81	2.060	—
	Razem	16,230.052	81	15,683.534	34	546.518	47

ZESTAWIENIE KLASYFIKACJI uczniów szkoły praktycznej konduktorów drogowych za rok 1912/1913.

Liczba porządk. lokacyi	Nazwisko, imię i rok urodzenia ucznia	Rok szkolny 1912—1913 (klasa III.)		Ogólny wynik praktyki letniej wr. 1913	U W A G A
		Nauka zimowa	Roboty drogowe, do których przydzielono ucznia na praktykę letnią w r. 1913.		
1	Kwiatkowski Kazimierz (styp.) 1885	dobry	Do budowy drogi Florynka-Krzyżówka	Praktyka letnia rozpoczęta dnia 16. kwietnia 1913, kończy się dnia 15. listopada 1913 a zatem obecnie klasyfikacya z niej niemożliwa.	
2	Chrusiński Stanisław (styp.) 1890	dobry	Do okręgu łwowskiego		
3	Czyżyk Jan (styp.) 1886	dobry	Zastępstwo konduktora w okręgu Nowosądeckim A.		
4	Mordawski Seweryn (styp.) 1892	dobry	Do budowy mostu na Wisłoccie pod Dębicą		
5	Jaworski Aleksander (styp.) 1888	dobry	Do budowy drogi Hermanowice-Sambor		
6	Orlecki August (styp.) 1892	dobry	Do budowy drogi gm. od kamieniołomu w Złotnikach do drogi kr. w Sosnowie		
7	Grelowski Franciszek (styp.) 1887	dobry	Do okręgu Nowotarskiego		
8	Sulczewski Feliks (styp.) 1891	dobry	Do okręgu Nowosądeckiego B.		
9	Wąsowicz Władysław (styp.) 1893	dobry	Do budowy drogi Krystynopol Brody		
10	Mączka Franciszek (styp.) 1893	dobry	Do okręgu krakowskiego		
11	Grypa Eliasz (styp.) 1891	dobry	Do trasy drogi Tłumacz-Otynia		
12	Pączek Józef (styp.) 1891	dobry	Do okręgu Buczackiego		
13	Pawlikowski Józef (styp.) 1893	dobry	Do okręgu Łwowskiego		
14	Michalewicz Wacław (styp.) 1892	dobry	Do warsztatu betonowego w Rzeszowie		
15	Zielonka Adam (styp.) 1891	dobry	Do warsztatu betonowego w Żółkwi		
16	Pamuła Michał (styp.) 1892	dobry	Do okręgu Tarnopolskiego		
17	Sulatycki Antoni (styp.) 1893	dobry	Do budowy drogi Kossów-Jasionów górny		
18	Bulanda Wawrzyniec (styp.) 1891	dobry	Do regulacyi miasteczka Kopyczyniec		
19	Majdanik Ignacy (styp.) 1891	dobry	Do okręgu Stanisławowskiego		
20	Choraży Mieczysław (styp.) 1893	dobry	Do okręgu Borszczowskiego		
21	Pukasiewicz Adolf (styp.) 1891	dobry	Do okręgu Nowosądeckiego		
22	Jajko Jan (styp.) 1886	dobry	Do okręgu Sanockiego		
23	Paleolog Władysław (styp.) 1893	dobry	Do okręgu Tarnowskiego		
24	Piękoś Stanisław 1892	dostateczny	Do budowy drogi Lubaczów-Krakowiec		
25	Mazur Ludwik (styp.) 1891	dostateczny	Do budowy drogi Florynka-Krzyżówka		
26	Leśniak Franciszek (styp.) 1889	dostateczny	Do budowy drogi Ustrzyki-Lutowiska		
27	Wróblewski Władysław (styp.) 1891	dostateczny	Do okręgu Rzeszowskiego		
28	Tischler Stefan (styp.) 1894	dostateczny	Do budowy drogi Hermanowice-Sambor		

W Y K A Z

stanu funduszków pro praeterito budowy dróg krajowych i powiatowych z końcem 1912 roku.

Liczba porządkowa	Droga	Admini- struje c. k. Sta- rostwo w	Z należności czynnych z koń- cem roku 1911		Wyniktości z końcem roku 1912						Uwaga									
			wyka- zanych w kwocie		odpisa- no w r. 1912		Należyto- ści czynne od stron konkuren- cyjnych		Zapasy kasowy gotówką i efektami			Razem		Należyto- biernie, przy- padające stro- nom konkuren- cyjnym		Passywa		Z porównania okazuje się		
			K	g	K	g	K	g	K	g		K	g	K	g	K	g	K	g	K
1	kraj.: Lwów-Rohatyn . . .	Bóbrce	6.504	18	1.518	54	4.985	64	5.625	64	10.611	28	10.571	71	39	57	—	—	LW. 84.698/13	
2	" Brzeżany - Podwoło- czyńska		13.010	78	—	—	13.010	78	3.577	18	16.587	96	40.635	53	—	—	24.047	57		
3	" Brzeżany-Tarnopol . . .	Tarnopolu	—	—	—	—	—	—	849	39	849	39	—	—	849	39	—	—		
4	" Strussów-Buczacz . . .		23.934	61	—	—	23.934	61	1.262	93	25.197	54	45.432	62	—	—	20.235	08		
5	pow.: Tarnopol-Brody . . .		—	—	—	—	—	—	15	62	15	62	19.626	17	—	—	19.610	55	LW. 47.657/13	
6	" Grzymałów - Skafat - Smykowie	Skafacie	19.262	42	—	—	19.262	42	8.396	79	27.659	21	60.931	19	—	—	33.271	98		
7	kraj.: Jarosław-Bełzec . . .	Jarosławiu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8.841	90	—	—	8.841	90	wedle stanu z końcem r. 1911.	
8	Drogi obwodowe byłego obszaru nowosade- ckiego	Limanowej	31	85	—	—	31	85	—	—	31	85	—	—	31	85	—	—		
	Razem		62.743	84	1.518	54	61.225	30	19.727	55	80.952	85	186.039	12	920	81	106.007	08		
																			105.086	27

W Y K A Z

Zasiłków przyznanych w r. 1912—1913 z funduszy państwowych na budowę lub rekonstrukcję dróg krajowych, powiatowych i gminnych.

L. porz.	N a z w a	Powiaty, przez które droga przechodzi	Wysokość całego zasłku pań. K	Kredyty w preliminarzu państ.		U W A G A
				1912	1913 w koronach	
1	Datek do budowy konkurencyjnych dróg i mostów			199.700		I. rata
2	Podgórze-Wola duchacka-Piaski wielkie z odnogą do Kurdwanowa — gminna I klasy	Podgórze-Wieliczka Oleszanów Jaworów	55.000 40% 44.400	10.000		I. "
3	Lubaczów-Wielkie Oczy-Krakowiec — gm. I kl.			25.000		I. "
4	Most na Rabcie między Ujściem solnem a Niedarami — gminna I kl.	Bochnia	155.000	30.000		I. "
5	Kolbuszowa-Przeclaw — powiatowa	Kolbuszowa	35.000	5.000		I. "
6	Most na Wisłocze pod Żarnową — powiatowa	Rzeszów	54.000	20.500	13.000	II. "
7	Krowinka-Suszczyn — gmina I kl.	Trembowła	35.000	6.000	7.000	II. "
8	Most na Wisłocze pod Dębicą — gm. I kl.	Ropczyce	480.000	20.000	20.000	II. "
9	Sambor-Sądowa Wisznia, przedłużenie drogi konk.	Sambor-Rudki-Mościska	—	15.000	15.000	III. " Kredyt z r. 1912 pod tytułem: Dmytrowice-Kościelniki
10	Pomorzany-Zborów — powiatowa	Złoczów	190.000	20.000	20.000	III. rata
11	Rudki-Dmytrowice — gminna I kl.	Mościska	100.000	15.000	11.000	III. "
12	Myślenice-Siepraw — gm. I kl.	Myślenice	30.000	10.000	8.000	III. "
13	Harkłowa-Ochothnica-Tylnanowa — gm. I kl.	Nowy Targ	540.000	20.000	13.000	IV. "
14	Juraszów-Cięcina-Rajcza (granicą węg.) — gm. I kl.	Żywiec	240.000	10.000	25.000	IV. "
15	Kowalowy-Zawadka z odnogą Jodłowa-Bielany — gmina I kl.	Pińczno	334.000	25.000	5.000	V. "
16	Florynka-Krzyżówka	Grybów-Nowy Sącz	122.000	20.000	10.000	VII. "
17	Jarosław-Fruchnik-Nienadowa — powiatowa	Jarostaw	151.500	10.000	20.000	VIII. "
18	Podliski małe-Jaryczów nowy-Zelechów wielki — gminna I kl.	Lwów Złoczów	203.000	5.000	5.000	XII. "

SPRAWOZDANIE

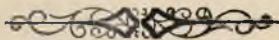
Z CZYNNOŚCI

DEPARTAMENTU IV.

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

(w sprawach kolejowych)

za czas od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913.

Spis rzeczy.

I. Koleje lokalne będące w ruchu.

Strona

Wyniki eksploatacyjne	5
W sprawie ekonomicznego prowadzenia ruchu na kolejach lokalnych	6

II. Program budowy kolei lokalnych.

1. Linie kolei państwowych.

Linia Jasło — Żmigród	11
„ Dębica — Jasło	11

2. Koleje lokalne gwarantowane przez państwo.

Kolej Wieliczka — Mszana dolna	11
„ Krosno — Brzozów i Przemyśl — Krasieczyn	12
„ Podhajce — Wiśniowczyk	12

3. Koleje lokalne gwarantowane przez kraj.

Kolej Rzeszów — Nisko	13
„ Stary Sącz — Szczawnica	13
„ Kołomyja — Kosów — Kuty	13

4. Inne koleje lokalne.

Kolej Łodygowice — Buczkowice	14
„ Złoczów — Sassów	14
„ Rymanów — Rymanów Źródł	15
„ Zakopane — Świnnica	16
Tor dowozowy z Grzymałowa do Grzymałowa miasta	18
Czas i porządek zrealizowania powyższego programu budowy kolei lokalnych	20
Pokrycie proponowanych obciążeń kraj. funduszu kolejowego	20
Udziały ciał autonomicznych	20

III. Dalsze projekta kolejowe.

Kolej Żółkiew — Krystynopol	21
Przedłużenie kolei Lwów — Podhajce do Buczacza	21
Przebudowa toru kolei Przeworsk — Dynów	21
Przedłużenie linii Złoczów — Sassów	21
Kolej Radziechów — Łopatyn	21
Kolej Lubaczów — Cieszanów — granica rosyjska	21
Kolej Bochnia — Limanowa, Słotwina — Marcinkowice i Grzymałów — Kałaharówka i Chorostków	21
Kolej Żywiec — Kęty — Oświęcim	21

IV. Stopa procentowa pożyczek kolejowych.

Podniesienie stopy procentowej	22
--	----

V. Krajowy fundusz kolejowy.

Pożyczki kolejowe	24
Obciążenie krajowego funduszu kolejowego	25
Zasoby krajowego funduszu kolejowego	25
Stan rozporządzalny kraj. funduszu kolejowego: a) w gotówce	25
b) w rencie	26

VI. Wnioski Wydziału krajowego.	26
--	-----------

I. Koleje lokalne będące w ruchu.

Wyniki eksploatacyjne za r. 1912.

W roku 1912. uzyskały koleje lokalne, których zarząd sprawuje krajowe biuro kolejowe, zwyżkę dochodów brutto ponad te dochody z r. 1911., z wyjątkiem kolei wąskotorowej Przeworsk-Dynów.

Przez cały rok 1912. było w ruchu 10 linii kolei lokalnych o łącznej długości 497.130 km.; dnia 1. czerwca 1912. otwarto ruch na linii Drohobycz-Truskawiec o długości eksploatacyjnej 12.037. km.

Dochody brutto wynosiły w przecięciu na 1 km.:

w r. 1910	8.819 K
w r. 1911	8.867 K
w r. 1912	10.257 K

Wydatki ogólne na 1 km :

w r. 1910	5.410 K
w r. 1911	5.532 K
w r. 1912	6.191 K

tak, że **nadwyżka eksploatacyjna** w przecięciu dosięgła na 1 km.:

w r. 1910	3.409 K
w r. 1911	3.335 K
w r. 1912	4.066 K

Nadwyżka ta oprocentowuje w przecięciu kapitał inwestowany w budowę:

w r. 1910	3.79%
w r. 1911	3.47%
w r. 1912	4.19%

Przeciętny **stosunek procentowy** ogólnych wydatków do dochodów brutto wynosił:

w r. 1910	61.3%
w r. 1911	62.3%
w r. 1912	60.0%

Nominalne roczne obciążenie kraju z tytułu gwarancyi dochodów kolei lokalnych wynosiło :

w r. 1910	872.298.80 K
w r. 1911	1,153.869.08 K
w r. 1912	1,186.461.08 K

bez uwzględnienia kolei Drohobycz-Truskawiec, którą otwarto 1/6 1912.

Z tych kwot pokryły własne dochody kolei lokalnych :

w r. 1910 . . .	kwotę	781.655·07 K	tj. 89·6%
w r. 1911 . . .	"	1,093.825·68 K	tj. 94·7%
w r. 1912 . . .	"	1,121.146·46 K	tj. 94·4%

Niezwrócone dopłaty gwarancyjne wynoszą z końcem r. 1912. 2,502.796·16 K.

Dochody kolei Łupków-Cisna z r. 1912. nie wystarczyły na spłatę, wszystkich w tym roku do spłaty przypadających akcji pierwszeństwa tak, że 8 sztuk będzie można umorzyć dopiero z czystego zysku za r. 1913. Kolej ta począwszy od roku 1912. opłaca podatek zarobkowy, który za ten rok wyniósł wraz z dodatkami 13.164·35 K.

Bliższe szczegóły odnoszące się do wyników eksploatacyjnych zawierają dołączone zestawienia II.—IV.; tablica I. przedstawia kapitały budowy.

W sprawie
ekonomicz-
nego pro-
wadzenia
ruchu na
kolejach
lokalnych.

Na skutek rezolucyi z 29. lutego 1912., którą Wysoki Sejm wezwał c. k. Rząd, aby przeprowadził zarządzenia w celu tańszego prowadzenia ruchu na kolejach lokalnych, c. k. Ministerstwo kolei żelaznych zarządziło ankietę dnia 4. listopada 1912., celem wysłuchania rzeczoznawców i interesowanych kół. Rezultat tej ankiety nie jest jeszcze znany Wydziałowi krajowemu.

Nadto odniósł się Wydział krajowy do c. k. Ministerstwa kolei żelaznych memoryałem z dnia 17. maja 1913. L. 169.040/12. z przedstawieniem, że koleje lokalne bywają obciążane wydatkami, które nie są w intencji ustawy państwowej z 8. sierpnia 1910. Dz. u. p. Nr. 149. o kolejach niższego rzędu.

Z E S T A W I E N I E

kapitałów budowy kolei lokalnych, popartych przez kraj na podstawie ustawy krajowej z dnia 17-go lipca 1893, Dz. u. kr. Nr. 42. i stosunku udziałów w kapitałach budowy.

Liczba porządkowa	Nazwa kolei lokalnej	Dzień otwarcia ruchu	Długość budowlana linii Km.	Kapitał zakładowy Koron	Kapitał zakładowy na 1 kilometr	Udział w kapitale budowy										
						k r a j u			p a ń s t w a		interesentów miejscowych			kraj	państwa	interesentów miejscowych
						Pożyczka pierwszeństwa gwarantowana przez kraj	w akcyach pierwszeństwa	w akcyach zakładowych	w akcyach pierwszeństwa	w akcyach zakładowych	w akcyach pierwszeństwa	w akcyach zakładowych	w funduszu bezwrotnym			
						w k o r o n a c h			a c h			p r o c e n t o w o				
1	Borki wielkie-Grzymałów	12/8 1897	33-025	1,800.000	54.504	1,200.000	—	—	—	420.000	—	180.000	—	66-67%	23-33%	10-00%
2	Łupków-Cisna	22/1 1898	25-311	1,580.000	62.423	—	1,050.000	—	—	—	60.000	470.000	—	66-46%	—	35-54%
3	Trzebinia-Skawce	15/8 1899	59-263	6,928.800	116.916	a) 3,320.000 b) 720.000	266.000	—	—	1,148.800	634.000	840.000	—	62-14%	16-59%	21-27%
4	Chabówka-Zakopane	25/10 1899	43-092	5,800.000	134.595	2,260.000	—	—	470.000	2,600.000	470.000	—	—	39-00%	52-80%	8-20%
5	Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	18/10 1899	112-622	9,184.000	81.557	a) 5,200.000 b) 900.000	—	—	—	2,236.400	—	847.600	—	66-42%	24-35%	9-23%
6	Piła-Jaworzno	27/10 1900	25-835	2,379.000	88.214	a) 928.000 b) 330.000 c) 370.000	—	—	—	364.800	—	357.200	29.000	68-43%	15-34%	16-23%
7	Przeworsk-Dynów	8/9 1904	46-248	4,448.400	96.186	a) 2,266.000 b) 698.000	—	—	—	1,152.000	—	330.000	2.400	66-63%	25-90%	7-47%
8	Tarnów-Szczucin	15/10 1906	48-636	3,400.000	69.829	2,000.000	—	—	—	900.000	—	500.000	—	58-83%	26-47%	14-70%
9	Lwów-Stojanów	18/10 1910	86-995	11,308.700	129.985	6,480.000	—	—	—	4,000.000	—	828.400	300	57-30%	35-37%	7-33%
10	Muszyna-Krynica	29/5 1911	10-026	1,400.000*	139.637	750.000	—	—	—	550.000	—	100.000	—	53-57%	39-28%	7-15%
11	Drohobycz-Truskawiec	1/6 1912	12-048	1,700.000	141.102	850.000	—	—	—	750.000	—	100.000	—	50-00%	44-12%	5-98%
			503-101	49,928.900	99.242	28,272.000	1,316.000	—	470.000	14,122.000	1,164.000	4,553.200	31.700			
						29,588.000			14,592.000		5,748.900					

Ponadto przyczynił się kraj:

1) do budowy kolei państwowych Chodorów-Podwysokie i Przeworsk-Rozwadów niezwrótnym datkiem . . . K 2,500.000

i 2) objął akcje pierwszeństwa i zakładowe następujących kolei lokalnych:

a) Kraków-Kocmyrzów wartości imiennej K 200.000—

b) Lwów-Jaworów " " " 300.000—

c) Tarnopol-Zbaraż " " " 600.000—

d) Lwów-Podhajce " " " 2,150.000— K 3,250.000

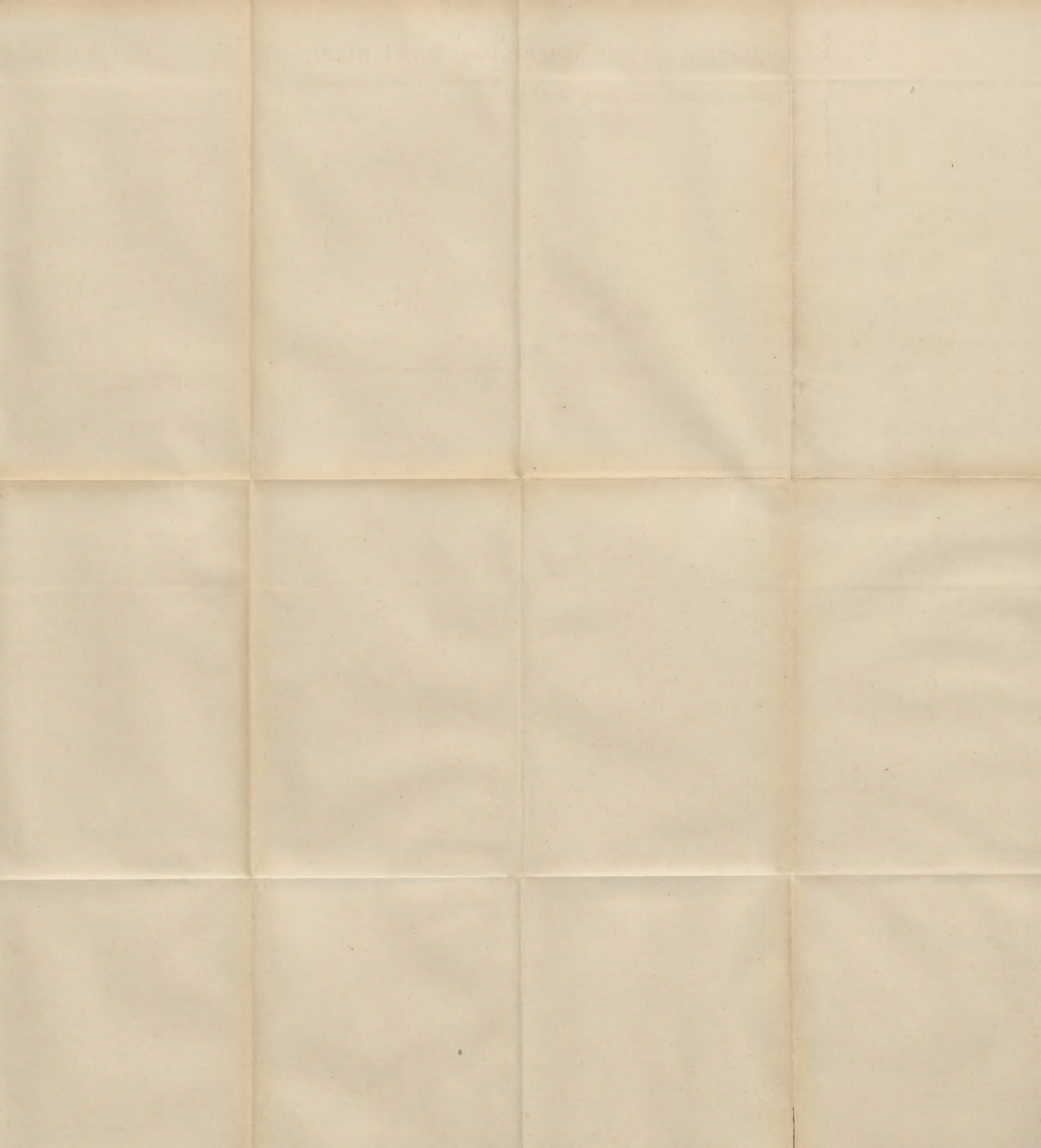
Łączny udział kraju koron 35,338.000.

*) Kapitał zakładowy kolei lokalnej Muszyna-Krynica jeszcze nie ustalony.

Daty statystyczne

dotyczące ruchu i wyników eksploatacyjnych kolei lokalnych, których zarząd
jest w krajowym biurze kolejowym.

Nazwa kolei lokalnej		Borki wielkie-Grzymałów		Lupków-Cisna		Trzebinia-Skawce		Chabówka-Zakopane		Delatyn-Kołomyja-Stefanówka		Piła-Jaworzno		Przeworsk-Dynów		Tarnów-Szczucin		Lwów-Stojanów		Muszyna-Krynica		
Długość eksploacyjna		32-571		24-941		59-783		43-284		111-977		25-721		45-815		48-690		93-072		10 026		
	w roku	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	Ogółem	na 1 km.	
Przewieziono osób	1906	55.518	1.703	10.424	417	46.241	771	225.330	5.204	164.368	1.468	17.515	681	62.221	1.358							
	1907	53.218	1.637	15.192	607	60.542	1.009	229.963	5.313	194.753	1.734	25.921	1.007	69.913	1.526	118.035	2.409					
	1908	54.550	1.673	19.870	798	62.746	1.049	231.759	5.352	208.181	1.858	31.514	1.226	85.076	1.857	140.313	2.863					
	1909	66.230	2.033	16.165	650	72.398	1.211	243.765	5.632	215.695	1.926	37.480	1.457	81.034	1.769	165.207	3.371					
	1910	65.112	2.003	14.293	571	77.753	1.296	239.920	5.553	180.576	1.611	39.088	1.519	57.756	1.043	165.207	3.371					
	1911	59.686	1.832	15.607	626	80.092	1.335	245.937	5.681	209.670	1.872	43.142	1.677	91.677	2.001	171.308	3.519	181.965	1.956			
	1912	58.121	1.784	20.459	818	87.715	1.461	220.254	5.086	233.230	2.082	48.087	1.871	102.934	2.247	176.081	3.615	195.772	2.105	60.357	603	
Przewieziono towaru w tonnach	1906	36.508	1.120	32.055	1.282	434.712	7.246	52.575	1.214	98.866	883	334.088	12.999	29.516	644							
	1907	35.741	1.099	32.815	1.312	479.579	7.993	51.623	1.193	99.601	888	519.042	20.179	25.657	560	39.458	805					
	1908	38.163	1.170	38.229	1.535	660.926	11.052	41.915	968	91.616	819	515.966	20.076	29.124	636	50.299	1.026					
	1909	39.984	1.228	19.345	774	598.499	10.011	53.052	1.226	131.428	1.173	466.851	18.151	33.166	724	52.142	1.064					
	1910	38.846	1.195	40.533	1.621	654.921	10.915	70.394	1.629	105.379	940	477.905	18.595	44.668	975	47.127	968					
	1911	42.660	1.369	35.005	1.403	682.721	11.378	92.517	2.137	120.578	1.076	457.620	17.791	49.559	1.081	46.776	960	81.445	875			
	1912	44.036	1.352	38.856	1.555	983.839	16.398	121.463	2.805	134.960	1.205	626.771	24.169	44.801	978	49.785	1.022	100.317	1.078	14.278	142	
Dochody na 1 km. w koronach	1906		4.836		4.424		13.149		9.741		5.786		12.126		2.848							
	1907		4.499		4.496		13.662		10.022		6.103		15.294		3.122		4.643					
	1908		4.988		5.931		13.905		10.380		5.939		15.932		3.575		5.553					
	1909		5.002		5.762		13.395		11.028		6.999		14.804		4.034		5.619					
	1910		5.219		6.358		15.608		12.852		6.781		16.999		4.278		5.222					
	1911		5.887		5.267		16.207		14.092		6.836		18.690		4.772		5.869		7.125			
	1912		6.256		5.831		19.804		14.441		8.272		25.521		4.670		6.355		8.029			788
Wydatki na 1 km. w koronach	1906		3.126		2.349		6.316		6.149		3.141		8.142		2.136							
	1907		3.477		2.697		7.143		6.934		3.649		8.391		2.286		2.531					
	1908		4.186		3.989		7.288		6.839		4.055		9.361		2.639		3.168					
	1909		5.126		4.243		7.734		8.015		4.174		9.343		3.262		4.004					
	1910		4.149		4.232		7.942		7.908		4.428		10.305		3.037		3.555					
	1911		3.962		3.649		9.714		8.754		4.761		11.837		3.337		3.881		3.586			
	1912		4.076		4.187		10.537		9.127		4.973		13.525		3.455		4.501		4.962			684
Stosunek procentowy wszystkich wydatków i dochodów	1906		64-60%		53-10%		48-00%		63-10%		54-29%		67-10%		75-00%							
	1907		77-40%		59-90%		52-28%		69-10%		61-20%		54-80%		73-22%		54-50%					
	1908		84-40%		67-20%		52-40%		65-90%		68-20%		58-70%		74-00%		57-00%					
	1909		102-46%		73-63%		57-72%		72-60%		59-60%		63-10%		80-90%		71-20%					
	1910		79-49%		60-64%		50-88%		61-53%		62-64%		60-62%		72-16%		68-08%					
	1911		67-30%		69-20%		59-93%		62-10%		69-60%		63-30%		69-90%		66-10%		50-30%			
	1912		65-10%		71-80%		53-20%		62-96%		60-10%		53-01%		73-50%		70-80%		61-80%			86-80%

II. Program budowy kolei lokalnych.

W skład programu budowy kolei lokalnych poselskiego Koła polskiego we Wiedniu i Wydziału krajowego wchodzi następujące linie kolejowe:

1. Linie kolei państwowych.

Linia Jasło-
Żmigrod.

Projektowana budowa linii kolei państwowej z Jasła do Żmigrodu o długości 17 km. wymagać będzie kapitału zakładowego 4,200.000 K, z czego obowiązały się interesowane miejscowe czynniki pokryć kwotę 70.000 K.

Uchwałą z 1. października 1907 przyznał Wysoki Sejm subwencję dla kolei Jasło-Konieczna w akcyach zakładowych istniejących kolei lokalnych wartości imiennej nie wyższej niż 500.000 K.

Gdy obecnie ma być podjęta budowa tylko części tej linii o długości mniej więcej połowy całości, przeto narazie ta subwencya kraju będzie zrealizowana w połowie.

Linia Dębica-Jasło.

Uchwałą z 12. marca 1907. uznał Wysoki Sejm budowę kolei Dębica-Jasło za potrzebną i użyteczną ze względu na ogólne interesy kraju; uchwałą zaś z 2. listopada 1908. wezwał Wydział krajowy, aby przeprowadził rokowania z c. k. Rządem w sprawie budowy tej kolei za przyczynieniem się kraju jednorazowym datkiem przez odstąpienie będących w posiadaniu kraju akcji zakładowych jednej z istniejących kolei lokalnych. Na podstawie rokowań, przeprowadzonych z c. k. Rządem, wnosi Wydział krajowy, aby Wysoki Sejm oznaczył wysokość tej subwencji kraju na sumę 500.000 K imiennej wartości (Wniosek II.).

Kapitał budowy kolei z Dębicy do Jasła (44 km.). obliczył c. k. Rząd na 12,800.000 K. Część kosztów budowy w kwocie 211.000 K zobowiązały się pokryć miejscowe czynniki.

2. Koleje lokalne gwarantowane przez państwo.

Kolej
Wieliczka-
Mszana
dolna.

Uchwałą z dnia 8. lutego 1910. upoważnił Wysoki Sejm Wydział krajowy pod warunkami w tej uchwale wymienionemi do objęcia imieniem kraju akcji pierwszeństwa przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Wieliczka-Myślenice-Mszana dolna w sumie nie wyższej niż K 2,263.800.— tytułem udziału kraju w kosztach budowy tej kolei.

Udział ten kraju oznaczono na tej podstawie, że koszta budowy swego czasu obliczono na sumę efektywną 11,000.000 koron i że udział państwa ma wynosić 75% efektywnego kapitału zakładowego; resztę zaś miał dostarczyć kraj wraz z lokalnymi czynnikami.

W c. k. Ministerstwie kolejowem podniesiono obecnie kosztorys budowy do kwoty 11,500.000 koron; z drugiej strony w międzyczasie udział interesentów miejscowych w kosztach budowy ustalony został na kwotę 536.200 K, gdyż udział w kwocie 50.000 K subskrybowany pierwotnie warunkowo obecnie zapewniony jest bez jakichkolwiek zastrzeżeń. Z powodu zmiany sumy kosztorysowej udziały kraju i miejscowych czynników podnoszą się automatycznie do 25% podwyższonej sumy kosztorysowej 11,500.000 K tj. do kwoty 2,875.000 K, z której 536.200 K przypada na interesentów, a kwota 2,338.800 K na kraj w zamian za akcje.

Reszta w kwocie 8,625.000 K pokryta będzie w drodze pożyczki za państwową gwarancją dochodów. (Wniosek III.).

Kolej
z Krosna do
Brzozowa
i z Przemysła
do
Krasieczyna.

Uchwałą z 8. października 1908., zmodyfikowaną uchwałą z 9. lutego 1912. uznał Wysoki Sejm budowę kolei lokalnej z Przemysła na Brzozów do Krosna za potrzebną i użyteczną ze względu na ogólne interesa kraju. Koszta budowy tej linii oblicza c. k. Rząd na 27,500.000 K. Z powodu tak znacznej kwoty kapitału zakładowego wyłoniła się myśl budowy tej linii kolejowej częściami, a mianowicie w pierwszej linii części z Krosna do Brzozowa i z Przemysła do Krasieczyna. Dla części z Krosna do Brzozowa (km. 31) przewidziano koszta budowy na 5,500.000 K., dla części z Przemysła do Krasieczyna (25 km.) na 5,000.000 K.

Budowa środkowej części z Krasieczyna do Brzozowa będzie mogła być podjęta w przyszłości przy realizowaniu następnego najbliższego programu budowy kolei lokalnych. Według pertraktacji przeprowadzonych z c. k. Rządem udział interesentów miejscowych i kraju w kapitale budowy całej linii z Przemysła do Krosna ma wynosić 25% całego kapitału; ten sam stosunek odnosi się i do części linii, których budowa ma być przedewszystkiem podjęta.

Ministerstwo kolejowe obliczyło efektywny kapitał budowy linii z Krosna do Brzozowa (31 km.) na 5,500.000 K. i linii Przemysł-Krasieczyn (25 km.) na 5,000.000 K. Jakkolwiek pertraktacje z czynnikami miejscowymi co do ich udziału w tych kosztach budowy nie są jeszcze zamknięte, to przecież można przyjąć, że ich udział dla linii Brzozów-Krosno wyniesie 200.000 K, dla linii zaś Przemysł-Krasieczyn 425.000 K. tak, że udziały kraju należy przyjąć w kwotach 1,175.000 względnie 825.000 K. (wnioski IV. i V.).

Na posiedzeniu z 9. lutego 1912. powziął Wysoki Sejm następujące uchwały:

Kolej
lokalna
Podhajec-
Wiśniowczyk.

„Sejm uznaje budowę linii kolejowej z Podhajec na Wiśniowczyk, Trembowłę względnie Mogielnicę, Budzanów za potrzebną i użyteczną“.

Sejm upoważnia Wydział krajowy do wypracowania projektu generalnego dla połączenia kolejowego Podhajec, Wiśniowczyk, Trembowla i warianty Dereniówka via Mogielnica-Budzanów“.

W wykonaniu tej uchwały przeprowadzono w roku 1912. zdjęcia terenowe dla części z Podhajec do Wiśniowczyka, w bieżącym zaś roku przeprowadzi Wydział krajowy zdjęcia dla drugiej części z Wiśniowczyka do Dereniówki.

Projektowana budowa linii z Podhajec do Wiśniowczyka (24 km.) pomyślana jest jako pierwsza część całości do Dereniówki; koszta budowy tej części preliniuje c. k. Ministerstwo kolei żelaznych na 4,250.000 K., z czego przypada 75% t. j. 3,187.500 K. na gwarantowaną

przez państwo pożyczkę pierwszeństwa; resztę zaś w kwocie 1,062.500 K. miałyby pokryć kraj z miejscowemi czynnikami w zamian za akcyje przyszłego Towarzystwa kolejowego. Jakkolwiek pertraktacye z interesentami dotychczas co do wysokości ich udziału nie są przeprowadzone, to przecież można przyjąć, że udziały ich osiągną kwoty 300.000 K., tak że na kraj przypadnie udział w kwocie 762.000 K. (Wniosek VI.).

3. Koleje lokalne gwarantowane przez kraj.

Kolej
lokalna
Rzeszów-
Nisko.

Uchwałą z 8. marca 1907. uznał Sejm ze względu na ogólne interesa kraju za użyteczną i potrzebną budowę kolei lokalnej z Niska przez Bojanów, Majdan, Kolbuszową do Rzeszowa. Po myśli rokowań przeprowadzonych z c. k. Rządem należy się spodziewać, że c. k. Rząd w najbliższem przedłożeniu do Rady państwa w sprawie budowy kolei lokalnych uwzględni tę kolej z wnioskiem przyczynienia się państwa do kosztów budowy udziałem w kwocie 3,100.000 K. w zamian za akcyje zakładowe przyszłego Towarzystwa kolei lokalnej Rzeszów-Nisko. Udział interesentów miejscowych spodziewany jest na sumę 800.000 K., tak że kapitał pierwszeństwa, dla którego kraj miałby udzielić gwarancyi, wynosi 5,400.000 K. czyli 58·61% całego kapitału zakładowego. (Wniosek VII.).

Kolej
lokalna
Stary Sącz-
Szczawnica.

Po myśli uchwały Wysokiego Sejmu z 9. lutego 1912. Wydział krajowy zarządził wygotowanie projektu szczegółowego dla kolei ze Starego Sącza do Szczawnicy; zdjęcia terenowe dla tego projektu przeprowadzi krajowe biuro kolejowe w miesiącach letnich bieżącego roku.

Z kosztów budowy tej kolei obliczonych na 9,500.000 K. po myśli pertraktacyi przeprowadzonych z c. k. Rządem miałyby na państwo przypaść udział w kwocie 4,500.000 K. w zamian za akcyje, na czynniki miejscowe udział w kwocie 500.000 K. również w zamian za akcyje; resztę zaś w kwocie 4,500.000 K. proponuje się pokryć w drodze pożyczki pierwszeństwa za gwarancją kraju czystych dochodów przedsiębiorstwa kolejowego do wysokości potrzebnej na oprocentowanie i umorzenie tej pożyczki. (Wniosek VIII.).

Kolej
lokalna
Kołomyja-
Kosów-Kuty.

Generalny projekt dla linii Kołomyja-Kosów-Kuty (46 km.) był na wiosnę 1913. r. przedmiotem komisji rewizji trasy Kapitał zakładowy dla tej kolei lokalnej wynosić będzie 10,900.000 K., z czego miałyby państwo objąć akcyje zakładowe w imiennej wartości 4,950.000 K. wpłacając na nie pełną wartość; udział interesentów miejscowych wynosić będzie 500.000 K. również w zamian za akcyje, podczas gdy reszta w kwocie 5,450.000 K. pokrytą by być miała przez pożyczkę pierwszeństwa za gwarancją kraju czystych dochodów przedsiębiorstwa kolejowego. (Wniosek IX.).

Przy sposobności rozpisania komisji rewizji trasy dla linii z Kołomyji na Kosów do Kut, c. k. Ministerstwo kolei żelaznych zwróciło uwagę Wydziału krajowego, że po myśli §. 1. Najwyższego dokumentu koncesyjnego z 15. grudnia 1885. Dz. u. p. Nr. 11. z r. 1886. Towarzystwo kołomyjskich kolei lokalnych przysłuży prawo wybudowania i eksploataowania kolejowego odgałęzienia od linii kolejowej tego Towarzystwa z Kołomyji do Peczeniżyna przy przejściu przez Prut do Jabłonowa. Ponieważ to odgałęzienie kolejowe łączyłoby te same miejscowości, które też ma połączyć projektowana kolej Kołomyja-Kosów-Kuty, bo w odległości około 3 kilometrów od miejscowości Jabłonów projektowana jest stacja kolejowa, przeto c. k. Ministerstwo kolejowe zaleciło Wydziałowi krajowemu sprawę odstąpienia przez Towarzystwo kołomyjskich kolei lokalnych od rzeczzonego prawa załatwić w ugodowy sposób.

Powołany dokument koncesyjny nadaje Towarzystwu kołomyjskich kolei lokalnych prawo wybudowania i eksploataowania linii kolejowej do Jabłonowa na przeciąg 90 lat od dnia daty dokumentu koncesyjnego; równocześnie jednak orzeka, że obowiązek tej budowy dopiero na ten wypadek dla koncesyonaryusza zaistnieje, gdy przez odpowiednie subwencje i gwarancje lub w inny sposób będzie miał zapewnione pokrycie procentowania i umorzenia kapitału budowy odgałęzienia kolejowego do Jabłonowa. Wobec tych postanowień dokumentu koncesyjnego cały obszar ciężenia linii kolejowej z Kołomyji do Jabłonowa i szmat kraju poza tym obszarem leżący, a więc cała Kosowszczyzna wydana została na przeciąg czasu do końca r. 1975. na łaskę koncesyonaryusza kołomyjskich kolei lokalnych, które utrzymują, że mają prawo budowania i eksploatacji kolei do Jabłonowa, ale nie są obowiązane do przystąpienia do budowy, gdyż nie jest spełniony warunek koncesyi, od którego zaistnienie tege obowiązku zależy.

Kołomyjskie koleje lokalne spodziewają się uzyskać odszkodowanie za odstąpienie swego prawa.

Po myśli §. 5. ustawy o koncesyonowaniu kolei z 14. września 1854. Dz. u. p. Nr. 238. dla uzyskania koncesyi na budowę linii kolejowej ma starający się o koncesję wykazać, w jaki sposób będą zebrane zasoby pieniężne potrzebne dla zamierzonego przedsięwzięcia kolejowego. Temu warunkowi w niniejszym wypadku nie stało się zadość, gdyż koncesją przyznano prawo budowy bez wykazania potrzebnego kapitału zakładowego i zostawiono przyszłości jego zebranie.

Koncesya na budowę kolei z reguły nadaje się z obowiązkiem ukończenia budowy do pewnego terminu, gdyż w przeciwnym razie prawo koncesyonaryusza gaśnie.

Wobec powyższego stanu rzeczy wnosi Wydział krajowy odpowiedną rezolucję do c. k. Rządu. (Wniosek X.).

4. Inne koleje lokalne.

Kolej
lokalna
Łodygowice-
Buczkwice.

Udział kraju dla kolei lokalnej z Łodygowic do Buczkwic (6.4 km.) zapewniony jest uchwałą sejmową z 21. października 1908., według której Wydział krajowy jest upoważniony do objęcia akcji tej kolei pełnowpłaconych w imiennej wartości 100.000 K. W tej samej wysokości i pod temi samemi warunkami mają objąć interesenci miejscowi akcje imiennej wartości 100.000 K. Reszta kapitału budowy w kwocie 850.000 K. ma być dostarczona w drodze pożyczki pierwszeństwa, dla której oprocentowania i umorzenia c. k. Rząd ma przyznać w drodze administracyjnej tę ulgę, że dochody brutto przedsiębiorstwa kolejowego mają być użyte w pierwszej linii na pokrycie rat tej pożyczki pierwszeństwa, a następnie dopiero na opędzenie kosztów prowadzenia ruchu.

Kolej
lokalna
Złoczów-
Sassów.

Kapitał budowy dla kolei lokalnej Złoczów-Sassów (14.5 km.) ustalono w c. k. Ministerstwie kolei żelaznych na 1,930.000 K. Udział kraju w kwocie 300.000 K. w zamian za akcje zapewniony jest uchwałą Wysokiego Sejmu z 9. października 1908., również udział interesentów miejscowych w kwocie 150.000 K. jest prawomocnie subskrybowany. Nadto miałyby państwo objąć pełnowpłacone akcje imiennej wartości 337.000 K. Resztującą kwotę 1,143.000 K. ma dostarczyć pożyczka pierwszeństwa, którą zaciągnie się na kolej lokalną, na podstawie przyznać się mającej przez c. k. Rząd ulgi administracyjnej, mocą której dochody brutto przedsiębiorstwa kolejowego będą użyte w pierwszej linii na pokrycie rat oprocentowania i umorzenia tej pożyczki pierwszeństwa, a następnie dopiero na opędzenie kosztów prowadzenia ruchu.

Kolej
lokalna
Rymanów-
Rymanów-
Zdrój.

Wysoki Sejm na posiedzeniu z 9. lutego 1912 powziął następującą uchwałę :

„Sejm uznaje budowę linii kolejowej ze stacji Rymanów do miejscowości Rymanów-Zdrój za potrzebną i pożyteczną i wzywa Wydział krajowy, aby wdrożył potrzebne kroki zdążające do wybudowania tej kolei“.

W sprawie tej przeprowadzono na razie studia komercyjne, które wydały następujący wynik :

Projektowana linia kolejowa, wychodząc z obecnej stacji kolei państwowej Rymanów, na terytoryum gminy Wróbliek szlachecki, przechodziłaby przez gminy Ładzin, Posada dolna, Rymanów miasto i Posada górna, kończąc się w Rymanowie Zdroju. Długość tej linii wynosiłaby około 9 kilometrów. Obszar ciężenia obejmujący 17 gmin powiatu sądownego rymanowskiego, rozciąga się na przestrzeni okrągło 14.000 hektarów i liczy okrągło 15.000 mieszkańców.

Podział na poszczególne kultury wykazuje 8.000 hektarów roli i 3.000 hektarów lasu.

Gospodarstwo rolne pokrywa w najlepszym razie własne zapotrzebowania ludności, więc na eksport surowych płodów rolniczych liczyć nie można. Natomiast pomyślnie rozwijająca się hodowla bydła (obory zarodowe) i nierogacizny dziś już licznych transportów kolei żelaznej dostarcza. Zuamienniejszy eksport drzewa pochodzi z lasów biskupstwa przemyskiego (Jaślika).

Z zakładów przemysłowych są do wymienienia dwie gorzelnie, fabryka nawozów i parę cegieł.

Kamieniołomy, do tego czasu tylko przygodnie eksploatowane, zawierające jednak wyborowy materiał znajdują się w Posadzie górnej i Wałtuszej — a wiercenia za naftą rozpoczęto już w Klimkówce.

Miasteczko Rymanów, (4.000 mieszkańców), siedziba sądu powiatowego, prowadzące ożywiony handel zwłaszcza nierogacizną, mięsem i jajami i znane z przemysłu rzeźbiarskiego — czyni obecnie starania o kreowanie tamże starostwa i otworzenie szkoły średniej. Brak komunikacji kolejowej, gdyż miasteczko Rymanów leży od stacji tegoż nazwiska w odległości przeszło 5 kilometrów, stoi tym zabiegom na przeszkodzie. Kolej żelazna byłaby więc już ze względu na ogólne stosunki gospodarcze okolicy pożądaną i pożyteczną — istnieje jednak jeszcze specjalny wzgląd, który ją czyni potrzebną, a mianowicie wzgląd na rozwój rymanowskiego zdrojowiska.

Zakład zdrojowo-kąpielowy Rymanów-Zdrój posiada źródła szczawio-słono-alkalicznej, jod i brom zawierającej, o nadzwyczajnej wydajności (120.000 litrów na godzinę) i skuteczności leczniczej, co najmniej dorównującej słynnym wodom w Kissingen.

Tak dzięki tej okoliczności jako też łagodnemu i zdrowemu klimatowi, oraz pięknemu położeniu wśród zalesionych wzgórz, a nie mniej i wielkiej staranności zarządu frekwencja tego Zakładu podnosi się stale i znamiennie, czego dowodzi następujący wyciąg ze statystyki zdrojowej :

W roku	Ilość gości kąpiel.	Ilość wyd. kąpeli	Wysłano wody min. flaszek
1881	160	3022	700
1891	1155	23757	2650
1901	2352	24213	4300
1911	2810	30909	9000

Po ukończeniu nowych łazienek, będących obecnie w budowie a obliczonych na obsłużenie 200 osób w godzinie, frekwencja dotychczas-

sowa, według wszelkiego prawdopodobieństwa, co najmniej się podwoi, tem bardziej, że instytucje humanitarne z predylekcyą wybierają to zdrojowisko dla swych zakładów leczniczych. I tak między innymi istnieje tam już krajowa kolonia lecznicza dla dzieci (480 dzieci w 3 sezonach) a towarzystwo wojskowe „Białego Krzyża“ przystępuje do budowy sanatorium dla oficerów. Oprócz tego Zarząd zdrojowiska nosi się z myślą założenia zimowej stacyi leczniczej dla skrofulozy.

Jako zaś urocze miejsce wycieczek — ściąga Rymanów-Zdrój już teraz około 5.000 turystów rocznie.

Jednem słowem Rymanów-Zdrój, jako zakład kąpielowy, stacya klimatyczna, letnisko i punkt węzłowy turystycznych wycieczek — posiada wszelkie naturalne warunki najpomyślniejszego rozwoju — brak mu tylko kolejowej komunikacyi.

Dziesięć kilometrów odległość od najbliższej stacyi kolejowej odstręcza wielu chorych i turystów — a to nie tylko ze względu na niewygodę, ale i na koszt podróży, które bez mała dorównują kosztom kolejowej jazdy ze Lwowa lub Krakowa.

Również i utrudniony i z nadmiernymi kosztami połączony dowóz materiałów budowlanych i środków żywności hamuje rozwój budowlany tego zdrojowiska i podraża bardzo jego aprowizacyę, oczywiście że i eksport wód mineralnych na tem cierpi.

Kapitał budowy obliczony na 1,500.000 K. miałby być dostarczony bez przyczynienia się kraju.

Za zgodą c. k. Rządu Wydział krajowy zarządził wygotowanie projektu generalnego dla tej linii za zwrotem własnych kosztów z przyszłego kapitału budowy i w tym celu krajowe biuro kolejowe przeprowadzi w letnich miesiącach bieżącego roku zdjęcia terenowe.

Kolej
lokalna
Zakopane-
Świnnica.

Na posiedzeniu z dnia 2. listopada 1908 powziął Wysoki Sejm następujące uchwały w sprawie finansowego poparcia budowy kolei z Zakopanego pod Świnnicę:

„I. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by zbadał użyteczność i potrzebę — ze względu na ogólne interesa kraju projektowanej kolei Zakopane-Świnnica, oraz wezwał instytucyę finansującą to przedsięwzięcie do szczegółowego obliczenia rentowności, opartego na przybliżonym kosztorysie.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by jeśli wyniki badań, wskazanych pod I. będą pomyślne, wyjednał u c. k. Rządu udział jednorazowy w kwocie 500.000 koron na akcyę zakładowe oraz na najbliższej sesyi sejmowej przedstawił Sejmowi wniosek na poparcie budowy tej kolei takim samym udziałem kraju“.

Kolej żelazna z Zakopanego pod Świnnicę może mieć ogólne znaczenie dla kraju tylko na ten wypadek, jeżeli umożliwi otwarcie pokładów granitu dla pozyskania ich na cele dla kraju bardzo ważne, bo na cele budowy i utrzymania gościńców i dróg, a następnie na cele budowy kanałów spławnych. Z tego powodu urzeczywistnienie tej linii kolejowej pozostaje w ścisłym związku z powstaniem eksploatacyi granitu przy trasie kolejowej a subwencjonowanie budowy może być dopiero wtedy zalecone, gdy będzie wszelka pewność, że równocześnie z otwarciem ruchu na kolei będzie utworzone przedsięwzięcie dla wydobywania i wywozu granitu. Usiłowania w tej mierze podjęte przez starającego się o koncesyę nie doprowadziły dotychczas do pomyślnego rezultatu. Przeciwnie podniosły się w ostatnich czasach poważne głosy z przestrogą co do nieodpowiedniej jakości złomów granitowych wzdłuż trasy kolejowej; Wydział krajowy zarządził więc zbadanie tego granitu przez rzeczoznawcę. Rezultat badania będzie wiadomy Wydziałowi krajowemu w jesieni bieżącego roku.

Dla powstania eksploatacji granitu nadto jest niezbędne przeprowadzenie obliczeń co do ceny na miejscu wydobytego materiału, a tem samem możliwości konkurencyi z granitem śląskim. Obliczenia te mogłyby przeprowadzić jedynie przedsiębiorstwa eksploatacji kamieniołomów, któreby reflektowały na założenie kamieniołomów granitu wzdłuż linii Zakopane-Świnnica.

Wydział krajowy, w dochodzeniach na własną rękę przeprowadzonych, poprzestał na razie na ocenieniu warunków konkurencyjnych ze stanowiska kosztów transportu.

Głównym konkurentem granitu tatrzańskiego jest na razie granit śląski, którego produkcya koncentruje się obok „Friedebergu“ stacyi c. k. austr. kolei państwowych.

Opierając się na obecnym systemie taryfowym kolei państwowych i przyjmując, że przewóz 10.000 kg. granitu z pod Liliowego do Zakopanego, koleją zębnicową wraz z przeładowaniem na wagony kolei normalnotorowej kosztować będzie 45 K., otrzyma się następujące porównanie kosztów kolejowego transportu granitu :

Do Krakowa.

a) Taryfa na cele drogowe.

Granit śląski z Friedebergu . . .	72 K.	} za 10.000 kilogramów czyli 4 metry kubiczne
„ tatrzański z Świnnicy . . .	107 K.	

b) Taryfa na cele prywatne.

Granit śląski z Friedebergu . . .	102 K.	} za 10.000 kilogramów czyli 4 metry kubiczne
„ tatrzański z Świnnicy . . .	140 K.	

czyli, że w obrocie do Krakowa, koszt transportu granitu tatrzańskiego o 35 do 38 K. na 10.000 kg. względnie przeciętnie o 9 K. na metrze kubicznym droższym byłby jak granitu śląskiego.

Do Lwowa.

a) Taryfa na cele drogowe.

Granit śląski z Friedebergu . . .	129 K.	} za 10.000 kilogramów czyli 4 metry kubiczne
„ tatrzański z Świnnicy . . .	167 K.	

b) Taryfa na cele prywatne.

Granit śląski z Friedebergu . . .	177 K.	} za 10.000 kilogramów czyli 4 metry kubiczne
„ tatrzański z Świnnicy . . .	215 K.	

zatem w obrocie do Lwowa przewóz granitu tatrzańskiego droższym by był od przewozu granitu śląskiego o 38 K. na wagonie, lub o $9\frac{1}{2}$ K. na metrze kubicznym.

Warunki frachtowe są więc dla granitu tatrzańskiego tak niekorzystne, że trudno przypuszczać, aby opustem ceny granitu loco kamieniołom na Świnnicy można było te różnice wyrównać i w zabiegach konkurencyjnych stanąć przynajmniej na jednym poziomie z granitem śląskim.

Przedłożony przez starającego się o koncesyę projekt szczegółowy zbadało c. k. Ministerstwo kolejowe i nie uznało go odpowiednim dla przeprowadzenia komisji reambulacyjnej, jedynie poleciło poddać ten projekt przedtem komisji dla rewizyi trasy i komisji stacyjnej, a to z następujących względów. Projektowane złączenie linii wąskotorowej z linią kolei Chabówka-Zakopane w stacyi Zakopane nie jest odpowiednie tak ze względów techniczno-ruchowych jak i ekonomii budowy ; linia sama

przewidziana jest w zanadto wielkich wzniesieniach (190‰) w części trasy zębnicowej. Z tego powodu c. k. Ministerstwo kolejowe zażądało od starającego się o koncesję ponownych studyów co do tych spraw jako też i co do innych wątpliwych kwestyi.

Równocześnie zwróciło c. k. Ministerstwo kolejowe uwagę, że preliminowane przez starającego się o koncesję koszta budowy są za niskie, albowiem nie przewidziano pomieszczeń i kasarni dla personelu pociągowego; nadto projektant przyjmuje kwotę 171.000 K. na sprawienie lokomotyw i parku wozowego, podczas gdy na ten cel należy przyjąć wydatek w kwocie około 320.000 K. Również w kosztorysie nie przewidziano wydatków na siłę wodną dla zakładu wytwarzającego elektryczność a na wykupno gruntów preliminowano zbyt niską kwotę.

Nie mniej c. k. Ministerstwo kolejowe uważa obliczenie rentowności dla projektowanej kolei z Zakopanego pod Świnnicę za optymistyczne. Z jednej strony kolej ta nie będzie w stanie ze względu na swą sprawność przewieźć tej ilości towarów, którą starający się o koncesję przyjmuje dla obliczeń dochodów; z drugiej strony ze względu na stosunki klimatyczne ruch na linii będzie można prowadzić przy najkorzystniejszych warunkach atmosferycznych tylko przez 8 miesięcy w roku (kwiecień — listopad), z których 2 miesiące letnie musiałyby być w pierwszej linii wykorzystane dla ruchu osobowego. W tych warunkach dochody z ruchu towarowego musiałyby się bardzo znacznie obniżyć, gdyby nawet i sprawność linii samej poprawić się miała do tej miary, którą starający się o koncesję przyjmuje.

Wobec więc potrzeby podniesienia kosztorysowej sumy kosztów budowy i zakwestyonowanej rentowności przedsiębiorstwa kolejowego uzyskanie kapitału budowy ponad spodziewaną subwencję państwową i krajową w drodze pożyczki jest bardzo wątpliwe.

Wydział krajowy musi się więc wstrzymać obecnie z przedstawieniem wniosków w sprawie projektowanej kolei lokalnej z Zakopanego pod Świnnicę aż do wyjaśnienia sprawy powstania przedsiębiorstwa kamieniołomów wzdłuż jej trasy, następnie wyjaśnienia otwartych kwestyi samego projektu i wreszcie wyjaśnienia co do pokrycia kapitału zakładowego po za subwencją państwową i krajową.

Nie przesądzając ostatecznie sprawy kolei Zakopane-Swinnica Wydział krajowy zbada dokładnie możliwość eksploatacji granitu w Tatrach w ogóle i poczyni studia techniczne i komercyjne, któreby sprawę tę definitywnie wyjaśniły.

Tor dowozowy ze stacji Grzymałowa do miasta Grzymałowa.

Końcowa stacja kolei lokalnej Borki wielkie-Grzymałów usytuowana jest w polu, w odległości przeszło 3 kilometrów od miasta Grzymałowa i zakładów przemysłowych tam się znajdujących.

Doświadczenia eksploatacji wykazały, że założenie tej stacji w nieodpowiednim miejscu uszczupla ekonomiczny zysk ludności i dochody kolei lokalnej.

Zysk ekonomiczny ludności redukuje się o kwotę kosztów dostawy osiowej do odległego dworca kolejowego, kosztów, które zależnie od stanu drogi dojazdowej i większego lub mniejszego zapotrzebowania furmanek — wynoszą (między Grzymałowem stacją a miastem) 12 do 20 K., a więc przeciętnie 16 K. od wagonu (10.000 kg.) Kolej zaś lokalna traci pewne transporty w bliskim obrocie towarowym, które taniej przewozić wprost drogą bitą, jak kombinowaną kołowo-kolejową.

Brakom tym miała między innymi zaradzić projektowana kolej lokalna z Grzymałowa do Chorostkowa. Gdy jednak rychłego urzeczywistnienia tego projektu spodziewać się nie można, a sanacja wspomnianych niekorzystnych stosunków komunikacyjnych jest kwestyą aktualną, podniesiono ze strony interesentów myśl wybudowania toru dowozowego, łączącego istniejącą stację kolejową Grzymałów z miastem Grzymałowem i z młynem parowym.

Koszta budowy takiego toru, który na razie służyłby tylko dla publicznego ruchu towarowego w całych wagonach, wyniosą około 200.000 K.

Tory dowozowe powstają w dwojaki sposób:

Sposób utarty jest ten, że kapitału potrzebnego na budowę dostarcza strona prywatna, która też za to niepodzielnie z takiego toru korzysta. Kolej zaś prowadzi tylko ruch na torze dowozowym i pobiera należności pokrywające własne koszty trakcyi.

W wyjątkowych okolicznościach może jednak Zarząd kolei publicznej wybudować własnym sumptem tor dowozowy, który wtenczas stanowi integralną część dotyczącej kolei publicznej.

W tym wypadku z toru dowozowego korzystać może każda partya opłacająca pewne, z góry ustanowione należności przewozowe, w których uwzględnia się już nie same tylko koszty trakcyi, ale jeszcze i koszty utrzymania toru i wydatek na oprocentowanie i amortyzację włożonego weni kapitału.

Stosunki komercyjne, uzasadniające potrzebę wybudowania w formie będącego toru dowozowego wymagają zastosowania właśnie tego drugiego sposobu sfinansowania projektu — a to z następujących powodów:

Tor dowozowy do miasta Grzymałowa — o ile ma pełnić przywiązane doń gospodarze zadanie — musi mieć charakter publiczny, nie może być zatem własnością jednego tylko interesenta miejscowego, lub pewnej grupy interesentów.

Z publicznego toru dowozowego korzystać będzie bardzo wielu — nawet i przygodnych nadawców i odbiorców posylek towarowych, a wyszukanie tych wszystkich stron interesowanych, ocenienie korzyści finansowych, jaką każda z nich odniesie i skłonienie ich do odpowiedniego udziału w kosztach sfinansowania projektu, jest rzeczą niewykonalną.

W danej sytuacji mogło dojść do porozumienia tylko z jednym interesentem miejscowym (właścicielem młyna parowego w Grzymałowie), który też na rzecz sfinansowania projektu gotów jest przyczynić się kwotą 10.000 K. gotówką i oddać grunta potrzebne pod tor w wartości 10.000 K.

Reszty kapitału potrzebnego do budowy dostarczyć by miało Towarzystwo kolei lokalnej Borki wielkie — Grzymałów.

Celem przeświadczenia się, czy do tak poważnej inwestycji może towarzystwo kolejowe przystąpić bez ryzyka, przeprowadziło krajowe Biuro kolejowe obliczenia rentowności, które dały następujący rezultat:

Zapotrzebowanie:

Na oprocentowanie i amortyzację 200.000 K. kapitału budowy (bez potrącenia udziału miejscowych interesentów) po 5·25%	10.500 K.
Utzymanie toru dowozowego	1.500 „
Własne koszty trakcyi przy jednorazowej dziennie obsłudze	3.500 „
	<hr/>
Razem	15.500 K.

rocznie.

Pokrycie:

Kwotę potrzebną na pokrycie powyższego wydatku trzeba zebrać z osobnych opłat, pobieranych za przewóz każdego ładownego wagonu towarowego torem przemysłowym.

Ponieważ miasto Grzymałów wraz z młynem parowym sprowadza i wysyła rocznie około 2.400 wagonów różnych towarów, a koszta osiowej dostawy wynoszą teraz przeciętnie 16 K. od wagonu, zatem ma się wszelką możliwość ustanowienia takiej opłaty za przewóz torem do-wozowym, która z jednej strony na pokrycie zapotrzebowania przedsię-biorstwa kolejowego zupełnie wystarczy — a z drugiej strony, w poro-wnaniu ze stanem obecnym, interesantom miejscowym poważny ekono-miczny zysk zapewni.

W uwzględnieniu naprowadzonych okoliczności uprasza Wydział krajowy o upoważnienie do udzielenia pożyczki kolei lokalnej Borki wielkie-Grzymałów (wniosek XI.)

Czas i po-
rządek zrea-
lizowania
powyższego
programu
budowy kolei
lokalnych.

Udziały kraju w zebraniu kapitałów zakładowych kolei lokalnych objętych powyższym programem przedstawiają się przeto według wnio-sków Wydziału krajowego, jak następuje:

a) *wpłaty na akcje:*

1.	Kolej Wieliczka-Mszana dolna	K. 2,338.800
2.	" Krosno-Brzozów	" 1,175.000
3.	" Przemyśl-Krasiczyn	" 825.000
4.	" Podhajce-Wiśniowczyk	" 762.500
5.	" Łodygowice-Buczkowice	" 100.000
6.	" Złoczów-Sassów	" 300.000
		<hr/>
		K. 5,501.300

b) *pożyczki kolejowe na podstawie krajowej gwarancji dochodów:*

1.	Kolej Rzeszów-Nisko	K. 5,400.000
2.	" Stary Sącz-Szczawnica	" 4,500.000
3.	" Kołomyja-Kossów-Kuty	" 5,450.000
4.	" Borki wielkie-Grzymałów	" 170.000
		<hr/>
		K. 15,520.000

W granicach tych kwot Wydział krajowy będzie korzystać z upo-ważnień Wysokiego Sejmu w zrealizowaniu tego programu budowy kolei lokalnych w miarę technicznego dojrzewania projektów, następnie stosownie do terminów wpłat subwencji państwowych i udziałów miej-scowych czynników. Nadto w ogóle przystąpienie do realizacji programu przez podjęcie budowy kolei zależnem będzie od korzystniejszego ukształ-towania się stosunków na targach pieniężnych.

Pokrycie
proponowa-
nych obcią-
żeń krajow.
funduszu
kolejowego.

Stosownie do dojrzewania projektów Wydział krajowy zastrzega sobie przedstawiać Wysokiemu Sejmowi wnioski pokrycia zobowiązań kraju z tytułu subwencyonowania budowy projektowanych kolei lokal-nych, czy to z zapasów krajowego funduszu kolejowego, czy to ze zwol-nień zobowiązań tego funduszu na podstawie rentowności gwaranto-wanych przez kraj kolei lokalnych, czy też wreszcie przez podwyższenie dotacyi funduszu kolejowego.

Udziały ciał
autonomi-
cznych.

Celem ułatwienia finansowania udziałów subskrybowanych przez ciała autonomiczne w formie gwarancji dla projektowanych kolei lokalnych

Wieliczka—Myślenice—Mszana dolna,
Brzozów—Krosno,
Przemyśl—Krasiczyn,
Podhajce—Wiśniowczyk,
Rzeszów—Nisko,
Stary Sącz—Szczawnica,
Kołomyja—Kossów—Kuty,

przedstawia Wydział krajowy w n i o s e k XII.

III. Dalsze projekta kolejowe.

Kolej Żółkiew-Krystynopol. Zdjęcia terenowe dla projektu generalnego linii Żółkiew-Krystynopol ukończono w r. 1911., prace biurowe dla tego projektu są również ukończone.

Przedłużenie kolei Lwów-Podhajce do Buczacza. Uchwałą z 8. lutego 1910. wezwał Wysoki Sejm c. k. Rząd, aby gwarantowaną przez państwo linię kolejową Lwów-Podhajce przedłużyć do Buczacza dla połączenia jej w możliwie najkrótszym czasie z koleją transwersalną Stanisławów-Husiatyn. Celem przyspieszenia realizacji tego połączenia kolejowego upoważnił nadto Wysoki Sejm uchwałą z 3. listopada 1910. Wydział krajowy do wypracowania projektu generalnego. Na podstawie zdjęć przeprowadzanych w jesieni r. 1911., projekt ten dla linii z Podhajec do Buczacza jest w opracowaniu.

Kolej Buczacz-Turka (Kołomyja). W sprawozdaniu z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych za czas od 1. lipca 1910. do 30 czerwca 1911. (strona 18. i 19.) przedstawił Wydział krajowy znaczenie gospodarcze projektowanej kolei z Buczacza do stacyi kolei Lwów-Czerniowce w Turce koło Kołomyji. Projekt ten Wydział krajowy utrzymuje w ewidencji.

Przebudowa toru kolei Przeworsk-Dynów. Na posiedzeniu z 9. lutego 1912. powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaliczkowania z kraj. funduszu kolejowego na sporządzenie projektu przebudowania wązkotorowej kolei lokalnej Przeworsk-Dynów na normalnotorową, jakoteż do podjęcia w stosownej chwili kroków potrzebnych do zrealizowania tego projektu“.

Wydział krajowy w stosownym czasie tj. gdy będzie zapewniona budowa części środkowej kolei Przemyśl-Krosno, przystąpi do skorzystania z powyższego upoważnienia.

Przedłużenie linii Złoczów-Sassów i kolei z Radziechowa do Łopatyna. Czyniąc zadość życzeniu wyrażonemu w sprawozdaniu komisji kolejowej z 27. stycznia 1912. L. s. 9093/12. Wydział krajowy przeprowadził studia komercyjne dla przedłużenia projektowanej linii ze Złoczowa do Sassowa w północno-wschodnim kierunku ku granicy rosyjskiej, a następnie dla odgałęzienia kolei lokalnej Lwów-Stojanów z Radziechowa do Łopatyna. O wyniku tych studyów zdał Wydział krajowy sprawę w sprawozdaniu swem z czynności Departamentu IV. Wydziału krajowego w sprawach kolejowych za czas od 1. lipca 1911. do 30. czerwca 1912.

Kolej Lubaczów-Cieszanów-granica rosyjska. Dla utrzymania ewidencji dawniej zgłoszonych projektów, przypominaemy, że uchwałą z 17. lutego 1912. Wysoki Sejm uznał linię kolejową z Lubaczowa na Cieszanów do granicy rosyjskiej za potrzebną i użyteczną ze względu na ogólne interesa kraju.

Kolej Bochnia-Limanowa, Słotwina-Marcinkowice i Grzymałowa-Kała-harówka i Chorosków. Wyniki studyów komercyjnych dla projektów kolei lokalnej z Bochni do Limanowej względnie ze Słotwiny do Marcinkowic przedstawił Wydział krajowy w sprawozdaniu swem z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych za czas od 1. kwietnia 1908. do 30. czerwca 1909., dla projektu z Grzymałowa do Kałaharówki i Chorostkowa w takimże sprawozdaniu za czas od 1. lipca 1909. do 30. czerwca 1910.

Kolej z Żywca przez Kęty do Oświęcimia. Również zgłoszono tak w Wysokim Sejmie jak i w Wydziale krajowym projekt kolei lokalnej z Żywca przez Kęty do Oświęcimia, której trasa prowadziłaby doliną Soły, a mianowicie wzdłuż prawego jej brzegu.

Obszar ciężenia obejmowałby 16 gmin z powiatu żywieckiego, 15 gmin z powiatu bialskiego i 8 gmin z powiatu oświęcimskiego. Zaludnienie tego obszaru jest stosunkowo bardzo gęste (136 mieszkań-

ców na 1 km.²), roli zaś stosunkowo mało, ludność znajduje zajęcie i pracę w licznych pobliskich fabrykach i zakładach przemysłowych, względnie na obczyźnie; stąd się wyłania silny ruch robotniczy.

W południowej części obszaru ciężenia przeważa gospodarstwo leśne, są tu także kamieniołomy; w północnej części zaś od Kęt do Oświęcimia przeważa gospodarstwo rolne i rybne; to ostatnie jest na wysoką skalę prowadzone.

Mnogie zakłady przemysłowe korzystają z istniejących już w tej okolicy licznych szlaków kolejowych.

Projektowanej kolei lokalnej z Żywca na Kęty do Oświęcimia przypadłyby zatem następujące zadania w udziale: ruch osobowy ułatwić, przyspieszyć i jego koszta obniżyć, co leży w pierwszej linii w interesie okolicznych fabryk i ludności robotniczej. Projektowana linia ożywiłaby również ruch handlowy między miastami: Żywiec, Kęty, Wadowice i Oświęcim, nadto ruch turystyczny. W ruchu towarowym miałyby ta kolej obniżyć koszta transportu masowych artykułów eksportu, jak drzewo i kamień; ułatwienie wywozu innych przedmiotów tamtejszej produkcji surowej i fabrycznej, jak mleko, ryby, wiklina, cegły, rurki drenowe, papendekel, spirytus i t. p. leży również w ekonomicznym interesie okolicy.

Transporta na projektowanej kolei Żywiec-Kęty-Oświęcim będą przebiegać tylko krótkie przestrzeni o przeciętnej długości 12 kilometrów, gdyż kolej ta będzie się łączyć w 3 punktach tj. Żywiec, Kęty i Oświęcim z koleją państwową. Korzyść więc z tej kolei może odnieść interesowana okolica tylko na ten wypadek, jeżeli barem taryfowy dla niej nie będzie wyższy od baremu kolei państwowej.

Pomimo silnego ruchu osobowego i dość znacznego towarowego rentowność będzie bardzo mierna z powodu krótkich przestrzeni, na które kolej lokalna będzie podróży i towary wozić.

IV. Stopa procentowa pożyczek kolejowych.

Podniesienie
stopy pro-
centowej.

Trudności w dzisiejszych stosunkach pieniężnych spowodowały Wydział krajowy do przedłożenia Wysokiemu Sejmowi wniosku udzielenia dla projektowanej kolei lokalnej z Rzeszowa do Niska, z Starego Sącza do Szczawnicy i z Kołomyji na Kosów do Kut krajowej gwarancji czystego dochodu potrzebnego do oprocentowania nie wyżej jak po 5% pożyczki pierwszeństwa. Niski kurs papierów lokacyjnych wyparł obecnie zupełnie z targu pieniężnego 4%-wy typ walorów tak, że jak w innych działach gospodarstwa krajowego i dla pożyczek kolejowych musimy się uciec do podniesienia stopy procentowej na 4¹/₂, względnie na 5%.

Z tej samej przyczyny 4%-we obligacje kolejowe Banku krajowego, pochodzące z 3 ostatnich pożyczek kolejowych w przeważnej części dotychczas nie są spieniężone, a mianowicie:

1) z pożyczki pierwszeństwa kolei Lwów-Stojanów w pierwotnej sumie 6,480.000 K, nie spieniężono obligów na 5,595.000 K.

2) z pożyczki pierwszeństwa kolei Muszyna-Krynica w pierwotnej sumie 750.000 K, nie sprzedany zapas obligów wynosi 553.600 K.

3) w końcu z pożyczki pierwszeństwa kolei Drohobycz-Truskawiec w pierwotnej sumie 850.000 K, stan niesprzedanych obligacji dosięga 812.300 K.

W łącznej sumie przeto zapas tych obligacji wynosi 6,960.900 K. Sprzedaż tego zapasu po dzisiejszym kursie naraziłby fundusze budowlane tych trzech kolei na bardzo znaczne nieprzewidziane straty.

Zasadniczo c. k. Rząd nie podnosi zarzutu przeciw tej konwersyi, o czem też zawiadomiono Rady zawiadowcze interesowanych Towarzystw kolejowych.

Dlatego Wydział krajowy wnosi, aby Wysoki Sejm upoważnił go do podniesienia gwarancyi kraju czystych dochodów kolei lokalnych Lwów-Stojanów, Muszyna-Krynica i Drohobycz-Truskawiec do wysokości potrzebnej do oprocentowania pożyczek pierwszeństwa tych kolei po 5 od sta. (wniosek XIII.)

Podobnie Wydział krajowy będzie się musiał uciec do pożyczek wyżej oprocentowanych przy finansowaniu krajowych udziałów wpłaconych gotówką w zamian za akcye, jakoteż przy finansowaniu udziałów ciał autonomicznych subskrybowanych w formie gwarancyi.

Z upoważnienia do posługiwania się pożyczkami 5%-wemi uczyni Wydział krajowy użytek stosownie do zachodzącej sytuacji na targu pieniężnym na podstawie obliczeń korzyści i strat wynikających z podwyższenia stopy procentowej, odpowiednio do danych okoliczności nie jest wykluczona ewentualność, że Wydział krajowy korzystając z powyższego upoważnienia tylko częściowo, ograniczy się do zaciągania $4\frac{1}{2}\%$ -wych pożyczek.

V. Krajowy fundusz kolejowy.

Pożyczki kolejowe.

Stan pożyczek kolejowych:

	Suma imienna pożyczki	Raty półroczne pożyczki i stem- ple od kwitów na te raty
	Koron	Koron
<i>I. Pożyczki kraju na pokrycie subwencji bezwrotnych:</i>		
1. na rzecz kolei Chodorów-Podwysokie	2,000.000	43.645-50
2. " " " Przeworsk-Rozwadów	500.000	10.950-00
Suma I.	2,500 000	54.595-50
<i>II. Pożyczki kolejowe gwarantowane przez kraj:</i>		
3. na kolej Borki wielkie-Grzymałów	1,200.000	26.158-50
4. " " Trzebinia-Skawce	3,320 000	72.616-78
5. " " Chabówka-Zakopane	2,260.000	49.362-38
6. " " Delatyn-Kołomyja-Stefanówka	5,200.000	113.871-—
7. " " Piła-Jaworzno	928.000	20.481-94
8. " " Przeworsk-Dynów	2,266.000	50.082-22
9. dodatkowa na kolej Trzebinia-Skawce	720.000	16.032-70
10. " " " " Delatyn-Kołomyja. Stefanówka	900.000	20 040-86
11. dodatkowa na kolej Piła-Jaworzno	330.000	7.350-40
12. " " " " Przeworsk - Dynów	698.000	15.544-33
13. na kolej Tarnów-Szczucin	2,000.000	44.608-29
14. " " Lwów-Stojanów	6,480.000	140.785-14
15. " " Muszyna-Krynica	750.000	16.296-00
16. " " Drohobycz-Truskawiec	850.000	18.509-25
Suma II.	27,902.000	611.739-79
<i>III. Pożyczki kraju na pokrycie wpłat za objęte przez kraj:</i>		
17. akcyje pierwsz. kolei Łupków-Cisna	930.000	20.296-22
18. " zakł. kolei Kraków-Kocmyrzów . w sumie imiennej 200.000 koron, tu- dzież akcyje pierwsz. kolei Trzebinia- Skawce w sumie imiennej 266.000 K. i akcyje pierwsz. kolei Łupków-Cisna w sumie imiennej 120.000 koron	600.000	13.176-—
Suma III.	1,530.000	33.479-22
<i>IV. Pożyczki kraju na pokrycie wpłat na akcyje objęte na podstawie gwarancji ciał autonomicznych:</i>		
19. kolei lokalnej Delatyn-Kołomyja Stefa- nówka	702.200	15.719-43
20. kolei Lwów-Podhajce	830.000	17.962 26
21. " Lwów-Stojanów	720.000	15.581-84
Suma IV.	2,252.200	49.263-53
Suma ogólna	34,184.200	749.071-04

Obciążenie kr. funduszu kolejowego.	Z rocznych rat pożyczek kolejowych w sumie	K.	1,498.142·08
	pokrywają kontraktowo gwarantujące ciała autonomi- czne roczną kwotę	n	98.527·06
	Reszta przeto w kwocie	K.	1,399.615·02
	czyli okrągło	K.	1,400.000—
	stanowi roczne obciążenie kraj. funduszu kolejowego.		
Zasoby kr. funduszu kolejowego.	Stan zasobów krajowego funduszu kolejowego z dniem 30. czerwca 1913. przedstawia się następująco:		
	1. w zaległych ratach interesentów	K.	103.104·91*)
	2. w zaliczkach zwrotnych udzielonych kolejom lokalnym na cele inwestycyjne i budowlane	K.	6,236.233·80
	3. w zaliczkach na sporządzenie projektów gene- ralnych i szczegółowych kolei lokalnych, zwrotnych z przyszłych funduszy budowy	K.	444.682·53
	4. w nieumorzonych 4% pożyczkach udzielonych Towarzystwom kolei lokalnych:		
	Borki wielkie-Grzymałów	K.	98.409·28
	Piła-Jaworzno	K.	230.087·18
	Chabówka-Zakopane	K.	99.517·42
		K.	428.013·88
	5. w 4% obligacjach kolejowych Banku krajowego imiennej wartości 22.000 K. nabytych po kursie 97%	K.	21.340—
	6. na lokacyi w Banku krajowym na rachunku bieżącym	K.	521.847·92
	7. Zwrotne bieżące zaliczki udzielone Towarzy- stwom kolejowym z tytułu gwarancyi kraju w ryczał- towej kwocie	K.	225.000—
	Razem	K.	7,980.223·04
Stan rozpo- rządzalny kraj. fundu- szu kolej- owego:	Z powyżej wykazanych zasobów krajowego fun- duszu kolejowego	K.	7,980.223·04
a) w gotówce.	wskutek lokacyi lub przeznaczenia są uwieźnione nastę- pujące sumy:		
	a) stała rezerwa	K.	1,000.000—
	b) nieumorzone części pożyczek kole- jowych, jak wyżej pod 4)	K.	428.013·88
	mniej umorzenie po za planem umorzenia pożyczki kolei Piła- Jaworzno w myśl uchwały walnego Zgromadzenia tej ko- lei z 26/5 1913.	K.	72.000—
		K.	356.013·88
		K.	1,356.013·88
	Pozostaje gotówka	K.	6,624.209·16

Gotówka ta służyć będzie do pokrycia udziałów kraju płatnych w gotówce w zamian za akcye Towarzystw kolejowych.

*) Raty gwarantujących interesentów są płatne każdego 30. czerwca i 31. grudnia i tem się tłumaczy chwilowa wysokość zaległości.

b) w rocznej rencie.	Nominalne obciążenie krajowego funduszu kolejowego wynosi, jak wyżej wykazano okrągło . . .	K. 1,400.000.—
	Na pokrycie tegorocznego obciążenia służą stałe dochody tego funduszu;	
	1. roczna dotacya z krajowego funduszu . . .	K. 900.000.—
	2. zwolnienia oznaczone uchwałą Wysokiego Sejmu z 9. lutego 1912.	K. 700.000.—
	3. 3 proc. odsetki od stałej rezerwy	K. 30.000.—
	4. Dywidenda od akcji pierwszeństwa kolei Trzebinia-Skawce imiennej wartości 266.000 K. na podstawie przecięcia	K. 21.600.—
	Razem	K. 1,651.600.—
	pozostaje przeto do dyspozycji rocznie	K. 251.600.—

VI. Wnioski Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I.

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu IV. w sprawach kolejowych za czas od 1-go lipca 1912 do 30-go czerwca 1913.

II.

Sejm upoważnia Wydział krajowy, aby tytułem subwencji kraju na budowę kolei państwowej z Dębicy do Jasła oddał na własność państwa będące w posiadaniu kraju akcje zakładowe jednej z istniejących kolei lokalnych w nominalnej wartości 500.000 K t. j. pięćset tysięcy koron. Czas i warunki wypłaty ustanowi Wydział krajowy bacząc, by przy budowie tej kolei uwzględnione zostały w pełni interesa kraju z tą budową w związku zostające.

III.

I. Sejm uchyla swą uchwałę z dnia 8. lutego 1910. powziętą w sprawie finansowego poparcia przez kraj projektowanej kolei lokalnej z Wieliczki na Myślenice do Mszany dolnej.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia imieniem kraju akcji pierwszeństwa przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Wieliczka-Myślenice-Mszana dolna w sumie nie wyższej niż K 2,338.800.— słowami dwa miliony trzysta trzydzieści ośm tysięcy ośmset kor. przez wpłatę za nie pełnej imiennej wartości z zasobów krajowego funduszu kolejowego lub z funduszy uzyskanych przez zaciągnięcie na ten cel pożyczki, a to pod warunkami:

1) że wpłata na akcje pierwszeństwa, które kraj obejmie, nastąpi wtenczas, gdy interesenci miejscowi uiszczą gotówką wpłatę na akcje zakładowe, a od gwarantujących ciał autonomicznych ich zobowiązania gwarancyjne oprocentowania i umorzenia pewnej części zakładowego kapitału akcyjnego będą prawnie zabezpieczone;

2) że warunki koncesyjne i postanowienia statutu przyszłego Towarzystwa akcyjnego co do porządku użycia dochodów kolei, ułożone będą w porozumieniu i przy współudziale Wydziału krajowego.

3) że Wydziałowi krajowemu będzie zapewniony odpowiedni udział w zarządzie Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Wieliczka-Myślenice-Mszana dolna i

4) że budowa tej kolei, jakoteż dostawy dla tej kolei i t. p. będą rozdane o ile możliwości w porozumieniu z Wydziałem krajowym i o ile możliwości z uwzględnieniem sił i dostawców krajowych, a w szczególności budowa kolei przeprowadzona będzie na zasadzie ograniczonego lub publicznego zaproszenia do złożenia ofert.

III. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia imieniem kraju z koncesjonariuszem kolei lokalnej Wieliczka-Myślenice-Mszana dolna, umowy spółkowej, w której będą zastrzeżone wszystkie powyżej wymienione warunki udziału kraju w kapitale budowy tej kolei i w której będzie ustanowiony sposób i terminu wpłaty tego udziału.

IV.

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia imieniem kraju akcji pierwszeństwa przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei z Krosna do Brzozowa w sumie nie wyższej niż 1,175.000 K słowami milion sto siedemdziesiąt pięć tysięcy koron, przez wpłatę za nie pełnej imiennej wartości z zasobów krajowego funduszu kolejowego, względnie z funduszków uzyskanych przez zaciągnięcie na ten cel pożyczki, a to pod warunkami:

a) że wpłata na akcje pierwszeństwa, które kraj obejmie, nastąpi wtenczas, gdy interesenci miejscowi uiszczą gotówką wpłatę na akcje zakładowe, a od gwarantujących ciał autonomicznych ich zobowiązania gwarancyjne oprocentowania i umorzenia pewnej części zakładowego kapitału akcyjnego będą prawnie zabezpieczone;

b) że warunki koncesyjne i postanowienia statutu przyszłego Towarzystwa akcyjnego co do porządku użycia dochodów kolei ułożone będą w porozumieniu i przy współudziale Wydziału krajowego;

c) że Wydziałowi krajowemu będzie zapewniony odpowiedni udział w zarządzie Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Krosno-Brzozów.

d) że budowa tej kolei, jakoteż dostawy dla tej kolei i t. p. będą rozdane o ile możliwości w porozumieniu z Wydziałem krajowym i o ile możliwości z uwzględnieniem sił i dostawców krajowych, a w szczególności budowa kolei przeprowadzoną będzie na zasadzie ograniczonego lub publicznego zaproszenia do złożenia ofert.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia imieniem kraju z koncesjonariuszem kolei lokalnej Krosno-Brzozów, umowy, w której będą zastrzeżone wszystkie powyżej wymienione warunki udziału kraju w kapitale budowy tej kolei i w której będzie ustanowiony sposób i terminu wpłaty tego udziału.

V.

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia imieniem kraju akcji pierwszeństwa przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei z Przemysła do Krasieczyna w sumie nie wyższej niż 825.000 K, słowami ośmset dwadzieścia pięć tysięcy koron, przez wpłatę za nie pełnej imiennej wartości z zasobów krajowego funduszu kolejowego, względnie z funduszków uzyskanych przez zaciągnięcie na ten cel pożyczki, a to pod warunkami:

a) że wpłata na akcje pierwszeństwa, które kraj obejmie, nastąpi wtenczas, gdy interesenci miejscowi uiszczą gotówką wpłatę na akcje zakładowe, a od gwarantujących ciał autonomicznych ich zobowiązania

gwarancyjne oprocentowania i umorzenia pewnej części zakładowego kapitału akcyjnego będą prawnie zabezpieczone;

b) że warunki koncesyjne i postanowienia statutu przyszłego Towarzystwa akcyjnego co do porządku użycia dochodów kolei ułożone będą w porozumieniu i przy współudziale Wydziału krajowego;

c) że Wydziałowi krajowemu będzie zapewniony odpowiedni udział w zarządzie Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Przemysł-Krasiczyn.

d) że budowa tej kolei, jakoteż dostawy dla tej kolei i t. p. będą rozdane o ile możliwości w porozumieniu z Wydziałem krajowym i o ile możliwości z uwzględnieniem sił i dostawców krajowych, a w szczególności budowa kolei przeprowadzoną będzie na zasadzie ograniczonego lub publicznego zaproszenia do złożenia ofert.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia imieniem kraju z koncesyonaryuszem kolei lokalnej Przemysł-Krasiczyn, umowy, w której będą zastrzeżone wszystkie powyżej wymienione warunki udziału kraju w kapitale budowy tej kolei i w której będzie ustanowiony sposób i terminu wpłaty tego udziału.

VI.

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia imieniem kraju akcji pierwszeństwa przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei z Podhajec do Wiśniowczyka w sumie nie wyższej niż 762.500 K słowami siedemset sześćdziesiąt dwa tysięcy pięćset koron, przez wpłatę za nie pełnej imiennej wartości z zasobów krajowego funduszu kolejowego, względnie z funduszy uzyskanych przez zaciągnięcie na ten cel pożyczki, a to pod warunkami:

a) że wpłata na akcje pierwszeństwa, które kraj obejmie, nastąpi wtenczas, gdy interesenci miejscowi uiszczą gotówką wpłatę na akcje zakładowe, a od gwarantujących ciał autonomicznych ich zobowiązania gwarancyjne oprocentowania i umorzenia pewnej części zakładowego kapitału akcyjnego będą prawnie zabezpieczone;

b) że warunki koncesyjne i postanowienia statutu przyszłego Towarzystwa akcyjnego co do porządku użycia dochodów kolei ułożone będą w porozumieniu i przy współudziale Wydziału krajowego;

c) że Wydziałowi krajowemu będzie zapewniony odpowiedni udział w zarządzie Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Podhajce-Wiśniowczyk;

d) że budowa tej kolei, jakoteż dostawy dla tej kolei i t. p. będą rozdane o ile możliwości w porozumieniu z Wydziałem krajowym i o ile możliwości z uwzględnieniem sił i dostawców krajowych, a w szczególności budowa kolei przeprowadzoną będzie na zasadzie ograniczonego lub publicznego zaproszenia do złożenia ofert.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia imieniem kraju z koncesyonaryuszem kolei lokalnej Podhajce-Wiśniowczyk, umowy, w której będą zastrzeżone wszystkie powyżej wymienione warunki udziału kraju w kapitale budowy tej kolei i w której będzie ustanowiony sposób i terminu wpłaty tego udziału.

3. Z powyższych upoważnień Wydział krajowy może zrobić użyciek i na ten wypadek, jeżeliby linia kolejowa z Podhajec do Wiśniowczyka miała być budowana przez Towarzystwo akcyjne „Kolej lokalna Lwów-Podhajce“.

VII.

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla normalnotorowej kolei lokalnej z Rzeszowa na Kolbuszowę do

Niska na przeciąg czasu 75 lat licząc od dnia uzyskania koncesyi, gwarancyi czystego dochodu potrzebnego do oprocentowania po najwyżej 5%, opłacania bankowego dodatku administracyjnego i umorzenia prawidłowego pożyczki pierwszeństwa w sumie imiennej 5,400.000 słowami pięć milionów czterysta tysięcy koron, którą się ma zaciągnąć celem pokrycia części kosztów budowy tej kolei.

2. Gwarancya ta obowiązuje kraj w ten sposób, że jeżeli dochody kolei nie osiągną gwarantowanej wysokości, brakująca reszta uzupełniona będzie z krajowego funduszu kolejowego.

Wpłacone przez fundusz kolejowy zaliczki gwarancyjne stanowią bezprocentowy dług przedsiębiorstwa kolejowego.

3. Upoważnienie pod 1) Wydziałowi krajowemu udzielone czyni się zależnym od spełnienia następujących warunków:

a) Wydział krajowy uzyska koncesyę na budowę i eksploatacyę normalnotorowej kolei z Rzeszowa na Kolbuszowę do Niska.

b) Kapitał zakładowy normalnotorowej kolei lokalnej z Rzeszowa na Kolbuszowę do Niska ustanowiony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym i nie będzie przekraczać imiennej sumy 9,300.000 koron.

c) Na kapitał akcyjny przyszłego Towarzystwa akcyjnego tej kolei wpłaci c. k. Skarb państwowy 3,100.000 koron w terminie, który będzie ułożony w porozumieniu z Wydziałem krajowym; interesenci miejscowi zaś wpłacą 800.000 koron w terminach, które Wydział krajowy ustanowi.

W zamian za te udziały będą wydane w swoim czasie akcye zakładowe, którym nie będą przysługiwać procenta interkalarne przez czas budowy.

d) Warunki udzielenia koncesyje ułożone będą w porozumieniu i za współudziałem Wydziału krajowego, przyczem Wydział krajowy ma baczyć, aby kolei lokalnej z Rzeszowa do Niska przyznane zostały przez c. k. Rząd w myśl ustawy państwowej z dnia 8. sierpnia 1910. Dz. u. p. Nr. 149. takie ulgi, ułatwienia i korzyści, które według uznania Wydziału krajowego są potrzebne i wskazane.

e) Wydział krajowy zawrze z przyszłym Towarzystwem akcyjnym kolei lokalnej z Rzeszowa do Niska umowę gwarancyjną, w której zastrzeżony będzie Wydziałowi krajowemu bezpośredni wpływ na rozdanie budowy, przeprowadzenie budowy, zaciągnięcie pożyczki pierwszeństwa, sprawy finansowe i w ogóle zarząd kolei, względnie Towarzystwa kolejowego, jak również ułożenie taryf przewozowych.

f) Rozdział dochodów przyszłego Towarzystwa kolejowego ustanowiony będzie za zatwierdzeniem Wydziału krajowego; w szczególności z dochodów kolei mają być pokryte wydatki w następującym porządku:

1. koszta ruchu i administracji Towarzystwa,
2. raty roczne pożyczki pierwszeństwa,
3. zwrot dopłat krajowego funduszu kolejowego z tytułu gwarancyi dochodów,
4. umorzenie akcyi zakładowych,
5. dywidenda od nieumorzonych akcyi zakładowych.

g) Wydział krajowy przeprowadzi rokowania w sprawie warunków, pod którymi obejmie c. k. Zarząd kolei państwowych prowadzenie ruchu na kolei lokalnej z Rzeszowa do Niska. Jeżeliby porozumienie w tym względzie między Wydziałem krajowym a c. k. Zarządem kolei państwowych nie przyszło do skutku, ustanowienie zarządu ruchu na tej kolei zależeć będzie od postanowienia Wydziału krajowego.

h) Statut przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej z Rzeszowa do Niska ułożony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym

tak, aby zapewnić dla kraju należyty wpływ w zarządzie Towarzystwa.

VIII.

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla normalnotorowej kolei lokalnej ze Starego Sącza do Szczawnicy na przeciąg czasu 75 lat, licząc od dnia uzyskania koncesyi, gwarancyi czystego dochodu potrzebnego do oprocentowania po najwyżej 5%, opłacania bankowego dodatku administracyjnego i umorzenia prawidłowego pożyczki pierwszeństwa w sumie imiennej 4,500.000 K słowami cztery miliony pięćset tysięcy koron, którą się ma zaciągnąć celem pokrycia części kosztów budowy tej kolei.

2. Gwarancya ta obowiązuje kraj w ten sposób, że jeżeli dochody kolei nie osiągną gwarantowanej wysokości, brakująca reszta uzupełniona będzie z krajowego funduszu kolejowego.

3. Upoważnienie pod 1) Wydziałowi krajowemu udzielone czyni się zależnem od spełnienia następujących warunków:

a) Wydział krajowy uzyska koncesyę na budowę i eksploatacyę normalnotorowej kolei ze Starego Sącza do Szczawnicy.

b) Kapitał zakładowy normalnotorowej kolei lokalnej ze Starego Sącza do Szczawnicy ustanowiony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym i nie będzie przekraczać imiennej sumy 9,500.000 koron.

c) Na kapitał akcyjny przyszłego Towarzystwa akcyjnego tej kolei wpłaci c. k. Skarb państwowy 4,500.000 koron w terminie, który będzie ułożony w porozumieniu z Wydziałem krajowym; interesenci miejscowi zaś wpłacą 500.000 koron w terminach, które Wydział krajowi ustanowi.

W zamian za te udziały będą wydane w swoim czasie akcje zakładowe, którym nie będą przysługiwać procenta interkalarne przez czas budowy.

d) Warunki udzielenia koncesyi ułożone będą w porozumieniu i za współudziałem Wydziału krajowego, przyczem Wydział krajowy ma baczyć, aby kolei lokalnej ze Starego Sącza do Szczawnicy przyznane zostały przez c. k. Rząd w myśl ustawy państwowej z dnia 8. sierpnia 1910. Dz. u. p. Nr. 149. takie ulgi, ułatwienia i korzyści, które według uznania Wydziału krajowego są potrzebne i wskazane.

e) Wydział krajowy zawrze z przyszłym Towarzystwem akcyjnym kolei lokalnej ze Starego Sącza do Szczawnicy umowę gwarancyjną, w której zastrzeżony będzie Wydziałowi krajowemu bezpośredni wpływ na rozdanie budowy, przeprowadzenie budowy, zaciągnięcie pożyczki pierwszeństwa, sprawy finansowe i w ogóle zarząd kolei, względnie Towarzystwa kolejowego, jak również ułożenie taryf przewozowych.

f) Rozdział dochodów przyszłego Towarzystwa kolejowego ustanowiony będzie za zatwierdzeniem Wydziału krajowego; w szczególności z dochodów kolei mają być pokryte wydatki w następującym porządku:

1. koszta ruchu i administracyi Towarzystwa,
2. raty roczne pożyczki pierwszeństwa,
3. zwrot dopłat krajowego funduszu kolejowego z tytułu gwarancyi dochodów,
4. umorzenie akcji zakładowych,
5. dywidenda od nieumorzonych akcji zakładowych.

g) Wydział krajowy przeprowadzi rokowania w sprawie warunków, pod którymi obejmie c. k. Zarząd kolei państwowych prowadzenie ruchu na kolei lokalnej ze Starego Sącza do Szczawnicy. Jeżeliby porozumienie

w tym względzie między Wydziałem krajowym a c. k. Zarządem kolei państwowych nie przyszło do skutku, ustanowienie zarządu ruchu na tej kolei zależeć będzie od postanowienia Wydziału krajowego.

h) Statut przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej ze Starego Sącza do Szczawnicy ułożony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym tak, aby zapewnić dla kraju należyty wpływ w zarządzie Towarzystwa.

IX.

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla normalnotorowej kolei lokalnej z Kołomyi na Kosów do Kut na przeciąg czasu 75 lat, licząc od dnia uzyskania koncesyi, gwarancji czystego dochodu potrzebnego do oprocentowania po najwyżej 5%, opłacania bankowego dodatku administracyjnego i umorzenia prawidłowego pożyczki pierwszeństwa w sumie imiennej 5,450.000 K słowami pięć milionów czterysta pięćdziesiąt tysięcy koron, którą się ma zaciągnąć celem pokrycia części kosztów budowy tej kolei.

2. Gwarancja ta obowiązuje kraj w ten sposób, że jeżeli dochody kolei nie osiągną gwarantowanej wysokości, brakująca reszta uzupełniona będzie z krajowego funduszu kolejowego.

Wpłacone przez fundusz kolejowy zaliczki gwarancyjne stanowią bezprocentowy dług przedsiębiorstwa kolejowego.

3. Upoważnienie pod 1) Wydziałowi krajowemu udzielone czyni się zależnym od spełnienia następujących warunków:

a) Wydział krajowy uzyska koncesję na budowę i eksploatację normalnotorowej kolei z Kołomyi na Kosów do Kut.

b) Kapitał zakładowy normalnotorowej kolei lokalnej z Kołomyi na Kosów do Kut ustanowiony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym i nie będzie przekraczać imiennej sumy 10,900.000 koron.

c) Na kapitał akcyjny przyszłego Towarzystwa akcyjnego tej kolei wpłaci c. k. Skarb państwowy 4,950.000 koron w terminie, który będzie ułożony w porozumieniu z Wydziałem krajowym; interesenci miejscowi zaś wpłacą 500.000 koron w terminach, które Wydział krajowy ustanowi.

W zamian za te udziały będą wydane w swoim czasie akcje zakładowe, którym nie będą przysługiwać procenta interkalendarne przez czas budowy.

d) Warunki udzielenia koncesyi ułożone będą w porozumieniu i za współudziałem Wydziału krajowego przyczem Wydział krajowy ma baczyć, aby kolei lokalnej z Kołomyi na Kosów do Kut przyznane zostały przez c. k. Rząd w myśl ustawy państwowej z dnia 8. sierpnia 1910. Dz. u. p. Nr. 149. takie ulgi, ułatwienia i korzyści, które według uznania Wydziału krajowego są potrzebne i wskazane.

e) Wydział krajowy zawrze z przyszłym Towarzystwem akcyjnym kolei lokalnej z Kołomyi na Kosów do Kut umowę gwarancyjną, w której zastrzeżony będzie Wydziałowi krajowemu bezpośredni wpływ na rozdział budowy, przeprowadzenie budowy, zaciągnięcie pożyczki pierwszeństwa, sprawy finansowe i w ogóle zarząd kolei, względnie Towarzystwa kolejowego, jak również ułożenie taryf przewozowych.

f) Rozdział dochodów przyszłego Towarzystwa kolejowego ustanowiony będzie za zatwierdzeniem Wydziału krajowego; w szczególności z dochodów kolei mają być pokryte wydatki w następującym porządku:

1. koszta ruchu i administracji Towarzystwa,
2. raty roczne pożyczki pierwszeństwa,

3. zwrot dopłat krajowego funduszu kolejowego z tytułu gwarancyi dochodów,

4. umorzenie akcji zakładowych,

5. dywidenda od nieumorzonych akcji zakładowych.

g) Wydział krajowy przeprowadzi rokowania w sprawie warunków, pod którymi obejmie c. k. Zarząd kolei państwowych prowadzenie ruchu na kolei lokalnej z Kołomyi na Kosów do Kut. Jeżeliby porozumienie w tym względzie między Wydziałem krajowym a c. k. Zarządem kolei państwowych nie przyszło do skutku, ustanowienie zarządu ruchu na tej kolei zależeć będzie od postanowienia Wydziału krajowego.

h) Statut przyszłego Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej z Kołomyi na Kosów do Kut ułożony będzie w porozumieniu z Wydziałem krajowym tak, aby zapewnić dla kraju należyty wpływ w zarządzie Towarzystwa.

X.

Gdy po myśli dokumentu koncesyjnego z 15. grudnia 1885. Dz. u. p. Nr. 11. z r. 1886. Towarzystwo kołomyjskich kolei lokalnych nie może być zmuszone do wykonania nadanego mu tym dokumentem koncesyjnym prawa budowy i eksploatacyi odgałęzienia kolejowego do Jabłonowa i gdy z tego powodu połączenie kolejowe tej miejscowości, a w następstwie powiatu kosowskiego z Kołomyją mimo pilnej ekonomicznej potrzeby aż do r. 1975 nie mogłoby być urzeczywistnione, gdy nadto Towarzystwo kołomyjskich kolei lokalnych rości sobie prawo do odszkodowania za ewentualne odstąpienie od tego prawa, mimo braku rzeczowej podstawy, — Sejm wzywa c. k. Rząd wobec powyższego postanowienia dokumentu koncesyjnego wydanego z pominięciem postanowienia §. 5. ustawy o koncesjonowaniu kolei żelaznych z 14. września 1854 Dz. u. p. Nr. 238, aby spowodował usunięcie wszelkich przeszkód wywołanych powyższem postanowieniem dokumentu koncesyjnego w zrealizowaniu przez Wydział krajowy projektowanej kolei lokalnej z Kołomyji na Kosów do Kut.

XI.

1. Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju Towarzystwu akcyjnemu „Kolej lokalna Borki wielkie-Grzymałów“ podwyższenia przyznanej na podstawie uchwały Sejmu z 8. lutego 1895. r. zatwierdzonej Najwyższem postanowieniem z 5. stycznia 1896, gwarancyi dochodów tej kolei na przeciąg czasu do końca r. 1968. do tej wysokości, jaka jest potrzebna do oprocentowania po najwyżej 5%, opłacania bankowego dodatku administracyjnego i umorzenia prawidłowego do końca r. 1968. pożyczki w sumie imiennej nie wyższej niż 170.000 K. słowami sto siedmdziesiąt tysięcy koron, a to po opłaceniu z dochodów kolei rat pożyczki pierwszeństwa zaciągniętej w pierwotnej kwocie 1,200.000— i pożyczki gotówkowej zaciągniętej w pierwotnej kwocie 100.000— na podstawie uchwały Sejmu z 30. września 1907.

2. Sejm czyni zależnem przyznanie tego podwyższenia gwarancyi dochodów od następujących warunków:

a) Fundusz uzyskany z tej pożyczki użyty będzie na budowę toru dowozowego ze stacyi kolejowej Grzymałów do miasta Grzymałowa i na założenie tamże ładowni — pod bezpośrednią ingerencyą Wydziału krajowego

b) Na częściowe pokrycie kosztów budowy toru dowozowego użyte będą czyste zyski kolei lokalnej Borki wielkie-Grzymałów za lata 1912 i następne w kwocie ustalić się mającej przez Wydział krajowy w porozumieniu z c. k. Rządem; następnie na częściowe pokrycie tych kosztów

wpłacą interesenci miejscowi kwotę 10.000 K. słowami dziesięciu tysięcy koron w gotówce i odstąpią potrzebny grunt pod budowę wartości około 10.000 K. słowami dziesięciu tysięcy koron.

c) Wydział krajowy przystąpi do budowy toru dowozowego i do zrealizowania pożyczki dopiero w chwili, gdy udział interesentów miejscowych będzie w całości w gotówce wpłacony, a grunta oddane w fizyczne posiadanie.

d) Po ostatecznem zamknięciu rachunku budowy toru dowozowego ustali Wydział krajowy wysokość pożyczki do kwoty rzeczywistych kosztów budowy zredukowanych o wpłacony udział interesentów i o kwotę, którą pokryto z czystych zysków kolei.

e) Towarzystwo kolejowe zezna skrypt dłużny według wzoru udzielonego przez Wydział krajowy w formie aktu notaryalnego z prawem egzekucyi z §. 3. ustawy z 25. lipca 1871 Dz. u. p. Nr. 75.

f) Wydział krajowy ustanowi w porozumieniu z c. k. Rządem warunki wpłaty udziałów interesentów miejscowych uiszczonych w gotówce lub też w gruntach.

XII.

O ile by według uznania Wydziału krajowego zachodziła potrzeba zamiast wpłaty na akcyje zakładowe przyszłych Towarzystw kolei lokalnych,

Wieliczka-Myślenice-Mszana dolna,
Brzozów-Krosno,
Przemyśl-Krasieczyn,
Podhajce-Wiśniowczyk,
Rzeszów-Nisko,
Stary Sącz-Szczawnica i

Kołomyja-Kosów-Kuty przyjąć gwarancję interesowanych ciał autonomicznych oprocentowania i umorzenia pewnej części kapitału zakładowego, Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia w ich miejsce odpowiedniej liczby akcyi zakładowych, wpłacenia na nie w pełnej imiennej wartości i pokrycia tego wydatku z zasobów krajowego funduszu kolejowego lub z funduszków uzyskanych przez zaciągnięcie na ten cel pożyczki. Dla zabezpieczenia funduszu krajowego od wszelkich strat z tego powodu zawrze poprzód Wydział krajowy stosowne umowy z gwarantującymi ciałami autonomicznymi.

XIII.

1. Zmieniając częściowo postanowienia uchwały z 8. marca 1907 Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla kolei lokalnej Lwów-Stojanów, będącej przedmiotem dokumentu koncepcyjnego z dnia 23. marca 1908. Dz. u. p. Nr. 58. na przeciąg czasu do końca roku 1933. gwarancji czystego dochodu potrzebnego do oprocentowania najwyżej po pięć od sta rocznie (5%), opłacania bankowego dodatku administracyjnego i umorzenia prawidłowego pożyczki pierwszeństwa, którą zaciągnie Towarzystwo akcyjne „Kolej lokalna Lwów-Stojanów“ w sumie imiennej nie wyższej niż 6,480.000 K, celem spłacenia pierwotnie w tej sumie zaciągniętej pożyczki pierwszeństwa. Warunki tej podwyższonej gwarancji kraju i zaciągnięcia 5% pożyczki pierwszeństwa jakoteż spłaty pierwotnej 4% pożyczki pierwszeństwa ustanowi Wydział krajowy.

2. Zmieniając częściowo postanowienia uchwały z 8. marca 1907 Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla kolei lokalnej Muszyna-Krynica, będącej przedmiotem dokumentu kon-

cesyjnego z dnia 20. września 1909. Dz. u. p. Nr. 147, na przeciąg czasu do końca 1983. roku gwarancji czystego dochodu potrzebnego do oprocentowania najwyżej po pięć od sta rocznie (5⁰/₀), opłacania bankowego dodatku administracyjnego i umorzenia prawidłowego pożyczki pierwszeństwa, którą zaciągnie Towarzystwo akcyjne „Kolej lokalna Muszyna-Krynica“ w sumie imiennej nie wyższej niż 750.000 K. celem spłacenia pierwotnie w tej sumie zaciągniętej pożyczki pierwszeństwa. Warunki tej podwyższonej gwarancji kraju i zaciągnięcia 5⁰/₀ pożyczki pierwszeństwa jakoteż spłaty pierwotnej 4⁰/₀ pożyczki pierwszeństwa ustanowi Wydział krajowy.

3. Zmieniając częściowo postanowienia uchwały z 8. marca 1907, Sejm upoważnia Wydział krajowy do udzielenia imieniem kraju dla kolei lokalnej Drohobycz-Truskawiec, będącej przedmiotem dokumentu koncesyjnego z dnia 25. sierpnia 1910. Dz. u. p. Nr. 160, na przeciąg czasu do końca 1983 roku gwarancji czystego dochodu potrzebnego do oprocentowania najwyżej po pięć od sta rocznie (5⁰/₀), opłacania bankowego dodatku administracyjnego i umorzenia prawidłowego pożyczki pierwszeństwa, którą zaciągnie koncesyonaryusz względnie Towarzystwo akcyjne „Kolej lokalna Drohobycz-Truskawiec“ w sumie imiennej nie wyższej niż 850.000 koron, celem spłacenia pierwotnie w tej sumie zaciągniętej pożyczki pierwszeństwa. Warunki tej podwyższonej gwarancji kraju i zaciągnięcia 5⁰/₀-wej pożyczki pierwszeństwa, jakoteż spłaty pierwotnej 4⁰/₀ pożyczki pierwszeństwa ustanowi Wydział krajowy.

4. Z upoważnień udzielonych w powyższych uchwałach pod 1—3 w sprawie podwyższenia gwarancji dochodów kolei lokalnych Lwów-Stojanów, Muszyna-Krynica i Drohobycz-Truskawiec, uczyni Wydział krajowy użytek według swego uznania i w chwili, którą uzna za stosowną.

We Lwowie, dnia 30. czerwca 1913.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Adam Gotuchowski w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Stanisław Dąbski w. r.

Członek Wydziału krajowego.

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

DEPARTAMENTU V.

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas od 1. lipca 1912 do 30. czerwca 1913

(z 4 alegatami).

Departament V.

Szef Departamentu: Dr. Szymon Bernadzikowski, członek Wydziału krajowego.

Departament sanitarny Wydziału krajowego przedłożył Wysokiemu Sejmowi ostatnie sprawozdanie z czynności za czas od 30. listopada 1911 do 30. czerwca 1912 i dołączył do niego dodatkowo zestawienie cyfrowe sporządzone na podstawie zamknięć rachunkowych za rok 1911. W obecnym sprawozdaniu przedkłada Departament sanitarny zestawienia cyfrowe sporządzone na podstawie zamknięć rachunkowych za rok 1912 Rubryki III. budżetu krajowego oraz trzech szpitali krajowych, jak również zestawienie budżetów szpitali prowincjonalnych na rok 1913. Inne zestawienia nie mogą być przedłożone z powodu braku zamknięć rachunkowych szpitali prowincjonalnych, które są dopiero w opracowaniu.

Al. II. 1912	W r. 1912 wydał fundusz krajowy z rubr. III. na cele zdrowia publicznego 8,576.361 K. Kwota ta jest większa od kwoty preliminowanej budżetem o 1,183.242 K, od kwoty wydanej w r. 1911 większa o 1,464.297 K.	
	W szczególności wypłacił fundusz krajowy:	
	pod poz. 1. za koszta leczenia	3,594.225 K
" "	3. koszta leczenia w zakładzie Dra Bujwida w Krakowie	3.072 "
" "	9. za utrzymanie podrzutków w kraju i zagranicą	80.235 "
" "	12. i 13. za szczepienie ochronne	154.971 "
" "	10. na lekarzy okręgowych.	103.042 "
" "	11. na leki podczas epidemii	12.818 "
" "	2, 15—48. na zasiłki dla zakładów sanitarnych	64.230 "
" "	14. na stypendya dla lekarzy na podróże naukowe	6.000 "
" "	4. wydatki krajowego szpitala powszechnego we Lwowie	1,504.989 "
" "	6 wydatki krajowego zakładu dla umysłowo chorych w Kulparkowie	1,691.401 "
" "	7. wydatki krajowego szpitala św. Łazarza w Krakowie	1,101.637 "
" "	5. koszta wiktury w szkole pielęgniarskiej przy szpitalu lwowskim	28.816 "
" "	5a) na pokrycie niedoboru administracyjnego Towarzystwa szpitalika św. Zofii.	16.901 "
" "	8. raty amortyzacyjne pożyczki budowy zakładu w Kobierzynie	203.104 "
" "	7a) na stypendya dla akuszerki, i na zapomogi dla położnic opuszcz. szpital św. Łazarza w Krakowie	5.920 "
	Razem	8,576.361 K

W ciągu r. 1912 wpłynęło do rubr. III. funduszu krajowego:

pod poz. 1.	Dochody krajowego szpitala powszechnego we Lwowie	513.021	K
" "	2. Dochody krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie	1,669.699	"
" "	3. Dochody krajowego szpitala św. Łazarza w Krakowie	731.806	"
" "	4. Zwroty zaliczek od powszechnych szpitali prowincjonalnych	104.673	"
" "	5. Zwroty od gmin za dawniejsze koszty leczenia	4	"
" "	6. " " szpitali powszechnych za sprawdzanie recept aptekarskich	1.020	"
	Razem	3,020.223	K

Po strąceniu dochodów w kwocie 3,020.223 K od wydatków w kwocie 8,576.361 K pozostaje czysty wydatek 5,556.138 K.

Porównując wydatki *netto* roku 1911 w kwocie 4,842 519 K z wydatkami *netto* roku 1912 t. j. (już po potrąceniu dochodów) w kwocie j. w. 5,556.138 K okazuje się, że w r. 1912 wydano w rubr. III. budżetu krajowego *więcej* o 713.619 K, aniżeli w r. 1911, jak to wykazuje załączony alegat II.

W r. 1912 wydano na utrzymanie podrzuktów i płace żywicieli:

a) z funduszu krajowego:

za dzieci we Lwowie	—	K	—	h
" " w Bobrku	—	"	—	"
" " " Wiedniu	75.623	"	17	"
" " " Pradze	2.143	"	02	"
" " " Zarze	—	"	—	"
Magistratowi miasta Krakowa za utrzymanie nieślubnego dziecka Jana Worka, stosownie do rozporządzenia z 7. czerwca 1912 LW. 61.118/1912	2.468	"	78	"
Razem	80.234	K	97	h
b) z funduszu podrzuktów w Krakowie	3.753	"	19	"
Ogółem	83.988	K	16	h

Zapomóg dla położnic udzielono w roku 1912 we Lwowie w kwocie 15.468 K, w Krakowie w kwocie 5.520 K.

Al. III. Załączony % wykaz wydatków w trzech zakładach krajowych w r. 1912 zawiera te wydatki, które wpływają na koszt utrzymania chorego i dają dokładny obraz gospodarności ich zarządów.

Aj. IV. Alegat ten zawiera zestawienie budżetów szpitali prowincjonalnych 1912 zatwierdzonych przez Wydział krajowy na r. 1913.

W dalszym ciągu przedkłada Departament sanitarny Wydziału krajowego Wysokiemu Sejmowi — podobnie jak w latach poprzednich — tabele statystyczne, które dają dokładny obraz stanu szpitalnictwa w r. 1910, jak również liczby zachorowań i śmiertelności z powodu chorób zakaźnych w r. 1911 we wszystkich krajach koronnych Monarchii.

Z porównania cyfr — zebranych i zestawionych na podstawie „Österr. statistisches Handbuch 1911 — herausg. von der k. k. Statist. Zentralkommission — Wien 1912 — wynika niezbicie, że nasz kraj tak pod względem opieki nad chorymi, jak również pod względem ogólno-sanitarnym i nadal okazuje najgorszy stan.

Szpitale publiczne i prywatne w roku 1910.

K r a j	Charakter szpitali	Ilość szpitali	Ilość łóżek	Jedno łóżko w szpitalach publicznych przypada na liczbę ludności cywilnej według spisu z r. 1910	Ilość leczonych chorych	z czego		Koszt utrzymania zakładów publicznych	Na 1000 ludności przypadających		Przeciętny czas leczenia chorego dni	Przeciętny koszt jednego dnia leczenia
						wypuszczone	zmarło		łóżek	leczonych chorych		
									Koron		Koron	
Dolna Austria	publicznych prywatnych	33	7.720	452	109.547	93.210	9.210	10.604.200	2.2	31.4	24	4.01
Górna Austria	publicznych	50	3.313	—	37.264	32.825	2.505	—	0.9	10.7	22	—
	prywatnych	14	1.663	508	19.966	17.171	1.234	1.322.264	2.0	23.6	27	2.47
Salzburg	publicznych	34	1.167	—	6.068	5.211	357	—	1.4	7.2	33	—
	prywatnych	3	466	456	6.544	5.787	340	481.327	2.2	30.7	20	3.63
Styria	publicznych	22	367	—	2.011	1.715	132	—	1.7	9.4	28	—
	prywatnych	17	3.826	375	40.122	34.417	2.583	2,497.257	2.7	28.0	26	2.38
Karyntya	publicznych	44	1.735	—	18.176	15.964	1.091	—	1.2	12.7	23	—
	prywatnych	3	910	428	11.265	9.860	649	573.846	2.3	29.0	25	2.06
Kraina	publicznych	14	348	—	3.695	3.312	183	—	0.9	9.5	22	—
	prywatnych	4	663	788	13.526	12.497	553	606.134	1.3	25.9	16	2.82
Pobrzeże	publicznych	8	266	—	2.817	2.584	118	—	0.5	5.4	17	—
	prywatnych	7	2.737	317	28.331	24.633	2.259	2,662.574	3.1	32.3	31	2.99
Tyrol i Voralberg	publicznych	12	992	—	4.068	3.560	72	—	1.1	4.7	41	—
	prywatnych	22	3.104	346	28.089	24.273	1.320	2,093.646	3.3	30.2	28	2.66
Czechy	publicznych	18	929	—	4.281	3.600	226	—	0.9	4.0	34	—
	prywatnych	88	10.708	629	152.017	133.451	10.155	7,680.844	1.6	22.6	21	2.45
Morawy	publicznych	86	2.490	—	20.465	18.034	1.311	—	0.4	3.0	23	—
	prywatnych	20	3.379	770	48.949	42.802	3.184	2,939.290	1.3	18.8	24	2.54
Śląsk	publicznych	38	1.092	—	13.701	12.417	640	—	0.4	5.3	17	—
	prywatnych	10	1.048	718	15.569	13.570	1.056	1,068.326	1.4	20.7	23	3.01
Galicya	publicznych	18	460	—	5.768	5.035	343	—	0.6	7.7	24	—
	prywatnych	40	4.936	1.613	92.128	82.409	4.900	3,051.805	0.6	11.6	20	1.69
Bukowina	publicznych	67	2.035	—	18.035	15.751	1.047	—	0.3	2.3	22	—
	prywatnych	6	862	924	13.872	12.567	520	750.972	1.1	17.4	21	2.60
Dalmacya	publicznych	1	42	—	265	216	22	—	0.05	0.3	33	—
	prywatnych	4	590	1.079	8.784	7.897	377	552.529	0.9	13.8	23	2.69
Ogółem	publicznych	271	42.612	665	589.709	514.544	38.540	36,885.014	1.5	20.8	23	2.73
	prywatnych	413	15.249	—	136.724	120.329	8.048	—	0.5	4.6	23	—
Razem w całym państwie		684	57.861	—	726.433	634.873	46.588	—	2.0	25.6	23	—

Publiczne zakłady porodowe w roku 1910.

K r a j	Ilość zakładów	Ilość łóżek	Jedno łóżko przypada na liczbę ludności cywilnej według spisu z r. 1910	I l o ś ć		Z tego zmarło		Koszta utrzymania	Przebiegny dzienny stan matek	Przebiegny czas utrzymania jednej matki — dni	Przebiegny dzienny koszt utrzymania jednej matki
				matek	dzieci	matek	dzieci				
Dolna Austria	1	600	5,822	11,713	8,581	85	313	799,791	481	15	4.55
Górna Austria	1	63	13,417	1,062	768	14	33	106,926	48	16	3.54
Salzburg	1	45	4,727	667	563	8	15	48,391	25	14	5.29
Styrya	1	152	9,432	2,328	1,995	11	45	78,469	108	17	2.00
Karyntya	1	78	4,996	538	469	7	66	19,564	25	17	2.11
Kraina	1	25	20,911	552	459	7	97	32,287	16	11	5.47
Tryest z okragami	1	46	18,889	978	686	17	66	38,384	34	13	3.08
Tyrol i Voralberg	1	85	12,630	1,530	1,368	3	47	132,675	74	18	3.17
Czechy	1	527	12,771	3,172	2,897	23	241	348,298	181	21	5.27
Morawa	2	211	12,356	2,990	1,849	40	85	337,027	141	17	4.55
Galicya	2	96	82,942	2,354	1,738	19	112	107,643	84	13	3.51
Bukowina	1	35	22,746	491	373	—	79	27,000	15	11	4.80
Dalmacya	4	47	13,547	197	158	2	33	*)	10	19	*)
Razem w całym państwie	18	2,010	14,092	28,572	21,904	236	1,232	2,076,455**)	1,242	16	—

*) Koszt utrzymania zakładu położniczego w Dalmacyi wykazano w rocznych wykazach sanitarnych wspólnie z kosztami publicznych szpitali.
 **) Bez Dalmacyi.

Zakłady publiczne dla umysłowo chorych w roku 1910.

K r a j	Ilość zakładów	Ilość łóżek	Jedno łóżko przypada na liczbę ludności cywilnej według spisu z r. 1910	Ilość leczonych chorych	Z czego ubyło		Koszt utrzymania	Ilość dni leczenia	Przeciętny dzienny koszt utrzymania
					wyleczonych	zmarłych			
Koron									
Dolna Austria	5	6.098	573	10.941	874	982	6,831.691	2,606.606	2-62
Górna Austria	1	700	1.207	1.111	31	78	267.687	143.148	1-87
Salzburg	1	420	506	624	53	34	404.705	137.700	2-94
Styrya	2	1.800	796	2.672	95	265	1,262.687	679.921	1-86
Karantya	1	650	599	736	14	49	328.537	230.756	1-42
Kraina	1	210	2.489	460	32	61	149.617	80.620	1-85
Pobrzeże	4	806	1.078	1.230	97	97	664.985	259.811	2-26
Tyrol i Vorarlberg	2	984	1.091	1.601	32	99	943.303	387.529	2-43
Czechy	6	6.648	1.012	9.168	351	702	4,463.932	2,219.310	2-01
Morawa	4	2.786	936	4.296	182	429	2,210.730	1,073.258	2-06
Śląsk	1	696	1.081	1.265	92	134	703.736	340.046	2-06
Galicja*)	2	1.226	6.494*)	3.629	533	453	979.951	622.326	1-57
Bukowina	1	420	1.895	885	167	76	325.143	177.632	1-83
Dalmacya	1	228	2.792	295	20	37	132.775	78.773	1-68
Razem w całym państwie	32	23.672	1.191	38.913	2.573	3.496	19,669.479	9,037.436	2-18

*) Po oddaniu do użytku zakładu dla umysłowo chorych w Kobierzynie będzie przypadac jedno łóżko na 4.473 ludności cywilnej.

Choroby zakaźne, o których doniesiono w roku 1911*).

K r a j	Ilość ludności według obliczenia z r. 1910 (wraz z wojskiem)	O s p a						P ł o n i c a				B ł o n i c a				O d r a				D u r b r z u s z n y				D u r p ł a m i s t y				C z e r w o n k a				G o r a c z k a p o ł o g o w a			
		Ilość		Nieszczępionych		Na 100.000 ludności było		zachorowań	zejść śmierteln.	Na 100.000 ludności było		zachorowań	zejść śmierteln.	Na 100.000 ludności było		zachorowań	zejść śmierteln.	Na 100.000 ludności było		zachorowań	zejść śmierteln.	Na 100.000 ludności było		zachorowań	zejść śmierteln.	Na 100.000 ludności było		zachorowań	zejść śmierteln.	Na 100.000 ludności było		zachorowań	zejść śmierteln.	Na 100.000 ludności było	
		zacho- rowań	zejść śmierteln.	zacho- rowało	zmarło	zacho- rowań	zejść śmierteln.			zacho- rowań	zejść śmierteln.			zacho- rowań	zejść śmierteln.			zacho- rowań	zejść śmierteln.			zacho- rowań	zejść śmierteln.			zacho- rowań	zejść śmierteln.			zacho- rowań	zejść śmierteln.			zacho- rowań	zejść śmierteln.
Dolna Austria	3,531 814	—	—	—	—	—	6.715	192	190	5	5.222	430	148	12	17.016	367	482	10	914	102	26	3	—	—	—	—	10	1	0·28	0·03	352	157	10	4	
Górna Austria	853.006	—	—	—	—	—	440	25	52	3	1.815	208	213	24	3.951	68	463	8	139	25	16	3	—	—	—	—	—	—	—	—	89	38	10	4	
Salzburg	214 737	—	—	—	—	—	220	9	102	4	253	23	118	11	2.167	17	1.008	8	56	9	26	4	—	—	—	—	—	—	—	—	21	10	10	5	
Styrya	1,444.157	—	—	—	—	—	2.492	253	173	18	1.460	156	101	11	15.937	246	1.106	17	559	79	39	5	—	—	—	—	435	66	30	5	141	59	10	4	
Karyntya	396.200	—	—	—	—	—	417	30	106	8	567	93	144	24	4.790	20	1.213	5	250	37	63	9	—	—	—	—	66	11	17	3	18	10	5	3	
Kraina	525 995	10	2	5	2	2 0·38	890	134	169	26	281	59	54	11	4.215	78	803	15	637	72	121	14	—	—	—	—	1.207	144	220	27	11	7	2	1	
Tryest	229.510	4	1	1	1	2 0·43	157	3	68	1	325	30	142	13	716	86	312	37	242	32	105	14	—	—	—	—	42	10	18	4	14	14	6	6	
Gorycja i Gradyska	260.721	—	—	—	—	—	89	3	34	1	90	17	34	6	1.348	80	515	31	242	26	92	10	—	—	—	—	18	2	7 0·76	17	9	6	3		
Istrya	403.566	1	—	—	—	0·25	397	22	93	5	97	16	24	4	659	10	163	2	412	34	102	8	—	—	—	—	246	23	61	6	8	5	2	1	
Tyrol	946 613	—	—	—	—	—	1.127	128	119	14	786	128	83	14	7.845	191	829	20	656	99	69	10	—	—	—	—	8	1 0·85	0·16	86	31	9	3		
Vorarlberg	145.408	—	—	—	—	—	88	1	60 0·69	70	10	48	7	974	4	668	3	15	1	10 0·69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	10	12	7		
Czechy	6,769.548	7	2	4	2	0·10 0·03	14.698	657	217	10	7.744	1.063	114	16	34.788	537	514	8	2 829	400	42	6	—	—	—	—	2	1 0·03	0·01	442	251	7	4		
Morawa	2,622.271	—	—	—	—	—	4.995	295	183	11	2.420	420	92	16	19.943	633	763	24	2.405	306	92	12	—	—	—	—	8	3 0·31	0·11	125	60	5	2		
Śląsk	756.949	8	1	4	—	1 0·13	794	63	105	8	738	154	98	20	1.463	11	193	1	460	74	61	10	—	—	—	—	—	—	—	—	46	21	6	3	
Galicja	8,025.675	44	2	20	2	0·55 0·02	19.833	3.219	247	40	2.644	560	33	7	34.367	1.386	428	17	7.803	847	97	11	1.771	207	22	3	11.198	2.169	140	27	**68	53 0·85	0·66		
Bukowina	800.098	—	—	—	—	—	855	203	107	25	1.028	264	128	33	644	84	80	10	1.313	257	164	32	29	4	4 0·50	1 846	391	230	49	33	28	4	3		
Dalmacya	645.666	—	—	—	—	—	169	9	26	1	145	20	22	3	1 669	104	258	16	360	34	56	5	—	—	—	—	130	25	20	4	6	3 0·93	0·46		
Razem w całym państwie	28,571.934	74	8	34	7	0·26 0·03	54.376	5.246	190	18	25.685	3.651	90	13	152.492	3 922	534	14	19.292	2.434	68	9	1.800	211	6 0·74	15.216	2.847	53	10	1 495	766	5	3		

*) W rubryce „zachorowań“ mieszczą się także ci chorzy, którzy pozostali w leczeniu z roku poprzedniego.
 **) Podane liczby nie odpowiadają rzeczywistemu stanowi — z powodu nieściśłego wykonywania obowiązku donoszenia do władz rządowych o przypadkach gorączki pługowej.

Z uwagi na to, że w marcu bieżącego roku przedłożono Wysokiemu Sejmowi szczegółowe sprawozdanie o stanie szpitali krajowych i prowincjonalnych za rok 1911/12, nie przedkłada się obecnie oddzielnego sprawozdania; natomiast pomieszczono w niniejszym sprawozdaniu wszelkie ważniejsze zmiany, jakie od tego czasu zaszły tak w szpitalach krajowych jak i prowincjonalnych.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

Budowa klinik uniwersyteckich.

Budowa kliniki dermatologiczno wenerycznej.

Zapowiedziane przez Wydział krajowy w poprzednim sprawozdaniu z czynności Dep. V. otwarcie kliniki dermatologicznej w roku 1913 nie będzie mogło dojść do skutku, ponieważ dotychczas nie została przez c. k. Rząd załatwiona sprawa budowy centralnej kotłowni dla klinik. Pismem z dnia 9. maja b. r. LW. 31.455 przedstawił Wydział krajowy c. k. Namiestnictwu, że gdyby powyższej kotłowni wskutek dalszego opóźniania, nie dało się w bieżącym sezonie budowlanym wykończyć, pozostałby budynek kliniki dermatologicznej — który jest prawie na ukończeniu — na zimę bez ogrzewania, co mogłoby wpłynąć niekorzystnie na stan budynku. Pismo to jednak pozostało dotychczas bez odpowiedzi.

Jak długo sprawa ta nie zostanie definitywnie załatwiona i budowa kotłowni rozpoczęta, Wydział krajowy nie może myśleć nawet o zupełnym wykończeniu budynków kliniki dermatologicznej, a zwłaszcza o jej wewnętrznym urządzeniu, nie chcąc dopuścić do tego, by z powodu braku ogrzewania urządzenie to niszczało, a tem samem wyłożone na nie pieniądze szły na marne.

Budowa dalszych klinik.

Budowa dalszych klinik również nie postąpiła naprzód, Wydział krajowy nie otrzymał bowiem dotychczas od c. k. Namiestnictwa pomimo licznych przynagleń ani planów ani kosztorysów.

Krajowy zakład dla chorób zakaźnych.

Krajowy zakład dla chorób zakaźnych został otwarty i oddany do publicznego użytku z dniem 1. stycznia 1913 r. W dniu 29. grudnia 1912 odbyło się uroczyste poświęcenie zakładu, którego dokonał Najprz. X. Arcybiskup J. E. Dr. Józef Bilczewski wobec licznej gromady zaproszonych gości.

Krajowy zakład dla chorób zakaźnych składa się z ośmiu budynków podzielonych na dwie grupy — na grupę od ulicy Piekarskiej, stanowiącą część administracyjną, rozmieszczoną w czterech budynkach i na grupę od ulicy św. Piotra również z czterech budynków złożonej, a to z domu przyjęć, pawilonu obserwacyjnego i dwóch pawilonów dla chorych, razem na 120 łóżek.

Po myśli umowy z gminą m. Lwowa o oddanie gruntów pod budowę powyższego zakładu zobowiązał się Wydział krajowy po ukończeniu budowy pawilonów na 120 łóżek, najpóźniej zaś w roku 1913 przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do zatwierdzenia plany i kosztorysy budowy dalszych pawilonów na 130 łóżek, tudzież wnioski o przyznanie na ten cel kredytów.

Z uwagi jednak na to, że ukończenie budowy opóźniło się o cały rok z powodu niedotrzymania ze strony przedsiębiorstwa terminu wykończenia instalacji mechanicznych, skutkiem czego nie zostało jeszcze uskutecznione zamknięcie rachunków budowy, Wydział krajowy nie mógł dotychczas zadość uczynić swojemu zobowiązaniu wobec gminy m. Lwowa. Z tego też względu została odroczone sprawa uregulowania hipotecznego stanu posiadania oddanych przez gminę miasta Lwowa gruntów, które będąc faktycznie w posiadaniu kraju, dotychczas na fundusz krajowy nie są zahipotekowane.

Po oddaniu do użytku nowo wybudowanych pawilonów zakaźnych, przystąpiono — po poprzednim dokładnem odkażeniu i odczyszczeniu wszystkich ubikacji — do odnowienia obu dotychczasowych budynków izolacyjnych. Dawny pawilon zakaźny przy szpitalu św. Zofii oddano na pomieszczenie dzieci dotkniętych chorobami zaraźliwymi (kiła, świerzb i t. p.) oraz oczu, zaś budynek zakaźny w głównym szpitalu na mieszkanie służby szpitalnej.

Rekonstrukcja głównego gmachu szpitala i budynków administracyjnych. Sprawa nabycia sąsiedniego gruntu. Rekonstrukcja oddziału położniczo-ginekologicznego.

Bardzo żmudną, ale konieczną pracą było wykonanie zdjęcia głównego gmachu szpitalnego. Dawniejsze plany wykazywały bowiem tak znaczne różnice pomiędzy sobą i tak odbiegały od rzeczywistości, że nie mogły służyć za podstawę do wygotowania projektu rekonstrukcji budynku. Po wykonaniu zdjęć sporządziło krajowe biuro budowlane szkice przebudowy w trzech alternatywach, które po zaopiniowaniu przez powołane do tego czynniki będą służyły do opracowania szczegółowego projektu.

Ścisłe z rekonstrukcją głównego gmachu związana sprawa nabycia sąsiedniego gruntu zajętego obecnie pod baraki wojskowe, niezbędnego celem rozszerzenia terenu szpitalnego nie postąpiła naprzód, gdyż czas mobilizacyjny oraz zły stan finansowy kraju nie pozwalały na wszczęcie rokowań z c. k. skarbem wojskowym. Wydział krajowy nie spuszcza jednak z oka tej dla szpitala tak żywotnej sprawy i dołoży w odpowiedniej chwili wszelkich starań, by odnośne rokowania możliwie rychło i korzystnie doprowadzić do skutku.

Rekonstrukcja pralni szpitalnej jest na ukończeniu. Roboty budowlane są — o ile na to instalacje pozwalają — prawie zupełnie wykończone. Roboty wodociągowe, kanałowe i około ustawiania maszyn pralnianych są w pełnym toku. Reszta instalacji jak również rozszerzenie centralnej kotłowni jest w opracowaniu. Ponieważ po ukończeniu pralni zamierzona jest gruntowna rekonstrukcja kuchni, przeto przygotowuje się szczegółowe zdjęcia tego budynku, ażeby mieć substrat do opracowania ostatecznych planów przebudowy.

Do rekonstrukcji oddziału położniczo-ginekologicznego — zapowiedzianej w zeszłorocznem sprawozdaniu z czynności Departamentu sanitarnego Wydziału krajowego — nie można było przystąpić, z powodu nieuchwalenia przez Wysoki Sejm budżetu na r. 1913 i następowych skreśleń budżetowych.

Krajowy szpital św. Łazarza w Krakowie.
Sprawa budowy krajowego zakładu położniczo-ginekologicznego w Krakowie.

Nawiązując do odnośnego ustępu sprawozdania z czynności Departamentu V. za czas od 1/XII. 1911 do 30/VI. 1912, oznajmia Wydział krajowy, że po otrzymaniu od c. k. Rządu za wiadomienia, iż c. k. klinika położniczo-ginekologiczna będzie odrębnie wybudowana, odbyła się dnia 28. kwietnia 1913 r. w Wydziale krajowym konferencya z delegatami c. k. Rządu w sprawie pomieszczenia samej tylko c. k. szkoły położnych w projektowanym budynku krajowego zakładu położniczo-ginekologicznego w Krakowie.

Konferencya (protokół przy LW. 89.701/913) powzięła za akceptowaną następnie przez Wydział krajowy uchwałę iż c. k. szkołę położnych należy pomieścić w krajowym zakładzie położniczo-ginekologicznym, a c. k. Rząd miałby opłacać odpowiadni czynsz, obliczony w stosunku do ogólnych kosztów budowy, konserwacji, oświetlenia i t. p. tych ubikacji zakładu, z których c. k. szkoła korzystać będzie.

Czynsz ten zostanie dokładnie wypośrodkowany i ustalony na podstawie programu oraz planu budowy i wynikającego z nich rozmieszczenia ubikacji, przeznaczonych dla użytku c. k. szkoły położnych. Wydział krajowy polecił dyrektorowi

szpitala św. Łazarza w Krakowie, aby wspólnie z profesorem c. k. szkoły położnych, p. Dr. Dobrowolskim ułożył program budowy zakładu z uwzględnieniem pomieszczenia c. k. szkoły położnych; na podstawie tego programu ułożony zostanie następnie przez tutejsze biuro budowlane szkic planu tej budowy.

Po przeprowadzeniu pertraktacji z c. k. Rządem co do wysokości czynszu za pomieszczenie powyższej c. k. szkoły będą sporządzone plany i kosztorysy tej budowy i przedłożone Wysokiemu Sejmowi do powzięcia decyzji i uchwalenia potrzebnego na ten cel kredytu.

Sprawa rekonstrukcji szpitala św. Łazarza.

Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu z 14/II. 1912 miały być w r. 1913 rozpoczęte: dobudowa obu pawilonów chorób wewnętrznych szpitala św. Łazarza, rekonstrukcja dachu, wieży i gzemśów kościoła św. Łazarza oraz odnowienie jego fasad, dalej rekonstrukcja kuchni szpitala i jego pralni, wreszcie urządzenie wychodków w starym gmachu poklasztornym.

Wydział krajowy jednak wstrzymać musiał te roboty, na których przeprowadzenie ma być zaciągnięta pożyczka w obligacjach komunalnych Banku krajowego, ponieważ z powodu nieuchwalenia przez Wysoki Sejm budżetu na r. 1913, musiały być skreślone niektóre kredyty, na ten rok preliminowane, a między innymi także kredyt 26.752 K 90 h., preliminowany jako rata wstępna powyżej wymienionej pożyczki.

Tę ratę wstępną wstawi Wydział krajowy do preliminarza budżetu szpitala św. Łazarza na r. 1914.

Tymczasem okazało się, że z projektowanych jak wyżej rekonstrukcji muszą być niektóre bezzwłocznie uskutecznione, a mianowicie:

Dach kościoła św. Łazarza uległ już takiemu zniszczeniu, iż woda przecieka na ołtarze i posadzki, grożąc osłabieniem murów i sklepień. Zarazem gzemsy i fasady kościoła oraz gmachu poklasztornego są w takim opłakanym stanie, że Magistrat wdał się w tę sprawę z urzędu i nagli do odnowienia.

Dlatego Wydział krajowy po zbadaniu sprawy uchwalił zarządzić bezzwłocznie rekonstrukcję dachu, wieży, fasad i gzemśów kościoła św. Łazarza oraz częściowe odnowienie fasady gmachu poklasztornego kosztem łącznym 30.254 K.

Roboty powierzone zostały firmie Brzeziński w Krakowie.

Sprawa pomieszczenia od r. 1914 dzieci, odsyłanych obecnie do szpitala św. Ludwika w Krakowie

} objęta osobnem sprawozdaniem.

Szpital dla zakaźnych w Krakowie.

Nawiązując do ostatniego sprawozdania z czynności Departamentu V, oznajmia Wydział krajowy, iż grunta, ofiarowane przez gminę m. Krakowa pod budowę krajowego szpitala dla zakaźnych, są zbyt oddalone od szpitala św. Łazarza i dlatego z powodu, iż administracja, jak niemniej racjonalna obsługa lekarska tak oddalonego zakładu byłaby nader utrudniona, Wydział krajowy stara się o uzyskanie na cel powyższy gruntów w sąsiedztwie szpitala św. Łazarza położonych; pertraktacje są w toku i dlatego nie można było jeszcze dać Magistratowi krakowskiemu definitywnej odpowiedzi na jego propozycję.

Dzierżawa dóbr Tropiszów w Królestwie Polskim.

Tropiszów, położony w Królestwie Polskim, majątek szpitala św. Łazarza, dzierżawił dotychczas od 24. czerwca 1910 r. p. Józef Wójcik za czynszem rocznym 5.500 rs. W maju 1913 r. oświadczył p. Wójcik (LW. 87.002/13), że z powodu zesłoro-

cznego nieurodzaju i niepomyślnych konjunktur handlowo-gospodarczych nie może finansowo podolać obowiązkowi dzierżawcy i prosi o zezwolenie, aby mógł przełać na p. Henryka Wójcickiego swoje prawa i obowiązki, wynikające z kontraktu dzierżawnego.

Wydział krajowy zgodził się na to i upoważnił adwokata kieleckiego p. Eugeniusza Nawroczyńskiego, do przeprowadzenia tej cesji dzierżawy.

Krajowy Zakład dla umysłowo chorych w Kulparkowie.

Sprawa zaopatrzenia zakładu wodą z własnego wodociągu oraz zaprowadzenia oświetlenia elektrycznego.

Stosownie do swoich wywodów, zamieszczonych w ustępie, poświęconym sprawom zakładu kulparkowskiego w sprawozdaniu z czynności Dep. V. za czas od I/XII. 1911 do 30/VI. 1912, wstawił Wydział krajowy do preliminarza budżetu Zakładu na r. 1913 w R. VII. poz. 74 wydatków kwotą 83.000 K na instalację światła elektrycznego, w R. XIII. poz. 105 lit. i) wydatków 280.000 koron na zaprowadzenie własnego wodociągu, w R. XVII. poz. 121 wydatków kwotą 11.629 na umorzenie pierwszej raty pożyczki na cele powyższe zaciągnąć się mającej, w R. VII. poz. 20 dochodów kwotą 363.000 K jako efektywną wysokość gotówki, którą osiągnięto z tej pożyczki.

Wskutek nieuchwalenia przez Wysoki Sejm budżetu krajowego na r. 1913 Wydział krajowy nie mógł wydatkować tych nadzwyczajnych kredytów, wobec czego niezainstalowano światła elektrycznego. Natomiast ze względu na niezwykłą ważność sprawy nie mógł Wydział krajowy zerwać toczących się z gminą Malickowice rokowań o nabycie źródła. Rokowania te doprowadziły do zawarcia w dniu 23/XI. 1912 kontraktu kupna i sprzedaży, mocą którego Wydział krajowy nabył parcelę, zawierającą źródło za kwotę 10.000 K i zainstalował ją na własność funduszu krajowego. Równocześnie zarządził Wydział krajowy opracowanie szczegółowego projektu wodociągu, tak, że po uzyskaniu konsensu będzie mógł w razie uchwalenia przez Wysoki Sejm budżetu zakładu na r. 1913 bezzwłocznie przystąpić do budowy.

Budowa krajowego zakładu dla umysłowo chorych w Kobierzynie

} objęta osobnym sprawozdaniem.

Szpitałe powszechne na prowincyi.

Otwarcie nowych szpitali:

Horodenka.
Nowy Targ.

Do czasu zamknięcia niniejszego sprawozdania nie uzyskały Najwyższej Sankcyi ustawy nadające tymże szpitalom charakteru powszechności i publiczności, przeto ich otwarcie nastąpić nie mogło. Przeshkadę w uzyskaniu Sankcyi ustaw stanowiły usterki natury sanitarnej oraz kwestye formalne. Wydział powiatowy w Nowym Targu przystąpił bezzwłocznie do usunięcia wykazanych usterek i do uzupełnienia braków, tak, że jeszcze w jesieni b. r szpital będzie oddany do użytku publicznego. Natomiast Wydział powiatowy w Horodence nie postarał się dotychczas — pomimo przynaglenia Wydziału krajowego — o usunięcie najważniejszej przeszkody w uzyskaniu Sankcyi ustawy, polegającej na doprowadzeniu wody i uzupełnieniu kanalizacji; skutkiem tego nie można terminu otwarcia szpitala w Horodence nawet w przybliżeniu oznaczyć.

Zamierzona budowa szpitala w Wieliczce.

C. k. Namiestnictwo zakomunikowało Wydziałowi krajowemu pismem z dnia 2. grudnia 1912 L. 2.390/VII b przedstawienie c. k. Starostwa w Wieliczce w sprawie zamierzonej budowy szpitala salinarnego, następującej treści: „W Wieliczce ma stanąć szpital salinarny, wedle przedłożonego projektu ma on być na 22 łóżek, a koszt budowy ma wynosić 273 500 koron bez gruntu. Czyby c. k. Namiestnictwo nie przychyliło się

do niniejszego przedstawienia i nie uznało za możliwe porozumienie się z Wydziałem krajowym, by Władza ta zniósłszy się z Ministerstwem Skarbu (względnie z c. k. kraj. Dyrekcją Skarbu) nie zechciała dołożyć pewną kwotę dla odpowiedniego powiększenia potrzebnego kapitału, wspólnie wystawić szpital, któryby stał się w takim razie i szpitalem powszechnym, co by było wielkim dobrodziejstwem dla mieszkańców nie tylko powiatu tutejszego ale i sąsiadujących od południa z nim powiatów". — Uznając potrzebę stworzenia w Wieliczce publicznego zakładu leczniczego odniósł się Wydział krajowy do tamtejszego Wydziału powiatowego, jako bezpośrednio w tej sprawie interesowanego, z zachętą, by zechciał skorzystać z wyjątkowej sposobności i wspólnymi siłami z c. k. Ministerstwem Skarbu wybudował szpital, który po uzyskaniu prawa powszechności i publiczności przeszedłby pod zwierzchniczy nadzór kraju. Wydział powiatowy jednak dotąd nie oświadczył się w tej sprawie.

Budowa szpitala powsz. w Nadworniu przy współudziale funduszów kraju, powiatu i c. k. Skarbu państwa.

Nawiązując do swojego zeszłorocznego sprawozdania zawiadania Wydział krajowy, że po złożeniu deklaracji ze strony nadworniańskiego Wydziału powiatowego, zobowiązującego go do pokrycia ewentualnej nadwyżki kosztów budowy, oddano w zeszłym roku budowę szpitala powszechnego w Nadworniu firmie Meissner i Damaszkó za kwotę 186.723 K. 25 gr.

Z powodu spóźnionej pory wykonano w r. 1912 tylko kanalizację do Bystrzycy, podczas gdy budynki rozpoczęto z wiosną bieżącego roku. Budowa postępuje normalnie: budynek główny, ekonomiczny i zakaźny mają zabelkowany parter i będą w ciągu miesiąca sierpnia i września pokryte dachem. Ukończono jest również oparkanie parceli od sąsiadów. Roboty instalacyjne oddane firmie Drzewiecki i Jeziorański za kwotę 27.540 kor. 94 gr. będą w bieżącym roku rozpoczęte.

Nowe budowy, przeistoczenia, oraz znaczniejsze adaptacje w istniejących szpitalach powiatowych na prowincyi. Biała.

Sprawozdanie o potrzebie dokupna gruntu przedkłada się osobno.

Bochnia.

Sprawozdanie o potrzebie budowy nowego szpitala przedkłada się osobno.

Brzeżany.

W okresie sprawozdawczym zainstalowano nowy motor benzynowy do pompowania wody w miejsce zniszczonego motoru kalorycznego, przeprowadzono rekonstrukcję zniszczonego dachu, wybudowano piec do spalania słomy i opatrunków, zainstalowano parowy dezynfektor, oraz ułożono chodniki i ścieki deszczowe.

Dolina.

Wobec wadliwego założenia kanalizacji szpitala, wywołującej liczne uzasadnione zażalenia mieszkańców miasta, widział się Wydział krajowy zniewolony stan ten poprawić przez doprowadzenie ścieków do oczyszczalni systemu biologicznego. Kosztorys tej budowy opiewa na kwotę 8.000 koron, z czego połowę pokryje Wydział powiatowy jako fundator szpitala, drugą połowę fundusz krajowy zaliczkowo na poczet kosztów leczenia ubogich chorych. Wszystkie potrzebne zarządzenia zostały już poczynione, tak, że jeszcze w bieżącym roku będzie można przystąpić do ostatecznego wykonania projektu.

- Drohobycz. Sprawozdanie o potrzebie budowy domu administracyjnego i pawilonu zakaźnego przedkłada się osobno. W okresie sprawozdawczym przystąpiono do budowy nowej sali operacyjnej.
- Jasło. W sprawie budowy nowego szpitala przedkłada się osobne sprawozdanie.
- Kałusz. W b. r. przystąpiono do urządzenia centralnego ogrzewania wody w łazienkach i umywalniach, do wyłożenia płytkami korytarzy oraz wymiany drewnianego okna na żelazne w aseptycznej sali operacyjnej. Koszt powyższych robót pokryje się z funduszu rezerwowego szpitala.
- Krosno. Odniesiono się do Wydziału powiatowego i Magistratu w sprawie niezbędnej potrzeby rozszerzenia zakładu i przyczynienia się do kosztów budowy domu administracyjnego i pawilonu zakaźnego oraz adaptacji głównego budynku.
- Podhajce. Sprawozdanie o potrzebie budowy nowego szpitala przedkłada się osobno.
- Przemysł. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono rekonstrukcję sali przygotowawczej, zaadaptowano i urządzono odpowiednio jedną ubikację na septyczną salę porodową, wymieniono zniszczone wanny, umywalnie i klozety oraz przyznano kredyt na urządzenie laboratorium chemiczno bakteryologicznego.
- Przemysłany. Rekonstrukcja głównego budynku jest na ukończeniu, a budowa kanału szpitalnego jest w toku; natomiast nie można było przystąpić do budowy pawilonu zakaźnego i trupiarni, gdyż petycja Wydziału powiatowego w Przemyslanach o zezwolenie zaciągnięcia na tel pożyczki nie została przez Wysoki Sejm załatwioną.
- Rzeszów. Wybrano komisyjnie grunt pod budowę nowego szpitala; sprawozdanie o potrzebie tej budowy przedkłada się osobno.
- Sambor. Plan rekonstrukcji szpitala jest w opracowaniu.
- Stanisławów. Wybrano grunt pod budowę nowego szpitala, którego jednak dotychczas nie zakupiono z powodu braku uchwały Wysokiego Sejmu o potrzebie budowy szpitala. Sprawę tę przedkłada się ponownie w osobnym sprawozdaniu.
- Tarnobrzeg. Odniesiono się do Wydziału powiatowego w sprawie rozszerzenia szpitala przez budowę pawilonu zakaźnego; budowa wodociągu rozpoczęła się jeszcze w b. r., sprawa budowy kanału znajduje się w toku pertraktacji z Magistratem i zarządem dóbr hr. Tarnowskiego.
- Tarnów. W okresie sprawozdawczym zainstalowano światło elektryczne w salach operacyjnych.
- Wadowice. }
Zaleszczyki. }
Żywiec. } Postanowiono przeprowadzić większą celową rekonstrukcję tych szpitali; plany i kosztorysy zamierzonych robót są w opracowaniu.
- Okręgi sanitarne.** Nawiązując do sprawozdania przedłożonego Wysokiemu Sejmowi w dniu 24. sierpnia 1912 (LW. 128.499/1912) Wydział krajowy zaznacza, że w okresie sprawozdawczym utworzył w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem na podstawie przychyłnej

opinii c. k. krajowej Rady zdrowia dwa okręgi lekarskie: w Raniżowie (pow. Kolbuszowa) obok istniejących już tam w Błażowej, Głogowie i Niebylcu — oraz w Borowej (pow. Mielec) obok istniejącego już tam okręgu z siedzibą w Przecławiu. Natomiast wobec nieprzychylniej opinii c. k. krajowej Rady zdrowia nie utworzono czwartego okręgu w powiecie jarosławskim z siedzibą w Zarzeczu; również nie zgodził się Wydział krajowy na propozycję Wydziału powiatowego utworzenia okręgu z siedzibą w Kossowie.

Do chwili zamknięcia niniejszego sprawozdania Wydział krajowy nie otrzymał z c. k. Namiestnictwa opinii c. k. krajowej Rady zdrowia w sprawie utworzenia nowych okręgów z siedzibą w Jordanowie i Makowie (pow. Myślenice), Żółtańcach (pow. Żółkiew), Baryszu i Potoku złotym (pow. Buczacz), Dukli (pow. Krosno), jak również w sprawie podziału powiatu podhajeckiego na 3 okręgi z siedzibą w Podhajcach, Zawałowie i Wiśniowczyku. Rokowania przedwstępne po myśli §. 5 ustawy z dnia 2 lutego 1891 (dz. u. kr. Nr. 17) w brzmieniu ustawy z dnia 5. października 1906 (dz. u. kr. Nr. 148) toczą się nadto w sprawie utworzenia okręgów w Niegowici (pow. Bochnia), Siedliszowicach (pow. Dąbrowa), Bursztynie i Bukaczowcach (pow. Rohatyn), Szczakowej (pow. Chrzanów) i Zarszynie (pow. Sanok).

Galicja posiada obecnie 190 okręgów lekarskich, z których 50 jest nieobsadzonych mimo tego, że celem pozyskania kandydatów płacę i ryczałt w całym szeregu okręgów podwyższono; w szczególności zaznacza się, że na 50 okręgów wakujących 13 ma stałe pobory wynoszące 2.200 kor. (1.400 koron płaca i 800 kor. ryczałt). Wobec złego położenia finansowego kraju — Wydział krajowy podwyższa pobory służbowe lekarzy okręgowych stopniowo i w miarę wakansów w poszczególnych okręgach. Obecnie wysokość poborów w 190 okręgach przedstawia się następująco:

płaca	w okręgach	ryczałt	w okręgach
1.000 kor.	63	400—600 kor.	17
1.200 „	95	600—650 „	70
1.300—1.400 „	32	700—800 „	103

Sprawy ogólne.
Sprawa zwalczania
gruźlicy.

Nawiązując do przedstawienia w tej sprawie przedłożonego Wysokiemu Sejmowi z poprzednim sprawozdaniu, zaznacza Wydział krajowy, że dotacja na zasiłki dla nauczycielstwa i uczącej się młodzieży poddającej się leczeniu sanatoryalnemu, wstawiona do tegorocznego budżetu krajowego w kwocie 22.000 koron okazuje się na te potrzeby niewystarczająca. Już bowiem w lipcu br. został powyższy kredyt wyczerpany pomimo tego, że przy udzielaniu zasiłków przestrzega się bardzo skrupulatnie zasady, ażeby otrzymywali je tylko tacy chorzy, którzy ze względu na stan ich zdrowia oraz warunki materyalne na to rzeczywiście zasługują.

Powyższe przedstawienie istotnego stanu sprawy wykazuje niezbędną potrzebę wydatnego podwyższenia odnośnego kredytu.

Zdrowowiska i uzdrowiska.

Odwołując się na zeszłoroczne sprawozdanie oraz na zajęte w niem stanowisko w sprawach dotyczących się rozwoju i podniesienia naszych zdrowowisk i uzdrowisk, Wydział krajowy z przykrością zaznaczyć musi, że nie mógł wypłacić Związkowi

zdrojowisk i uzdrowisk preliminowanej na rok bieżący subwen-
cyi w kwocie 4.000 koron, a to z powodu nieuchwalenia przez
Wysoki Sejm budżetu krajowego na r. 1913. Wydział krajowy
zauważa, że podjęcie z jego strony szerszej akcyi, zmierzającej
do podniesienia naszych zdrojowisk i uzdrowisk zależne będzie
od stanowiska, jakie w tej niewątpliwie bardzo aktualnej sprawie
zajmie Wysoki Sejm.

Powiększenie liczby
galic. członków Najw.
Rady zdrowia.

Memoryał Wydziału krajowego z dnia 14/V 1912 LW.
50 703 do c. k. Rządu w sprawie powiększenia liczby galicyj-
skich członków Najw. Rady zdrowia był o tyle skuteczny, że
na obecne trzećlecie urzędowania Rady powołał c. k. Rząd
zamiast sześciu, ośmiu członków z naszego kraju. Ponieważ i ta
liczba nie odpowiada jeszcze ani sile ludności Galicyi ani ob-
szarowi kraju i jego pod względem granic wyjątkowo niepo-
myślnemu położeniu, przeto będzie staraniem Wydziału krajo-
wego w myśl poprzednich poleceń Wysokiego Sejmu poczynić
przed upływem trzechlecia ponowne przedstawienia u c. k. Rządu
w celu uzyskania należnego Galicyi powiększenia ilości człon-
ków Najw. Rady zdrowia.

Ankieta w sprawie
opieki nad nieuleczalnie
umysłowo chorymi.

Aleg. I.

Ankieta w tej sprawie odbyła się w gmachu sejmowym
dnia 21. maja 1913. Protokół ankiety wraz z uchwalonymi na
niej wnioskami dołącza się do niniejszego sprawozdania jako
alegat I.

Memoryał dotyczący
projektu ustawy wnie-
sionej do Rady państwa
w sprawie opieki nad
niewłasnowolnymi.

Wydział krajowy rozesłał do LW. 16.241/1913 z dnia
10/I 1913 posłom do Rady państwa obszernie opracowany me-
moryał przedstawiając potrzebę koniecznych i zasadniczych zmian
w projekcie rządowym. Ponieważ tę akcyę podjęły również inne
Wydziały krajowe, a projekt ten jest także jednomyślnie zwal-
czany ze strony fachowych i kompetentnych kół lekarskich,
przeto należy się spodziewać, że nie zostanie on uchwalony
przez Radę państwa w formie przez c. k. Rząd proponowanej.

Zmiana obowiązującej
w szpitalach normy
żywienia.

Z powodu skreśleń budżetowych uskutecznionych skutkiem
nieuchwalenia przez Wysoki Sejm budżetu krajowego na rok
bieżący, nie mógł Wydział krajowy przystąpić do wprowadze-
nia — zapowiedzianej w zeszłym sprawozdaniu — zmiany
obecnie obowiązującej normy żywienia chorych; zmiana ta bo-
wiem pociągnęłaby za sobą powiększenie wydatków na ten cel.
Zebrane w tej sprawie materiały zostaną w odpowiednim cza-
sie przedłożone do rozpatrzenia fachowym czynnikiem.

Utworzenie prymaryatu
chorób wewnętrznych
w szpitalu powsz.
w Przemyślu.

Czyniąc zadość od dawna odczuwanej potrzebie i opiera-
jąc się na przychylniej opinii wyrażonej w tej sprawie przez
Komisję sanitarną Wysokiego Sejmu, kreował Wydział krajowy
w bieżącym roku posadę prymaryusza oddziału chorób wewnę-
trznych przy szpitalu przemyskim, stwarzając tem samem ko-
rzystniejsze warunki opieki nad chorymi oraz nową placówkę
dla samodzielnej pracy naukowej. Wydział krajowy zamierza
stwarzać podobne stanowiska w miarę potrzeby także w innych
większych szpitalach powszechnych.

Statystyka o ruchu cho-
rzych tudzież o stosun-
kach sanitarnych i ad-
ministracyjnych w na-
szych szpitalach.

Z uwagi na to, że szpitale galicyjskie nie posiadały do-
tychczas statystyki opartej na jednolitym szemacie, któraby
w zwięzły sposób dawała możliwie dokładny i przejrzysty obraz
ruchu chorych oraz działalności naukowo-lekarskiej jakoteż ad-
ministracyjnej publicznych zakładów leczniczych, zarządzono
wydrukowanie jednolitego możliwie zwięzłego szematu, który
z inicjatywy Departamentu sanitarnego Wydziału krajowego

opracował przy współudziale lekarzy szpitali krajowych, Dr. Krzyszkowski, dyrektor kraj. szpitala św. Łazarza w Krakowie. Na podstawie tego szematu polecono wszystkim szpitalom ze-
stawić statystykę poczynając od roku 1912. Tabele statystyczne
przysłane przez poszczególne szpitale zostaną w Departamencie
sanitarnym Wydziału krajowego zestawione i następnie opubli-
kowane, przez co udostępni się badaniom naukowym obfity ma-
teryał chorobowy rozmieszczony w naszych szpitalach.

Statystyka ta będzie również stanowiła substrat do obrad
pierwszego kongresu polskich higienistów mającym się odbyć
we Lwowie w r. 1914 — nad stworzeniem jednolitej polskiej
statystyki szpitalnej.

Sprawa regulacji pobo-
rów prymaryuszów szpi-
tali krajowych, lekarzy
zakładu dla um. chorych
w Kulparkowie oraz
szpitali prowincjonal-
nych wraz z reorgani-
zacją służby lekarskiej.
Poprawa bytu urzędni-
ków, aptekarzy i innych
administracyjnych fun-
kcyonaryuszów zakła-
dów krajowych.

W częściowem załatwieniu tych spraw przedkłada się po-
nownie osobne sprawozdanie, ponieważ poprzednie na ostatniej
sesji przez Wysoki Sejm nie zostało załatwione. Oprócz wnio-
sków zawartych w powyższem sprawozdaniu przedkłada Wydział
krajowy w odrębnem sprawozdaniu dalsze wnioski w przedmio-
cie powiększenia etatu lekarzy pomocniczych w szpitalu św.
Łazarza w Krakowie tudzież podwyższenia poborów aptekarzy
w obu szpitalach krajowych.

Sprawę reorganizacji służby lekarskiej oraz regulacji pobo-
rów funkcyonaryuszów szpitalnych zmuszony jest Wydział kra-
jowy odłożyć do czasu, gdy pomyślniejszy stan funduszów krajo-
wych na to pozwoli.

Zasiłki dla lekarzy za-
jętych w służbie krajo-
wej celem odbycia po-
dróży naukowej.

W bieżącym roku z powodu skreślenia dotyczącej pozycji
budżetu krajowego na r. 1913 udzielono lekarzom zasiłków na
podróże naukowe jedynie z pozostałego kredytu r. 1912.

Zasiłki otrzymali w r. 1912/13 następujący lekarze:

Dr. Mieczysław Sołtysik, dyrektor szpitala pow. w Stryju.

Dr. Feliks Kaczurba, sekundaryusz szpitala pow. w Prze-
myślu.

Dr. Maurycy Spatz, sekundaryusz szpitala pow. w Jaro-
sławiu.

Dr. Mieczysław Kosiński, sekundaryusz kraj. szpitala św.
Łazarza w Krakowie.

Dr. Bronisława Korabczyńska, kierowniczką pracowni roentg.
w kraj. szpitalu św. Łazarza w Krakowie.

Dr. Bronisław Sabat, kierownik pracowni roentg. w kraj.
szpitalu we Lwowie.

Petycyje.

Towarzystwo higieniczne we Lwowie wniosło w zeszłym
roku do Wysokiego Sejmu petycję, odstąpioną następnie Wy-
działowi krajowemu, o udzielenie subwencji na cele I. Zjazdu
higienistów polskich we Lwowie mającego się odbyć w r. 1913.
O tej petycji zamieścił Departament sanitarny Wydziału kra-
jowego wzmiankę w swoim zeszłorocznem sprawozdaniu ogólnem.
Do LW. 148.201/1913 wpłynęła dnia 20. sierpnia 1913
ponownie petycja powyższego Towarzystwa o subwencyę na
taki sam cel na rok 1914, ponieważ zjazd został do tego czasu
odłożony. Wydział krajowy — mimie iż uznaje wielką donio-
słość takiego zjazdu dla spraw sanitarnych kraju wstawił
w Rubr. III. preliminarza budżetu kraj. na r. 1914 na powyż-
szy cel tylko 2.000 koron, ograniczając się do stosunkowo tak
nizkiej kwoty ze względu na niekorzystny stan finansów kra-
jowych, pozostawiając ewentualne podwyższenie tej subwencji
uznaniu i przychylniej decyzji Wysokiego Sejmu.

LW. 109.774/13.

Protokół

ankiety w sprawie organizacyi opieki nad spokojnymi, nieuleczalnymi umysłowo chorymi, odbytej d. 21. maja 1913 r. w gmachu sejmowym we Lwowie.

Obecni :

Jego Ekscellencya Pan Marszałek krajowy Adam hr. Gołuchowski,
Członek Wydziału kraj. szef Dep. V. Dr. Szymon Bernadzikowski,
Rektor Uniwersytetu lwowskiego i poseł na Sejm krajowy J. M. prof. Dr.

Adolf Beck,

Posel na Sejm krajowy Dr. Stanisław Jabłoński,

Posel na Sejm krajowy Dr. Jan Kurowiec,

C. k. kraj. referent sanitarny Dr. Zdzisław Lachowicz,

Prof. Dr. Jan Piltz, dyrektor kliniki psych. c. k. Uniw. Jagiell.

Prof. Dr. Henryk Halban, dyrektor kliniki psych. c. k. Uniw. we Lwowie,

Dyrektor kraj. Zakładu dla umysłowo-chorych w Kulparkowie, Dr. Władysław Kohlberger,

Dyrektor kraj. Zakładu dla umysłowo chorych w Kobierzynie, doc. Uniw.

Dr. Jan Mazurkiewicz,

Docent Uniw. Dr. Kazimierz Orzechowski, prymaryusz krajowego szpitala

powszechnego we Lwowie,

Dr. Jan Świątkowski, kierownik pryw. Zakładu dla um. i nerw. chorych,

Dr. Izidor Feuerstein, przewodniczący Sekcyi neur. psych. Tow. lekarskiego,

Dr. Roman Zagórski, sekundaryusz kraj. Zakładu dla umysłowo chorych

w Kulparkowie,

Dr. Antoni Mikulski, lekarz kraj. Zakładu dla um. chorych w Kulparkowie

Dr. Jan Nelken, lekarz kraj. Zakładu dla um. chorych w Kulparkowie.

Ze strony Wydziału krajowego:

Mikołaj Latoszyński, Rada Wydziału krajowego,

Dr. Emil Müller, krajowy inspektor szpitali.

Protokołuje adjunkt koncept. K. Ostrowski-Belza.

Materyału do obrad dostarcza rozesłany wszystkim członkom ankiety następujący **kwestionaryusz** w sprawie organizacyi opieki nad spokojnymi, nieuleczalnymi umysłowo chorymi.

1. Czy należy dążyć do tworzenia zakładów mieszanych (Heil- und Pflegeanstalt) dla uleczalnych, nieuleczalnych, niebezpiecznych dla siebie lub otoczenia i nieuleczalnych spokojnych? Jak w takim razie zmienić należy obowiązujące w krajach austriackich ustawy państwowe?

2. Czy też należy dążyć do tworzenia osobnych przytułków dla spokojnych nieuleczalnie chorych? Czy w kierunku decentralistycznym: małe, gminne i powiatowe przytułki, mieszczące po kilkunastu lub po kilkudziesięciu chorych, ewentualnie łącznie z umysłowo zdrowymi kalekami i nieuleczalnymi, jak to ma miejsce obecnie w większych miastach Galicyi, czy w kierunku centralistycznym wielkie przytułki, mieszczące po kilkaset umysłowo chorych? Jak pogodzić ewentualną cen-

tralizację z ustawowym obowiązkiem gmin opiekowania się spokojnymi nieuleczalnie chorymi? Jak ukształtować stosunek zakładów do przytułków i wzajemną wymianę chorych?

3. Czy należy zaprowadzić w Galicyi opiekę rodzinną dla nadających się do niej spokojnych chorych? Jak unormować stosunek opieki rodzinnej do zakładów i przytułków?

4. Czy należy tworzyć odrębne zakłady dla umysłowo chorych zbrodniarzy, dla alkoholików, dla epileptyków, dla dzieci umysłowo upośledzonych i zwyrodniałych?

5. Zapobieganie powstawaniu i powtarzaniu się chorób umysłowych (Towarzystwa antialkoholiczne, Towarzystwa opieki nad umysłowo chorymi).

Początek obrad o godzinie 10:30 przed południem.

J. E. P. Marszałek krajowy otwierając obrady dziękuje obecnym za przybycie i wyraża nadzieję, że wyniki obrad ankiety będą miały doniosłe znaczenie w rozwoju opieki nad umysłowo chorymi w naszym kraju. Następnie oddaje przewodnictwo obrad Dr. Sz. Bernadzikowskiemu.

Dr. S. Bernadzikowski obejmuje przewodnictwo i zawiadamia, że z pośród zaproszonych prof. Dr. Żuławski telegraficznie usprawiedliwia swoją nieobecność, przesyłając ankiecie życzenia owocnych wyników jej obrad. Powołując się na rozesłany członkom ankiety kwestyjonaryusz uprasza przewodniczący o wskazówki i wnioski obecnych w sprawie stojącej na porządku dziennym. Otwierając dyskusję oddaje głos referentowi Dr. J. Mazurkiewiczowi.

Dr. J. Mazurkiewicz po wyczerpującem przedstawieniu obecnego stanu opieki nad umysłowo chorymi w Galicyi proponuje ankiecie przeprowadzenie dyskusyi nad następującymi wnioskami:

1. Opieka nad spokojnymi umysłowo chorymi, należąca ustawowo do obowiązków gminy, powinna być organizowana programowo, t. j. jako jeden z ważnych składników ogólnej organizacji opieki nad wszelkimi kategoriami umysłowo chorych. Tworzenie małych przytułków gminnych lub powiatowych a nawet przeznaczonych dla kilku powiatów razem, jest nieracjonalne, gdyż uniemożliwia segregację nie tylko różnych kategorii spokojnych umysłowo chorych, ale także umysłowo chorych od cielesnie kalekich, dorosłych od dzieci i wogóle uniemożliwia organizację naprawdę psychiatryczną pod kierownictwem zawodowo wyszkolonych lekarzy.

2. Wskutek powyższego ankieta uznaje, że organizacja opieki nad wszystkimi, a więc i spokojnymi umysłowo chorymi, powinna być centralistyczną i zależną od władz autonomicznych krajowych. Dla dojścia do takiej centralizacji i dla pozyskania funduszy na organizację opieki nad spokojnymi umysłowo chorymi należy rozpocząć akcję, zdążającą w drodze ustawodawczej do przelania na rzecz funduszu krajowego odpowiedniej części gminnych funduszy ubogich.

3. Co do ogólnego programu organizacji opieki nad wszelkimi kategoriami umysłowo chorych w Galicyi, ankieta stawia następujące postulaty:

a) Utworzenie 4 krajowych zakładów dla chorych uleczalnych, a także nieuleczalnych, ale zagrażających moralności lub bezpieczeństwu publicznemu i dlatego wymagających najściślejszej opieki lekarskiej i pielęgniarzkiej. Oprócz zakładów w Kulparkowie i w Kobierzynie należy programowo przewidywać budowę zakładów po 1.000 łózek w środkowej i wschodniej części kraju (n. p. Rzeszów i Stanisławów).

b) Utworzenie 4 przytułków o ustroju kolonialnym po 600 do 1.000 łózek, dla chorych w mniejszym stopniu zagrażających moralności lub bezpieczeństwu publicznemu, którzy nie potrzebują ani tak kosztownych urządzeń leczniczych, ani tak ścisłej opieki lekarskiej i pielęgniarzkiej, jak chorzy w krajowych zakładach leczniczych. Przytułki te winny posiadać samodzielną organizację, ale pozostawać w związku z krajowymi zakładami, w celu wzajemnej wymiany chorych w razie potrzeby i dlatego powinny być odległe od tych zakładów nie więcej jak o 10 do 15 klm.

c) Organizowanie opieki pozazakładowej i pozaprzytułkowej przez personal lekarski zakładów, przytułków i w sąsiedztwie tych instytucyi, pod postacią opieki rodzinnej i opieki doradczej.

d) Utworzenie państwowego zakładu dla kryminalnych umysłowo chorych.

e) Tworzenie bądź z funduszy krajowych, bądź też z inicjatywy prywatno-lekarskiej przy subwencji funduszu krajowego odrębnych zakładów dla alkoholików, dla moralnie zaniedbanych dzieci, dla dzieci idyotycznych i epileptycznych, szkół i klas pomocniczych dla umysłowo upośledzonych dzieci, wreszcie utworzenie sądów dziecięcych i zaprowadzenie wyroków warunkowych.

f) Organizacja Towarzystw opieki nad umysłowo chorymi i Towarzystw antialkoholycznych.

4. Uznając finansowe i inne trudności wykonania całego powyższego programu w blizkiej przyszłości, ankieta wyraża przekonanie, że w zakresie bardzo zaniedbanej opieki nad umysłowo chorymi w kraju otwarcie drugiego krajowego zakładu w Kobierzynie, nawet po jego definitywnem, uchwalonem przez Sejm rozszerzeniu do 800 łóżek, nie uczyni zadość nawet najbardziej piekącym potrzebom.

Za postulat już dzisiaj niezmiernie aktualny uważa ankieta — obok uzyskania państwowego zakładu dla kryminalnych umysłowo chorych — pomieszczenie tych chorych, którzy z natury swego cierpienia kwalifikują się do pozostawienia w krajowym zakładzie leczniczym, a są z niego jednak obecnie wydalani, aby umożliwić przyjęcie jeszcze bardziej naglących przypadków. Ponieważ wobec wielkich kosztów budowy krajowego zakładu leczniczego nie można liczyć w blizkiej przyszłości na umieszczenie tych chorych w trzecim zakładzie krajowym, zatem ankieta uważa za konieczne jak najrychlejsze przystąpienie do stworzenia możliwie taniego, prowizorycznego pomieszczenia wzmiankowanej kategorii chorych. Uskutecznić to można w ten sposób, ażeby w odległości 10—15 klm. od zakładów w Kulparkowie i w Kobierzynie zakupić po kilkaset morgów gruntu, w celu założenia gospodarstwa dochodowego przy współudziale sił roboczych z pośród chorych, a nadto zbudowania na tym terenie tanich domów przytułkowych dla chorych nie nadających się ani do pracy w kolonii rolnej, ani do definitywnego wypisania z zakładu krajowego do rodzin, względnie do gmin przynależności.

Konieczność stworzenia takich instytucji wynika zdaniem ankiety: 1. z przepełnienia zakładów krajowych w stopniu, dezorganizującym wewnętrzne życie zakładowe, i 2. z uznania anormalności stanu, w którym zakłady, pomimo przepełnienia ponad wszelką dopuszczalną miarę, muszą wydalać do gmin nawet takich chorych, którzy spełniają czyny zbrodnicze.

W końcu podnosi ankieta, jako dodatnią stronę tego projektu oprócz taniości potrzebnych urządzeń instalacyjnych i taniości utrzymania chorych w przytułkach kolonialnych także i ten fakt, że jakkolwiek takie pomieszczenie w przytułkach kolonialnych chorych, którzy się kwalifikują do zakładu krajowego, byłoby prowizorycznem, to jednak prowizoryum to uwzględnia w należytej mierze ogólny program organizacji opieki nad umysłowo chorymi w Galicyi; w razie bowiem polepszenia się warunków finansowych kraju i wybudowania dwu krajowych zakładów n. p. w Rzeszowie i w Kołomyi mogą przytułki kolonialne pod Kulparkowem i Kobierzynem odesłać część swych chorych do tych zakładów, zaś przyjmować tylko takich chorych, którzy rzeczywiście wymagają mniejszej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej, a więc właściwe elementy przytułkowe i kolonialno-robocze.

Nad wnioskami Dra Mazurkiewicza rozwinęła się dyskusya.

Dyr. Dr. Kohlberger odnosi się krytycznie do pytań kwestyonariusza o ile chodzi o podział umysłowo chorych na spokojnych i niespokojnych szczególnie w uwzględnieniu anormalnych warunków istniejących w naszym kraju. Zdaniem mowcy podział taki jest bardzo trudny do przeprowadzenia, gdyż n. p. chorzy zachowujący się w Zakładzie zupełnie spokojnie i jako tacy wydalani znalazłszy się w nieodpowiednim środowisku stają się niespokojnymi i zagrażają w wysokim stopniu bezpieczeństwu publicznemu, a na poparcie swego twierdzenia wylicza kilka typowych przykładów. Ze względu na to Dr. Kohlberger jest przeciwnikiem rozdzielania sprawy organizacji opieki spokojnych, nieuleczalnych umysłowo chorych od organizacji opieki nad niespokojnymi, uleczalnymi i żąda łącznego traktowania jako ogólnej zmiany i organizacji dotychczasowej opieki nad umysłowo chorymi w kraju.

Przechodząc z kolei do sprawy opieki nad umysłowo chorymi zbrodniarzami wykazuje na kilku charakterystycznych przykładach, zaczerpniętych z kazuistyki Zakładu kulparkowskiego, że ta kategoria chorych stanowi klęskę dla normalnego funkcjonowania Zakładów krajowych; żąda przeto wdrożenia jaknajenergiczniejszych kroków, celem spowodowania c. k. Rządu do jaknajrychlejszego stworzenia odrębnych, specjalnie urządzonych zakładów państwowych dla umysłowo chorych zbrodniarzy.

Posel Dr. Jabłoński uznaje w zupełności teoretyczną słusność wniosków Dra Mazurkiewicza, stojąc jednak na gruncie ściśle realnym i licząc się z możliwością finansową kraju, zdaje sobie jasno sprawę z trudności urzeczywistnienia tego programu. Oświadcza się jako przeciwnik tworzenia zakładów centralnych jako zbyt ko-

sztownych, jest natomiast zwolennikiem decentralizacji. Polemizuje z zapatrywaniami Dr. Kohlbergera co do niemożliwości segregacji umysłowo chorych na spokojnych i niespokojnych. W konsekwencji doradzałby urządzenie przy 19 szpitalach dawniejszych t. zw. obwodowych niewielkich zakładów przytułkowych dla kilkudziesięciu spokojnych, nieszkodliwych umysłowo chorych. Na pokrycie kosztów budowy takich zakładów możnaby w części użyć karnych funduszków gminnych.

Prof. Dr. Halban przyznaje do pewnego stopnia słusność praktycznym wywodom Dra Jabłońskiego, uwzględniającym finansową możność kraju, lecz uznaje jako racjonalniejszy plan Dr. Mazurkiewicza. Stwierdzając konieczność wybudowania zakładu dla umysłowo chorych zbrodniarzy, co stanowi bezwzględnie obowiązek c. k. Rządu, sądzi, że w pierwszej linii chodzi o zabezpieczenie należytego funkcjonowania obu już istniejącym zakładom krajowym przez utworzenie kolonialnych przytułków, jako obecnie najaktualniejszej części projektu Dra Mazurkiewicza. Przytułki kolonialne stanowiłyby niejako rezerwoar, do którego możnaby odsyłać nieuleczalnych, względnie spokojnych chorych, którzy nie kwalifikują się do dalszego pozostawiania w Zakładzie, a nie mogą być oddani opiece domowo-prywatnej. Przytułki te powinny być położone niedaleko zakładów krajowych i mieć charakter kolonii rolniczo-ogrodowej i rzemieślniczej. Jeśli i na utworzenie tego typu przytułków kolonialnych brak krajowi środków finansowych, to oświadcza się za projektem Dra Jabłońskiego mimo, że ze stanowisko psychiatrycznego takie rozwiązanie sprawy nie jest wskazane.

Prof. Dr. Piltz stwierdza konieczność pomnożenia ilości łóżek psychiatrycznych w Galicyi. Minimalnie powinno być 4.000 łóżek w zakładach krajowych dla umysłowo chorych. Obecnie mamy ich zaledwie 2.000. Staje na stanowisku, że najlepszym sposobem rozwiązania kwestyi byłoby wybudowanie jeszcze 2 krajowych zakładów dla umysłowo chorych każdego po 1.000 chorych. Kompromisowo jednak, ze względu na finansowe położenie kraju sądzi, że na razie należy utworzyć dwa przytułki centralne, kolonialne w pobliżu obu zakładów krajowych.

Radca Latoszyński zastanawia się nad wynalezieniem środków pieniężnych, z których możnaby pokryć wydatki połączone z projektowanym programem opieki nad umysłowo chorymi. Uważa, że środki te dałyby się znaleźć z następujących źródeł: 1. Nowy podatek krajowy od przyrostu wartości nieruchomości, 2. zaprowadzenie stempli krajowych, 3. opłaty gminne, 4. dochody własne zakładów względnie przytułków, 5. podatki luksusowe, 6. fundacje na cele opiekuńcze umysłowo chorych 7. dodatek do podatku od przenoszenia własności.

Na zapytanie Prof. Dra Halbana, czy oprócz wyszczególnionych przez r. Latoszyńskiego projektowanych dochodów, któreby dopiero w drodze ustawowej dały się zrealizować, istnieją obecnie w budżecie krajowym jakie wolne fundusze, któreby można zużyć na cele proponowanej organizacji opieki nad umysłowo chorymi, odpowiada J. Exc. Marszałek krajowy, że żadnych wolnych funduszków nie ma, następnie zaś przedstawia cyfrowe niedobory budżetu krajowego, wysokość mających się zaciągnąć pożyczek oraz kwoty tegorocznych skreśleń budżetowych.

Dr. Nelken w dłuższem przemówieniu zajmuje się obecnym oplakanym stanem opieki nad umysłowo chorymi w kraju, przytaczając cyfrowe zestawienia, z których wynika upośledzenie Galicyi w porównaniu z innymi krajami Monarchii, W. Ks. Pozańskiem i Królestwem Polskiem. Udowadnia niezbędną konieczność wybudowania państwowego zakładu dla umysłowo chorych zbrodniarzy. O ile chodzi o projekt przyszłego rozwoju opieki nad umysłowo chorymi, mówca jest zwolennikiem centralizacji, a jako pierwszy postulat uważa urządzenie przytułków kolonialnych dla spokojnych chorych w pobliżu zakładów krajowych.

Na życzenie wyrażone przez J. E. Marszałka kraj. i Dra Bernadzikowskiego, Dr. Nelken zobowiązuje się przedłożyć Wydziałowi krajowemu szczegółowo opracowany memoriał w sprawie konieczności budowy państwowego Zakładu dla umysłowo chorych zbrodniarzy.

Dr. Mazurkiewicz, popierając wywody przedłożone ankiecie w swoim referacie, polemizuje z zapatrywaniami Dr. Jabłońskiego i przedstawia sposób urządzenia kolonii dla spokojnych umysłowo chorych w pobliżu zakładów krajowych w Kulparkowie i Kobierzynie. W dalszym ciągu wykazuje niezbędną konieczność jaknajrychlejszego stworzenia państwowego zakładu dla umysłowo chorych zbrodniarzy. Kończąc swoje wywody uprasza o uchwalenie wniosków zamieszczonych w swoim referacie.

Dr. Mikulski w wyczerpującym wywodzie zajmuje się panującymi obecnie w Galicyi stosunkami w zakresie opieki nad umysłowo chorymi, przytaczając daty statystyczne zebrane z zakładu kulparkowskiego. Polemizuje z zapatrywaniami Dra Jabłońskiego i oświadcza się jako zwolennik zakładów centralnych w połączeniu z koloniami dla spokojnych chorych. Szczegółowo zajmuje się sposobem urządzenia takich kolonii leczniczych, rodzajami zatrudnienia chorych, nadzorem nad nimi i wylicza przykładowo urządzenia takich kolonii w innych krajach.

Dr. Świątkowski zgadza się z programem przedłożonym przez Dr. Mazurkiewicza, a stwierdzając konieczność centralizacji opieki nad umysłowo chorymi, oświadcza się za urządzeniem przy zakładach kolonialnych przytułków dla nieuleczalnych spokojnych umysłowo chorych.

Prof. Dr. Halban stawia ankiecie do przyjęcia następujące wnioski:

1. Przyjęcie planu dalszego tworzenia opieki nad umysłowo chorymi w myśl referatu przedstawionego przez Dr. Mazurkiewicza.

2. Ankieta zwraca się do Wydziału krajowego i do Sejmu z prośbą o poczynienie jaknajenergiczniejszych kroków u c. k. Rządu w celu stworzenia zakładów dla kryminalnych umysłowo chorych.

3. Ankieta zwraca się z prośbą do Wydziału krajowego o wyjednanie u Sejmu stałych nowych źródeł dochodów (n. p. podatek od przyrostu wartości, ewentualnie opłaty luksusowe, dodatek do podatku rządowego od przeniesienia własności, wreszcie by Wydział krajowy starał się wyjednać u Rządu dotację ze względu na pobór stempli), któreby mogły być obracane na systematyczne i stopniowe rozszerzanie i poprawę opieki nad umysłowo chorymi.

4. Gdyby uzyskano funduszy, potrzebnych na budowę i utrzymanie takich zakładów, proponowanych w referacie Dr. Mazurkiewicza ad 3 a okazało się niemożliwym, w takim razie uważa ankieta za konieczne jak najrychlejsze wybudowanie dwóch centralnych przytułków kolonialnych w myśl projektu sprawozdawcy, dla chorych nieuleczalnych, a nie nadających się do opieki domowej lub gminnej.

Zwracając się następnie do J. E. Marszałka krajowego z prośbą o poparcie wniosków ankiety wobec Sejmu i Wydziału krajowego, stawia wniosek zamknięcia dyskusji.

Dr. Bernadzikowski poddaje pod głosowanie wnioski na zamknięcie dyskusji, który jednogłośnie uchwalono.

Następnie przewodniczący udziela głosu poprzednio zapisanym.

Dr. Mazurkiewicz wyjaśnia, że referat przez niego odczytany jest zestawieniem wyników wstępnej konferencji nad tym samym przedmiotem omawianym w gronie wszystkich lekarzy zakładowych w Kulparkowie.

Radca Dr. Lachowicz przedstawia obecny stan sprawy wybudowania państwowego zakładu dla umysłowo chorych zbrodniarzy. Pod względem organizacji opieki nad umysłowo chorymi jest zwolennikiem centralizacji i polemizuje z Dr. Jabłońskim co do wysokości kosztów proponowanych przez niego zakładów obwodowych, które bezwarunkowo nie będą mniejsze od kosztów utworzenia i utrzymania zakładów centralnych. Porusza sprawę wyboru miejsca dla 2 przyszłych zakładów dla umysłowo chorych i sądzi, że budowa zakładu w Stanisławowie byłaby bardziej wskazaną, aniżeli projektowana poprzednio przez Dr. Mazurkiewicza w Kołomyi.

J. E. Marszałek krajowy, będąc zmuszonym opuścić ankietę, zapewnia o poparciu jej uchwał wobec Sejmu, Wydziału krajowego i c. k. Rządu.

Prof. Dr. Piltz stwierdza jeszcze raz konieczność budowy dwu zakładów dla umysłowo chorych w Galicyi, każdy po 1.000 łóżek i sądzi, że pokrycie finansowe da się uzyskać w sposób wskazany przez radcę Latoszyńskiego. Stawia zatem jako dodatek do wniosków prof. Dr. Halbana następujący wniosek:

Jako najpilniejszy postulat — oprócz państwowego zakładu dla kryminalnych umysłowo chorych, uważa ankieta budowę dwóch nowych zakładów krajowych dla umysłowo chorych na wzór zakładów w Kulparkowie i w Kobierzynie.

Dr. Feuerstein stawia następujący wniosek:

Ankieta wyraża opinię, że wskazanem jest popieranie i subwencyonowanie z funduszy krajowych prywatnych zakładów dla epileptyków, idiotów, matołków i alkoholików.

Prof. Dr. Halban stawia poprawkę do wniosku Dr. Feuersteina przez dodanie słów: „o ile one będą z punktu widzenia lekarskiego należycie urządzone“.

Dr. Feuerstein akceptuje poprawkę Dr. Halbana.

Dr. Bernadzikowski zauważa, że jakkolwiek subwencyonowanie zakładów prywatnych nie leży ustawowo w zakresie działania Wydziału krajowego, to jednak będzie popierać wniosek Dr. Feuersteina w razie uchwalenia tegoż przez ankietę.

Dr. Mazurkiewicz przyjmuje poprawkę Dr. Lachowicza co do miejsca, w którym mają powstać nowe zakłady (Stanisławów zamiast Kołomyi) i popiera wniosek Dr. Piltza i Dr. Feuersteina.

Dr. Bernadzikowski poddaje wnioski Dr. Halbana, Dr. Piltza i Dr. Feuersteina pod głosowanie, które ankietą jednogłośnie uchwała.

Następnie dziękuje przewodniczący obecnym za współudział w obradach i zamyka posiedzenie ankiety.

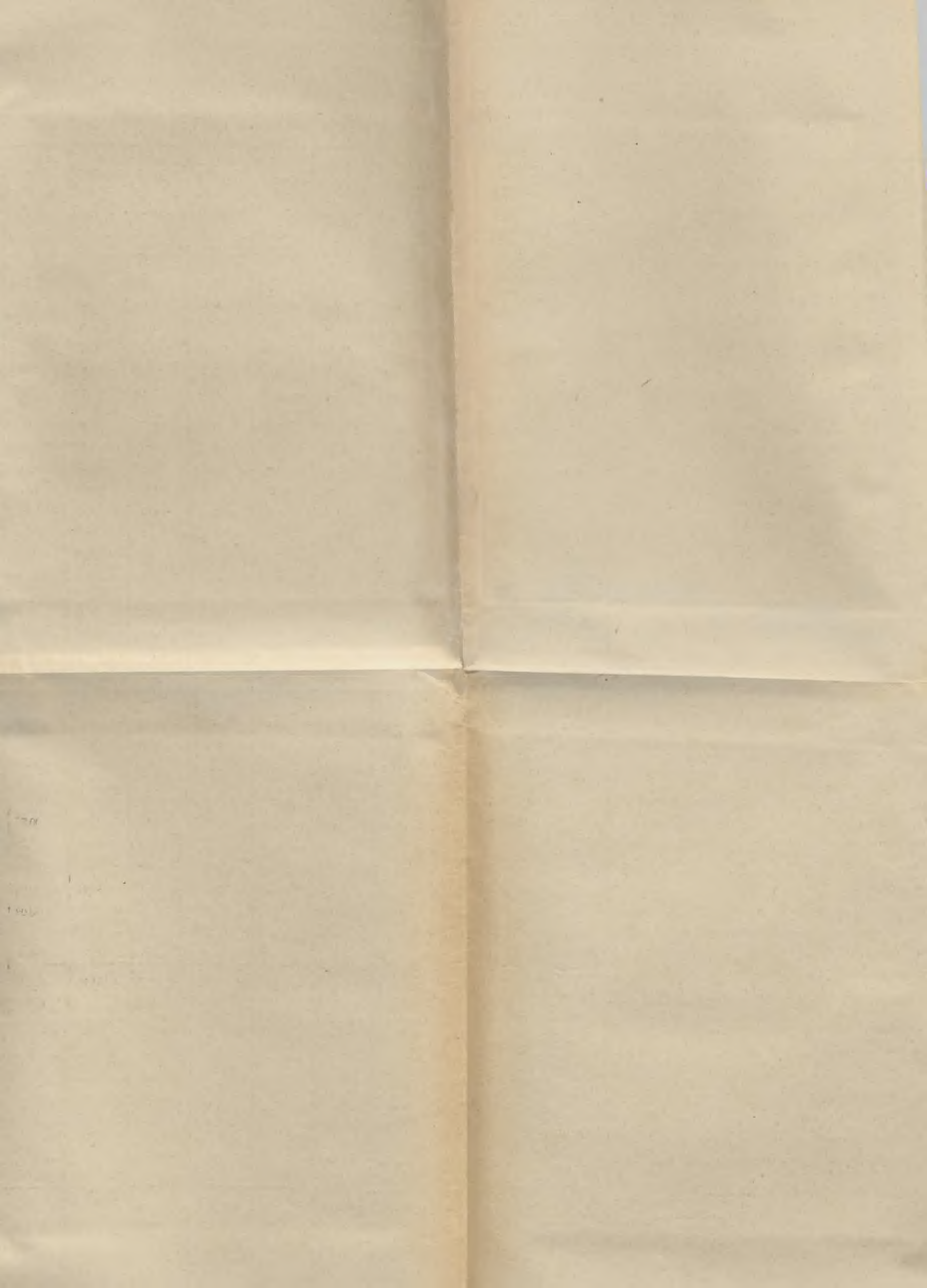
Porównanie

rzeczywistych wydatków i dochodów na cele zdrowia publicznego w roku 1912 z takimiż wynikłościami w roku 1911.

Rubryka	Pozycja	Zamknięcie rachunku	1912			1911	
			Wydano	Prelimino- wano	Różnica	Wydano	Różnica
Wydatki							
III.	1	Koszta leczenia ubogich chorych w szpitalach krajowych, prowincjonalnych i zagranicznych	3,594.225	3,235.000	+ 359.225	3,390.808	+ 170.808
	2	Zapomogi na leczenie w sanatoriach dla tuberkuloznie chorych	15.000	15.000	—	14.000	—
	3	Koszta leczenia w zakładzie szczepień leczniczo ochronnych przeciw wodowstrętowi Dr. O. Bujwida w Krakowie	3.072	14.000	— 10 928	2.110	— 12.890
	4	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	1,504.989	1,432.165	+ 72.824	1,186.867	+ 125.596
	5	Krajowy szpital powszechny we Lwowie zwrot kosztów:					
	a)	utrzymania szkoły pielęgnarskiej	2.832 K				
	b)	wiktu dla 24 SS. Miłosierdzia na kursie szkoły pielęgnarskiej	9.822 „				
	c)	wiktu dla 10 frekwentantek na kursie położnictwa	214 „				
	d)	dwóch stypendyów dla akuszerki praktykującej w szpitalu po 240 K	480 „				
	e)	zapomogi dla położnic opuszczających wraz z dziećmi zakład	15.463 „				
	5a)	Towarzystwo szpitalika św. Zofii na pokrycie fakt. niedoboru administracyjnego na r. 1909 udowodnionego szczegółowym rachunkiem (uchwała Sejmu z dn. 16. lutego 1910 LW. 138.929/1910)	16.901	16.901	—	—	—
	6	Krajowy zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	1,691.401	1,135.693	+ 555.708	1,053.899	— 1.413
	7	Krajowy szpital powszechny św. Łazarza w Krakowie	1,101.637	879.201	+ 222.436	916.305	+ 107.026
	7a)	Krajowy szpital powszechny św. Łazarza w Krakowie zwrot:					
	a)	dwóch stypendyów dla praktykujących akuszerki w szpitalu =	400 K				
	b)	zapomóg dla położnic opuszczających wraz z dziećmi zakład	5.520 „				
	8	Raty amort. od pożyczki już zaciągniętej w kwotach 2,000.000 K i 2,000.000 K razem 4,000.000 K na rachunek przyzwolonych przez Wys. Sejm uchwałami z dnia 12. października r. 1909 i 16. listopada 1910 pożyczek na budowę zakładu dla obłąkanych w Kobierzynie 7,000.000 K i na budowę toru dojazdowego 68.000 K razem 7,068.000 K	203.104	203.761	— 657	150.485	+ 71.725
	9	Koszta utrzymania podrzutków w całym kraju i zagranicą	80.235	53.000	+ 27.235	56.803	+ 3.803
10—13	14	Publiczna służba zdrowia (lekarze okręgowi, szczepienie ospy).	275.831	307.900	— 32.069	273.654	— 20.546
	15	Stypendya dla lekarzy na podróże nankowe	6.000	6.000	—	6.001	+ 1
	15	Szpitale SS. Miłosierdzia w Czerwonogrodzie, Rozdole, Bursztynie, Przeworsku, Nowosiółkach i Maryampolu	5.400 K				
	16	Towarzystwo szpitalika św. Zofii we Lwowie, subwencya na utrzymanie kolonii leczniczej w Iwoniczu	1.600 „				
	17	Szpital komisyi klimatycznej w Zakopanem	600 „				
	18	Na amortyzacye pożyczek zaciągnięte się mających na pokrycie udziałów funduszu krajowego i 1/3 części udziałów c. k. Skarbu państwa w kosztach budowy szpitala powszechnego w Kosowie w efektywnej wysokości 100.580 K	—				
	19	Dla OO. Bonifratrów w Krakowie na amortyzacyę pożyczki 60.000 K na dokończenie budowy szpitala w Krakowie (XI. rata z 33 letnia w myśl uchwały Sejmu z 10. lipca 1902)	3.980 „				
	20	Dla OO. Bonifratrów w Krakowie celem ulżenia w kosztach utrzymania chorych	2.500 „				
	21	Zakład św. Józefa dla chorych nieuleczalnych i wyzdrowieńców we Lwowie	2.000 „				
	22	Szpital izraelski we Lwowie, celem ulżenia w kosztach utrzymania chorych	4.000 „				
	23	Lecznica powszechna we Lwowie	2.500 „				
	24	„Narodna lecznica“ we Lwowie	2.000 „				
	25	Kolonia lecznicza w Rymanowie	1.000 „				
	26	Kolonia lecznicza w Rabce (na utrzymanie dzieci)	600 „				
	27	Towarzystwo leczniczych kolonii wakacyjnych dla izraelskich dzieci szkolnych w Krakowie	500 „				
	28	Towarzystwo ochotnicze ratunkowe we Lwowie	600 „				
	29	Towarzystwo ochotnicze ratunkowe w Krakowie	600 „				
	30	Tatrzańskie ochotnicze pogotowie ratunkowe	600 „				
	31	Towarzystwo higieniczne we Lwowie, celem ułatwienia szerzenia zasad higieny i dopomożenia wydawania „Przeglądu higienicznego“	600 „				
	32	Redakcyi „Rocznika lekarskiego“	500 „				
	33	Redakcyi „Nasze zdroje“	300 „				
	34	Szpital dla matolek w Iwoniczu	3.000 „				
	35	Na pokrycie połowy kosztów leczenia przetworami gruczołu tarczycowego matolek w powiecie nowotarskim i w zakładzie dla matolek ks. Podgórnego w Iwoniczu	1.250 „				
	36	Towarzystwo lekarskie w Krakowie	300 „				
	37	Rada wyznaniowa gminy izraelskiej w Krakowie celem ulżenia w utrzymaniu chorych	2.000 „				
	38	Kuratorya szpitala izraelskiego w Samborze celem ulżenia w utrzymaniu chorych	600 „				
	39	Zarząd szpitala i przytuliska izraelskiego w Tarnopolu celem ulżenia w utrzymaniu chorych	600 „				
	40	Konwent Braci Miłosierdzia w Zebrzydowicach	600 „				
	41	„Dom zdrowia“ Bratniej pomocy uczącej się polskiej młodzieży w Zakopanem	1.000 „				
	41a)	Na budowę domu zdrowia w Zakopanem dla Towarzystwa „Bratnia Pomoc“ uczącej się młodzieży (I. rata z subwencji 25.000 K przyznanej na lat 10)	2.500 „				
	42	Zarząd Towarzystwa „Zdrowie“ stowarzyszenie dla pierśiowo chorej młodzieży żydowskiej szkół wyższych i średnich we Lwowie	200 „				
	43	Stowarzyszenie dla zwalczania gruźlicy we Lwowie	3.000 „				
	44	„Dom zdrowia“ nauczycielstwa polskiego w Zakopanem	500 „				
	45	Kolonia lecznicza dla dzieci w Krynicy	500 „				
	46	Stowarzyszenie wzajemnej pomocy położnych we Lwowie	300 „				
	47	Komitet gospodarzy XI. zjazdu lekarzy i przyrodników polskich na wydanie pamiętnika zjazdu	2.000 „				
	48	Stowarzyszenie PP. Ekonomek w Krakowie na utrzymanie szkoły zawodowych pielęgniarek	1.000 „				
		Razem	49.230	62.122	— 12.892	43.040	— 12.902
			8,576.361	7,393.119	+ 1,239.948	7,112.064	+ 487.835
					— 56.706		— 47.751
					+ 1,183.242		+ 440.084

Dochody

		Wpłynęło	Prelimino- wano	Różnica	Wpłynęło	Różnica	
		K	K	K	K	K	
III.	1	Krajowy szpital powszechny we Lwowie	513.021	806.864	— 293.843	485.303	— 297.212
	2	zakład dla obłąkanych w Kulparkowie	1,669.699	1,028.040	+ 641.659	1,068.383	+ 112.197
	3	szpital św. Łazarza w Krakowie	731.806	610.914	+ 120 892	620.348	+ 7.875
	4	Zwroty zaliczek od szpitali powszechnych z rachunków kwartalnych	104.673	91.100	+ 13.573	94.457	+ 9.457
	5	od gmin za dawniejsze koszta leczenia	4	100	— 96	—	— 100
	6	od szpitali powszechnych za sprawdzanie rachunków aptekarskich	1.020	1.020	—	1.054	+ 34
	7	Zwrot od c. k. Rządu nadwyżki kosztów utrzymania chorych w c. k. klinikach za lata ubiegłe	—	100.000	— 100.000	—	— 100.000
	8	Zwrot od c. k. Skarbu państwa połowy raty amortyzacyjnej od pożyczki zaciągniętej się mającej przez fundusz krajowy na pokrycie 1/3 części udziałów c. k. Skarbu państwa w kosztach budowy szpitali a to:					
	9	W Kosowie	—	6.436	— 6.436	—	— 6.436
	10	Dtto w Nadwórnej	—	10.644	— 10.644	—	— 10.644
		Razem	3 020.223	2,655.118	+ 776.124	2,269.545	— 414.392
					— 411.019		+ 129.563
					+ 365.105		— 284.829
		Wydatki	8,576.361	7,393.119	+ 1,183.242	7,112.064	+ 440.084
		Dochody	3 020.223	2,655.118	+ 365.105	2,269.545	— 284.820
		Czysty wydatek Rubr. III.	5 556.138	4,738.001	+ 818.137	4,842.519	+ 724.913
		W porównaniu z wynikłością z r. 1911	4 842.519				
		Wydatki netto w r. 1912 większe o . .	713.619				

BUDŻETY

szpitali prowincjonalnych zatwierdzone przez Wydział krajowy na rok 1913.

Poszczególne	Biała	Bóbrka	Bochnia	Brody	Brzeżany	Czortków	Dolina	Droho- bycz	Gorlice	Husiatyn	Jarostaw	Jasło	Kałusz	Kołomyja	Kusów	Krosno	Luba- czów	Nowy Sącz	Podhajce	Przemysł	Przemy- slany	Rzeszów	Sambor	Sanok	Skalat	Śniatyn	Sokal	Stani- slawów	Stryj	Tarno- brzeg	Tarnopol	Tarnów	Turka	Wado- wice	Zale- szycki	Złoczów	Zółkiew	Żywiec	RAZEM
	W A Ł U T A K O R O N O W A																				W A Ł U T A K O R O N O W A																		
DOCHODY																																							
Dochody własne	100	350	1.220	340	209	350	300	592	200	150	680	100	350	700	100	150	200	200	300	1.310	1.600	288	360	60	50	300	200	1.408	300	1.100	100	250	200	250	408	1.120	60	—	
Koszta leczenia	96.000	29.900	26.630	39.600	62.480	29.560	32.660	86.730	43.200	63.000	76.820	29.000	39.550	72.700	28.475	30.460	28.160	63.025	48.500	148.500	38.020	68.000	56.460	44.000	28.380	42.300	69.340	85.100	76.128	27.375	67.500	93.972	40.790	37.350	60.000	56.000	65.000	49.650	
Dochody rozmaite	100	70	50	50	100	50	50	120	30	50	50	10	50	100	50	100	40	30	—	200	30	50	100	50	—	50	50	200	200	10	200	100	150	150	100	100	100	100	
Suma dochodów	96.200	30.320	27.900	39.990	62.789	29.960	33.010	87.442	43.430	63.200	77.550	29.110	39.950	73.500	28.625	30.710	28.400	63.255	48.800	150.010	39.650	68.333	55.920	44.110	28.430	42.650	69.590	86.708	76.628	28.485	67.800	94.322	41.140	37.750	60.508	57.220	65.160	49.750	2.088.310
WYDATKI																																							
Czynsz najmu i wodociagowy	2.000	300	300	—	500	300	100	—	330	300	—	—	700	300	—	—	—	—	—	700	500	3.600	200	—	—	—	300	—	650	—	—	2.100	—	—	600	500	—	—	
Bielenie i restauracja zwykła	2.000	600	500	1.000	1.000	700	1.000	1.400	1.200	900	1.500	400	1.000	800	800	700	700	600	1.100	3.000	700	550	1.000	900	550	1.000	1.500	1.300	1.200	1.000	1.500	2.000	500	1.000	1.000	1.100	1.200	1.500	
Budowy nadzwyczajne	—	1.160	—	—	751	—	1.100	—	600	—	3.074	—	2.000	1.100	600	400	800	—	—	5.547	500	600	—	2.279	1.500	150	—	550	1.370	—	520	—	2.800	—	—	800	—	—	
Podatki	15	—	60	30	20	—	7	7	40	33	12	17	20	20	—	4	—	—	15	30	40	—	—	12	—	10	—	70	—	—	10	14	4	5	25	—	13	20	
Asekuracja od ognia	500	181	60	60	115	400	221	300	70	200	80	20	140	150	100	70	110	140	100	520	150	40	100	200	181	100	160	100	270	120	100	192	205	60	110	121	301	160	
Czyszczenie kominów	125	250	20	70	250	100	100	100	80	200	100	60	100	200	120	80	50	200	150	250	70	20	70	150	160	70	150	140	200	70	120	300	160	80	110	100	100	100	
„ i desinfek. kanałów i kloak	150	80	100	360	180	—	300	150	40	50	500	60	50	60	120	200	50	100	320	150	70	125	300	160	100	150	40	1.000	100	700	100	80	100	90	320	150	60		
Żywność chorych, SS. zakonnych i służby	34.632	11.609	10.966	15.655	23.033	11.687	13.996	35.428	17.630	25.805	34.444	11.350	16.260	29.726	12.586	12.533	11.308	24.101	21.603	53.231	14.826	27.717	23.245	17.331	11.308	17.142	24.248	40.301	30.836	11.690	25.573	41.609	16.420	14.920	23.650	19.333	27.502	23.900	
Wino, piwo i wódka	500	100	150	100	200	150	200	450	200	300	400	130	300	400	120	100	100	200	350	700	200	500	400	400	200	300	250	500	650	250	400	600	300	200	200	250	350	400	
Lekarstwa	3.200	1.280	1.260	2.096	3.150	1.360	1.360	4.880	2.240	3.240	3.915	1.190	2.000	4.230	1.360	1.440	1.020	2.736	2.960	7.800	1.680	3.360	2.960	1.820	850	1.920	2.880	5.360	4.050	950	3.420	4.560	2.160	1.920	4.000	2.560	3.760	2.190	
Sanitarne	2.800	960	900	1.310	1.750	1.190	680	4.880	1.650	2.430	3.430	1.020	1.250	1.880	680	1.080	650	2.052	1.850	7.800	1.050	2.940	2.590	1.560	650	1.440	2.160	3.850	2.250	1.330	2.280	3.990	1.620	1.440	2.400	1.600	3.290	1.825	
Instrumenty chirurgiczne	650	450	150	300	300	600	300	700	500	500	1.500	300	300	700	300	900	120	500	800	3.221	1.900	500	400	606	200	500	600	800	1.900	400	600	1.050	600	100	500	200	500	600	
Koszta pogrzebowe	1.500	150	100	650	1.000	160	200	700	200	200	900	300	200	600	150	200	100	500	500	1.800	250	900	400	300	150	100	500	450	700	200	1.100	900	200	550	400	400	800	550	
Utrzymanie kaplicy	100	230	100	100	100	100	100	150	100	240	200	100	100	100	100	100	100	100	100	150	200	100	100	100	100	100	100	150	100	400	100	150	100	100	100	420	100	150	
Bielizna, pościel i odzież	3.000	1.000	600	2.500	2.500	1.200	800	4.000	1.800	2.000	4.000	1.000	1.800	4.000	750	1.300	1.300	3.000	1.500	5.000	1.900	3.600	2.530	1.720	1.400	1.900	3.500	4.000	3.000	2.200	3.000	3.000	2.500	1.400	4.000	3.000	1.850	1.500	
Pranie (mydło, soda i farbka)	600	250	150	300	500	350	250	450	300	400	600	200	350	400	200	200	200	300	500	800	300	500	300	250	150	300	400	700	550	350	400	800	320	300	200	350	600	400	
Sprzęty	1.000	735	500	1.500	1.500	400	400	2.000	1.697	1.500	2.000	350	1.269	2.129	250	1.520	1.000	900	1.150	4.012	1.563	2.518	3.331	1.600	1.000	750	4.748	2.000	1.700	900	2.800	1.400	1.000	900	1.920	2.020	2.200	1.000	
Opał	6.100	2.900	1.200	2.500	5.000	2.500	2.300	3.000	2.800	5.500	4.200	1.800	2.000	5.000	1.600	1.600	2.400	3.500	2.900	7.000	2.500	2.700	3.000	2.500	2.800	3.000	3.500	4.200	4.400	1.500	3.600	6.500	2.500	1.800	3.000	3.000	5.000	2.800	
Światło	1.500	400	200	360	600	500	400	750	300	610	700	250	400	1.000	250	250	300	1.100	400	1.500	400	500	900	450	250	500	600	1.300	900	300	550	1.200	350	500	450	450	700	400	
Słoma	100	150	100	250	250	200	200	250	200	250	300	80	200	200	200	120	100	200	180	400	200	250	200	250	100	50	350	400	500	120	150	200	170	200	100	100	250	200	
Potrzeby kancelaryjne	600	200	100	400	350	200	200	450	200	400	500	170	300	350	200	200	150	300	350	600	300	350	300	250	200	250	400	800	450	300	400	550	250	250	350	250	450	300	
Opłata telefonów	350	—	100	200	180	180	100	202	109	150	180	173	—	175	30	210	—	125	180	305	89	118	241	111	—	150	250	138	150	—	273	163	150	200	210	—	200		
Utrzymanie konia z uprzężą	—	500	—	—	—	—	300	1.020	550	350	—	—	1.000	550	550	600	600	—	—	1.000	600	—	400	—	—	—	—	600	—	—	—	—	600	—	950	450	400	—	
Płaca dyrektora	2.700	1.400	1.840	2.610	2.270	1.712	2.100	2.900	1.979	2.070	2.508	1.600	2.428	2.860	2.610	1.400	2.080	1.800	2.610	3.160	1.840	2.320	2.080	1.400	1.680	2.070	3.120	3.060	1.610	2.900	2.860	2.040	1.400	1.600	2.080	2.900	1.600		
„ sekundaryszki	2.580	1.000	1.380	1.740	2.400	1.200	1.000	3.740	1.440	1.560	2.380	1.000	1.200	2.760	200	1.000	1.300	2.400	1.200	5.080	1.150	3.540	1.200	1.200	1.200	1.740	4.300	2.200	1.150	2.760	3.960	1.063	1.332	1.560	1.200	2.200	1.200		
„ akuszerki i cyrulika	300	100	50	200	150	110	50	400	60	50	200	80	100	150	100	50	20	400	100	480	100	260	100	120	50	50	60	400	350	50	300	660	50	100	100	180	200	60	
„ siostr zakonnych	1.620	1.080	900	1.080	1.260	1.080	1.080	2.340	1.260	1.620	1.620	900	1.080	1.440	1.080	1.260	1.080	1.440	1.080	2.340	1.080	1.440	1.260	1.080	900	1.080	1.440	2.160	1.620	1.080	1.260	1.980	1.260	1.260	1.260	1.440	1.080	1.620	
„ pisarza	1.850	—	—	1.500	—	—	—	—	1.400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.690	1.820	—	—	—	—	—	1.595	—	1.200	—	—	1.500	—	—	—	1.972	200	1.400	—	
„ dyurnistów	900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.080	—	—	—	—	—	—	—	—	840											

BUDGET

...

2

SPRAWOZDANIE

Z CZYNNOŚCI

DEPARTAMENTU VI.

WYDZIAŁU KRAJOWEGO

za czas od 1. lipca 1912 do końca czerwca 1913.

Departament VI.

Szef Departamentu: **Jan Kiweluk.**

Urzednicy: 1 radca, 1 sekretarz i 1 dytaryusz.

Do zakresu czynności tego Departamentu nie przybyły wprawdzie nowe sprawy, lecz czynności dotychczasowe coraz więcej wzmagają się, a mianowicie z powodu budowy i przygotowań do wprowadzenia w roku przyszłym w życie krajowego zakładu poprawczego w Przedzielnicy.

W czasie od 1. lipca 1912 do końca czerwca 1913 wpłynęło do Departamentu VI. exhibitów: 8.719.

W roku kalendarzowym 1912 było exhibitów 8.869, więc w porównaniu z r. 1911 więcej o 714.

Sprawy terytoryalne.

Ut看zenie Sąd u powiatowego w Czerne-licy. Nawiązując do sprawozdania, przedłożonego w tym przedmiocie Wys. Sejmowi w roku ubiegłym, Wydział krajowy zaznacza, że Wydział powiatowy w Horodence nie przedłożył dotychczas, pomimo licznych urgensów, opinii Rady powiatowej w tej sprawie.

Ut看zenie nowego Sąd u powiatowego w Zakopanem. W uzupełnieniu zeszłorocznego sprawozdania zaznacza się, iż Prezydium c. k. Sąd u krajowego wyższego w Krakowie pismem z 29. marca 1913 Praes. $\frac{5266}{3K/13}$ doniosło, że c. k. Ministerstwo sprawiedliwości reskrytem z dnia 20. marca 1913 L. 7270/13 oznajmiło, że jakkolwiek nie zapoznaje potrzeby utworzenia nowego sądu powiatowego w Zakopanem, nie jest jednak obecnie w możności przystąpić do kreowania tegoż sądu. O tej decyzji zawiadomiono gminę Zakopane.

Ut看zenie nowego Sąd u powiatowego w Narolu. Prezydium c. k. Sąd u krajowego wyższego we Lwowie z 31. grudnia 1912 Prez. $\frac{32586}{3 K/12}$ oznajmiło, iż w przedmiocie utworzenia sądu powiatowego w Narolu, omówionym już w latach ubiegłych, zarządzone zostały wskutek reskryptu Ministerstwa sprawiedliwości

z 5. grudnia 1911 Nr. 33.972 ponowne dokładne dochodzenia, których wynik ujemny atoli spowodował, iż Sąd apelacyjny uchwałą plenarną z 31. grudnia 1912 l. 32.056 oświadczył się w sprawozdaniu, c. k. Ministerstwu sprawiedliwości przedłożonem, na razie odmownie.

Przy powzięciu tej uchwały miał c. k. Sąd krajowy wyższy na względzie przede wszystkim tę okoliczność, iż jak przeprowadzone dochodzenia ujawniły, liczyłby okręg sądu powiatowego w Narolu około 15.000 mieszkańców, co tem bardziej wydaje się niedostatecznym, iż z pomiędzy gmin, które w okręg ten wejśćby miały, tylko 5 gmin z ludnością około 4.000 są od sądu powiatowego zbyt oddalone. Co do innych gmin atoli są stosunki odległości normalne, podobnie jak w innych okręgach sądowych.

Niewątpliwą jest rzeczą, że dla ludności, a w pierwszym rzędzie dla podniesienia się gospodarczego małych miast, byłoby w zasadzie pożądanem tworzenie okręgów sądowych mniejszych zarówno co do obszaru, jak i ilości mieszkańców, zważyć jednak wypada, że w tej mierze istnieją w licznych okolicach okręgu lwowskiego stosunki znacznie niekorzystniejsze, a w szczególności odczuwać się daje raczej potrzeba podziału okręgów sądowych zbyt obszernych i ludnych, a w tym kierunku wystarczy wspomnieć, iż w okręgu sądu krajowego lwowskiego znajduje się kilka sądów powiatowych z ludnością powyżej 40.000 aż do 70.000 mieszkańców.

Pominąć nie można i tej okoliczności, iż pod pewnym względem miarą do ocenienia, czy pewna okolica istotnie potrzebuje sądu, bywają roki sądowe tamże zaprowadzone.

Pod tym względem administracja sądowa uczyniła z Narolem i tegoż okolicą doświadczenie bezwzględnie niekorzystne, roki bowiem zaprowadzone na mocy rozporządzeń c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 26/7 1906 Nr. 17.929 i z 27/2 1907 Nr. 4.607 dla Narola i gmin sąsiednich, dały wyniki tak wyjątkowo niedostateczne, że na zasadzie rocznego sprawozdania c. k. Sądu krajowego wyższego z 2. marca 1909 Prez. 683 zostały roki te rozporządzeniem c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 4. maja 1909 definitywnie zaniechane.

Wydział krajowy, dzielając opinię Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego, nie przedstawia ze swej strony wniosku przychylnego dla utworzenia sądu w Narolu, lecz zdaje jedynie sprawozdanie z przebiegu badań w myśl polecenia Wys. Sejmu.

Utworzenie
Sądu powiatowego
w Wielopolu
skrzyńskim.

W dalszym ciągu sprawozdania z roku ubiegłego zaznacza się, że Wydział powiatowy w Jaśle wykonał polecenie Wydziału krajowego i przedłożył wynik dochożeń w sprawie przydzielenia gmin Zawadka ad Wielopole, Rożanka, Szufnarowa, Pstragówka i Jaszczurów do nowo powstałego sądu powiatowego w Wielopolu skrzyńskim z tem, że Rada powiatowa jednogłośnie oświadczyła się przeciw przydzielaniu powyżej wymienionych gmin do tego nowo utworzyć się mającego sądu, a to wobec faktu, że przeciw temu przydzieleniu oświadczyły się wszystkie gminy i obszary dworskie, z wyjątkiem obszaru dworskiego w Szufnarowej.

Powyższe sprawozdanie Wydziału powiatowego w Jaśle z alegatami, jak niemniej sprawozdania Wydziału powiatowego w Ropczycach z aktami dochodzeń, przesłał Wydział krajowy do Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego w Krakowie do zaopiniowania, które pismem z 21. maja 1913 Prez. $\frac{8.307}{19 R/13}$ oznajmiło, iż rozpatrzywszy sprawę i po wystuchaniu opinii podwładnych władz sądowych, jest zdania, że utworzenie projektowanego sądu powiatowego w Wielopolu skrzyńskim nie leży w interesie wymiaru sprawiedliwości i ze stanowiska administracji sądowej przedstawia się jako niepotrzebne.

Wobec tak kategorycznej odmownej opinii miarodajnych czynników co do utworzenia nowego sądu w Wielopolu skrzyńskim, Wydział krajowy przedstawia tylko sprawozdanie swoje co do badań

i kroków przedwstępnych, przedsięwziętych w myśl polecenia Wys. Sejmu, nie stawiając wniosku ze swej strony.

Petycja gmin Chaszczów, Łopuszanka lechniowa i Grąziowa wniosły petycyę do Wydziału krajowego o wyłączenie ich z dotychczasowego okręgu c. k. sądu powiatowego w Turce, względnie w Starym Samborze, a przyłączenie do okręgu c. k. sądu powiatowego w Lutowskach.

Po przeprowadzeniu potrzebnych dochodzeń Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdanie do LW. 3.634/13 w tym przedmiocie.

Petycja gminy Neterpińce, powiatu Zborów, wniosła do Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie prośbę o wydzielenie jej z okręgu c. k. sądu powiatowego w Zborowie, a przyłączenie do okręgu c. k. sądu powiatowego w Założcach, którą to prośbę Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie przedłożyło Wydziałowi krajowemu z przychylną opinią ze swej strony.

Uzupełniwszy dochodzenia przez Wydział powiatowy w Złoczowie, Wydział krajowy przedkłada Wys. Sejmowi osobne sprawozdanie do LW. 19.434/13 w tym przedmiocie.

Petycja gminy Mszaniec. Nawiązując do sprawozdania z roku ubiegłego zaznacza się, że petycyę gminy Mszaniec o wyłączenie jej z powiatu politycznego husiatyńskiego i sądowego w Kopyczyńcach, a przydzielenie do powiatu politycznego i okręgu sądowego trembowelskiego, wraz z aktami dochodzeń Wydziału powiatowego i uchwałą Rady powiatowej w Husiatynie przesłał Wydział krajowy do Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie celem objawienia opinii tegoż sądu.

Petycja gminy i obszaru dworskiego w Smarzowie i Romanówce. W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania nadmieniamy, że Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie pismem z 30. lipca 1912 Prez. $\frac{22.011}{3 Z/12}$ w sprawie wydzielenia gmin i obszarów dworskich w Smarzowie i Romanówce z okręgu politycznego w Radziechowie i sądu powiatowego w Łopatynie, a przydzielenia ich do okręgu politycznego i sądowego w Brodach, oznajmiło, iż oceniając rzecz ze stanowiska wymogów administracyi sądowej i ustroju ksiąg gruntowych, nie uważa projektowanej zmiany za wskazaną, a to: 1) ze względów odległości; gdy bowiem oddalenie Smarzowa od Łopatyna wynosi tylko 17—19 klm, zaś Romanówki tylko 15 klm, odległość tych gmin od Brodów wynosi 28—36 klm, która to okoliczność wywołałaby musiała trudności w doręczaniu pism sądowych i zwiększyć znacznie koszta komisyjne, należyłości świadków i t. p.; 2) wobec faktu, iż grunta mieszkańców Smarzowa leżą przeważnie w gminie kat. Strzemilcze, a po części także w gminie kat. Mikołajów, przysparzałaby każda niemal masa spadkowa czynności obu sądom, co oczywiście wywoływałoby przewlekane sprawy niejednokrotnie zwłoki nie cierpiących, zaczem nie dałoby się pogodzić ani z interesem stron, ani z wymogami należytego wymiaru sprawiedliwości.

Wobec tej nieprzychylniej opinii Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego. Wydział krajowy postanowił nie popierać także sprawy żadanego wydzielenia, o czem zawiadomił Wydział powiatowy w Brodach, lecz tylko przedstawić Wys. Sejmowi w sprawozdaniu z czynności starania swe i opinie czynników miarodajnych.

Petycja gminy Tyszyca. Sprawa petycyi gminy Tyszyca o wydzielenie jej z okręgu c. k. sądu powiatowego w Sokalu, a przydzielenie do okręgu c. k. sądu powiatowego w Kamionce nie postąpiła naprzód od czasu zeszło-

rocznego sprawozdania, ponieważ wedle relacji Wydziału powiatowego w Sokalu obszar dworski w Tyszycy mimo urgensów nie przedłożył swej deklaracji.

Petycja
gminy
Twierdza.

Petycję gminy Twierdza o wyłączenie jej z okręgu c. k. sądu powiatowego w Sądowej Wiszni, a przydzielenie do okręgu c. k. sądu powiatowego w Mościskach, przesłał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Mościskach do zbadania i zaopiniowania. Po uzupełnieniu aktów deklaracją obszaru dworskiego, dalsze kroki w tej sprawie zostaną zarządzone.

Petycja
gminy
Weleśnicy.

Petycję gminy Weleśnicy o wyłączenie jej z powiatu politycznego i autonomicznego oraz z okręgu sądowego w Nadwornie, a przydzielenie jej do powiatu politycznego i autonomicznego w Tłumaczu, tudzież do okręgu c. k. sądu powiatowego w Otyunii przesłał Wydział krajowy Wydziałowi powiatowemu w Nadwórnej do zbadania i zaopiniowania. Po nadejściu relacji zostaną dalsze kroki w tej sprawie zarządzone.

Petycja
gminy
Dżurków.

Petycję gminy Dżurków i obszaru dworskiego o wyłączenie z powiatu politycznego w Horodence i z okręgu sądowego w Oberdynie, a przyłączenie do powiatu politycznego i autonomicznego w Kołomyi a sądowego w Gwoźdźcu, przedłożoną przez Wydział powiatowy w Kołomyi, przesłał Wydział krajowy Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie celem objawienia opinii po przeprowadzeniu dochodzeń, czy przeciw żądaniu petycyonującej gminy nie zachodzą jakie przeszkody ze względu na administrację sądową i ustrój ksiąg gruntowych.

Petycja
gminy
w Św. Józefie.

W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania Wydział krajowy zaznacza, że Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie pismem z 4. marca 1913 Prez. $\frac{6.298}{3 \text{ Z/13}}$ oznajmiło, iż petycji gminy Śty

Józef o wydzielenie jej z powiatu politycznego i autonomicznego w Nadwórnej, tudzież z okręgu sądowego w Delatynie, a przydzielenie do kołomyjskiego powiatu i sądu, nie może poprzeć, albowiem projektowana zmiana okręgów terytoryalnych sądowych nie przedstawia, wobec małoznacznej w naszych stosunkach różnicy odległości gminy Św. Józef od Delatyna i Kołomyi, wybitniejszej ze stanowiska administracji sądowej korzyści, rozważana zaś pod względem ustroju ksiąg gruntowych budzi obawę wywołania poważnych utrudnień. Nadto c. k. Sąd krajowy wyższy zaznaczył, że na wypadek, gdyby projektowana zmiana terytoryalna miała być pomimo powyższego ujemnego oświadczenia się dalej traktowaną, byłoby wskazaniem zażądać od gminy Św. Józef prawnie obowiązującego oświadczenia się, iż poniesie koszta połączone z ewentualnem utworzeniem oddzielnej księgi gruntowej, inaczej bowiem ta właśnie kwestya kosztów mogłaby wpłynąć ujemnie na uwzględnienie petycji. Zawezwana przez Wydział powiatowy w Nadwórnej do oświadczenia się pod tym względem przedłożyła Zwierzchność gminna w Św. Józefie uchwałę Rady gminnej z 29. marca 1913, którą odmówiono żądaniu poniesienia kosztów ewentualnego utworzenia oddzielnej księgi gruntowej.

Wobec tego nieprzychylnego stanowiska Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego dla petycyonującej gminy, Wydział krajowy ogranicza się jedynie na przedstawieniu Wys. Sejmowi w niniejszem sprawozdaniu przebiegu dochodzeń w tej sprawie.

Uchwała
sejmowa
w sprawie
otwarcia

Na liczne urgensa w sprawie uchwały Wys. Sejmu, dotyczącej otwarcia sądów obwodowych i powiatowych po myśli uchwał sejmowych z lat poprzednich, udzieliło c. k. Prezydium Namiestnictwa

nowych są-
dów obwo-
dowych
i powiato-
wych.

odezwą z 29. czerwca 1913 l. 11.163/pr. odpis reskryptu c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z 2. czerwca 1913 l. 13.608/13, który opiewa: „Zarząd sprawiedliwości wcale nie zapoznaje konieczności powiększenia liczby sądów w Galicyi i starał się zawsze wedle możliwości sprawę popierać. Już w roku 1897 na podstawie przeprowadzonych swego czasu szczegółowych dochodzeń i w myśl uchwał Sejmu galicyjskiego z 15. lutego 1897, po starannem uwzględnieniu motywów i wniosków, zawartych w licznych petycyach i memoriałach, postanowiło c. k. Ministerjum sprawiedliwości przystąpić przedewszystkiem do kreowania 4 sądów obwodowych, a to w Bochni, Czortkowie, Jarosławiu i Żółkwi, tudzież 10 sądów powiatowych, a to: w Bólszowcach, Jabłonowie, Jagielnicy, Krasnej, Podkamieniu, Rudniku, Strzeliskach nowych, Uścierykach, Zakliczynie i Zawałowie i bezzwłocznie wdrożyło potrzebne rokowania z Ministerjum skarbu.

Ministerjum sprawiedliwości mogło jednak plan swój z powodu finansowych i technicznych trudności na razie tylko częściowo przeprowadzić. Dotychczas otwarto tylko, a to: z 1. stycznia 1901 sąd powiatowy w Zakliczynie, z 1. czerwca 1905 sąd powiatowy w Bólszowcach, z 1. stycznia 1907 sąd powiatowy w Jabłonowie, z 1. września 1911 sąd powiatowy w Podkamieniu, a z 1. listopada 1911 sąd obwodowy w Czortkowie.

Nadto postanowiono już otwarcie sądu obwodowego w Jarosławiu, tudzież sądów powiatowych w Krasnej i Rudniku. Sąd powiatowy w Rudniku rozpocznie swoje czynności w roku 1914, zaś sąd obwodowy w Jarosławiu i sąd powiatowy w Krasnej po wykończeniu budynków sądowych, których budowa w najbliższym czasie ma się rozpocząć.

Co się tyczy dalszych sądów, w powyższej decyzji Ministerjum sprawiedliwości wyliczonych, to zamierzone kreowanie sądu obwodowego w Żółkwi musiało być odroczonem, ponieważ w licznych ponownych petycyach poruszono myśl przeznaczenia miast Rawy ruskiej i Sokala jako siedziby przyszłego sądu obwodowego, wobec czego należało wyczekiwać, jakie stanowisko zajmie Wys. Sejm do tych postulatów. Celem otwarcia sądu powiatowego w Jagielnicy podjęto ponownie rokowania z Ministerjum finansów na podstawie nowych dochodzeń.

Oprócz wyżej wymienionych sądów, których kreowanie w pierwszej linii ma nastąpić, Ministerstwo sprawiedliwości ma także na oku sprawę otwarcia sądu obwodowego między Wisłą i Sanem. Odnośne jednak dochodzenia nie mogły być do tej pory ukończone z powodu rozmaitych sprzecznych życzeń i deklaracji co do przeznaczenia miejscowości na siedzibę tegoż sądu obwodowego (Tarnobrzeg albo Mielec). W sprawie tej zażądano obecnie od Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego w Krakowie przedłożenia ponownego sprawozdania.

Z otwarciem powyższego nowego Sądu obwodowego stoi także w blizkiej łączności sprawa otwarcia sądów powiatowych w Majdanie i Baranowie.

Wobec tego stanu rzeczy byłoby na razie przedwczesnem myśleć o kreowaniu w Galicyi jeszcze dalszych sądów już teraz, kiedy z tych sądów, których otwarcie jako szczególnie pilne uznano, większa część nie mogła być do życia powołaną“.

Sprawy żandarmeryi.

Obrachunek należy-
tości kwaterowych
na r. 1912.

Przedłożony przez c. k. kraj. Komendę żandarmeryi Nr. 5. we Lwowie obrachunek między funduszem kwaterowym c. k. żandarmeryi a funduszem krajowym za rok 1912, zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo obrony krajowej, sprawdził tutejszy oddział rachunkowy co do cyfry, jak następuje:

Dotacja na rok 1912 na pokrycie potrzeb kwaterunkowych c. k. Żandarmerji	525.057 K — h
Rozmaite dochody własne	237.954 „ 78 „
Suma dochodów	763.011 K 78 h
Wydatki c. k. Komendy we własnym zarządzie	790.675 K 85 h
Z porównania okazuje się nadwyżka wydatków w r. 1912 w kwocie	27.664 K 07 h

pokryta zaliczkowo z dotacji asygnowanej na koszta kwaterowe w r. 1913.

Na przekroczenie budżetu wydatków wpłynęły koszta kwaterowe z powodu podwyższenia cen najmu mieszkań.

Zwiększenie się zaś dochodów ponad preliminarz spowodowały głównie uzyskane kwoty z udziału administracji politycznej za kwatunek żandarmerji, dochód ze sprzedaży zużytych sprzętów, dochód z czynszów za mieszkania ponad kompetencję, wreszcie dochód niepreliminowany z czynszu za kantinę w gmachu żandarmerji we Lwowie.

Preliminarz żandarmerji na r. 1913. W dalszym ciągu zeszłorocznego sprawozdania Wydział krajowy zaznacza, że w preliminarzu budżetu krajowego na r. 1913 na podstawie Rady Wydziału krajowego z 9. i 25. stycznia 1913 do LW. 6.701/13 skreślono z Rubr. VII. Bezpieczeństwo publiczne:

Poz. 1. i 2.	Kwaterunkowe żandarmerji (część kredytu)	300.000 K — h
Poz. 9.	Rata pożyczki 487.000 K na dobudowę koszar we Lwowie	24.808 „ — „
Poz. 10.	Reszta pożyczki 90.000 K na zakupno koszar w Rzeszowie	4.824 „ — „

aż do uchwalenia przez Wys. Sejm kredytów.

Sprawa rozszerzenia koszar żandarmerji we Lwowie. Nawiązując do sprawozdania zeszłorocznego Wydział krajowy zaznacza, że wdrożył rokowania z gminą miasta Lwowa, jako zarządcą i zastępcą Zakładu kalek św. Łazarza we Lwowie celem nabycia części gruntu z realności pod l. kons. 71¹/₄ we Lwowie, przy ul. Kopernika położonej, własność Zakładu kalek św. Łazarza stanowiącej, do dotychczasowych koszar przytykającej, o obszarze 686 sążni kwadratowych.

Cenę kupna za ten grunt umówiono na 188.650 K., kontrakt sporządzono i podpisano. Po zatwierdzeniu kontraktu przez c. k. Namiestnictwo, jako najwyższą krajową władzę fundacyjną, ma być cena kupna złożoną w depozycie c. k. Sądu powiatowego S. I. we Lwowie, jako własność funduszu kalek św. Łazarza we Lwowie, a to ze względu na substytucję fideikomisarną na rzecz najbliższych krewnych s. p. Maryi z Bogdańskich Sikorowej.

Fundacye.

Gal. fundacya inwalidów. W dalszym ciągu sprawozdania z roku ubiegłego Wydział krajowy zaznacza, że reskryptem z 17. stycznia 1913 do LW. 4.415 podwyższono 10-ciu inwalidom wsparcia dożywotnie z 60 K na 120 K rocznie, ponieważ wedle wykazu dochodów i wydatków galic. fundacyi inwalidów, zestawionego przez Oddział rachunkowy Wydziału krajowego za r. 1912, okazało się, że dochody wynosiły 9.939 K, zaś wydatki wynosiły 9.120 K, pozostawała więc do rozdania nadwyżka dochodów w kwocie 819 K.

Fundacya jubileuszowa im. Najwyższego postanowienia z 2. sierpnia 1912 na wolne miejsca z fun-

jaśniejszego Pana dla utrzymywania kształcących się w wyższych zakładach naukowych. Odacy jubileuszowej im. Najjaśniejszego Pana, przyjęci zostali: Antoni Skiślewicz na stałe, Piotr Goliński tymczasowo (na próbę) do technicznej akademii wojskowej. Z innych stypendystów do tejże akademii powołanych: Włodzimierz Leszkowicz-Baczyński, z przyznanego mu miejsca zrezygnował, zaś Eugeniusz Quirini, Mikołaj Merkun, Franciszek Głuszek i Henryk Bęben przyjęci nie zostali.

Natomiast z powołanych do akademii terezyańskiej stypendystów przyjęto tymczasowo (na próbę): Adama Rolę Rogowskiego, Ludwika Schweitzera, Bazylego Zająca i Henryka Topór Jakubowski, a nie przyjęto Władysława Krogulskiego.

Na rok szkolny 1913/14 było do nadania z tej fundacji 11 miejsc opróżnionych, a wskutek rozpisano konkursu ubiegało się o te miejsca 26 kandydatów.

O wyniku nadania zawiadamianym bywa Wydział krajowy dopiero w sierpniu.

Galic. państwowe miejsca funduszowe w c. k. wojskowych zakładach naukowych. Wynik egzaminów wstępnych i przydział do wojskowych zakładów naukowych aspirantów, którym na mocy Najwyższego postanowienia z 20. lipca 1912 wolne miejsca z galic. funduszu państwowego przyznane zostały, był następujący: Józef Josse, Michał Zewko i Adam Paulo przyjęci zostali na stałe, prowizorycznie zaś (na próbę): Józef Krannenwetter, Robert Bell, oraz przeznaczeni na zastępców: Leopold Piątkiewicz, Stefan Stecyszyn, Stanisław Faliszewski i Jan Dąbrowski i wszyscy wcieleni na I. rok średniej szkoły realnej w Enns.

Natomiast nie zostali przyjęci: Antoni Nałęcz Łączyński, Władysław Grzębski, Eugeniusz Czosnykowski, Karol Pilch, Wincenty Olszewski, Stanisław Barabasz oraz zastępca Stanisław Kordzik.

Dotychczasowy wychowanek I. roku szkoły realnej w Enns, Roman Popiel, zajmujący dotąd miejsce płatne i przeznaczone przytoczonym Najwyższem postanowieniem na zastępcę na miejsce gal. funduszu państwowego, otrzymał obecnie także miejsce stypendyjne i został na II. rok szkoły realnej w Enns posunięty.

Na rok szkolny 1913/14 było do nadania 5 miejsc państwowych, o które wskutek rozpisano konkursu ubiegało się 28 kandydatów.

O wyniku nadania będzie Wydział krajowy dopiero w sierpniu powiadomiony.

Sprawy szupasowe.

W sprawach tych niema nic ważniejszego do zaznaczenia.

Sprawy wojskowe.

Jakkolwiek Wysoki Sejm nie powziął żadnej uchwały co do kilkunastu petycji Wydziałów powiatowych o zmianę przepisów ustawy wojskowej w kierunku rozszerzenia prawa reklamacji, względnie urlopowania od czynnej służby wojskowej, to mimo to Wydział krajowy przesłał te petycje wraz ze sprawozdaniem Komisji administracyjnej c. k. Namiestnictwu we Lwowie celem przedłożenia sprawy c. k. Rządowi do decyzji.

C. k. Namiestnictwo pismem z 13. lipca 1913 l. 11.007/pr. zwróciło akta z uwagą, iż ze względu na to, że postanowienia nowej ustawy wojskowej i wydanych do niej przepisów wykonawczych (Dz. u. p. Nr. 128 i Nr. 153 ex 1912) uwzględniają w pełnej mierze życzenia Wydziałów powiatowych, wypowiedziane w załączonych

petycyach (vide §§ 31. i 32. cytowanej ustawy, tudzież §§ 110 i 116. p. w. w. I. przedkładania ich c. k. Ministerstwu obrony krajowej do decyzji, uważać należy za zbyteczne.

Krajowa Osada poprawcza dla nieletnich przestępców w Przedzielnicy.

Budowa zakładu i drogi łączącej zakład ze stacją kolejową w Nowem mieście Roboty około budowy zakładu, rozpoczęte na wiosnę r. 1912, znacznie postąpiły.

Z wyjątkiem rzeźni, budyku gospodarskiego, szop i kaplicy, wszystkie inne budynki są przykryte dachami i wyprawione od wewnątrz i zewnątrz, tylko na internacie zewnętrznych wypraw jeszcze nie rozpoczęto. Kaplicę zmurowano do wysokości oporów sklepień żelazobetonowych, nakrywających nawę i absydę; budynek gospodarski wyprowadzono pod dach, rzeźnia pozostaje jeszcze w fundamentach, szop nie rozpoczęto.

Z początkiem czerwca 1913 r. firma: „Rodakowski i Durbak“, przystępuje do wykonania instalacyj wodociagowych, łazienkowych i klozetowych, kanalizację zewnętrzną budynków wykonano w r. 1912, tak samo ukończono główne ciągi wodne, zbiornik wodociagowy i zakład pomp.

Nie przystąpiono jeszcze do budowy dróg w obrębie zakładu z obawy, że zostaną przez przedsiębiorstwo budowy zanadto zużyte; natomiast znaczną część gruntu już oparkano.

Plan obecny budowy i dotychczasowe tempo robót pozwalają spodziewać się, że zakład będzie mógł być z dniem 1. lipca 1914, oddany do użytku.

Droga gminna I. kl. łącząca zakład ze stacją kolejową w Nowem mieście została już ukończoną i do użytku oddaną.

Przyjmując więc termin otwarcia kraj. zakładu poprawczego w Przedzielnicy na dzień 1. lipca 1914 i stopniowe wprowadzenie go w życie, na razie o 50 wychowankach, Wydział krajowy poczynił już niektóre odpowiadające temu zarządzenia.

I tak: Wydział krajowy postanowił objąć od dnia 1. listopada 1913, we własny zarząd gospodarstwo rolne w Przedzielnicy, wypowiadając z tym dniem obecnemu dzierżawcy dalszą dzierżawę tego folwarku. W związku z tem postanowił Wydział krajowy przystąpić w roku bieżącym do założenia sadu owocowego i ogrodu warzywnego dla przyszłego zakładu, a to wedle planów i kosztorysów, sporządzonych przez kierownika kraj. szkoły ogrodniczej na Wulce kapit.

Zarazem poczynił Wydział krajowy kroki, zmierzające do wyszukania osobistości, na kierownika i zarządcę folwarcznego przyszłego zakładu, odnosząc się, co do pierwszego, do c. k. Rady szkolnej krajowej z prośbą o propozycję z pośród grona nauczycielskiego, drugiego zaś zamyśla Wydział krajowy pozyskać — o ile to będzie możliwe — z pośród nauczycieli kraj. szkół rolniczych.

Koszta budowy zakładu i ich pokrycie. Nawiązując do poprzedniego sprawozdania, Wydział krajowy donosi, że otrzymał dalsze dwie raty zasiłku państwowego na urządzenie kraj. zakładu poprawczego w Przedzielnicy, a to: w miesiącu wrześniu 1912 na mocy rekryptu c. k. Ministerstwa spraw wewn. z 28. sierpnia 1912 L. 28.188, a asygnaty c. k. Namiestnictwa z dnia 14. września 1912 L. I. 5.052/1 kwotę 100.000 K, i w miesiącu czerwcu 1913 na mocy asygnaty c. k. Namiestnictwa z dnia 23. maja 1913, L. 2.323/26, kwotę 60.000 K. — Razem otrzymał kraj dotąd subwen-

cyę państwową na oznaczony cel w kwocie 225.000 K, zatem nieco więcej, jak połowę zapewnionej subwencji, wynoszącej 534.000 K.

Wydatki na budowę kraj. zakładu poprawczego w Przedzielnicy wyniosły po dzień dzisiejszy ogółem kwotę . . . 613.900 K

Na sumę tę składają się koszty :

Przedzielnica w kwocie	83.943 „
b) budowy zakładu	513.866 „
c) personaliów, mianowicie płace inspicjenta budowy i wernikstrza ślusarstwa i kowalstwa	7.949 „
d) komisyjne związane z budową	6.192 „
e) rozmaite drobniejsze, jak koszty kancelaryjne inseraty, stemple, legalizacye itd.	1.950 „
razem jak wyżej	<u>613.900 K</u>

Wydatki te dotychczasowe znalazły dotychczasowe pokrycie w budżecie, mianowicie w kredytach :

r. 1909 rubr. VII. poz. 13.	30.000 K
„ 1911	50.000 „
„ z funduszu „ policji kraj. poz. 2.	3.000 „
„ 1912 rubr. VII. poz. 14.	81.504 „
„ z funduszu policji kraj. poz. 2.	3.284 „
„ z zasiłków państwowych	<u>225.000 „</u>
razem kredyty	392.788 K

Resztę wydatków 221.112 K, pokryto z funduszu na budowę, tj. zaliczkowano na rachunek zaciągnąć się mającej pożyczki 1,500.000 K, przyzwolonej przez Wys. Sejm uchwałą z 12. października 1909, a niezrealizowanej dotąd dla złej konjunktury na targu pieniężnym.

Opust z czynszu dzierżawnego za folwark w Przedzielnicy.

Uchwałą z 8. października 1912 do LW. 149.742, Wydział krajowy opuścił z dzierżawy Ferd. Millerowi z umówionego kontraktem czynszu za dzierżawę majątności w Przedzielnicy, kwotę 392 K 13 h., jaka przyznana została przez c. k. Władzę skarbową obszarowi dworskiemu w Przedzielnicy, tytułem opustu w podatku gruntowym na r. 1911 z powodu uszkodzenia ziemioplodów przez myszy.

Zaś uchwałą z dnia 1. kwietnia 1913 do LW. 42.891, a w myśl zastrzeżeń w kontrakcie dzierżawnym, przyznał Wydział krajowy wspomnianemu dzierżawcy kwotę 3.500 K za lata 1910—1913 włącznie, tytułem odszkodowania za zabrane mu z dzierżawy gruntu pod budowę zakładu poprawczego, wliczając w to już i odszkodowanie za utrudnienie dzierżawcy gospodarstwa.

Statut i regulamin dla zakładu.

C. k. Ministerstwo spraw wewn. reskryptem z dnia 1. kwietnia 1913. L. 18.855/12, w porozumieniu z c. k. Ministerstwem sprawiedliwości, wyznań i oświaty zwróciło wypracowane przez Wydział krajowy zarzysy statutu i porządku domowego kraj. zakładu poprawczego dla chłopców w Przedzielnicy, przyczem dołączyło uwagi co do zmian, jakieby w projektowanych tekstach poczynić należało.

Gdy zmiany te nie dotyczyły zasad w statucie przyjętych, lecz odnosiły się tylko do stylizacji lub miały na celu uzupełnienie niektórych postanowień statutu, wzgl. regulaminu domowego, Wydział krajowy w zastosowaniu się do wskazówek c. k. Ministerstwa wypracował na nowo projekty w mowie będące i c. k. Ministerstwu za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa do ostatecznego zatwierdzenia przedłożył.

Rozszerzenie stacyi

Sprawa ta znajduje się już na dobrej drodze, jak okazuje się z załączonej w odpisie odezwy c. k. Dyrekcji kolei państwowych

kolejowej w Nowem-mieście przez wybudowanie tam magazynu i ładowni. we Lwowie z dnia 22. kwietnia 1913 L. 782/III. Wydział krajowy uchwałą z 2. maja 1913 do LW. 65.086 zgodził się na zajęcie przez c. k. Dyrekcyę kolei państwowych wzmiankowanych w przyległej odzwie części drogi gminnej w Grodzisku i w Nowem mieście, z zastrzeżeniem, że umieszczonym będzie w kontrakcie zamiany obowiązek c. k. Dyrekcyi kolei państwowych, określonego wyżej przełożenia części drogi.

Aleg. 1.

Przydzielenie gminy i obszaru dworskiego w Przedzielnicy do okręgu doręczeń c. k. urzędu pocztowego w Nowem-mieście. Wobec wybudowania drogi komunikacyjnej Przedzielnica-Nowe miasto, odległość zakładu do Nowego miasta została znacznie skróconą w porównaniu z Nizankowicami. Przeto c. k. Dyrekcyja poczt na skutek przedstawienia Wydziału krajowego wydzieliła gminę i obszar dworski w Przedzielnicy z okręgu doręczeń c. k. urzędu pocztowego w Nizankowicach, oddalonego o 7 km, a przydzieliła do zamiejscowego okręgu doręczeń c. k. urzędu pocztowego w Nowem mieście, oddalonego tylko niespełna o 4 km.

Połączenie telefoniczne zakładu poprawczego w Przedzielnicy z projektowanym centralnym biurem telefonicznym w Nowem-mieście. Wobec projektu wybudowania linii telefonicznej z Przemysła przez Nizankowice, Nowe miasto i Dobromil do Chyrowa, Wydział krajowy uchwałą z dnia 4. kwietnia 1913 LW. 47.429, zgłosił się w c. k. Dyrekcyi poczt i telegrafów, jako stały roczny abonent, prosząc o urządzenie jednej stacyi abonentowej o osobnym przewodzie w kraj. zakładzie poprawczym w Przedzielnicy. Przytem prosił Wydział krajowy c. k. Dyrekcyę poczt o 50%-owy wzgl. 70%-owy opust w rocznej należności abonamentowej za tę stacyę telefoniczną po myśli §-fu 25 ust. 1. c. ordynacyi telefonicznej i taryfy.

Zarazem na skutek pisma c. k. Dyrekcyi poczt z 8. maja b. r. L. 56.289/XII b. subskrybował Wydział krajowy datek konkurencyjny w wysokości 200 K (w razie konieczności, najwyżej 500 K) dla urzeczywistnienia projektu tej budowy.

Datek konkurencyjny na szkołę ludową w Przedzielnicy. Na rok 1913 przypadły na obszar dworski w Przedzielnicy do zapłaty tytułem datku konkurencyjnego:

- a) 81 K 06 h na utrzymanie klasy nadetatowej szkoły ludowej w Przydzielnicy;
- b) 139 K 61 h na potrzeby rzeczowe tej szkoły.

Datek konkurencyjny na budowę nowej stajni i szopy, tudzież na restauracye budynków plebańskich rz. kat. probostwa w Nowem-mieście. W sprawie tej odbyła się rozpisana przez c. k. Starostwo w Dobromilu w dniu 2. czerwca 1913, rozprawa konkurencyjna, z udziałem delegata Wydziału krajowego, jako właściciela dóbr tabularnych Przedzielnica.

Na rozprawie tej strony konkurencyjne uznały jednogłośnie potrzebę budowy stajni, stodoły i chlewów z kurnikami; uchwałyły także jednogłośnie postawić nowe piece kaflowe, nowy parkan, nowe okna, zdrenować grunta około plebanii.

Budowę i reperacye ma Komitet parafialny uskutecznić we własnym zarządzie, a cały koszt tego przedsięwzięcia, po potrąceniu wynagrodzenia asekuracyjnego, otrzymanego w kwocie 2.690 K za spalone budynki, obliczono na kwotę 19.436 K, do pokrycia przez konkurencyę. Orzeczenia konkurencyjnego, ile z tej kwoty przypadnie do zapłaty przez fundusz krajowy, Wydział krajowy dotąd nie otrzymał.

Odstąpienie
miejscowe-
mu fundu-
szowiskol-
nemu w
Przedziel-
nicy grun-
tu pod bu-
dowę szko-
ły.

Gdy w sprawie tej Wys. Sejm nie powziął żadnej uchwały, Wydział krajowy ponawia na końcu niniejszego sprawozdania wniosek swój, jaki zamieścił był w sprawozdaniu z czynności Departamentu VI., za czas od 1. lipca 1910 do 30. września 1911.

Ubezpieczenie pensyjne funkcyjaryuszów krajowych wedle ustawy z 16. grudnia 1906 dz. u. p. Nr. 1. ex 1907.

Stan funduszu premiowego tych funkcyjaryuszów przedstawia się wedle przedłożonego Wys. Sejmowi zamknięcia rachunkowego za r. 1912 następująco:

D o c h o d y:

Zapasy kasowy z początkiem r. 1912	56.196 K 06 h
Ściągnięto tytułem premii z poborów funkcyjaryuszów	23.059 „ 60 „
Rezerwy premii wpłacone przez inne zakłady ubezpieczeń pensyjnych	2.555 „ 10 „
Odsetki od gotówki lokowanej i od efektów	2.210 „ 81 „
Zakupno $4\frac{1}{2}\frac{0}{10}$ listów zastawnych rentowych im. wartości	32.400 „ — „
Suma dochodów	<u>116.421 K 57 h</u>

W y d a t k i:

Odprawa wypłacona wdowie po ubezpieczonym funkcyjaryuszu	540 K — h
Rezerwy premii wypłacone innym zakładom ubezpieczeń pensyjnych	3.420 „ 87 „
Premie zwrócone funkcyjaryuszom, co do których zgasał obowiązek ubezpieczenia pensyjnego	4.555 „ — „
Gotówka wydana na zakupno efektów	<u>31.282 „ 50 „</u>
Ogółem wydatki	<u>39.798 K 37 h</u>
Zapasy zatem z końcem r. 1912	76.623 K 20 h

Sprawy tyczące się poczt i telegrafów.

Niezałatwioną przez Wysoki Sejm petycją gminy Iwkowej o kreowanie tam urzędu pocztowego, przesłał Wydział krajowy z poparciem c. k. Dyrekcji poczt we Lwowie.

Tak samo uczynił Wydział krajowy z niezałatwioną przez Wys. Sejm petycją gminy Korzenica o przydzielenie jej do okręgu doręczeń c. k. Urzędu pocztowego w Miękiszu nowym i o ustanowienie listonosza wiejskiego przy owym urzędzie.

Rozporządzeniem z 11. czerwca b. r. L. 31.324/P. c. k. Ministerstwo handlu zezwoliło na kreowanie nowego Urzędu pocztowego w Iwkowej, powiat Brzesko.

Mieszkańcy m. Radymna wnieśli w miesiącu październiku 1912 zażalenie do Wydziału krajowego na nieodpowiednie umieszczenie urzędu pocztowego poza obrębem miasta w czystym polu.

Zażalenie to przesłał Wydział krajowy c. k. Dyrekcji poczt we Lwowie, która pismem z 10. marca 1913 L. 14.042/L., oświadczyła, „iż była zmuszoną zezwolić na umieszczenie urzędu pocztowego w Radymnie, w domu poczmistrza Gazdy. Organ rewizyjny c. k. Dyrekcji poczt stwierdził bowiem na miejscu, że dom ten jest na pomieszczenie urzędu zupełnie odpowiedni a w centrum miasta nie było żadnych wolnych do umieszczenia urzędu kwalifikujących się lokali do dyspozycji“.

Mimo takiego oświadczenia i gdy Wydział powiatowy Jarosławski — po zbadaniu sprawy na miejscu — uznał wspomniane zażalenie mieszkańców m. Radymna o tyle usprawiedliwionem, że grząskie błota i zaspas śnieżne w porze slot i zawieji utrudniają znacznie dostęp do urzędu pocztowego, Wydział krajowy przedłożył sprawę ponownie c. k. Dyrekcji poczt we Lwowie, celem dogodniejszego dla ogółu pomieszczenia urzędu pocztowego w Radymnie.

Urządzenie
stacyi tele-
graficznej
w Horodni-
cy.

Zwierzchność gminna w Horodnicy wniosła tu we wrześniu r. 1912 prośbę o spowodowanie urządzenia stacyi telegraficznej w Horodnicy.

Aleg. 2.

Prośbę tę — po oświadczeniu się na nią Wydziału powiatowego w Husiatynie — przesłał Wydział krajowy z poparciem do c. k. Dyrekcji poczt i telegrafów we Lwowie, na co otrzymał załączoną w odpisie odezwę tejże Dyrekcji z 14. listopada 1912 L. 142646/XIIa. W odpowiedzi na tę odezwę, oznajmił Wydział krajowy c. k. Dyrekcji poczt i telegrafów w piśmie swoim z dnia 26. listopada 1912 LW. 176.578, że nie jest w możności ofiarować z funduszków krajowych kwoty potrzebne na urządzenie stacyj telegraficznych, a to: dla braku funduszków przeznaczonych na taki cel przez Wys. Sejm w budżecie krajowym. Zresztą wyraził Wydział krajowy zdanie, iż c. k. Skarb Państwa winien ponosić całe koszta urządzenia stacyj telegraficznych, uznanych za potrzebne ze względów komunikacyjnych.

Fundusz zapomogowy b. obwodu Tarnowskiego.

We funduszu tym jest do dyspozycji cały kapitał jego, wynoszący 25.878 K, a przeznaczony na udzielanie pożyczek gminom lub pojedynczym członkom gmin, dotkniętych klęskami żywiołowymi, w powiatach politycznych, wchodzących niegdyś w skład obwodu Tarnowskiego, a to: w Dąbrowskim, Jasielskim, Mieleckim, Pilzneńskim, Ropczyckim i Tarnowskim. To też Wydział krajowy okólnikiem z 15. kwietnia 1913 LW. 57.334, zawiadomił o powyższem dotyczące Wydziały powiatowe, wzywając je do przedłożenia Wydziałowi krajowemu uzasadnionych wniosków co do udzielenia gminom wspomnianych pożyczek.

Krajowy fundusz sierocy.

Na utrzymaniu i wychowaniu kosztem lub przy pomocy kraj. funduszu sierocego było z końcem czerwca 1913 dzieci razem 432, rocznym kosztem w kwocie 94.512 K.

Koszt ten znajduje pokrycie:

a) w zapasie kasowym pozostałym z r. 1912 który wedle przedłożonego Wys. Sejmowi zamknięcia rach. wynosi	4.435 K 79 h
b) w udziałach, w nadwyżkach z obrotu kas sierocych zbiorowych za r. 1913 wynoszących	89.065 „ 63 „
c) w procencie rocznym od sumy zarezerwowanej a dozwołonym uchwałą Wys. Sejmu z 15 marca 1907	9.800 „ — „
d) wreszcie w procentach z chwilowej lokacyi gotówki około	200 „ — „

Razem więc fundusze na pokrycie powyższego wydatku wynoszą

103.501 K 42 h

Z pozostałej zatem do dyspozycyi kwoty 8.989 K 42 h użyje Wydział krajowy część pewną na przyjęcie nowych sierót na utrzymanie i wychowanie, a część zarezerwuje na jednorazowe a dziś nieprzewidziane datki dla sierót, jak: na odzież, przybory szkolne, koszta leczenia, koszta odstawienia do zakładów i t. p. tak, że spodziewać się można jeszcze pozostałości na r. 1914 i Wydział krajowy nie będzie zmuszony naruszać zarezerwowanego kapitału 250.000 K, mimo upoważnienia Wys. Sejmu z dnia 19. paźdz. 1910.

Uchwałą z dnia 19. października 1910, wezwał był Wys. Sejm c. k. Rząd, ażeby jak najspieszniej przedłożył Radzie Państwa projekt ustawy, mocą której kasy sieroce zbiorowe przekazywałyby krajom na cele wychowania dzieci bez opieki, zaniedbanych i na zaniechanie narażonych, całkowitą sumę nadwyżek z obrotu, jakie wypadną z końcem r. 1910 i lat następnych, zatrzymując tylko odpowiednią rezerwę.

W odprawieniu na tę rezolucyę Wys. Sejmu c. k. Ministerstwo sprawiedliwości reskryptem z dnia 2. czerwca 1913 L. 13.608/13 a za pośrednictwem Prezydium Namiestnictwa oznajmiło, co następuje:

„Co się tyczy sprawy wspólnych kas sierocych, to udziały w nadwyżkach z obrotu tych kas zostały ustawą z dnia 10. stycznia 1913 dz. u. p. Nr. 8. przekazane krajom na razie do końca r. 1913. O trwałe przekazanie tych udziałów wniósł c. k. Rząd do Izby poselskiej Rady Państwa swoje przedłożenie (jak Nr. 531 załączników do sten. protokołów Izby poselskiej XXI. sesyi 1911). Niestety! przedłożenie to nie doczekało się dotąd parlamentarnego załatwienia“.

„Izba poselska na posiedzeniu w dniu 20. grudnia 1911. wstrzymała się z powzięciem uchwały aż do czasu uchwały nad projektem ustawy o przymusowym wychowywaniu młodzieży (Gesetzentwurf über die Fürsorge-Erziehung). Obrady nad tym ostatnim projektem ustawy dlatego odłożono ponieważ przedtem chciano osiągnąć zasadnicze porozumienie się względnie zgodę z Wydziałami krajowymi co do pokrywania kosztów przymusowego wychowywania. Wobec okoliczności, iż taka zgoda — jak wiadomo — z delegatami Wydziałów krajowych w r. 1912 nastąpiła, można przypuścić, że wspomniany projekt ustawy a następnie i ów projekt o trwałem przekazaniu krajom nadwyżek z obrotu wspólnych kas sierocych wkrótce w drodze parlamentarnej załatwione zostaną.“

Zapomogi dla pogorzalców.

Na skutek podań wniesionych do Wydziału krajowego w okresie niniejszego sprawozdania udzielił Wydział krajowy z funduszu na ten cel przez Wys. Sejm przeznaczonego, wsparcie dla następujących pogorzalców:

- 1) gminy Sieniawska ad Sokołówka w pow. Bóbrka 50 K
- 2) „ „ Niedzieliska w pow. Brzesko 150 „

3)	gminy Borzęcin w powiecie	Brzesko	200 K
4)	" Kozowa	Brzeżany	300 "
5)	" Dylągowa	Brzozów	50 "
6)	" Jazłowiec	Buczacz	60 "
7)	" Trybuchowce	"	200 "
8)	" Dubienko	"	170 "
9)	" Biały Potok	Czortków	100 "
10)	" Ptaszkowa	Grybów	50 "
11)	" Kopyczyńce	Husiatyn	600 "
12)	" Olszanica	Jaworów	110 "
13)	" Ubin	Kamionka strum.	400 "
14)	" Kamionka str.	"	300 "
15)	" Lipnica	Kolbuszowa	50 "
16)	" Nienadówka	"	170 "
17)	" Kolbuszowa m.	"	360 "
18)	" Opaleniska	Łańcut	60 "
19)	" Kosina	"	100 "
20)	" Popielany	Lwów	300 "
21)	" Mokrzaný małe	Mościska	230 "
22)	" Jachówka	Myślenice	120 "
23)	" Pysznicza	Nisko	150 "
24)	" Jaksmanice	Przemyśl	200 "
25)	" Wierzbica	Rawa	450 "
26)	" Magierów	"	500 "
27)	" Herbutów	Rohatyn	500 "
28)	" Czułowice	Rudki	50 "
29)	" Katarynice	"	120 "
30)	" Podhajczyki	"	50 "
31)	" Nowosiółki gośc.	"	360 "
32)	" Chłopy	"	300 "
33)	" Kopytów	Sokal	70 "
34)	" Posada felszt.	Stary Sambor	210 "
35)	" Szynwałd	Tarnów	60 "
36)	" Skomorosze	Trembowła	150 "
37)	" Lipie	Turka	200 "
38)	" Czyżów	Złoczów	400 "
39)	" Ścianka	"	200 "
40)	" Hnizdyczów	Żydzaków	50 "

razem więc w okresie sprawozdawczym udzielono wsparć w kwocie 8.150 K
 czem wyczerpano dozwolony przez Wys. Sejm kredyt i dalszych
 wsparć Wydział krajowy dla braku kredytu odmawia.

Sprawy dotyczące się ustawodawstwa cywilnego lub karnego.

W sprawach tych Wydział krajowy niema nic godnego uwagi do zaznaczenia.

Sprawy dotyczące się podatków i należności.

Dokonywane od r. 1889 bezpośrednio przez Wydział krajowy wymiaru należności stemplowych wedle poz. tar. 40 do ustawy z d. 13. grudnia 1862, dz. u. p. Nr. 89 od dekretów służbowych urzędni-

ków i służ krajowych, wyniosły w dalszym ciągu za r. 1912 kwotę: 28.730 K 30 h.

Z kwoty tej pokrył fundusz krajowy na mocy uchwał Wys. Sejmu z dn. 20. października 1882 i z dn. 15. paźdz. 1883, tytułem połowy tych należności kwotę 12.846 K 14 h, reszta należności ściągnięta i zapłaconą została z poborów służbowych dotyczących urzędników i funkcjonariuszów krajowych.

Wydział krajowy uprasza zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie z czynności Departamentu VI. Wydziału krajowego.

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do odstąpienia miejscowemu funduszowi szkolnemu w Przedzielnicy pod budowę szkoły tamże, jednego morga gruntu z parceli gruntowej lk. 1872, należącej do majątności funduszowej w Przedzielnicy, za cenę 2.500 K; równocześnie upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z miejscowym funduszem szkolnym w Przedzielnicy, odnośnego kontraktu kupna sprzedaży.

Odpis.

C. k. Dyrekcyja kolei państwowych we Lwowie.

Lwów, dnia 24. kwietnia 1913.

L. 782/III.

W sprawie rozszerzenia stacji kolejowej w Nowem Mieście.

Do

Wydziału krajowego we Lwowie.

Przy komisji obchodowej odbytej na dniu 19. marca b. r. z powodu rozszerzenia stacji kolejowej w Nowem Mieście, sprawdzonem zostało, że zachodzi potrzeba zajęcia części drogi gminnej I. klasy wiodącej z Przedzielnicy przez Grodzisko do Nowego Miasta, pozostającej w zarządzie Wydziału krajowego, a to w gminie Grodzisko z parceli drogowej lk. 333 o powierzchni 15 arów 24 m², a w gminie Nowe Miasto z parceli drogowej lk. 615 w rozmiarze 15 arów 24 m².

Zajęte części tej drogi przełożone zostaną na grunta przez c. k. Skarb państwa w tym celu wykupione, a to w gminie Grodzisko na obszarze 12 arów 22 m², a w gminie Nowe Miasto na 13 arów 91 m².

W celu natychmiastowego poczęcia robót około tego rozszerzenia stacji i przełożenia w mowie będącej drogi, uprasza się Wydział krajowy o udzielenie tutejszej c. k. Dyrekcyi kolei państwowych zezwolenia na zajęcie powyżej naprowadzonych części dróg gminnych w Grodzisku i Nowem Mieście, a równocześnie o desygnowanie tamtejszego zastępcy funduszu drogowego, z którymby z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Wydział krajowy zawarty został dotyczący kontrakt zamiany o części zajętej względnie przełożonej drogi gminnej z Przedzielnicy do Nowego Miasta.

C. k. Dyrektor kolei państwowych:

Rybicki w. r.

Odpis.

C. k. galic. Dyrekcyja poczt i telegrafów.

L. 142646/XII a.

Lwów, dnia 14. listopada 1912.

Do

Wydziału krajowego we Lwowie.

Odnosnie do odezwy z dnia 17. października b. r. LW. 155129 zawiadamia się przy zwrocie załączników $\frac{1}{2}$, iż tu. dochodzenia administracyjne w sprawie aktywowania służby telegraficznej w c. k. urzędzie pocztowym w Horodnicy zostały już przeprowadzone.

Wynik tych dochodzeń jest o tyle zadowalniający, że wszystkie władze stwierdziły konieczność otwarcia tej stacyi, zaś galic. Dyrekcyja poczt i telegrafów przez próbny spis telegramów w odnośnym okręgu wymienionych stwierdziła gospodarcze uzasadnienie tej inwestycyi.

Jednakże pertraktacye przeprowadzone z interesentami w sprawie uzyskania od nich przepisanej datki budowlanej, względnie uzyskania na razie deklaracyj z gotowością pokrycia częściowych kosztów budowy potrzebnego przewodu telegraficznego w przypadającej kwocie 2.200 koron pozostały bez rezultatu.

W sprawie tej odnoszono się ztąd kilkakrotnie do Zwierzchności gminnej i do Przełożęństwa obszarów dworskich w Horodnicy, jednakowoż bez skutku.

Wobec tego zwróciła się c. k. Dyrekcyja poczt i telegrafów pismem z dnia 3. września b. r. L. 73442/XII a do Wydziału Rady powiatowej w Husiatynie z prośbą o wpłynięcie na Zwierzchność gminną i Przełożęństwo obszarów dworskich w Horodnicy względnie na inne interesowane strony, by przyczyniły się do kosztów budowy potrzebnego przewodu przepisany danek budowlany w kwocie 2.200 koron lub przynajmniej kwotą odpowiadającą w przybliżeniu kwocie żądanej.

W odpowiedzi na to wpłynęło tu pismo tegoż Wydziału powiatowego, które się w odpisie załącza, nadmieniając, iż dotychczas mimo interwencyi Wydziału powiatowego żadne deklaracye na datek budowlany tu nie wpłynęły.

C. k. Dyrekcyja poczt i telegrafów uznaje konieczną potrzebę aktywowania służby telegraficznej w c. k. urzędzie pocztowym w Horodnicy, jednak w braku gotowości ze strony interesowanych czynników do przyczynienia się przepisany danek budowlany nie przedłożyła odpowiedniego wniosku c. k. Ministerstwu handlu, gdyż Ministerstwo to z reguły nie zezwala na

otwarcie nowych stacyi, jeśli strony interesowane nie przyczynią się do kosztów budowy przewodu odpowiednim datkiem.

Ze względu na doniosłość niektórych stacyi telegraficznych dla stosunków ekonomicznych w kraju byłoby wskazaniem, aby w wypadkach niemożności uzyskania przepisanych datków budowlanych od stron interesowanych inny czynnik ewentualnie Wydział krajowy ofiarował potrzebną kwotę z funduszów krajowych podobnie jak to czyni Wydział krajowy na Bukowinie.

Uprasza się o wyjawienie stanowiska Wydziału krajowego w powyżej poruszonej sprawie wogóle, a w szczególności odnośnie do projektowanej stacyi telegraficznej w Horodnicy.

C. k. Prezydent:

Wopatarni w. r.